

Fondverksamhet över gränserna

Genomförande av UCITS IV-direktivet

Betänkande av Investeringsfondsutredningen

Stockholm 2010

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2010:78

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Tryckt av Elanders Sverige AB
Stockholm 2010

ISBN 978-91-38-23465-5
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Peter Norman

Genom beslut den 22 oktober 2009 bemyndigade regeringen statsrådet Mats Odell att tillkalla en särskild utredare med uppdrag bl.a. att föreslå hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), UCITS IV-direktivet, ska genomföras i svensk rätt.

Den 4 november 2009 förordnades f.d. regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson som särskild utredare.

Som sakkunniga förordnades den 20 november 2009 bankjuristen i Skandinaviska Enskilda Banken AB Martin Axelsson, chefsjuristen i Fondbolagens förening Eva Broms, rättssakkunnig Catharina Erséus, VD i Lannebo fonder AB Göran Espelund, juristen i Handelsbanken Kapitalförvaltning Staffan Ringvall, juristen vid Finansinspektionen Fredrik Köster, och kanslirådet Helene Wall. Catharina Erséus entledigades från uppdraget den 21 januari 2010 och samma dag förordnades kanslirådet Jenny Jensen som sakkunnig.

Till sekreterare förordnades regeringsrättssekreteraren Susanne Ritseson fr.o.m. den 9 november 2009. Hans Fahlin var under tiden den 1 december 2009 till den 31 mars 2010 sekreterare i utredningen. Under tiden den 1 maj 2010 till den 30 september 2010 var även departementsrådet Ulla Gustavsson sekreterare i utredningen.

Fondbolagens förening har bistått med underlag till utredningens ställningstagande såvitt avser frågorna om handel på sekundärmarknaden, andelsklasser, justerat fondandelsvärde och fastställande av teckningskurs. Underlaget har utarbetats av Eva Broms samt advokaten Niclas Rockborn och jur. kand. Patrik Danielsson vid Gernandt & Danielsson Advokatbyrå.

Arbetet har bedrivits i nära samråd med de sakkunniga. De sakkunniga har också i huvudsak ställt sig bakom de redovisade övervägandena och förslagen. Särskilda yttranden har dock avgetts dels av Eva Broms, Göran Espelund och Staffan Ringvall, dels av Fredrik

Köster. Skilda uppfattningar i enskildheter och beträffande formuleringar har också förekommit, utan att detta har kommit till uttryck i något särskilt yttrande.

Utredningen, som har antagit namnet Investeringsfundsutredningen, får härmed överlämna betänkandet Fondverksamhet över gränserna, SOU 2010:78. Uppdraget är därmed slutfört.

Stockholm i oktober 2010

Bengt-Åke Nilsson

/Susanne Ritseson

Innehåll

Förkortningar	15
Sammanfattning	17
Författningsförslag	27
1 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om investeringsfonder.....	27
2 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	100
1 Bakgrund	103
1.1 UCITS-direktivet	104
1.2 Den svenska lagstiftningen.....	105
1.2.1 Placeringsbestämmelser.....	107
1.2.2 Konsumentskydd.....	107
1.2.3 Tillsynsmyndighetens uppgifter	107
1.3 UCITS IV-direktivet	108
2 Gränsöverskridande fondförvaltning (förvaltningsbolagspass)	109
2.1 Gällande rätt	109
2.2 Nya regler i UCITS IV-direktivet	110
2.2.1 Ett förvaltningsbolagspass för fondförvaltning introduceras	110
2.2.2 Underrättelse om verksamhet i andra länder	110
2.2.3 Tillstånd för fondföretaget.....	111

2.2.4	Förvaltningsbolaget följer bestämmelser i hemlandet som avser organisatoriska krav m.m.....	112
2.2.5	Förvaltningsbolaget följer bestämmelser i värdlandet som avser fondföretagets bildande och funktion	112
2.3	Definitionen av fondföretags hemland	113
2.4	Svenska bolags (fondbolags) förvaltning av utländska fonder (fondföretag)	114
2.4.1	Underrättelse om den gränsöverskridande verksamheten.....	114
2.4.2	Intyg som ska utfärdas av Finansinspektionen	115
2.4.3	Tillämpliga bestämmelser när ett fondbolag förvaltar ett fondföretag. Tillsyn	117
2.5	Förvaltningsbolags förvaltning av värdepappersfonder	119
2.5.1	Underrättelse till Finansinspektionen och andra förutsättningar för verksamheten	119
2.5.2	Tillämpliga föreskrifter för förvaltningsbolagets verksamhet i Sverige.....	124
2.5.3	Finansinspektionens tillsyn över förvaltningsbolag.....	125
2.5.4	Finansinspektionens möjligheter att ingripa mot ett förvaltningsbolag som förvaltar en värdepappersfond.....	127
3	Fondbestämmelser och information till andelsägare	129
3.1	Gällande rätt	129
3.1.1	Godkännande och ändring av fondbestämmelser	129
3.1.2	Information till andelsägarna	131
3.2	Ändring av fondbestämmelser.....	131
3.3	Handläggningstid för ärenden som avser fondbestämmelser	135
3.4	Information till andelsägare och inlösen av fondandelar	136
3.4.1	Utökat bemyndigande	140
3.5	Information till andelsägare med förvaltarregistrerade fondandelar	142

3.5.1	Allmänt om distribution av fondandelar	142
3.5.2	Avstående av information	145
3.5.3	Information till andelsägare där mellanhänder förmedlat köp av fondandelar	147
3.6	Undantag från vissa begränsningsregler i 5 kap. LIF.....	149
4	Mottagarfonder och matarfonder	151
4.1	Gällande rätt.....	151
4.2	Nya regler i UCITS IV-direktivet	152
4.3	Bestämmelser om matarfonden.....	155
4.4	Matarfondens totala exponeringar som hänför sig till derivatinstrument.....	157
4.5	Bestämmelser för mottagarfonden	159
4.6	Ansökan om att placera medel i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag	161
4.7	Tillstånd till placering av medel i en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag	164
4.8	Fondförvaltarens för matarfonden ansvar gentemot sina andelsägare.....	165
4.9	Avtal mellan fondförvaltarna som förvaltar matarfonden och mottagarfonden.....	167
4.10	Förvaringsinstitut	171
4.10.1	Avtal om informationsutbyte mellan förvaringsinstituten	171
4.10.2	Förvaringsinstitutets kännedom om fel och försummelse i förvaltningen av mottagarfonden	173
4.10.3	Förvaringsinstitutens tystnadsplikt.....	174
4.11	Revisorer.....	176
4.11.1	Avtalet mellan revisorerna	176
4.11.2	Avvikelse i mottagarfondens eller mottagarfondföretagets revisionsberättelse.....	178
4.11.3	Revisors tystnadsplikt	180

4.12	En värdepappersfonds omvandling från matarfond till en värdepappersfond som inte omfattas av 5 a kap. LIF	182
4.13	Market timing	183
4.14	Senareläggning av försäljning och inlösen av fondandelar...	187
4.15	Matarfondens informationsbroschyr	189
4.16	Avgift och ekonomisk ersättning	191
4.17	Uppgiftsskyldighet för fondförvaltaren för mottagarfonden	193
4.18	Finansinspektionens informationsskyldighet	194
4.19	Följder av att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget upplöses eller går i likvidation	196
4.20	Följder av att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget fusioneras eller delas	203
5	Fusioner	211
5.1	Gällande rätt	211
5.2	De nya reglerna.....	213
5.2.1	Bakgrund till de nya reglerna.....	213
5.2.2	Tillåtna typer av fusioner enligt UCITS IV-direktivet.....	213
5.2.3	Ska direktivets bestämmelser för gränsöverskridande fusioner gälla även för inhemska fusioner?	215
5.2.4	Fusionsvederlag.....	218
5.3	Ansökan om godkännande av fusion	219
5.3.1	Ansökan till Finansinspektionen	219
5.3.2	Information till andelsägare	222
5.3.3	Tillsynsmyndighetens bedömning av informationen till andelsägarna.....	225
5.3.4	Fusionsplan	230
5.3.5	Förvaringsinstitutets granskning av fusionsplanen.....	231
5.3.6	Granskningsrapport från revisor.....	232

5.3.7	Godkännande av fusion.....	235
5.4	Andelsägarnas rätt att lösa in eller byta ut sina fondandelar.....	238
5.5	Senareläggning av försäljning eller inlösen av fondandelar.....	240
5.6	Undantag från vissa begränsningsregler i 5 kap. LIF.....	242
5.7	Administrativa kostnader	244
5.8	Fusionens rättsverkningar	244
5.9	Offentliggörande av fusionen	247
5.10	Ogiltighet	249
5.11	Intyg.....	249
6	Delning av investeringsfond.....	251
6.1	Delning av en investeringsfond.....	251
7	Senareläggning av försäljning och inlösen av fondandelar	255
7.1	Direktivets bestämmelser om senareläggning av försäljning och inlösen av fondandelar	255
7.2	Utdrag ur Värdepappersfondsutredningens slutbetänkande	256
7.3	Utredningens bedömning och förslag	260
8	Marknadsföring av fondandelar i annat EES-land	267
8.1	Bakgrund till de nya reglerna	267
8.2	Marknadsföring av andelar i fondföretag	269
8.3	Anmälan om marknadsföring av fondandelar i annat EES-land	274
8.4	Fondföretag som vill marknadsföra andelar i Sverige.....	277

8.5	Information om fondandelsvärde.....	279
8.6	Språkbestämmelser.....	279
8.7	Finansinspektionens tillsynsansvar	281
8.8	Information om svensk lagstiftning om marknadsföring av fondandelar.....	282
9	Faktablad och informationsbroschyr	285
9.1	Faktablad och informationsbroschyr	285
9.2	Information som ska ingå i ett faktablad	286
9.3	Fondbolagets och förvaltningsbolagets ansvar för faktablad.....	287
9.4	Informationsbroschyr	289
9.5	Marknadsföringsregler	290
9.6	Varaktigt medium.....	291
9.7	Information som ska finnas elektroniskt tillgänglig	292
9.8	Handlingar som ska ges in till Finansinspektionen	293
9.9	Fondbolagets eller förvaltningsbolagets ansvar för förmedling av faktablad.....	294
9.10	Ansvar för tillhandahållandet av faktablad	295
10	Tillsyn, kontroll- och ingripandemöjligheter	301
10.1	Tillsyn	301
10.2	Bestämmelserna i UCITS IV-direktivet om de behöriga myndigheternas befogenheter	302
10.3	Finansinspektionens kontroll- och ingripandemöjligheter enligt gällande rätt	303
10.3.1	Kontrollmöjligheter.....	303
10.3.2	Ingripandemöjligheter	304
10.3.3	Den svenska regleringens överensstämmelse med UCITS IV-direktivet	309

10.4	Finansinspektionens tillsynsansvar över fondföretag.....	318
10.5	Åtgärder som Finansinspektionen kan vidta mot fondföretag.....	319
10.6	Delgivning av handlingar och beslut från den behöriga myndigheten i annat EES-land.....	322
11	Samarbete mellan behöriga myndigheter	323
11.1	Inledning.....	323
11.2	Samarbete mellan behöriga myndigheter i skilda medlemsstater	324
11.2.1	Skyldighet för behöriga myndigheter att samarbeta och utbyta information.....	324
11.3	Om samarbetet mellan olika länders tillsynsmyndigheter inte fungerar.....	330
12	Prövningsförfaranden	333
12.1	Rätt till domstolsprövning	333
12.1.1	Bestämmelser om överklaganden	333
12.1.2	Genomförande i svensk rätt.....	333
12.2	Hantering av klagomål och tvistlösning.....	335
12.2.1	Bestämmelser om hantering av klagomål.....	335
12.2.2	Rätt att föra talan i konsumenternas intresse	336
12.2.3	Finansinspektionens hantering av klagomål	337
12.2.4	Tvistlösning utanför domstol	337
12.2.5	Konsumenternas bank- och finansbyrå.....	338
12.2.6	Genomförande i svensk rätt.....	338
13	Avveckling av fond i vissa fall	341
14	Några övriga frågor rörande den svenska fondmarknaden	345
14.1	Handel med fondandelar på sekundärmarknaden.....	345
14.2	Fastställande av teckningskurs före det att betalning tillförts fonden	349

14.3	Andelsklasser i investeringsfonder.....	354
14.4	Hantering av stora kapitalflöden.....	359
15	Övriga frågor	367
15.1	Avtal mellan förvaringsinstitutet och det bolag som förvaltar en investeringsfond.....	367
15.2	Nya generella bestämmelser för fondbolagens verksamhet.....	368
15.3	Fondbolags utförande av uppgifter på uppdrag	370
15.4	Uppdragsavtal som avser distribution av fondandelar.....	371
16	Specialfonder.....	375
16.1	Värdepappersfonder och specialfonder.....	375
16.2	Gällande rätt	375
16.2.1	Placeringsregler för specialfonder.....	375
16.2.2	Undantag från kontraheringsplikten	376
16.2.3	Delvis slutna specialfonder.....	376
16.2.4	Placeringsregler för värdepappersfonder	377
16.3	De nya bestämmelserna i UCITS IV-direktivet.....	378
16.3.1	Nya bestämmelser för inhemska fusioner.....	378
16.3.2	Nya bestämmelser för mottagar- och matarfondsstrukturer.....	379
16.3.3	Inlösen av fondandelar i vissa specialfonder.....	383
17	Konsekvenser	385
17.1	Konsekvenser för fondbolagen.....	385
17.2	Konsekvenser för småföretagen	387
17.3	Konsekvenser för investerare	388
17.4	Konsekvenser för Finansinspektionen.....	389
17.5	Konsekvenser för den svenska fondmarknaden	389
17.6	Övriga konsekvenser.....	390

18	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	391
18.1	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	391
19	Författningskommentar	393
19.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:46) om investeringsfonder	393
19.2	Förslaget till lagen om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.....	447
	Särskilda yttranden	449

Bilagor

<i>Bilaga 1</i>	Kommittédirektiv 2009:94	459
<i>Bilaga 2</i>	UCITS IV-direktivet	467
<i>Bilaga 3</i>	Kommissionens direktiv 2010/43/EU	533
<i>Bilaga 4</i>	Kommissionens direktiv 2010/44/EU	553
<i>Bilaga 5</i>	Kommissionens förordning (EU) nr 583/2010	569
<i>Bilaga 6</i>	Kommissionens förordning (EU) nr 584/2010	585
<i>Bilaga 7</i>	Konkurrenssituationen på svensk fondmarknad Utredning av Hans Fahlin	597

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen (2005:551)
CESR	Committe of European Securities Regulators
CSD	Central Securities Depository, central värdepappersförvarare
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EGT	Europeiska gemenskapens officiella tidning
ETF	Exchange Traded Funds s.k. börshandlade fonder
EU	Europeiska unionen
EUT	Europeiska unionens officiella tidning
FFSS	Finansinspektionens författningssamling
LIF	Lagen (2004:46) om investeringsfonder
LVPM	Lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden
MiFID	Europaparlamentet och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG
MFL	Marknadsföringslagen (2008:486)
OSL	Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
PUL	Personuppgiftslagen (1998:204)
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities

UCITS IV Europaparlamentet och rådets direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag)

Sammanfattning

Europaparlamentet och rådet antog våren 2009 direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag),¹ det s.k. UCITS IV-direktivet, se bilaga 2. De nationella lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa reglerna i direktivet ska börja gälla senast den 1 juli 2011. För genomförande av direktivet har kommissionen antagit både direktiv och förordning på nivå två, kommissionens direktiv 2010/43/EU² och 2010/44/EU³ samt kommissionens förordningar (EU) nr 583/2010⁴ och 584/2010⁵, se bilaga 3–6. Dessa ska genomföras samtidigt som reglerna i UCITS IV-direktivet, dvs. senast den 1 juli 2011. UCITS IV-direktivet ersätter det äldre UCITS-direktivet om fondföretag från 1985.⁶

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (EUT L 302, 17.11.2009, s. 32, Celex 32009L0065).

² Kommissionens direktiv 2010/43/EU av den 1 juli 2010 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG när det gäller organisatoriska krav, intressekonflikter, uppföranderegler, riskhantering och innehållet i avtalet mellan ett förvaringsinstitut och ett förvaltningsbolag (EUT L 176, 10.7.2010, s. 42, Celex 32010L0043).

³ Kommissionens direktiv 2010/44/EU av den 1 juli 2010 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG när det gäller vissa bestämmelser avseende fusioner mellan fonder, master/feederfondföretag och anmälningsförfarande (EUT L 176, 10.7.2010, s. 28, Celex 32010L0044).

⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 583/2010 av den 1 juli 2010 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG rörande basfakta för investerare och villkor som ska uppfyllas när faktablad med basfakta för investerare eller prospekt tillhandahålls på annat varaktigt medium än papper eller på en webbplats (EUT L 176, 10.7.2010, s. 1, Celex 32010R0583).

⁵ Kommissionens förordning (EU) nr 584/2010 av den 1 juli 2010 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG vad gäller den skriftliga anmälan och fondföretagsintygets form och innehåll, elektronisk kommunikation mellan behöriga myndigheter i samband med anmälan, förfaranden för kontroller på plats och utredningar samt informationsutbyte mellan behöriga myndigheter (EUT L 176, 10.7.2010, s. 16, Celex 32010R0584).

⁶ Rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (EGT L 375, 31.12.1985, s. 3, Celex 31985L0611).

Utredningens huvuduppgift har varit att analysera vilka ändringar som krävs i nuvarande svenska reglering för att genomföra UCITS IV-direktivet. Utredningen har också haft att ta ställning till om det till följd av de lagändringar som krävs för att genomföra direktivet bör göras andra ändringar i lagstiftningen om investeringsfonder, bl.a. när det gäller ändring av fondbestämmelser och bestämmelser om specialfonder. I uppdraget har ingått att analysera vilka konsekvenser genomförandet av direktivet kan komma att få för den svenska fondmarknaden samt om det behöver göras ändringar i de näringsrättsliga eller associationsrättsliga bestämmelserna för att stärka de svenska värdepappersfondernas konkurrenskraft. Utredningen har inte haft i uppdrag att bedöma om ändringar av skattelagstiftningen behövs eller lämna förslag om ändringar i skattelagstiftningen. Utredningen har i övrigt varit fri att lämna de förslag som föranletts av utredningsarbetet. Se även kommittédirektivet i bilaga 1.

Efter denna sammanfattning redogör utredningen i korthet om bakgrunden till UCITS IV-direktivet och gällande svensk rätt inom området. Därefter redovisas utredningens förslag i kapitlen 2–11, 13–16 och 18.

I det följande redovisas en sammanfattning av de väsentligaste delarna av förslagen.

Gränsöverskridande fondförvaltning (kapitel 2)

I UCITS IV-direktivet har kravet att ett fondföretag måste förvaltas av ett förvaltningsbolag som är etablerat i samma land som fondföretaget tagits bort. Genom de nya reglerna i UCITS IV-direktivet införs ett utvidgat förvaltningsbolagsspass som täcker all verksamhet som bolagen i sina respektive hemländer har tillstånd till.

Utredningen föreslår att ett fondbolag som avser att förvalta ett fondföretag som omfattas av UCITS IV-direktivet ska i en under rättelse till Finansinspektionen lämna särskilda uppgifter som rör den verksamheten. Fondbolag som förvaltar fondföretag ska följa svenska bestämmelser hänförliga till organisatoriska krav, sundhetskrav, riskhantering m.m.

Förvaltningsbolag som har tillstånd enligt UCITS IV-direktivet ska få förvalta en värdepappersfond, om bolaget i sitt hemland har tillstånd att förvalta fondföretag av motsvarande typ. Värdepappersfonden ska auktoriseras av Finansinspektionen i Sverige och för-

valtningen av fonden lyder under lagen (2004:46) om investeringsfonder, (LIF). Om bolaget driver verksamhet från filial i Sverige ska det också följa svenska föreskrifter innehållande s.k. uppföranderegler.

Fondbestämmelser och information till andelsägare (kapitel 3)

UCITS IV-direktivet innebär att vid omvandling av en fond till en s.k. matarfond samt vid gränsöverskridande fusioner (se nedan för en förklaring av dessa begrepp) så ska berörda andelsägare informeras om omvandlingen alternativt fusionen och beredas möjlighet att träda ut ur fonden, utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Som en följd av bl.a. dessa regler föreslår utredningen även ändrade kriterier för Finansinspektionens prövning av fondbestämmelseändringar. Inspektionen ska liksom tidigare göra en skälighetsprövning av fondbestämmelserna. Däremot ska inspektionen inte längre pröva om ändringen i sig är skäligen. I stället ska andelsägarna, om inspektionen bedömer att ändringen är av väsentlig betydelse för dem, informeras om ändringen och beredas möjlighet att utan andra kostnader än de som nämnts ovan sälja sina andelar.

Utredningen föreslår vidare att en förvaltare som har fondandelar förvaltarregistrerade hos sig skyndsamt ska vidarebefordra information från fondbolaget till andelsägaren eller, om någon har antecknats i andelsägarens ställe, till denne. Den generella möjligheten för förvaltare och andelsägare att avtala bort andelsägarens rätt till information ska kvarstå. Avståendet ska emellertid inte kunna omfatta information om sådan ändring av fondbestämmelser som är av väsentlig betydelse för andelsägaren. Avstående ska inte heller kunna göras rörande fondbolagets information om fusion och delning av fond.

Utredningen föreslår också att en bestämmelse införs i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, (LVPM) om att information som andelsägarna inte kan avstå ifrån och som ett värdepappersinstitut får från en förvaltare eller ett annat värdepappersinstitut ska värdepappersinstitutet vara skyldigt att lämna vidare till sin kund.

Mottagarfonder och matarfonder (kapitel 4)

I UCITS IV-direktivet finns bestämmelser om s.k. masterfondföretag och feederfondföretag. Utredningen föreslår att dessa bestämmelser införs i LIF.

I den svenska översättningen av direktivet används begreppen masterfondföretag och feederfondföretag. I stället för dessa begrepp har utredningen valt att benämna masterfondföretag som mottagarfondföretag och feederfondföretag för matarfondföretag. I Sverige är sådana fonder alltid värdepappersfonder.

Utredningens förslag innebär att en fondförvaltare för en värdepappersfond ska kunna placera minst 85 procent av fondens värde i en annan värdepappersfond eller fondföretag som omfattas av UCITS IV-direktivet, s.k. mottagarfond eller mottagarfondföretag. Den värdepappersfond vars medel placeras i en mottagarfond eller mottagarfondföretag kallas för matarfond.

Matarfonden och mottagarfondföretaget ska inte behöva ha sitt hemvist i samma EES-land. En matarfond ska kunna få göra placeringar i en mottagarfond vars placeringsinriktning helt avviker från den placeringsinriktning som matarfonden hade innan den omvandlades till en matarfond. Det blir även möjligt att bilda nya matarfonder.

För att skydda andelsägarna i matarfonden ska det i förhand krävas ett godkännande till placeringen av Finansinspektionen. En omvandling av en befintlig värdepappersfond till en matarfond innebär en genomgripande förändring av placeringsinriktningen. I enlighet med direktivet föreslår därför utredningen att fondförvaltaren för matarfonden inte ska få placera fondens medel så att de gränser som gäller för placeringar i andra fonder eller fondföretag enligt 5 kap. LIF överskrids förrän andelsägarna i matarfonden fått information om omvandlingen. Om andelsägarna i matarfonden inte vill behålla sin investering ska de få möjlighet att lösa in sina andelar, utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. För att upprätthålla ett gott skydd för andelsägarna ska informationsbroschyr, faktablad och marknadsföring anpassas till matarfondens speciella karaktär.

Fusioner (kapitel 5)

Utredningen föreslår att bestämmelserna i LIF i huvudsak ska vara desamma för både inhemska och gränsöverskridande fusioner. Som inhemsk fusion avses sammanläggning av två svenska värdepappersfonder där ingen av fonderna är notifierad i ett annat land samt sammanläggning av två svenska värdepappersfonder där en av fonderna är notifierad i ett annat EES-land. En gränsöverskridande fusion kan vara en fusion mellan en värdepappersfond och ett fondföretag som omfattas av UCITS IV-direktivet. En gränsöverskridande fusion kan även vara en fusion mellan två värdepappersfonder som bildar ett nytt sådant fondföretag i ett annat EES-land. Finansinspektionen ska även i fortsättningen endast kunna godkänna fusioner av typerna kombination och absorption. Fusion ska kunna ske av fonder eller fondföretag som inte har samma fondförvaltare. Vid en gränsöverskridande fusion ska fusionen även kunna ske mellan fonder av organisatoriskt olika slag (dvs. mellan en kontraktsrättslig fond och ett associationsrättsligt fondföretag).

Delning av investeringsfond (kapitel 6)

Utredningen föreslår att ett fondbolag ska, efter tillstånd från Finansinspektionen, kunna dela en investeringsfond i två eller flera delar. De nybildade fonderna ska inte behöva ha samma karaktär som den ursprungliga fonden och kan alltså få den ursprungliga fondens fondbestämmelser ändrade.

Vid en delning av investeringsfond ska andelsägarna ha rätt till inlösen av fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Rätten att lösa in andelar ska gälla under 30 dagar före verkställandet av delningen. Liknande regler föreslås vid delning av en specialfond som inte är öppen för inlösen veckovis.

Senareläggning av försäljning och inlösen av fondandelar (kapitel 7)

Utredningen föreslår att fondbolag som förvaltar en värdepappersfond under vissa förutsättningar och under viss tid ska få senarelägga försäljning och inlösen av andelar. Ett beslut om senarelägg-

ning ska anmälas till Finansinspektionen av ett fondbolag och bolaget ska även anmäla beslutet till behörig myndighet i de EES-länder där fondandelar marknadsförs.

Utredningen föreslår även att inspektionen ska få besluta att en fond under viss tid ska få senarelägga försäljning och inlösen av andelar om det är i andelsägarnas eller allmänhetens intresse.

Marknadsföring av fondandelar i annat EES-land (kapitel 8)

Utredningen föreslår att en anmälan ska göras till Finansinspektionen om ett fondbolag som förvaltar svenska värdepappersfonder vill marknadsföra fondandelar i ett annat EES-land. Fondföretag som vill marknadsföra andelar i Sverige ska i fortsättningen anmäla till behörig myndighet i företagets hemland att företaget vill marknadsföra andelar i Sverige. Fondföretag som inte hör hemma inom EES eller om det hör hemma inom EES men inte omfattas av UCITS IV-direktivet, ska ansöka om tillstånd hos inspektionen redan när fondföretaget vill marknadsföra sina andelar i Sverige.

Utredningen föreslår att begreppet ”marknadsföra och sälja andelar” i bl.a. 1 kap. 7 och 9 §§ LIF ändras till enbart ”marknadsföra andelar”. Syftet med det är att tydliggöra att redan när det är tal om marknadsföring av andelar ska fondföretaget bli anmälnings- eller tillståndspliktigt.

Faktablad och informationsbroschyr (kapitel 9)

UCITS IV-direktivet innehåller nya regler för det sammanfattande dokumentet faktablad. Baserat på dessa regler har Kommissionen utfärdat en förordning (EU) nr 583/2010 som uttömmande anger vad som ska anges i ett faktablad för en värdepappersfond. Förordningen blir direkt tillämplig för värdepappersfonder. Utredningen föreslår att förordningen även ska gälla för faktablad för specialfonder.

Ett faktablad för en investeringsfond ska alltid finnas tillgängligt på fondbolagets elektroniska hemsida. Bolaget ska vara ansvarigt för att den potentiella investeraren utan begäran tillhandahålls faktabladet i god tid före det att investeraren erbjuds teckna sig för andelar.

Slutligen föreslår utredningen att när ett värdepappersinstitut eller försäkringsförmedlare förmedlar andelar eller ger råd om eventuella investeringar ska denne, oavsett om denne ingått ett distributionsavtal med fondbolaget eller inte, ansvara för att kunden utan begäran i god tid innan han eller hon ingår avtal tillhandahålls faktabladet.

Tillsyn, kontroll- och ingripandemöjligheter (kapitel 10)

Utredningen föreslår att om ett fondföretag som hör hemma i ett annat land inom EES och som driver verksamhet här i landet, överträder någon bestämmelse i UCITS IV-direktivet, vilken inte omfattas av Finansinspektionens tillsyn enligt 12 kap. 17 § LIF, ska inspektionen meddela detta till den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland. Om fondföretaget, trots de åtgärder som vidtagits med anledning av underrättelsen, fortsätter överträdelsen genom att handla på ett sätt som tydligt skadar investerarnas intressen här i landet, ska inspektionen förelägga företaget att göra rättelse eller förbjuda företaget att påbörja nya transaktioner. Kommissionen ska omedelbart informeras när ett föreläggande eller förbud meddelas.

Samarbete mellan behöriga myndigheter (kapitel 11)

Utredningen föreslår att Finansinspektionen ska samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter i den utsträckning som följer av UCITS IV-direktivet. Inspektionen ska bl.a. lämna eller kontrollera information som behövs för att en behörig myndighet i ett annat land inom EES ska kunna utöva sin tillsyn enligt UCITS IV-direktivet. Den utländska myndigheten ska också kunna få vara närvarande vid en kontroll som görs av inspektionen.

Avveckling av fond i vissa fall (kapitel 13)

Utredningen föreslår ett förenklat förfarande för avveckling av en fond som varken har fondandelsägare eller fondförmögenhet. I sådana fall ska fondbolaget kunna ansöka hos Finansinspektionen om att fonden ska avregistreras. Fondbolagets revisor ska intyga att fonden saknar tillgångar och skulder samt att avvecklingen i övrigt

har gått till på ett sätt som är förenligt med andelsägarnas intresse. Inspektionen ska därefter kunna avregistrera fonden utan att kungörelse ägt rum.

Åtgärder för att stärka den svenska fondmarknadens konkurrenskraft (kapitel 14)

I detta avsnitt behandlar utredningen ett antal frågor som inte har direkt anknytning för genomförandet av UCITS IV-direktivet. Förslag läggs fram rörande dels handel med fondandelar på reglerad marknad, dels möjlighet att ha olika andelsklasser i en investeringsfond, dels möjlighet att fastställa andelspris direkt efter anmälan om teckning av andelar, även om betalning ännu inte tillförts fonden, dels om möjligheter att bemästra de negativa effekter för framför allt långsiktiga investerare och småsparare som kan uppkomma av stora in- och utflöden i investeringsfonder, särskilt om det är fråga om kortsiktiga placeringar.

Ett väsentligt syfte med de ändringar som här föreslås är att stärka konkurrensförutsättningarna för den svenska fondmarknaden i ett internationellt perspektiv.

Övriga frågor (kapitel 15)

För att ett förvaringsinstitut ska tillförsäkras den information som det behöver för att kunna fullgöra sina skyldigheter föreslår utredningen att institutet ska vara skyldigt att ingå avtal om detta med det fondbolag som förvaltar investeringsfonden

Specialfonder (kapitel 16)

Utredningen föreslår att bestämmelserna om inhemska fusioner för värdepappersfonder även ska gälla för specialfonder. Tillstånd ska få ges till en fusion mellan en specialfond och en värdepappersfond om värdepappersfonden blir den övertagande fonden.

Utredningen föreslår också att Finansinspektionen ska få godkänna fondbestämmelser för en specialfond som har en placeringsinriktning som innebär att fondförvaltaren för specialfonden placerar minst 85 procent av fondens värde i en investeringsfond. En special-

fond ska därmed kunna vara en mottagarfondliknande specialfond till en annan specialfond om dennes fondförvaltare placerar minst 85 procent av fondens tillgångar i specialfonden. I sådana fall ska vissa av bestämmelserna i kapitlet om mottagarfonder och matarfonder gälla för fonderna.

Utredningen föreslår vidare att när en specialfond ingår i en fusion eller ändring sker av fondens fondbestämmelser och ändringen är av väsentlig betydelse för andelsägarna, ska andelsägarna i specialfonden ha rätt att lösa in sina fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet.

Konsekvenser (kapitel 17)

De nya bestämmelserna som föreslås syftar till att underlätta gränsöverskridande verksamhet och omstruktureringar. Föreslagna lagändringar bör medföra lägre administrations- och kapitalkostnader för fondbolagen. Förslagen torde därmed ha allmänt positiva effekter för fondbolag.

Förslagen kan i vissa avseenden begränsa konsumentskyddet bl.a. genom ökade möjligheter att ändra fondbestämmelser och de ändringar av en fonds karaktär som kan ske i samband med en fusion eller delning. Det är då viktigt att andelsägarna tydlig informeras om vilka effekter ändringen kan få för dem. I stort torde ändå utredningens förslag få positiva effekter för investerarna. Till exempel så kommer de vid större förändringar i fonderna få rätt till att få sina fondandelar inlösta utan att andra kostnader får tas ut än de kostnader som uppstår för avvecklingen av värdepappersinnehavet.

Inspektionen kommer att få en del nya arbetsuppgifter som kommer att kräva ökade resurser. De merkostnader som kan uppstå för inspektionen bör finansieras inom befintliga ramar samt genom anmälnings- och ansökningsavgifter. I övrigt bedöms det inte finnas några uppenbara konsekvenser av betydelse för de övriga områden som berörs i 15 § kommittéförordningen (1998:1474).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (kapitel 18)

Förslagen till ändringar i LIF och LVPM ska träda i kraft den 1 juli 2011. Föreslagna lagändringar bedöms inte kräva några övergångsbestämmelser.

Författningsförslag

1 Förlag till lag om ändring i lagen (2004:46) om investeringsfonder

Häri genom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2004:46) om investeringsfonder

dels att nuvarande 6 kap. 3 § ska betecknas 6 kap. 4 § och 8 kap.

2 § ska betecknas 8 kap. 30 §,

dels att 1 kap. 1 och 4–10 §§, 2 kap. 12–17 och 21 §§, 4 kap. 4, 7–13, 15, 16 och 20 §§, 5 kap. 20 och 24 §§, 8 kap. 1 §, 9 kap. 2 §, 10 kap. 1, 4 och 6 §§, 12 kap. 15 och 17 §§ och 13 kap. 1 §, rubriken till 8 kap. samt rubriken närmast före 2 kap. 17, ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas ett nytt kapitel, 5 a kap., 52 nya paragrafer, 1 kap. 6 a–6 c §§, 2 kap. 15 a, 15 b, 17 a–17 e och 21 a §§, 3 kap. 4 §, 4 kap. 9 a, 9 b, 10 a, 10 b, 13 a, 13 b, 15 a och 20 a §§, 6 kap. 3 §, 8 kap. 2–29 §§, 10 kap. 6 a § och 12 kap. 5 a och 17 a §§ samt, närmast före 2 kap. 15 b, 17 c och 17 d §§, 8 kap. 1–4, 6–13, 15–17, 19, 21, 23–26, 28 och 29 §§, nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

I denna lag *förstås* med

I denna lag *betyder*

1. behörig myndighet: utländsk myndighet som har behörighet att utöva tillsyn över fondföretag eller förvaltningsbolag,

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2009/65/EG.

² Senaste lydelse 2008:282.

2. derivatinstrument: optioner, terminer och swappar samt andra likartade finansiella instrument,

3. EES: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

4. egna medel: detsamma som i artikel 1a.15 i rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), *senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/1/EG,*

4. egna medel: detsamma som i artikel 2.1 l i *Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG* av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag),

5. filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även ett fondbolags, ett förvaltningsbolags eller ett fondföretags etablering av flera driftställen ska anses som en enda filial,

6. finansiellt instrument: överlåtbara värdepapper, fondandelar, penningmarknadsinstrument, derivatinstrument samt annan rättighet eller förpliktelse avsedd för handel på värdepappersmarknaden,

7. fondbolag: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd enligt 4 § att driva fondverksamhet,

8. fondföretag: ett utländskt företag

a) som i sitt hemland har tillstånd för verksamhet där det enda syftet är att göra kollektiva investeringar i sådana tillgångar som anges i 5 kap. 1 § andra stycket eller 6 kap. 2 § andra stycket, med kapital från allmänheten eller från en särskilt angiven och avgränsad krets investerare,

b) som tillämpar principen om riskspridning, och

c) vars andelar på begäran av innehavarna återköps eller inlöses med medel ur företagets tillgångar,

9. fondföretags hemland:

9. fondföretags hemland: *det*

a) *om fondföretaget är bildat på kontraktsrättslig grund, det land där förvaltningsbolaget har sitt säte,*

b) *om fondföretaget är bildat på associationsrättslig grund, det land där bolaget har sitt säte,*

10. fondverksamhet: förvaltning av en investeringsfond, försäljning och inlösen av andelar i fonden samt därmed sammanhängande administrativa åtgärder,

11. företagsgrupp: grupp för sammanställd redovisning enligt rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning, senast ändrat genom rådets direktiv 2006/99/EG, eller grupp som enligt erkända internationella redovisningsregler ska lämna motsvarande redovisning,

12. förvaltningsbolag: ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd att förvalta fondföretag,

13. förvaltningsbolags hemland: det land där bolaget har sitt säte,

14. förvaringsinstitut: en bank eller ett annat kreditinstitut som förvarar tillgångarna i en investeringsfond och som sköter in- och utbetalningar avseende fonden,

15. investeringsfond: värdepappersfond eller specialfond,

16. kvalificerat innehav: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar 10 procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

17. penningmarknadsinstrument: statsskuldväxlar, bankcertifikat samt sådana andra finansiella instrument som normalt omsätts på penningmarknaden, är likvida och har ett värde som vid varje tidpunkt exakt kan fastställas,

18. specialfond: en fond vars andelar kan lösas in på begäran av andelsägare och som består av finansiella tillgångar, om den bildats genom kapitaltillskott från allmänheten eller från en särskilt angiven och avgränsad krets investerare och ägs av dem som skjutit till kapital samt förvaltas enligt bestämmelserna i 6 kap.,

19. startkapital: detsamma som i artikel 1a.14 i rådets direktiv 85/611/EEG, 19. startkapital: detsamma som i artikel 2.1 k i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG,

20. värdepappersfond: en fond vars andelar kan lösas in på begäran av andelsägare och som består av finansiella tillgångar, om den bildats genom kapitaltillskott från allmänheten och ägs av dem som skjutit till kapital samt förvaltas enligt bestämmelserna i 5 kap., och

21. överlåtbart värdepapper:

a) aktier och andra värdepapper som motsvarar aktier samt depåbevis för aktier,

b) obligationer och andra skuldförbindelser, med undantag av penningmarknadsinstrument, samt depåbevis för skuldförbindelser, och

c) värdepapper av annat slag som ger rätt att förvärva sådana överlåtbara värdepapper som anges i a och b genom teckning eller utbyte.

Med fondföretag, specialfond och värdepappersfond enligt första stycket 8, 18 och 20 avses även en fond vars andelar är upptagna till handel på en reglerad marknad och fondbolaget säkerställer att det noterade värdet av sådana andelar inte i väsentlig mån avviker från fondandelarnas värde enligt 4 kap. 10 §.

Överlåtbart värdepapper omfattar inte tekniker och instrument som avses i 5 kap. 1 § tredje stycket.

4 §³

Ett svenskt aktiebolag får av Finansinspektionen ges tillstånd att driva fondverksamhet. Bolaget kan därutöver ges tillstånd för diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument och att utföra visst arbete eller vissa funktioner på uppdrag av ett fondbolag, ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag.

Ett svenskt aktiebolag får av Finansinspektionen ges tillstånd att driva fondverksamhet. Bolaget kan därutöver ges tillstånd för diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument.

5 §⁴

Tillstånd för fondverksamhet som avser specialfonder får ges av Finansinspektionen även till värdepappersbolag och svenska kreditinstitut som har tillstånd för portföljförvaltning avseende finansiella instrument enligt 2 kap. 1 § 4 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

För sådan fondverksamhet som avses i första stycket ska följande bestämmelser tillämpas:

– 2 kap. 1 § 2, 5 och 6, 2 § tredje stycket, 7 § första stycket, 9 §, 17–20 §§ och 21 § första stycket,	– 2 kap. 1 § 2, 5 och 6, 2 § tredje stycket, 7 § första stycket, 9 §, samt 17–21 §§,
---	--

³ Senaste lydelse 2007:562.

⁴ Senast lydelse 2008:282.

- 3 kap.,
- 4 kap.,
- 6 kap.,
- 8 kap. – 8 kap. 28 och 29 §§,
- 9 kap.,
- 10 kap. 1 § första och andra styckena samt 2 §, och
- 12 kap. 1–4 samt 7–14 §§.

Ett värdepappersbolag eller ett svenskt kreditinstitut får inleda sin fondverksamhet så snart tillstånd enligt första stycket har getts.

6 §

Ett förvaltningsbolag som hör hemma inom EES och som i sitt hemland har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i rådets direktiv 85/611/EEG, får

1. driva verksamhet från filial i Sverige med början två månader efter det att Finansinspektionen från en behörig myndighet i förvaltningsbolagets hemland har fått en underrättelse med sådant innehåll som anges i 2 kap. 12 § eller dessförinnan, om Finansinspektionen tillåter det,

2. driva verksamhet genom att från sitt hemland erbjuda och tillhandahålla tjänster i Sverige med början så snart Finansinspektionen från en behörig myndighet i förvaltningsbolagets hemland har fått en sådan underrättelse som avses i 2 kap. 15 § andra stycket.

Ett förvaltningsbolag som hör hemma inom EES och som i sitt hemland har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG, får

1. driva verksamhet från filial i Sverige med början två månader efter det att Finansinspektionen från en behörig myndighet i förvaltningsbolagets hemland har tagit emot en underrättelse som innehåller

a) en plan för den avsedda verksamheten i Sverige med uppgift om filialens organisation och vilka tjänster som ska erbjudas, och

b) uppgift om filialens adress och ansvariga ledning, och

2. driva verksamhet genom att från sitt hemland erbjuda och tillhandahålla tjänster i Sverige med början så snart Finansinspektionen från en behörig myndighet i förvaltningsbolagets hemland har tagit emot en underrättelse som innehåller en plan för den avsedda verksamheten med uppgift om vilka tjänster som

Om det behövs skall Finansinspektionen upplysa förvaltningsbolaget om de bestämmelser som gäller för verksamheten här i landet. Om bolaget skall driva verksamhet från filial skall sådana upplysningar lämnas innan verksamheten påbörjas.

ska erbjudas.

Om de tjänster som ska erbjudas enligt första stycket innefattar förvaltning av en värdepappersfond, ska verksamhetsplanen också innehålla uppgift om

1. förvaltningsbolagets system för riskhantering, och

2. vilka åtgärder förvaltningsbolaget vidtagit för att i Sverige kunna

– göra utbetalningar till andelsägarna,

– lösa in andelar,

– tillhandahålla information, samt

– hantera klagomål.

Finansinspektionen får medge att verksamhet får påbörjas tidigare än vad som anges i första stycket 1.

Ett förvaltningsbolag får driva verksamhet i Sverige bara i den utsträckning verksamheten omfattas av förvaltningsbolagets verksamhetstillstånd i hemlandet.

6 a §

Om ett förvaltningsbolag avser att ändra något som angetts i en underrättelse enligt 6 § efter det att verksamheten inletts, ska bolaget skriftligen underrätta Finansinspektionen innan ändringen genomförs. Har bolaget inrättat en filial enligt 6 § första stycket 1 ska en sådan underrättelse lämnas minst en månad innan ändringen genomförs.

6 b §

Ett förvaltningsbolag som får driva verksamhet i Sverige enligt 6 § får av Finansinspektionen ges tillstånd att förvalta en värdepappersfond. Tillstånd ges i form av godkännande av fondbestämmelserna enligt 4 kap. 9 §. Tillstånd ska ges om

1. förvaltningsbolaget i sitt hemland har tillstånd att förvalta fondföretag av motsvarande typ som den värdepappersfond som ska förvaltas,

2. förvaltningsbolaget till Finansinspektionen har lämnat det avtal med förvaringsinstitutet som avses i 3 kap. 4 § och, i förekommande fall, uppgifter om uppdrag som getts åt någon annan att förvalta värdepappersfonden eller sköta därmed sammanhängande administration, och

3. fondbestämmelserna uppfyller kraven i 4 kap. 8 och 9 §§.

Uppgifter enligt första stycket 2 behöver inte lämnas om förvaltningsbolaget redan förvaltar en värdepappersfond och tidigare lämnat samma uppgifter till Finansinspektionen.

Om Finansinspektionen inte ger tillstånd för ett förvaltningsbolag att förvalta en värdepappersfond ska inspektionen underätta Europeiska kommissionen om detta.

Om ett förvaltningsbolag avser att väsentligen ändra något som avses i första stycket 2 efter det att verksamheten inletts, ska bolaget

underrätta Finansinspektionen om detta innan ändringen genomförs.

6 c §

För ett förvaltningsbolags förvaltning av en värdepappersfond enligt 6 b § gäller 2 kap. 15 b §, 3 kap., 4 kap. 1–3 och 8–23 §§, 5 kap. 1 och 3–25 §§, 5 a kap., 8 och 9 kap. i tillämpliga delar. Det som där anges om fondbolag ska i stället gälla förvaltningsbolaget.

Vid sådan förvaltning som avses i första stycket ska det som anges i 9 kap. 1 § första stycket 1 i stället avse fall när förvaltningsbolagets tillstånd återkallats av behörig myndighet i bolagets hemland eller Finansinspektionen enligt 12 kap. 15 § tredje stycket beslutat att förvaltningsbolaget inte längre får förvalta en värdepappersfond.

7 §

Ett fondföretag som hör hemma inom EES får marknadsföra och sälja andelar i företaget här i landet utan tillstånd enligt denna lag om företaget

1. i sitt hemland har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i rådets direktiv 85/611/EEG, och

2. vidtar nödvändiga åtgärder för att här i landet kunna

– göra utbetalningar till andelsägarna,

– lösa in andelar och

– lämna den information som företaget enligt reglerna i hem-

Ett fondföretag som hör hemma inom EES får marknadsföra andelar i företaget här i landet från och med den dag behörig myndighet i företagets hemland underrättat företaget om att anmälan om marknadsföring och intyget om att företaget uppfyller kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG lämnats över till Finansinspektionen.

Fondföretaget ska vidta nödvändiga åtgärder för att här i landet kunna

– göra utbetalningar till andelsägarna,

landet är skyldigt att tillhandahålla.

Ett företag som vill driva verksamhet med stöd av första stycket skall anmäla detta till Finansinspektionen. Verksamheten får påbörjas två månader efter det att anmälan har gjorts. Om förutsättningarna enligt första stycket inte är uppfyllda, får dock inspektionen dessförinnan förbjuda att verksamheten påbörjas. Inspektionen skall i sådant fall underrätta behörig myndighet i företagets hemland om sitt beslut.

Om det behövs skall Finansinspektionen, när anmälan enligt andra stycket har tagits emot, upplysa fondföretaget om de bestämmelser som gäller för verksamheten här i landet.

– lösa in andelar, och

– lämna den information som företaget enligt reglerna i hemlandet är skyldigt att tillhandahålla.

Fondföretaget ska underrätta Finansinspektionen skriftligen

1. om ändring ska ske beträffande fondföretagets åtgärder för marknadsföring,

2. om ändring ska ske av de andelsklasser som ska marknadsföras, eller

3. om ändring i de handlingar som bifogats anmälan enligt första stycket.

Underrättelse enligt tredje stycket 1 och 2 ska ske innan ändringen genomförs.

8 §

Ett förvaltningsbolag som *inte* hör hemma inom EES eller som, om det hör hemma inom EES, inte omfattas av rådets direktiv 85/611/EEG får efter tillstånd av Finansinspektionen driva *fondverksamhet* från filial i Sverige.

Tillstånd får ges bara om

1. bolaget i sitt hemland driver *likartad* verksamhet,

2. bolaget i sitt hemland står under betryggande tillsyn av en myndighet *eller annat behörigt organ* och den myndigheten *eller det organet* har medgett att bolaget etablerar sig i Sverige, *samt*

3. det finns skäl att anta att

Ett förvaltningsbolag som hör hemma *utanför* EES eller som, om det hör hemma inom EES, inte omfattas av *Europaparlamentets och* rådets direktiv 2009/65/EG får efter tillstånd av Finansinspektionen driva *verksamhet* från filial i Sverige.

Tillstånd får ges bara om

1. bolaget i sitt hemland driver *motsvarande* verksamhet,

2. bolaget står under betryggande tillsyn av en *behörig myndighet i hemlandet* och den myndigheten har *tillåtit* att bolaget etablerar sig i Sverige, *och*

3. det finns skäl att anta att

den planerade verksamheten *här i landet* kommer att drivas på ett sätt som är förenligt med 2 kap. 1 § 2–6 samt 2 och 4 §§.

Ett förvaltningsbolag får även ges tillstånd att utföra visst arbete eller vissa funktioner på uppdrag av ett fondbolag, ett annat förvaltningsbolag eller ett fondföretag.

den planerade verksamheten kommer att drivas på ett sätt som är förenligt med 2 kap. 1 § 2–4 och 6 samt 2 och 4 §§.

En ansökan om tillstånd enligt första stycket ska innehålla en plan för den avsedda verksamheten.

9 §

Ett fondföretag som inte hör hemma inom EES eller som, om det hör hemma inom EES, inte omfattas av rådets direktiv 85/611/EEG får efter tillstånd av Finansinspektionen marknadsföra och sälja andelar i företaget här i landet, från filial eller utan att inrätta filial.

Tillstånd får ges bara om

1. företaget i sitt hemland driver *likartad* verksamhet,
2. företaget i sitt hemland står under betryggande tillsyn av en myndighet eller annat behörigt organ och den myndigheten eller det organet har medgett att företaget etablerar sig i Sverige,
3. företaget vidtar nödvändiga åtgärder för att här i landet kunna
 - göra utbetalningar till andelsägarna,
 - lösa in andelar och
 - lämna den information som företaget enligt reglerna i hemlandet är skyldigt att tillhandahålla, samt
4. det finns skäl att anta att den planerade verksamheten här i landet kommer att drivas på ett sätt som är förenligt med bestämmelserna i denna lag och andra författningar som reglerar företags verksamhet.

Ett fondföretag som inte hör hemma inom EES eller som, om det hör hemma inom EES, inte omfattas av *Europaparlamentets och* rådets direktiv 2009/65/EG får efter tillstånd av Finansinspektionen marknadsföra andelar i företaget här i landet, från filial eller utan att inrätta filial.

1. företaget i sitt hemland driver *motsvarande* verksamhet,

10 §

För förvaltningsbolags och fondföretags verksamhet i Sverige tillämpas 2 kap. 17 §, 19 § första stycket, 20 § och 21 § första stycket

För förvaltningsbolags och fondföretags verksamhet i Sverige tillämpas 2 kap. 19 § första stycket, och 20–21 §§ på mot-

på motsvarande sätt.

svarande sätt.

Utöver det som anges i första stycket tillämpas på motsvarande sätt

1. 2 kap. 17, 17 b, 17 d och 17 e §§ för förvaltningsbolags verksamhet i Sverige enligt 6 § första stycket 1,

2. 2 kap. 17–17 e §§ för förvaltningsbolags verksamhet i Sverige enligt 8 § första stycket, och

3. 2 kap. 17 och 17 d §§ samt det som sägs om faktablad i 4 kap. 15 a och 20–21 §§ för fondföretags verksamhet i Sverige enligt 9 §.

För filialer till förvaltningsbolag och fondföretag gäller i övrigt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

2 kap.

12 §

Vill ett fondbolag som förvaltar värdepappersfonder inrätta en filial inom EES, *skall* bolaget underrätta Finansinspektionen innan verksamheten påbörjas. Underrättelsen *skall* innehålla

1. *information om bolagets plan för filialverksamheten*, med uppgift om filialens organisation och vilka tjänster som *skall* erbjudas, och

2. uppgift om i vilket land filialen *skall* inrättas samt om filialens adress och ansvariga ledning.

Avser ett fondbolag som förvaltar värdepappersfonder *att* inrätta en filial *i ett annat land* inom EES, *ska* bolaget underrätta Finansinspektionen innan verksamheten påbörjas. Underrättelsen *ska* innehålla

1. *en plan för den avsedda verksamheten* med uppgift om filialens organisation och vilka tjänster som *ska* erbjudas, och

2. uppgift om i vilket land filialen *ska* inrättas samt om filialens adress och ansvariga ledning.

Om de tjänster som ska erbjudas innefattar förvaltning av ett fondföretag som har tillstånd enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG i det land

där filialen ska inrättas, ska verksamhetsplanen också innehålla uppgift om

1. fondbolagets system för riskhantering, och

2. åtgärder som fondbolaget vidtagit för att i fondföretagets hemland kunna

– göra utbetalningar till andelsägarna,

– lösa in andelar,

– tillhandahålla information,

samt

– hantera klagomål.

13 §

Finner Finansinspektionen i fall som avses i 12 § att det inte finns skäl att ifrågasätta fondbolagets administrativa struktur eller finansiella situation, *skall* inspektionen inom *tre* månader från det att underrättelsen togs emot lämna över den till *behörig myndighet* i det land där filialen *skall* inrättas. *Inspektionen skall samtidigt* lämna uppgift om det investerarskydd som gäller för fondbolagets kunder.

Finner Finansinspektionen i fall som avses i 12 § att det inte finns skäl att ifrågasätta fondbolagets administrativa struktur eller finansiella situation, *ska* inspektionen inom *två* månader från det att underrättelsen togs emot lämna över den till *behörig myndighet* i det land där filialen *ska* inrättas. *Tillsammans med underrättelsen ska inspektionen* lämna uppgift om det investerarskydd som gäller för fondbolagets kunder.

Om en underrättelse enligt första stycket avser sådana tjänster som anges i 12 § andra stycket ska Finansinspektionen även lämna över ett intyg om att fondbolaget har tillstånd att driva verksamhet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG. Till intyget ska fogas en beskrivning av omfattningen av fondbolagets tillstånd, med uppgift om det finns

några begränsningar avseende vilka typer av värdepappersfonder som bolaget får förvalta.

Finansinspektionen *skall* underrätta fondbolaget när inspektionen lämnar över underrättelsen.

Finansinspektionen *ska* underrätta fondbolaget när inspektionen lämnar över underrättelsen.

Om Finansinspektionen finner att det inte finns förutsättningar för att lämna över den underrättelse som avses i första stycket, *skall* inspektionen meddela beslut om det inom två månader från det att underrättelsen togs emot.

Om Finansinspektionen finner att det inte finns förutsättningar för att lämna över den underrättelse som avses i första stycket, *ska* inspektionen meddela beslut om det inom två månader från det att underrättelsen togs emot.

14 §

Om ett fondbolag som avses i 12 § *skall* ändra något *av de förhållanden* som angetts i fondbolagets underrättelse till Finansinspektionen efter det att filialen inrättats, *skall* fondbolaget skriftligen underrätta inspektionen minst en månad innan ändringen genomförs.

Om ett fondbolag som avses i 12 § *ska* ändra något som angetts i fondbolagets underrättelse till Finansinspektionen efter det att filialen inrättats, *ska* fondbolaget skriftligen underrätta inspektionen minst en månad innan ändringen genomförs.

Om Finansinspektionen finner att ändringen inte får göras, *skall* inspektionen meddela beslut om det inom en månad från det att underrättelsen kom in till inspektionen. Behörig myndighet i det andra landet *skall* genast underrättas om beslutet.

Om Finansinspektionen finner att ändringen inte får göras, *ska* inspektionen meddela beslut om det inom en månad från det att underrättelsen kom in till inspektionen. Behörig myndighet i det andra landet *ska* omedelbart underrättas om beslutet.

Vid ändring av investerarskydd som avses i 13 § första stycket *skall* Finansinspektionen underrätta *behörig myndighet* i det land där filialen finns om ändringen.

Vid ändring av investerarskydd som avses i 13 § första stycket *ska* Finansinspektionen underrätta *den behöriga myndigheten* i det land där filialen finns om ändringen. *Detsamma gäller vid ändring av de uppgifter som*

lämnats i eller fogats till det intyg som avses i 13 § andra stycket.

15 §

Vill ett fondbolag som förvaltar värdepappersfonder erbjuda och tillhandahålla tjänster inom EES utan att inrätta filial där, skall bolaget underrätta Finansinspektionen innan verksamheten påbörjas. Detsamma gäller om bolaget avser att ändra en sådan verksamhet.

Underrättelsen skall innehålla uppgift om i vilket land verksamheten skall drivas och information om bolagets plan för verksamheten med uppgift om vilka tjänster som skall erbjudas.

Finansinspektionen skall inom en månad från det att under-

Avser ett fondbolag som förvaltar värdepappersfonder att erbjuda och tillhandahålla tjänster i ett annat land inom EES utan att inrätta filial där, ska bolaget underrätta Finansinspektionen innan verksamheten påbörjas.

Underrättelsen ska innehålla
1. en plan för den avsedda verksamheten med uppgift om vilka tjänster som ska erbjudas, och

2. uppgift om i vilket land verksamheten ska drivas.

Om de tjänster som ska erbjudas innefattar förvaltning av ett fondföretag som har tillstånd enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG i det land där verksamheten ska drivas, ska verksamhetsplanen också innehålla uppgift om

1. fondbolagets system för riskhantering, och

2. åtgärder som fondbolaget vidtagit för att i fondföretagets hemland kunna

– göra utbetalningar till andelsägarna,

– lösa in andelar,

– tillhandahålla information,

samt

– hantera klagomål.

Finansinspektionen ska inom en månad från det att under-

rättelsen togs emot lämna över den *och verksamhetsplanen* till behörig myndighet i det land där verksamheten *skall* drivas. *Inspektionen skall samtidigt lämna uppgift om det investerarskydd som gäller för fondbolagets kunder.*

rättelsen togs emot lämna över den till behörig myndighet i det land där verksamheten *ska* drivas. *Med underrättelsen ska inspektionen även lämna uppgift om det investerarskydd som gäller för fondbolagets kunder.*

Om underrättelsen avser sådana tjänster som anges i andra stycket ska Finansinspektionen även lämna över ett intyg om att fondbolaget har tillstånd att driva verksamhet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG. Till intyget ska fogas en beskrivning av omfattningen av fondbolagets tillstånd med uppgift om det finns några begränsningar avseende vilka typer av värdepappersfonder som bolaget får förvalta.

15 a §

Om ett fondbolag avser att ändra något som angetts i bolagets underrättelse enligt 15 § till Finansinspektion efter det att bolaget börjat driva verksamhet i det andra landet, ska bolaget skriftligen underrätta inspektionen innan ändringen genomförs.

Vid ändring av de uppgifter som lämnats i eller fogats till det intyg som avses i 15 § fjärde stycket ska Finansinspektionen underrätta den behöriga myndigheten i det land där verksamheten drivs om ändringen.

*Marknadsföring av fondandelar
i annat EES-land*

15 b §

Ett fondbolag som förvaltar en värdepappersfond och som avser att marknadsföra andelar i fonden i ett annat EES-land ska anmäla detta till Finansinspektionen.

Om Finansinspektionen bedömer att anmälan är fullständig ska inspektionen, inom tio arbetsdagar från mottagandet av anmälan, lämna över handlingarna till behörig myndighet i det EES-land där marknadsföringen ska bedrivas. Finansinspektionen ska bifoga ett intyg om att fonden uppfyller kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG. Efter att Finansinspektionen lämnat över anmälan och intyg till behörig myndighet i värdlandet ska inspektionen omedelbart underrätta fondbolaget om att så har skett.

16 §

I andra fall än som avses i 12 § *skall* ett fondbolag som planerar att inrätta en filial utomlands ansöka om tillstånd hos Finansinspektionen. Ett sådant tillstånd *skall* ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas enligt bestämmelserna i denna lag och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet.

Ansökan om tillstånd *skall*

I andra fall än som avses i 12 § *ska* ett fondbolag som planerar att inrätta en filial utomlands ansöka om tillstånd hos Finansinspektionen. Ett sådant tillstånd *ska* ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas enligt bestämmelserna i denna lag och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet.

Ansökan om tillstånd *ska*

innehålla den information som anges i 12 §.

Sundhetskrav

innehålla den information som anges i 12 § första stycket.

Sundhetskrav och krav på organisation av verksamheten, m.m.

17 §

Ett fondbolag skall driva sin verksamhet så att allmänhetens förtroende för fondmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras samt i övrigt så att verksamheten kan anses sund.

Ett fondbolag ska handla hederligt, rättvist och professionellt och även i övrigt på ett sätt så att allmänhetens förtroende för fondmarknaden upprätthålls.

17 a §

Ett fondbolag ska upprätta och tillämpa de riktlinjer och rutiner som krävs för att bolagets styrelse och de anställda i bolaget ska följa de regler som gäller för verksamheten. Bolaget ska även upprätta och tillämpa regler för styrelseledamöters och anställdas egna affärer med finansiella instrument.

Fondbolaget ska ha tillräckliga system, resurser och rutiner för att bolaget ska kunna driva fondverksamheten kontinuerligt och regelbundet.

Fondbolaget ska vidare

1. tillämpa sunda rutiner för förvaltning av verksamheten och för redovisning,
2. ha rutiner för intern kontroll, och
3. ha effektiv drift och förvaltning av sina informationssystem.

17 b §

Ett fondbolag ska dokumentera samtliga transaktioner som bolaget har genomfört för en investeringsfonds räkning. Dokumentationen ska ske på ett sådant sätt att Finansinspektionen har möjlighet att övervaka att bolaget har iakttagit kraven i denna lag och i föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Intressekonflikter*17 c §*

Ett fondbolag ska vidta alla rimliga åtgärder för att

- 1. identifiera de intressekonflikter som kan uppkomma i bolagets verksamhet enligt 1 kap. 4 § och 7 kap. 1 § första stycket, samt*
- 2. förhindra att fondandelsägarnas eller andra kunders intressen påverkas negativt av intressekonflikter.*

Uppföranderegler*17 d §*

Ett fondbolag ska lämna en tillfredsställande rapportering till en fondandelsägare om bolagets utförande av en order från andelsägaren om tecknande eller inlösen av fondandelar.

17 e §

När ett fondbolag handlar för en investeringsfonds räkning, ska bolaget vidta alla rimliga åtgärder för att uppnå bästa möjliga resul-

tat för fonden med avseende på

- 1. pris,*
- 2. kostnad,*
- 3. snabbhet,*
- 4. sannolikhet för utförande och*
avveckling,
- 5. storlek,*
- 6. art, och*
- 7. andra för utförandet väsent-*
liga förhållanden.

Fondbolaget ska ha system och riktlinjer för hur bolaget ska uppnå bästa möjliga resultat enligt första stycket. Bolaget ska regelbundet övervaka och årligen uppdatera dessa system och riktlinjer.

21 §⁵

Om en fondandelsägare tillfogats skada genom att fondbolaget överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, *skall* fondbolaget ersätta skadan. Om en fondandelsägare eller ett fondbolag tillfogats skada genom att förvaringsinstitutet överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, *skall* institutet ersätta skadan.

Om en fondandelsägare tillfogats skada genom att fondbolaget överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, *ska* fondbolaget ersätta skadan. Om en fondandelsägare eller ett fondbolag tillfogats skada genom att förvaringsinstitutet överträtt denna lag eller fondbestämmelserna, *ska* institutet ersätta skadan.

Om en fondandelsägare tillfogats skada till följd av att fondbolaget, i enlighet med 4 kap. 10 a §, använt det först fastställda försäljningspriset efter anmälan om teckning av andelar vid försäljning av fondandelar, men betalning inte tillförts fonden inom sedvanlig tid, ska fondbolaget ersätta skadan.

⁵ Senaste lydelse 2007:562.

21 a §

Ett fondbolag kan endast ställas till svars för innehållet i faktabladet och för översättningen av faktabladet om innehållet är vilseledande, oriktigt eller inte stämmer överens med informationsbroschyren.

3 kap.

4 §

Förvaringsinstitutet ska med fondbolaget ingå ett skriftligt avtal, som tillförsäkrar institutet den information som institutet behöver för att kunna uppfylla kraven i 2 §.

4 kap.

4 §

Ett fondbolag får uppdra åt någon annan att utföra visst arbete eller vissa funktioner som ingår i fondverksamheten i syfte att effektivisera bolagets verksamhet. Ett sådant uppdrag får inte vara av sådan omfattning eller karaktär att fondbolaget lämnar ifrån sig all verksamhet eller så stor del av verksamheten att fondbolaget inte längre har möjlighet att ta till vara andelsägarnas gemensamma intressen eller i övrigt inte kan uppfylla de skyldigheter som följer av denna lag. Ett lämnat uppdrag fråntar aldrig fondbolaget dess ansvar enligt denna lag.

Uppdragstagaren måste ha tillfredsställande sakkunskap och kompetens med hänsyn till uppdragets innehåll.

Fondbolaget *skall* i avtalet med uppdragstagaren förbehålla sig rätten att övervaka den anförtrödda verksamheten, att ge de anvisningar som behövs för en sund förvaltning samt att med omedelbar verkan säga upp avtalet, om en sådan uppsägning är i andelsägarnas gemensamma intresse.

Fondbolaget *ska* i sådant avtal med uppdragstagaren som avser förvaltning av en investeringsfond eller ett fondföretag som har tillstånd enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG, eller med sådan förvaltning sammanhängande administration förbehålla sig rätten att övervaka den anförtrödda verksamheten,

att ge de anvisningar som behövs för en sund förvaltning samt att med omedelbar verkan säga upp avtalet, om en sådan uppsägning är i andelsägarnas gemensamma intresse.

7 §

Om ett fondbolag vill uppdra åt någon annan att *utföra visst arbete eller vissa funktioner enligt 4 eller 5 §* skall bolaget anmäla detta och ge in uppdragsavtalet till Finansinspektionen.

Om Finansinspektionen *finner* att ett uppdragsavtal strider mot denna lag, eller att avtalet hindrar en effektiv tillsyn av fondbolaget, *skall* inspektionen förelägga fondbolaget att hos motparten begära de ändringar som behövs för att avtalet *skall* uppfylla lagens krav.

Avser ett fondbolag att uppdra åt någon annan att *för bolagets räkning förvalta en investeringsfond eller ett fondföretag som har tillstånd enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG eller utföra därmed sammanhängande administrativa åtgärder* ska bolaget anmäla detta och ge in uppdragsavtalet till Finansinspektionen.

Finner Finansinspektionen att ett uppdragsavtal strider mot denna lag, eller att avtalet hindrar en effektiv tillsyn av fondbolaget, *ska* inspektionen förelägga fondbolaget att hos motparten begära de ändringar som behövs för att avtalet *ska* uppfylla lagens krav.

8 §

För varje investeringsfond *skall* det finnas fondbestämmelser som upprättas av fondbolaget.

Fondbestämmelserna *skall* ange

1. namnet på fonden, fondbolaget och förvaringsinstitutet,
2. grunderna för fondens placeringsinriktning och för placeringen av fondmedlen, med särskild upplysning om huruvida medel skall placeras i sådana derivatinstrument som anges i 5 kap. 12 §,

För varje investeringsfond *ska* det finnas fondbestämmelser som upprättas av fondbolaget.

Fondbestämmelserna *ska* ange

3. om utdelning *skall* ske och, i så fall, grunderna och sättet för utdelning,

4. grunderna för beräkning av fondens och fondandelarnas värde, inklusive de värderingsprinciper som används vid värderingen av onoterade tillgångar och sådana derivatinstrument som anges i 5 kap. 12 § andra stycket,

5. grunderna för beräkning av försäljnings- och inlösenpris för fondandelarna,

6. var och hur försäljning och inlösen av fondandelar *skall* ske,

7. grunderna för beräkning av fondbolagets och förvaringsinstitutets ersättning från fonden,

8. fondbolagets avgifter för försäljning, förvaltning och inlösen av andelar,

9. hur pantsättning av fondandelar *skall* gå till,

10. fondens räkenskapsår,

11. när och var försäljnings- och inlösenpriset för fondandelarna samt fondens halvårsredogörelse och årsberättelse *skall* offentliggöras, samt

12. var ändringar av fondbestämmelserna *skall* tillkännages.

För fonder där fondmedlen placeras enligt bestämmelserna i

3. vilka andelsklasser som *ska* finnas och vad som utmärker respektive andelsklass,

4. om utdelning *ska* ske och, i så fall, grunderna och sättet för utdelning,

5. grunderna för beräkning av fondens och fondandelarnas värde, inklusive de värderingsprinciper som används vid värderingen av onoterade tillgångar och sådana derivatinstrument som anges i 5 kap. 12 § andra stycket,

6. grunderna för beräkning av försäljnings- och inlösenpris för fondandelarna,

7. om justerat fondandelsvärde *ska* tillämpas, och i så fall vilken metod som *ska* användas för att beräkna sådant värde,

8. var och hur försäljning och inlösen av fondandelar *ska* ske,

9. grunderna för beräkning av fondbolagets och förvaringsinstitutets ersättning från fonden,

10. fondbolagets avgifter för försäljning, förvaltning och inlösen av andelar,

11. hur pantsättning av fondandelar *ska* gå till,

12. fondens räkenskapsår,

13. när och var försäljnings- och inlösenpriset för fondandelarna samt fondens halvårsredogörelse och årsberättelse *ska* offentliggöras, samt

14. var ändringar av fondbestämmelserna *ska* tillkännages.

För fonder där fondmedlen placeras enligt bestämmelserna i

5 kap. 8 §, *skall* dessutom anges de emittenter eller garanter som gett ut eller garanterat sådana skuldförbindelser som fondmedlen till mer än 35 procent av fondens värde avses att placeras i.

För specialfonder *skall* anges om fonden riktar sig till allmänheten eller till en avgränsad krets investerare. I det senare fallet *skall* kretsen anges. Fondbestämmelserna *skall* även innehålla upplysning om

1. i vilka avseenden fonden avviker från vad som gäller för värdepappersfonder,
2. vilken risknivå som eftersträvas, och
3. vilket riskmått som används.

5 kap. 8 §, *ska* dessutom anges de emittenter eller garanter som gett ut eller garanterat sådana skuldförbindelser som fondmedlen till mer än 35 procent av fondens värde avses att placeras i.

För specialfonder *ska* anges om fonden riktar sig till allmänheten eller till en avgränsad krets investerare. I det senare fallet *ska* kretsen anges. Fondbestämmelserna *ska* även innehålla upplysning om

1. i vilka avseenden fonden avviker från vad som gäller för värdepappersfonder,
2. vilken risknivå som eftersträvas, och
3. vilket riskmått som används.

9 §

Fondbestämmelserna och ändringar i dem *skall* godkännas av Finansinspektionen. Godkännande *får* ges *bara* om bestämmelserna *eller* ändringarna är skäliga för fondandelsägarna.

Vid godkännande av ändringar i fondbestämmelserna *får* Finansinspektionen föreskriva att andelsägarna *skall* underrättas om ändringarna och bestämma att dessa *inte skall* tillämpas förrän en viss tid, dock högst tre månader, förflutit efter beslutet om godkännande.

Fondbestämmelserna och ändringar i dem *ska* godkännas av Finansinspektionen. Godkännande *ska* ges om bestämmelserna är skäliga för andelsägarna.

Ett fondbolag *ska* inom två månader från det att en fullständig ansökan om godkännande av fondbestämmelser eller ändringar i dem lämnats in till Finansinspektionen underrättas om inspektionens beslut i frågan.

9 a §

Vid godkännande av ändringar i fondbestämmelserna *får* Finansinspektionen besluta att

fondbolaget ska underrätta andelsägare om ändringarna och bestämma att dessa inte får tillämpas förrän en viss tid förflutit efter beslutet om godkännande.

Om Finansinspektionen bedömer att en ändring av fondbestämmelserna är av väsentlig betydelse för andelsägare får inspektionen besluta att andelsägare ska ha rätt att lösa in sina fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Rätten till sådan inlösen gäller under 30 dagar från den dag fondbolaget underrättade andelsägarna om Finansinspektionens beslut enligt 9 §.

9 b §

Om Finansinspektionen bedömer att en ändring av fondbestämmelserna för en specialfond, som inte är öppen för inlösen veckovis, är av väsentlig betydelse för andelsägare, ska andelsägaren, innan ändringen träder i kraft, erbjudas minst ett tillfälle att lösa in sina andelar, utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Andelsägaren ska under 30 dagar före tillfället för sådan inlösen ha möjlighet att begära att få lösa in sina andelar.

10 §

Andelarna i en investeringsfond *skall* vara lika stora och medföra lika rätt till den egendom som ingår i fonden. En

Andelarna i en investeringsfond *ska* vara lika stora och medföra lika rätt till den egendom som ingår i fonden, *om inte*

fondandel får inte utfärdas innan betalning för andelen har tillförts fonden.

annat följer av tredje stycket. En fondandel får inte utfärdas innan betalning för andelen har tillförts fonden.

Om fondbestämmelserna medger det får det finnas olika andelsklasser i en investeringsfond. Andelarna i en andelsklass ska vara lika stora och medföra lika rätt till egendom i fonden.

Värdet av en fondandel är fondens värde delat med antalet fondandelar. *Fondens värde beräknas enligt de grunder som anges i fondbestämmelserna. Den egendom som ingår i fonden skall värderas med ledning av gällande marknadsvärde.*

Värdet av en fondandel är fondens värde delat med antalet fondandelar. *Om det finns andelsklasser ska värdet av en fondandel dock bestämmas i enlighet med vad som enligt fondbestämmelserna gäller för andelsklassen.*

Fondens värde beräknas enligt de grunder som anges i fondbestämmelserna. Den egendom som ingår i fonden ska värderas med ledning av gällande marknadsvärde.

Fondbolaget får enligt 10 b § i vissa fall tillämpa justerat fondandelsvärde för beräkning av fondandelsvärdet.

Fondbolaget *skall* fortlöpande och minst en gång varje vecka beräkna och på lämpligt sätt offentliggöra fondandelsvärdet.

Fondbolaget *ska* fortlöpande och minst en gång varje vecka beräkna och på lämpligt sätt offentliggöra fondandelsvärdet.

10 a §

Ett fondbolag får medge att fondandelar tecknas till det pris som fastställs närmast efter anmälan om teckning (interimsandelar), utan att betalning samtidigt tillförts fonden.

10 b §

För att motverka att andelsägarna drabbas av de särskilda kostnader som kan föranledas av stora in- och utflöden i en fond får ett fondbolag, efter tillstånd av Finansinspektionen, tillämpa en metod för justering av fondandelsvärdet.

Tillstånd enligt första stycket får ges om fondbolaget har godtagbara metoder och system för att beräkna justerat fondandelsvärde samt har den organisation och kompetens som är erforderlig för tillämpningen. Vidare krävs att det förfarande som tillämpas ger betryggande möjligheter till insyn och kontroll.

11 §⁶

Fondbolaget ska föra eller låta föra ett register över samtliga innehavare av andelar i fonden. I fråga om automatiserad och viss manuell behandling av personuppgifter finns bestämmelser i personuppgiftslagen (1998:204).

Är lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument tillämplig på andelarna i fonden, förs registret av en central värdepappersförvarare. Fondbolaget har rätt till insyn i registret.

Om lagen om kontoföring av finansiella instrument inte är tillämplig på andelarna i fonden, ska den som för registret anteckna inskränkningar enligt 13 kap. 19 § första stycket 4 eller 14 kap. 21 § första stycket 4 föräldrabalken där.

Fondbolaget ska till varje fondandelsägare skriftligen bekräfta att dennes fondandelsinnehav har registrerats. Av bekräftelsen ska det framgå investeringsfondens beteckning samt namnen på fondbolaget och för-

Fondbolaget ska till varje fondandelsägare skriftligen bekräfta att dennes fondandelsinnehav har registrerats. Av bekräftelsen ska det framgå investeringsfondens beteckning och, om fonden har andelsklasser, fond-

⁶ Senaste lydelse 2008:912.

varingsinstitutet. Vidare ska det framgå var informationsbroshyren och faktabladet enligt 15 § samt årsberättelsen och halvårsredogörelsen enligt 18 § finns att tillgå.

andelsägarens andelsklass, samt namnen på fondbolaget och förvaringsinstitutet. Vidare ska det framgå var informationsbroshyren och faktabladet enligt 15 och 15 a §§ samt årsberättelsen och halvårsredogörelsen enligt 18 § finns att tillgå.

Även sådana interimсандelar som avses i 10 a § ska registreras i det register som avses i första stycket. Bestämmelserna i första fjärde styckena gäller i tillämpliga delar också interimсандelar.

12 §

Har en fondandelsägare lämnat sina andelar för förvaltning till någon som har fått tillstånd till registrering som förvaltare, får förvaltaren på andelsägarens uppdrag anges i det register som avses i 11 § första stycket i stället för andelsägaren. I registret *skall* det särskilt anmärkas att fondandelen förvaltas för någon annans räkning. Förvaltaren *skall* till andelsägaren lämna den information förvaltaren får från fondbolaget, om inte andelsägaren avstått från sådan information.

Har en fondandelsägare lämnat sina andelar för förvaltning till någon som har fått tillstånd till registrering som förvaltare, får förvaltaren på andelsägarens uppdrag anges i det register som avses i 11 § första stycket i stället för andelsägaren. I registret *ska* det särskilt anmärkas att fondandelen förvaltas för någon annans räkning. Förvaltaren *ska skyndsamt* till andelsägaren *eller den som förvaltaren har antecknat i andelsägarens ställe* lämna den information förvaltaren får från fondbolaget, om inte andelsägaren avstått från sådan information. *Ett sådant avstående kan inte omfatta information om ändring av fondbestämmelser som är av väsentlig betydelse för andelsägarna eller information om att en fond ska fusionera eller delas enligt 8 kap.*

Om registret förs av någon annan än en central värdepappersförvarare, *skall* Finansinspektionen pröva frågor om tillstånd till registrering som förvaltare.

Ett tillstånd att registreras som förvaltare får förenas med särskilda villkor för att tillgodose allmänna och enskilda intressen. Ett tillstånd *skall* återkallas av Finansinspektionen, om ett villkor för tillståndet har åsidosatts och avvikelsen är betydande eller om förutsättningarna för tillståndet inte längre uppfylls.

Om registret förs av någon annan än en central värdepappersförvarare, *ska* Finansinspektionen pröva frågor om tillstånd till registrering som förvaltare.

Ett tillstånd att registreras som förvaltare får förenas med särskilda villkor för att tillgodose allmänna och enskilda intressen. Ett tillstånd *ska* återkallas av Finansinspektionen, om ett villkor för tillståndet har åsidosatts och avvikelsen är betydande eller om förutsättningarna för tillståndet inte längre uppfylls.

13 §

En fondandel *skall*, på begäran av dess ägare, omedelbart lösas in om det finns medel tillgängliga i investeringsfonden. Om medel för inlösen behöver anskaffas genom försäljning av egendom som ingår i fonden, *skall* försäljning ske och inlösen verkställas så snart som möjligt. *Skulle en sådan försäljning kunna väsentligt missgynna övriga andelsägares intresse, får fondbolaget efter anmälan till Finansinspektionen avvakta med försäljningen.*

En fondandel *ska*, på begäran av dess ägare, omedelbart lösas in om det finns medel tillgängliga i investeringsfonden. Om medel för inlösen behöver anskaffas genom försäljning av egendom som ingår i fonden, *ska* försäljning ske och inlösen verkställas så snart som möjligt.

Vad som föreskrivs i första stycket om inlösen ska också anses uppfyllt om en fonds andelar är upptagna till handel på en reglerad marknad och fondbolaget säkerställer att det noterade värdet av sådana andelar inte i väsentlig mån avviker från fondandelarnas värde enligt 10 §.

Under den tid som ett förvaringsinstitut förvaltar en investeringsfond enligt 9 kap. 1 § första eller andra stycket får fondandelar inte säljas eller lösas in.

13 a §

Fondbolaget får i undantagsfall och då ett uppskov är berättigat med hänsyn till andelsägarnas gemensamma intresse, under viss tid senarelägga försäljning och inlösen av fondandelar.

Fondbolaget ska utan dröjsmål anmäla sitt beslut om senareläggning till Finansinspektionen. Fondbolaget ska också utan dröjsmål anmäla sin åtgärd till behörig myndighet i annat land inom EES där fondandelar marknadsförs enligt 2 kap. 15 b § samt underrätta andelsägarna om åtgärden.

Fondbolaget ska, sedan orsakerna till senareläggningen upphört, anmäla detta till Finansinspektionen.

13 b §

Om det är i andelsägarnas eller allmänhetens intresse får Finansinspektionen besluta att en fond under viss tid ska senarelägga försäljning och inlösen av andelar.

15 §

För varje investeringsfond *skall* det finnas en aktuell informationsbroschyr och ett aktuellt faktablad.

Informationsbroschyren *skall* innehålla

1. fondbestämmelserna,
2. de ytterligare uppgifter som behövs för att man *skall* kunna bedöma fonden och den risk som är förenad med att investera i den,

För varje investeringsfond *ska* det finnas en aktuell informationsbroschyr.

Informationsbroschyren *ska* innehålla

2. de ytterligare uppgifter som behövs för att man *ska* kunna bedöma fonden och den risk som är förenad med att investera i den,

3. en tydlig och lättbegriplig förklaring av fondens riskprofil, och

4. uppgifter om det arbete eller de funktioner som fondbolaget får uppdra åt någon annan att utföra enligt 4 och 5 §§.

Faktabladet skall på ett lättbegripligt sätt och i sammanfattning innehålla den grundläggande information som behövs för att man skall kunna bedöma fonden och den risk som är förenad med att investera i den. Bladet får bifogas informationsbroschyren som en löstagbar del.

3. en tydlig och lättbegriplig förklaring av fondens riskprofil,

4. uppgifter om det arbete eller de funktioner som fondbolaget får uppdra åt någon annan att utföra enligt 4 och 5 §§,

5. uppgifter om i vilka tillgångs-
slag fondmedlen får placeras, och

6. uppgifter om fondmedlen får placeras i derivatinstrument och, i så fall, i vilket syfte och hur det möjliga resultatet av användningen av derivatinstrument kan påverka fondens riskprofil.

15 a §

För varje investeringsfond ska det finnas ett aktuellt faktablad.

Faktabladet ska på ett lättbegripligt sätt och i sammanfattning innehålla den grundläggande information som behövs för att man ska kunna bedöma fonden och den risk som är förenad med att investera i den. Faktabladet får bifogas informationsbroschyren som en löstagbar del.

Ytterligare bestämmelser om faktablads innehåll och form finns i kommissionens förordning (EU) nr 583/2010. Vad som där anges ska också gälla för faktablad för specialfonder. Om fonden är en specialfond ska detta framgå av faktabladet.

16 §⁷

I informationsbroschyren och faktabladet för en investeringsfond ska det dessutom anges

1. i vilka tillgångsslag fondmedlem får placeras, och

2. om fondmedlen får placeras i derivatinstrument och, i så fall, i vilket syfte och hur det möjliga resultatet av användningen av derivatinstrument kan påverka fondens riskprofil.

I informationsbroschyren och faktabladet samt i allt övrigt reklammaterial avseende fonden ska följande uppgifter anges på en framträdande plats:

1. fondens placeringsinriktning, för det fall medel i fonden placeras i andra tillgångar än överlåtbara värdepapper och penningmarknadsinstrument eller om fonden är en indexfond enligt 5 kap. 7 §,

2. om fondens värde kan variera kraftigt på grund av fondens sammansättning och de förvaltningsmetoder fondbolaget använder sig av, och

3. om fonden har tillstånd enligt 5 kap. 8 §, de emittenter eller garantier som gett ut eller garanterat sådana skuldförbindelser som fondmedlen till mer än 35 procent av fondens värde placerats i eller avses att placeras i.

Om fonden är en specialfond, ska detta framgå av informationsbroschyren, faktabladet och allt övrigt reklammaterial avseende fonden.

I informationsbroschyren samt i allt övrigt marknadsföringsmaterial avseende fonden ska följande uppgifter anges på en framträdande plats:

Om fonden är en specialfond, ska detta framgå av informationsbroschyren och allt övrigt marknadsföringsmaterial avseende fonden.

20 §

Informationsbroschyren, faktabladet, den senaste årsberättelsen och, i förekommande fall, den halvårsredogörelse som publicerats därefter *skall* på begäran

Informationsbroschyren, faktabladet, den senaste årsberättelsen och, i förekommande fall, den halvårsredogörelse som publicerats därefter *ska* på begäran

⁷ Senaste lydelse 2008:282

lämnas eller skickas kostnadsfritt till den som avser att köpa andelar i en investeringsfond. Denne skall även utan begäran erbjudas faktabladet innan avtal ingås.

Om fondbolaget genom reklam eller liknande erbjuder allmänheten att köpa andelar i en investeringsfond, skall det av erbjudandet framgå att det finns ett faktablad och en informationsbroschyr och var dessa finns att tillgå.

lämnas eller skickas kostnadsfritt till den som avser att köpa andelar i en investeringsfond. *Fondbolaget ska, med undantag för de fall som avses i 8 kap. 22 § femte stycket lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, utan att investerarna begär det, tillhandahålla honom eller henne ett faktablad i god tid före det att investeraren erbjuds att teckna sig för andelar i fonden.*

Ett aktuellt faktablad ska finnas tillgängligt på fondbolagets elektroniska hemsida.

Informationsbroschyren och faktabladet får tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för investeraren eller på en elektronisk hemsida, enligt de villkor som ska var uppfyllda enligt kommissionens förordning (EU) nr 583/2010.

20 a §

Om ett fondbolag genom marknadsföring erbjuder allmänheten att köpa andelar i en investeringsfond, ska det av erbjudandet framgå att det finns en informationsbroschyr och ett faktablad och var dessa finns att tillgå.

5 kap.

20 §

Ett fondbolag får inte till en värdepappersfond förvärva aktier med sådan rösträtt som gör det möjligt för fondbolaget att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett företag.

Om ett fondbolag förvaltar flera värdepappersfonder eller Om ett fondbolag förvaltar flera värdepappersfonder, fond-

specialfonder, gäller bestämmelsen i första stycket det sammanlagda aktieinnehavet i fonderna.

företag eller specialfonder, gäller bestämmelsen i första stycket det sammanlagda aktieinnehavet i fonderna *och fondföretagen*.

24 §

Finansinspektionen får för en värdepappersfond tillåta avvikelser från de villkor som anges i 6, 7, 8, 11, 14, 16, 21 eller 22 § under sex månader från det att verksamheten påbörjades.

Finansinspektionen får för en värdepappersfond tillåta avvikelser från de villkor som anges i 6–8, 11, 14, 16, 21 eller 22 § under sex månader från det att verksamheten påbörjades.

Även i de fall Finansinspektionen godkänner ändringar av fondbestämmelser får inspektionen tillåta avvikelser från de villkor som anges i 6–8, 11, 14, 16, 21 eller 22 §§ eller från fondbestämmelserna under sex månader från det att ändringarna av fondbestämmelserna börjar tillämpas. Detsamma gäller för en övertagande värdepappersfond under sex månader från det att fusionen träder i kraft.

5 a kap.

Mottagarfonder och matarfonder

Definitioner

1 §

I denna lag förstås med

1. *matarfond*: en värdepappersfond som enligt 5 § har tillstånd att förvaltas enligt bestämmelserna i 2 §,

2. *mottagarfond*: en värdepappersfond som

a. *har minst en matarfond eller*

ett matarfondföretag bland sina andelsägare,

b. inte är en matarfond, och

c. inte placerar medel i en matarfond eller ett matarfondföretag,

3. matarfondföretag: ett fondföretag som i sitt hemland har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i artikel 58 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG, och

4. mottagarfondföretag: ett fondföretag som i sitt hemland har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG, och som

a. har minst en matarfond eller ett matarfondföretag bland sina andelsägare,

b. inte är ett matarfondföretag, och

c. inte placerar medel i en matarfond eller ett matarfondföretag.

Placeringsbestämmelser

2 §

Med avvikelse från 5 kap. 15 § andra stycket, 16 § första stycket och 19 § första stycket 4 ska minst 85 procent av matarfondens värde vara placerat i andelar i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag.

Matarfondens resterande tillgångar, motsvarande högst 15 procent av fondens värde, får bestå av likvida medel enligt 5 kap. 1 §

andra stycket eller placeras i derivatinstrument för att skydda värdet på tillgångarna i fonden.

För att säkerställa att bestämmelsen i 5 kap. 13 § andra stycket efterlevs ska en matarfonds totala exponeringar som hänför sig till derivatinstrument beräknas genom att kombinera fondens direkta exponering hänförlig till derivatinstrument med

1. mottagarfondens eller mottagarfondföretagets totala faktiska exponering hänförlig till derivatinstrument i proportion till matarfondens placeringar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, eller

2. mottagarfondens eller mottagarfondföretagets högsta möjliga totala exponering hänförlig till derivatinstrument, fastställd i dess fondbestämmelser eller bolagsordning, i proportion till matarfondens placeringar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget.

Antal investerare i mottagarfonden

3 §

En mottagarfond som har minst två matarfonder eller matarfondföretag behöver inte vara öppen för kapitaltillskott från andra investerare.

*Ansökan**4 §*

Fondbolaget ska till Finansinspektionen ge in en ansökan om att värdepappersfonden ska få placera medel enligt 2 §.

Till ansökan ska fogas

1. matarfondens och mottagarfondens eller mottagarfondföretagets informationsbroschyr, inklusive fondbestämmelser, och bolagsordning,

2. fondernas eller fondföretagets faktablad,

3. avtal avseende matarfond och mottagarfond eller mottagarfondföretag enligt 6 § eller de interna uppförandereglerna enligt 7 §,

4. avtal mellan förvaringsinstituten enligt 9 §,

5. avtal mellan revisorer enligt 11 §,

6. underrättelse till andelsägarna enligt 4 kap. 9 a §, och

7. intyg att mottagarfondföretaget uppfyller kriterierna i 1 § 4.

5 §

Tillstånd för en värdepappersfond att placera medel enligt 2 § ska ges om kraven i detta kapitel är uppfyllda och fondbestämmelserna för värdepappersfonden är godkända.

Finansinspektionen ska inom 15 arbetsdagar efter att fullständig ansökan lämnats in underrätta sökanden om beslutet.

Avtal avseende matarfond och mottagarfond

6 §

Fondbolagen som förvaltar matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska ingå avtal om att matarfondens fondbolag ska få all den information som krävs för att bolaget ska kunna uppfylla kraven i detta kapitel. Avtalet ska reglera parternas rättigheter och skyldigheter gentemot varandra.

Avtalet ska finnas tillgängligt på begäran och lämnas kostnadsfritt till andelsägarna.

Placeringen av medel i en värdepappersfond enligt 2 § får inte ske förrän avtalet trätt i kraft.

Interna uppföranderegler

7 §

Om fonderna eller fondföretaget förvaltas av samma fondbolag ska, i stället för avtal enligt 6 §, finnas interna uppföranderegler som säkerställer att kraven i detta kapitel är uppfyllda.

Tillhandahållande av information

8 §

Det fondbolag som förvaltar mottagarfonden ska hålla all information tillgänglig som krävs enligt denna lag, andra författningar som reglerar fondbolagets verksamhet och fondbestämmelserna

för att fondbolaget som förvaltar matarfonden eller matarfondföretaget och dess förvaltningsbolag, förvaringsinstitut och revisorer ska kunna fullgöra sina uppdrag.

Avtal mellan förvaringsinstitut

9 §

Om matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget har olika förvaringsinstitut får förvaringsinstituten lämna uppgifter om fonderna och fondföretagen till varandra, när det krävs för att förvaringsinstituten ska kunna fullgöra sina uppdrag.

I sådana fall som avses i första stycket ska det finnas ett avtal mellan förvaringsinstituten om informationsutbyte.

Placeringen av medel i en värdepappersfond enligt 2 § får inte ske förrän avtalet trätt i kraft.

10 §

Fondbolaget som förvaltar matarfonden ska se till att förvaringsinstitutet får all den information om mottagarfonden eller mottagarfondföretaget som krävs för att förvaringsinstitutet ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

Avtal mellan revisorer

11 §

Om matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget har olika revisorer får

revisorerna lämna uppgifter om fonderna och fondföretagen till varandra, när det krävs för att revisorerna ska kunna fullgöra sina uppdrag.

I sådana fall som avses i första stycket ska det finnas ett avtal mellan revisorerna om informationsutbyte. I avtalet ska anges de åtgärder som ska vidtas enligt 12 §.

Placeringen av medel i en värdepappersfond enligt 2 § får inte ske förrän avtalet trätt i kraft.

12 §

I matarfondens revisionsberättelse ska mottagarfondens eller mottagarfondföretagets revisionsberättelse beaktas.

Om matarfonden inte har samma räkenskapsår som mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska den revisor som reviderar räkenskaperna för mottagarfonden eller mottagarfondföretaget upprätta en särskild rapport med matarfondens räkenskapsårs slutdatum.

Fondbolagets revisor ska i revisionsberättelsen för matarfonden ange de avvikelser som påpekats i mottagarfondens eller mottagarfondföretagets revisionsberättelse och vilka följder de får för matarfonden.

*Avgift, provision m.m.**13 §*

Ett fondbolag som förvaltar en mottagarfond får inte ta ut någon avgift av matarfonden eller matarfondföretaget vid försäljning eller inlösen av andelar.

14 §

Om det fondbolag som förvaltar en matarfond eller någon annan som fullföljer uppdrag för fondbolaget tar emot provision eller annan ekonomisk ersättning i samband med en placering i andelar i en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag, ska denna ersättning tillföras matarfondens tillgångar.

*Senareläggning av försäljning och inlösen av fondandelar**15 §*

Om ett fondbolag som förvaltar en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag beslutat att senarelägga försäljning och inlösen av andelar får fondbolaget som förvaltar matarfonden under samma period senarelägga försäljning och inlösen av andelar i matarfonden. Fondbolaget som förvaltar matarfonden ska utan dröjsmål anmäla sitt beslut om senareläggning till Finansinspektionen och till behörig myndighet i annat land inom EES där fondandelar marknadsförs enligt 2 kap. 15 b § samt på lämpligt sätt underrätta andels-

ägarna om åtgärden.

Om fondbolaget som förvaltar matarfonden i en situation som avses i första stycket inte har beslutat att senarelägga försäljning och inlösen av andelar i matarfonden får Finansinspektionen besluta att så ska ske.

Informationsbroschyren och årsberättelsen

16 §

Informationsbroschyren om matarfonden ska, utöver vad som anges i 4 kap. 15 och 16 §§, innehålla

1. en upplysning om att värdepappersfonden är en matarfond till en viss mottagarfond eller ett visst mottagarfondföretag,

2. uppgifter om matarfondens placeringsmål, placeringsinriktning och riskprofil,

3. uppgifter om matarfondens och mottagarfondens eller mottagarfondföretagets resultat är identiska eller i vilken utsträckning och av vilka skäl de skiljer sig åt,

4. uppgifter om matarfondens placering av de resterande medel och den totala exponering som hänför sig till derivatinstrument, enligt 2 §,

5. en kort beskrivning av mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, dess organisation, placeringsmål, placeringsinriktning och riskprofil samt uppgift om var informationsbroschyren finns att tillgå,

6. en sammanfattning av det avtal eller de interna uppföranderegler som avses i 6 och 7 §§ och uppgift om var de finns att tillgå,

7. uppgifter om var ytterligare information om mottagarfonden eller mottagarfondföretaget finns att tillgå,

8. uppgifter om de kostnader och kostnadsersättningar som matarfonden betalat och som är hänförliga till matarfondens placering i andelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget,

9. uppgifter om de förvaltningsavgifter som debiteras av fondbolagen som förvaltar matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, och

10. en beskrivning av de skattemässiga konsekvenserna som uppkommer för matarfonden i samband med dess placeringar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget.

I informationsbroschyren och i allt övrigt marknadsföringsmaterial ska anges att matarfonden stadigvarande placerar 85 procent eller mer av fondens värde i andelar i en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag.

17 §

Matarfondens årsberättelse ska innehålla en uppgift om de avgifter som debiteras av fondbolagen som förvaltar matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. Av matarfondens årsberättelse och halvårsredo-

görelse ska det framgå var mottagarfondens eller mottagarfondföretagets årsberättelse och halvårsredogörelse finns att tillgå.

18 §

Ett fondbolag som förvaltar en matarfond ska på begäran kostnadsfritt lämna mottagarfondens eller mottagarfondföretagets informationsbroschyr, årsberättelse och halvårsredogörelse till den som avser att köpa andelar i matarfonden.

Undantag för mottagarfond

19 §

Bestämmelserna i 1 kap. 7 § ska inte tillämpas om ett mottagarfondföretag har en matarfond som andelsägare men inte marknadsför andelar i fondföretaget i Sverige.

Information från mottagarfond eller mottagarfondföretag

20 §

Ett fondbolag som förvaltar en matarfond ska noga följa verksamheten i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget.

Fondbolaget får förlita sig på den information som bolaget får från det fondbolag som förvaltar mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, dess förvaringsinstitut eller revisor, såvida det inte finns anledning att ifrågasätta informationens tillförlitlighet.

*Intyg avseende mottagarfonden**21 §*

Om ett fondföretag ansöker om att omvandlas till ett matarfondföretag och vill placera medel i en värdepappersfond ska Finansinspektionen utfärda ett intyg som bekräftar att mottagarfonden uppfyller kraven i 1 § 2.

*Uppgifter och handlingar som ska ges in till Finansinspektionen**22 §*

Ett fondbolag som förvaltar en mottagarfond ska till Finansinspektionen lämna uppgift om varje ny matarfond eller nytt matarfondföretag som placerar medel i mottagarfonden.

Sådana uppgifter enligt första stycket som rör ett matarfondföretag ska Finansinspektionen omedelbart lämna till behörig myndighet i matarfondföretagets hemland.

23 §

Ett fondbolag som förvaltar en matarfond ska ge in mottagarfondföretagets årsberättelse och halvårsredogörelse till Finansinspektionen.

Fel och försummelser i förvaltningen av mottagarfonden

24 §

Om mottagarfondens förvaringsinstitut får kännedom om fel eller försummelser i förvaltningen av mottagarfonden och om sådana fel eller försummelser bedöms få negativa återverkningar för matarfonden eller matarfondföretaget ska förvaringsinstitutet omedelbart underrätta Finansinspektionen, fondbolaget som förvaltar matarfonden, matarfondföretaget samt matarfondens eller matarfondföretagets förvaringsinstitut.

Finansinspektionens informationsskyldighet

25 §

Finansinspektionen ska informera ett fondbolag som förvaltar en matarfond om varje beslut, åtgärd, upptäckt av bristande uppfyllelse av kraven i detta kapitel och revisors rapport enligt 10 kap. 8 §, vilka gäller mottagarfonden, dess fondbolag, förvaringsinstitut eller revisor.

Bestämmelserna i första stycket gäller även i fråga om mottagarfondföretag, dess förvaringsinstitut och revisor.

Om mottagarfonden har ett matarfondföretag som andelsägare ska Finansinspektionen lämna uppgiften till behörig myndighet i matarfondföretagets hemland.

26 §

Om den behöriga myndigheten i mottagarfondföretagets hemland underrättat Finansinspektionen om uppgifter enligt 25 § första stycket ska Finansinspektionen omedelbart informera de fondbolag som förvaltar de berörda matarfonderna.

Upplösning eller likvidation av mottagarfond eller mottagarfondföretag

27 §

Om en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag ska upplösas eller gå i likvidation ska även de matarfonder som har placerat tillgångar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget upplösas.

När en matarfond ska upplösas enligt första stycket ska fondbolaget ge in en anmälan till Finansinspektionen om att förvaltningen av matarfonden ska lämnas över till förvaringsinstitutet.

Fondbolaget ska utan onödigt dröjsmål informera andelsägarna i matarfonden om att förvaringsinstitutet övertagit förvaltningen av fonden.

28 §

I stället för att låta en matarfond upplösas enligt 27 § får fondbolaget ansöka hos Finansinspektionen om att

1. placera minst 85 procent av matarfondens tillgångar i en annan angiven mottagarfond eller mot-

tagarfondföretag, eller

2. ändra matarfondens fondbestämmelser så att placeringsbestämmelserna i 5 a kap. inte längre gäller för fonden.

29 §

Anmälan enligt 27 § och ansökan enligt 28 § ska ges in till Finansinspektion senast två månader efter att fondbolaget som förvaltar matarfonden fått information om att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska upplösas eller gå i likvidation.

Om information lämnats om mottagarfondens eller mottagarfondföretagets beslut om upplösning eller likvidation mer än fem månader före den dag då upplösningen eller likvidationen kommer att inledas, ska fondbolaget som förvaltar matarfonden lämna in en sådan anmälan eller ansökan som avses i 27 och 28 §§ senast tre månader före det datum då upplösningen eller likvidation av mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska inledas.

Finansinspektionen ska inom 15 arbetsdagar efter att ansökan enligt 28 § lämnats in underrätta sökanden om inspektionens beslut.

30 §

Fondbolaget som förvaltar matarfonden ska meddela det fondbolag som förvaltar mottagarfonden eller mottagarfondföretaget om Finansinspektionens beslut enligt 29 § tredje stycket.

31 §

Finansinspektionen ska godkänna hur fondbolaget som förvaltar matarfonden ska erhålla utdelningen från mottagarfonden eller mottagarfondföretaget samt hur dessa medel ska förvaltas när behållningen från likvidationen eller upplösningen av mottagarfonden eller mottagarfondföretaget betalas ut innan fondbolaget ånyo börjat placera fondens medel.

32 §

En mottagarfond får upplösas tidigast tre månader efter det att fondbolaget underrättat andelsägarna, Finansinspektionen och behöriga myndigheter i matarfondföretags hemland om att förvaltningen av fonden ska övertas av förvaringsinstitutet.

Mottagarfond eller mottagarfondföretag som fusioneras eller delas

33 §

Om en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag fusioneras eller delas ska de matarfonder som har placerat tillgångar i mottagarfonden eller i mottagarfondföretaget upplösas.

När en matarfond ska upplösas enligt första stycket ska fondbolaget ge in en anmälan till Finansinspektionen om att förvaltningen av matarfonden ska lämnas över till förvaringsinstitutet.

Fondbolaget ska utan onödigt dröjsmål informera andelsägarna

i matarfonden om att förvaringsinstitutet övertagit förvaltningen av fonden.

34 §

I stället för att låta en matarfond upplösas enligt 33 § får fondbolaget ansöka hos Finansinspektionen om att

1. fortsätta placera sina tillgångar i samma mottagarfond eller mottagarfondföretag,

2. placera minst 85 procent av matarfondens tillgångar i en annan angiven mottagarfond eller mottagarfondföretag, eller

3. ändra matarfondens fondbestämmelser så att placeringsbestämmelserna i 5 a kap. inte längre gäller för fonden.

35 §

Anmälan enligt 33 § och ansökan enligt 34 § ska ges in till Finansinspektion senast en månad efter att fondbolaget som förvaltar matarfonden fått information om att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska fusioneras eller delas.

Om information lämnats om mottagarfondens eller mottagarfondföretagets beslut om fusion eller delning mer än fyra månader före den dag då fusionen eller delningen kommer att träda i kraft, ska fondbolaget som förvaltar matarfonden lämna in en sådan anmälan eller ansökan som avses i 33 och 34 §§ senast tre månader före det datum då fusionen eller

delningen träder i kraft.

Finansinspektionen ska inom 15 arbetsdagar efter att ansökan enligt 34 § lämnats in underrätta sökande om inspektionens beslut.

36 §

Fondbolaget som förvaltar matarfonden ska meddela det fondbolag som förvaltar mottagarfonden eller mottagarfondföretaget om Finansinspektionens beslut enligt 35 § tredje stycket.

37 §

Före den dag då fondförvaltaren för matarfonden ska börja placera medlen i enlighet med sin ansökan enligt 34 § ska Finansinspektionen godkänna placering av behållningen av inlösta fondandelar om behållningen investeras för en effektiv likviditetsförvaltning.

38 §

Om Finansinspektionen har avslagit en ansökan enligt 34 § eller inte har meddelat beslut senast den arbetsdag som föregår den sista dag då fondbolaget som förvaltar matarfonden ska lösa in andelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget enligt 8 kap. 10 §, ska fondbolaget lösa in andelarna.

39 §

För att en fusion eller en delning av en mottagarfond ska kunna träda i kraft, ska fondbolaget som förvaltar mottagarfonden

senast 60 dagar före ikraftträdandet informera andelsägare, Finansinspektionen samt behörig myndighet i matarfondföretagets hemland om fusionen eller delningen.

6 kap.

3 §

Finansinspektionen får godkänna fondbestämmelser för en specialfond som har en placeringsinriktning som innebär att specialfonden placerar minst 85 procent av fondens värde i en investeringsfond. I sådant fall ska bestämmelserna om matarfonder och mottagarfonder i 5 a kap. 4 §, 6–18 §§, 20 §, 22 § första stycket, 24 §, 25 § första stycket och 27–39 §§ gälla för specialfonden och den investeringsfond som fonden har placerat medel i.

Specialfonden får inte placera medel i en investeringsfond som har en placeringsinriktning som innebär att fonden placerar minst 85 procent av sina tillgångar i en annan investeringsfond.

8 kap.

Sammanläggning och delning av en investeringsfond m.m.

Fusion och delning av investeringsfonder

Vad en fusion innebär

1 §

Ett fondbolag får, efter tillstånd av Finansinspektionen, lägga samman investeringsfonder. Tillstånd till en sammanläggning skall lämnas om

Två eller flera värdepappersfonder kan gå samman genom att samtliga tillgångar och skulder i en eller flera av fonderna överförs till en annan fond mot vederlag

1. åtgärden kan anses förenlig med fondandelsägarnas intressen,

2. de fonder som skall läggas samman har placeringsinriktning och fondbestämmelser som är likartade, samt

3. sammanläggningen inte är olämplig från allmän synpunkt.

Ett fondbolag får, efter tillstånd av Finansinspektionen, dela en investeringsfond. Tillstånd till en delning skall lämnas om åtgärden kan anses förenlig med fondandelsägarnas intressen.

Ett fondbolag som har fått tillstånd till en sammanläggning eller en delning skall genast underrätta andelsägarna om den planerade åtgärden och Finansinspektionens beslut. Denna information skall också finnas att tillgå hos fondbolaget och förvaringsinstitutet. En sammanläggning eller delning får verkställas tidigast tre månader från dagen för Finansinspektionens beslut.

till andelsägarna i den eller de överlåtande fonderna (fusion). Vid fusionen upplöses den eller de överlåtande fonderna.

Fusion kan ske

1. mellan den övertagande värdepappersfonden på ena sidan och en eller flera överlåtande värdepappersfonder på den andra sidan (absorption), eller

2. mellan två eller flera överlåtande värdepappersfonder genom att de bildar en ny övertagande värdepappersfond (kombination).

Fusionsvederlag

2 §

Vederlaget till andelsägarna i den eller de överlåtande värdepappersfonderna (fusionsvederlaget) ska bestå av andelar i den övertagande värdepappersfonden. I de fall det krävs för fusionens genomförande får dock en kontant utbetalning ske om högst tio procent av fondandelsvärdet i den överlåtande fonden.

Ansökan

3 §

Fondbolaget som förvaltar den överlåtande värdepappersfonden ska ansöka om fusion hos Finansinspektionen.

Till ansökan ska fogas

- 1. fusionsplan enligt 4 §,*
- 2. intyg av förvaringsinstitut enligt 6 §,*
- 3. granskningsrapport enligt 8 §,*
- och*
- 4. den information som ska ges till andelsägarna enligt 7 §.*

Fusionsplan

4 §

En gemensam fusionsplan ska upprättas av det eller de fondbolag som förvaltar de värdepappersfonder som ska ingå i fusionen.

Fusionsplanen ska innehålla uppgifter om

- 1. typ av fusion enligt 1 § andra stycket,*
- 2. de fonder som ingår i fusionen,*
- 3. bakgrund och skäl till fusionen,*
- 4. fusionens förväntade följder för andelsägarna,*
- 5. de kriterier som valts för värdering av tillgångar och skulder den dag beräkning av utbytesförhållandet ska ske,*
- 6. den metod som ska användas för beräkning av utbytesförhållandet,*
- 7. den dag då fusionen ska träda*

i kraft, och

8. hur överföring av tillgångar och utbyte av andelar ska ske.

Vid kombination ska fusionsplanen även innehålla den övertagande fondens fondbestämmelser.

5 §

Fondbolagen ska fastställa tidpunkt för beräkning av utbytesförhållandet mellan fondandelarna samt tidpunkt för beräkning av fondandelsvärdet för kontanta betalningar enligt 2 §. Tidpunkten ska fastställas till en dag som inträffar före den dag då fusionen träder i kraft.

Intyg av förvaringsinstitut

6 §

Förvaringsinstituten för de överlåtande och övertagande värdepappersfonderna ska för var och en av fonderna i ett intyg bekräfta att uppgifterna i fusionsplanen enligt 4 § 1, 2, 7 och 8 stämmer överens med bestämmelserna i denna lag och fondernas fondbestämmelser.

Information till andelsägare

7 §

När tillstånd till fusionen har getts ska de fondbolag som förvaltar värdepappersfonderna som ingår i fusionen lämna lämplig och rättvisande information om fusionen till andelsägarna i fonderna.

Av informationen ska framgå

- 1. bakgrund och skäl till fusionen,*
- 2. de följder fusionen kan få för andelsägarna,*
- 3. de särskilda rättigheter som andelsägarna har i samband med fusionen, och*
- 4. uppgifter om förfarandet och det datum då fusionen ska träda i kraft.*

Till informationen ska fogas den övertagande fondens faktablad.

Granskningsrapport

8 §

En revisor ska granska

- 1. de kriterier som valts för värdering av tillgångar och skulder den dag beräkning av utbytesförhållandet ska ske,*
- 2. hur den kontanta betalningen per andel har beräknats, och*
- 3. den metod som ska användas för beräkning av utbytesförhållandet.*

När fusionen har trätt i kraft ska revisorn till Finansinspektionen ge in uppgifter om det faktiska utbytesförhållandet som tillämpats.

Den revisor som ska utföra granskningen enligt första stycket ska vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Granskningen kan utföras av en revisor i de fondbolag som förvaltar värdepappersfonderna.

Fondbolaget ska på begäran lämna granskningsrapporten kostnadsfritt till andelsägarna.

Godkännande av fusion

9 §

Finansinspektionen ska ge tillstånd till en fusion om

1. fusionen uppfyller de krav som anges i 3, 4, 6 och 8 §§,

2. den övertagande värdepappersfonden är anmäld enligt 2 kap. 15 b § i de länder där den överlåtande värdepappersfonden marknadsför andelar, och

3. informationen till andelsägarna är tillfredsställande.

Finansinspektionen ska underätta fondbolaget för den överlåtande fonden om sitt beslut inom 20 arbetsdagar efter det att fullständig ansökan har getts in.

Inlösen och utbyte av fondandelar

10 §

Vid fusion har andelsägare i värdepappersfonderna rätt att begära att deras fondandelar ska lösas in utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet.

I stället för att lösa in andelar kan andelsägare i värdepappersfonderna begära att deras fondandelar ska bytas ut mot andelar i en annan värdepappersfond eller annat fondföretag, som har liknande placeringsinriktning som

den befintliga fonden och förvaltas, direkt eller genom uppdrag, av samma fondbolag som den befintliga fonden eller av en fondförvaltare som direkt eller indirekt har samma ledning eller ägare som det fondbolag som förvaltar den befintliga fonden.

Rätten att lösa in eller byta ut andelar enligt denna paragraf gäller i minst 30 dagar från den dag informationen om fusionen lämnas till andelsägarna. Fristen ska upphöra senast fem arbetsdagar före dagen för beräkning av utbytesförhållandet.

Senareläggning av försäljning och inlösen av fondandelar

11 §

Finansinspektionen får, efter ansökan av fondbolaget medge att fondbolaget vid fusion senarelägger försäljning och inlösen av fondandelar, om det är motiverat med hänsyn till andelsägarnas intressen. Finansinspektionen får även i annat fall besluta att sådan senareläggning ska ske.

Finansinspektionen ska underrätta behörig myndighet i annat land inom EES där fondandelar marknadsförs enligt 2 kap. 15 b § om sitt beslut. Fondbolaget ska underrätta andelsägarna om beslutet.

Så snart orsakerna till senareläggningen upphört ska fondbolaget anmäla detta till Finansinspektionen.

*Kostnader i samband med fusionen**12 §*

De värdepappersfonder som ingår i en fusion och andelsägarna i de fonderna får inte belastas med administrativa kostnader som uppkommer i samband med förberedandet och genomförandet av fusionen.

*Fusionens rättsverkningar**13 §*

En fusion får träda i kraft tidigast tre månader efter beslut om fusionen.

När fusionen träder i kraft inträder följande rättsverkningar.

1. Den överlåtande värdepappersfondens tillgångar och skulder övergår till den övertagande värdepappersfonden.

2. Andelsägarna i den överlåtande värdepappersfonden blir andelsägare i den övertagande värdepappersfonden.

3. Den överlåtande värdepappersfonden upplöses.

4. Vid fusion genom kombination: den övertagande värdepappersfonden anses bildad.

14 §

Efter att en fusions rättsverkningar enligt 13 § inträtt kan fusionen inte förklaras ogiltig.

*Fusionen träder i kraft**15 §*

En anmälan om när fusionen träder i kraft ska ges in till Finansinspektionen och offentliggöras på fondbolagets elektroniska hemsida.

*Intyg om överföringen
av tillgångar och skulder**16 §*

Fondbolaget som förvaltar den övertagande värdepappersfonden ska i ett intyg bekräfta för förvaringsinstitutet att överföringen av tillgångar och skulder från de överlåtande fonderna har slutförts.

*Gränsöverskridande fusion**Tillämpliga bestämmelser**17 §*

En gränsöverskridande fusion är en fusion där en värdepappersfond ingår i en fusion med ett fondföretag som uppfyller förutsättningarna i 1 kap. 7 §.

18 §

För en gränsöverskridande fusion gäller följande bestämmelser i detta kapitel:

1 § om vad en fusion innebär,

2 § om fusionsvederlag,

19 § om ansökan om fusion,

4 § om fusionsplan,

5 § om tidpunkt för beräkning av utbytesförhållandet mellan fondandelarna samt tidpunkt för

beräkning av fondandelsvärdet för kontanta betalningar,

6 § om förvaringsinstitutets intyg,

7, 21 och 22 §§ om information till andelsägare,

8 § om granskningsrapport,

23 § om godkännande av fusion,

10 § om inlösen och utbyte av fondandelar,

11 § om senareläggande av försäljning och inlösen av fondandelar,

12 § om kostnader i samband med fusion,

24 § om en fusions rättsverkningar,

25 § om när en fusion träder i kraft,

14 § om en fusions ogiltighet, och

16 § om intyg om överföringen av tillgångar och skulder.

Vad som anges i paragraferna i första stycket om värdepappersfonder ska i tillämpliga delar även gälla för fondföretag som uppfyller förutsättningarna i 1 kap. 7 §.

Ansökan om fusion

19 §

Vid en gränsöverskridande fusion ska ansökan om fusion göras av det fondbolag som förvaltar den överlåtande värdepappersfonden.

Vad som ska fogas till ansökan anges i 3 §.

Om en ansökan inte är fullständig ska Finansinspektionen

senast tio arbetsdagar från den dag då ansökan tagits emot begära att fondbolaget kompletterar den.

20 §

Vid en gränsöverskridande fusion ska Finansinspektionen omedelbart lämna över en kopia av den fullständiga ansökan till behörig myndighet i det övertagande fondföretagets hemland.

Komplettering

21 §

Om det av informationen till andelsägarna i värdepappersfonden inte framgår hur de kommer att påverkas av fusionen ska Finansinspektionen begära att informationen kompletteras.

22 §

Om det är ett överlåtande fondföretag ska Finansinspektionen, efter att den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland överlämnat kopia av ansökan om fusionen, bedöma om det av informationen till andelsägarna i den övertagande värdepappersfonden framgår hur de kommer att påverkas av fusionen. Om detta inte framgår ska inspektionen senast 15 arbetsdagar efter mottagandet av ansökan skriftligen begära att informationen kompletteras. Finansinspektionen ska underätta behörig myndighet i det överlåtande fondföretagets hemland om en sådan begäran.

*Finansinspektionen ska under-
rätta behörig myndighet i det
överlåtande fondföretagets hem-
land inom 20 arbetsdagar efter det
att inspektionen fått komplettering
från fondbolaget, om inspek-
tionen anser att informationen är
tillfredsställande.*

Godkännande av fusion

23 §

*Om den överlåtande fonden
vid en gränsöverskridande fusion
är en värdepappersfond ska
Finansinspektionen godkänna att
fonden får delta i fusionen om*

*1. fusionen uppfyller de krav
som anges i 4, 6, 8 och 19 §§,*

*2. Finansinspektionen och den
behöriga myndigheten i fondfö-
retagets hemland bedömer att in-
formationen till andelsägarna är
tillfredsställande, och*

*3. a) den övertagande fonden
är anmäld enligt 2 kap. 15 b § i
de länder där den överlåtande fon-
den marknadsför andelar, eller*

*b) det övertagande fondfö-
retaget har anmält till behörig myn-
dighet i sitt hemland att företaget
vill marknadsföra andelar i före-
taget i Sverige och i de övriga
länder inom EES där den över-
låtande värdepappersfonden mark-
nadsför andelar.*

*Finansinspektionen ska inom
20 arbetsdagar efter att fullständig
ansökan getts in underrätta den
överlåtande fonden om sitt beslut.
Finansinspektionen ska också*

underrätta behörig myndighet i fondföretagets hemland om beslutet.

Fusionens rättsverkningar

24 §

Vid en gränsöverskridande fusion inträder fusionens rättsverkningar vid den tidpunkt som har fastställts i det land där den övertagande fonden eller fondföretaget har hemvist.

Om den övertagande fonden har hemvist i Sverige gäller bestämmelserna i 13 §.

Fusionen träder i kraft

25 §

Fondbolaget ska anmäla till Finansinspektionen och till behörig myndighet i fondföretagets hemland när fusionen träder i kraft.

Om det är en övertagande värdepappersfond ska tidpunkten för fusionen offentliggöras på fondbolagets elektroniska hemsida.

Delning

26 §

Ett fondbolag får, efter tillstånd av Finansinspektionen, dela en värdepappersfond i två eller flera delar.

Ett fondbolag som har fått tillstånd till en delning ska genast underrätta andelsägarna om den planerade åtgärden och Finans-

inspektionens beslut. Denna information ska finnas att tillgå hos fondbolaget och förvaringsinstitutionen.

En delning får verkställas tidigast tre månader från dagen för Finansinspektionens beslut.

27 §

Vid delning av en värdepappersfond ska andelsägarna ha rätt att lösa in sina fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Rätten till sådan inlösen gäller under 30 dagar från den dag fondbolaget underrättade andelsägarna om Finansinspektionens beslut enligt 26 §.

Fusion och delning av specialfonder

Fusion

28 §

Ett fondbolag får, efter tillstånd av Finansinspektionen, fusionera specialfonder. Ett sådant tillstånd får även ges till en fusion mellan en specialfond och en värdepappersfond, om värdepappersfonden blir den övertagande fonden.

Bestämmelserna om inhemsk fusion i 1–8 och 10–16 §§ gäller även för fusioner som avses i första stycket.

Om det i fusionen ingår en sådan specialfond som inte är öppen för inlösen veckovis ska andelsägarna, innan fusionen träder i

kraft, erbjudas minst ett tillfälle att få lösa in sina andelar, utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Andelsägarna ska under 30 dagar före tillfället för sådan inlösen ha möjlighet att begära att få lösa in sina andelar.

Delning

29 §

Bestämmelserna om delning av värdepappersfond i 26 och 27 §§ gäller även för specialfonder.

Om delningen ska ske av en sådan specialfond, som inte är öppen för inlösen veckovis, ska andelsägarna, innan delningen träder i kraft, erbjudas minst ett tillfälle att få lösa in sina andelar, utan att andra kostnader får tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Andelsägarna ska under 30 dagar före tillfället för sådan inlösen ha möjlighet att begära att få lösa in sina andelar.

9 kap.

2 §

Ett förvaringsinstitut som har övertagit förvaltningen av en investeringsfond från ett fondbolag *skall* snarast överlåta förvaltningen av fonden till ett annat fondbolag om Finansinspektionen tillåter det. I annat fall *skall* investeringsfonden upplösas genom att tillgångarna i fonden säljs och nettobehållningen i fonden skiftas ut till

Ett förvaringsinstitut som har övertagit förvaltningen av en investeringsfond från ett fondbolag *ska* snarast överlåta förvaltningen av fonden till ett annat fondbolag om Finansinspektionen tillåter det. I annat fall *ska* investeringsfonden upplösas genom att tillgångarna i fonden säljs och nettobehållningen i fonden skiftas ut till fondandels-

fondandelsägarna.

ägarna.

Finansinspektionen får efter ansökan från fondbolaget avregistrera en fond som varken har fondandelsägare eller fondförmögenhet. Till en sådan ansökan ska bifogas ett intyg från fondbolagets revisor om att fonden saknar andelsägare, inte har några tillgångar eller skulder samt att avvecklingen i övrigt har gått till på ett sätt som är förenligt med andelsägarnas intresse.

10 kap.

1 §⁸

Finansinspektionen har tillsyn över fondbolag, förvaltningsbolag som avses i 1 kap. 6 och 8 §§, fondföretag som avses i 1 kap. 7 och 9 §§ samt förvaringsinstitut.

För fondbolag och svenska förvaringsinstitut omfattar tillsynen att verksamheten drivs enligt denna lag, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, fondbestämmelserna, företagets bolagsordning, stadgar eller reglemente och interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar företagets verksamhet.

För förvaltningsbolag och fondföretag samt förvaringsinstitut som driver verksamhet från filial i Sverige omfattar tillsynen att företaget följer de lagar och andra författningar som gäller för företagets verksamhet i Sverige.

För förvaltningsbolag och fondföretag samt förvaringsinstitut som driver verksamhet från filial i Sverige omfattar tillsynen att företaget följer de lagar och andra författningar som gäller för företagets verksamhet i Sverige samt, för en värdepappersfond som förvaltas enligt 1 kap. 6 b §, även det som anges i fondbestämmelserna.

⁸ Senaste lydelse 2008:282.

4 §⁹

Finansinspektionen får när det är nödvändigt genomföra en undersökning hos

1. ett fondbolag,
2. ett förvaltningsbolag eller fondföretag som driver verksamhet *från filial* i Sverige, samt
3. ett förvaringsinstitut.

Finansinspektionen får även genomföra en undersökning hos ett företag som har fått i uppdrag av ett fondbolag att utföra visst arbete eller vissa funktioner, om det behövs för tillsynen av fondbolaget.

2. ett förvaltningsbolag eller fondföretag som driver verksamhet i Sverige, samt

Finansinspektionen får även genomföra en undersökning hos ett företag som har fått i uppdrag av ett fondbolag *eller ett förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige* att utföra visst arbete eller vissa funktioner, om det behövs för tillsynen av fondbolaget *eller förvaltningsbolaget*.

6 §¹⁰

Finansinspektionen ska *till en behörig myndighet i ett annat land inom EES lämna de uppgifter som den myndigheten behöver för sin tillsyn över ett förvaltningsbolag och ett fondföretag som driver verksamhet enligt 1 kap. 6 eller 7 §.*

Finansinspektionen ska *i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter i andra länder inom EES i den utsträckning som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG.*

6 a §

Finansinspektionen ska inom ramen för sin befogenhet, efter begäran från en behörig myndighet i ett annat land inom EES, lämna eller kontrollera information som behövs för att den utländska myndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG. Den utländska myndigheten får när-

⁹ Senaste lydelse 2008:282.

¹⁰ Senaste lydelse 2008:282

vara vid en kontroll som utförs av Finansinspektionen.

12 kap.

5 a §

Finansinspektionen ska, innan tillståndet återkallas för ett fondbolag som förvaltar fondföretag enligt 2 kap. 12 eller 15 §, samråda med behörig myndighet i fondföretaget hemland.

15 §¹¹

Om ett förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige efter anmälan enligt 1 kap. 6 § åsidosätter sina skyldigheter enligt denna lag eller andra författningar som reglerar bolagets verksamhet i Sverige, får Finansinspektionen förelägga bolaget att göra rättelse.

Om förvaltningsbolaget inte följer föreläggandet, ska Finansinspektionen underrätta behörig myndighet i bolagets hemland.

Om rättelse inte sker, får Finansinspektionen förbjuda förvaltningsbolaget att påbörja nya transaktioner i Sverige. Innan ett förbud meddelas ska inspektionen underrätta behörig myndighet i bolagets hemland. I brådskande fall får inspektionen meddela ett förbud utan föregående underrättelse till hemlandsmyndigheten. Denna och Europeiska gemenskapernas kommission ska då underrättas så snart som möjligt.

Om ett förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige efter anmälan enligt 1 kap. 6 § åsidosätter sina skyldigheter enligt denna lag eller andra författningar som reglerar bolagets verksamhet i Sverige eller fondbestämmelserna, får Finansinspektionen förelägga bolaget att göra rättelse.

Om rättelse inte sker, får Finansinspektionen vidta sådana åtgärder som avses i 1 § andra stycket första meningen eller förbjuda förvaltningsbolaget att påbörja nya transaktioner i Sverige. Inspektionen får också besluta att bolaget inte längre får förvalta en värdepappersfond. Innan en åtgärd enligt detta stycke vidtas ska inspektionen underrätta behörig myndighet i bolagets hemland. I brådskande fall får inspektionen dock vidta en sådan åtgärd utan

¹¹ Senaste lydelse 2008:282.

föregående föreläggande eller underrättelse enligt denna paragraf. Behörig myndighet i bolagets hemland och Europeiska kommissionen ska då underrättas så snart som möjligt.

Om Finansinspektionen har meddelat ett förbud enligt tredje stycket utan föregående underrättelse till hemlandsmyndigheten och kommissionen därefter har beslutat att förbudet ska undanröjas, ska inspektionen göra det.

Om Finansinspektionen har vidtagit en åtgärd enligt tredje stycket utan föregående föreläggande eller underrättelse och kommissionen därefter har beslutat att åtgärden ska undanröjas, ska inspektionen göra det.

17 §¹²

Om ett fondföretag som driver verksamhet i Sverige efter anmälan enligt 1 kap. 7 § åsidosätter sina skyldigheter enligt denna lag eller andra författningar som reglerar företagets verksamhet i Sverige, får Finansinspektionen förelägga företaget att göra rättelse. Om rättelse inte sker, får inspektionen förbjuda företaget att påbörja nya transaktioner i Sverige.

Om ett fondföretag som driver verksamhet i Sverige åsidosätter sina skyldigheter enligt denna lag eller andra författningar som reglerar företagets verksamhet i Sverige, får Finansinspektionen förelägga företaget att göra rättelse. Om rättelse inte sker, får inspektionen förbjuda företaget att påbörja nya transaktioner i Sverige.

Finansinspektionen ska underrätta behörig myndighet i företagets hemland om åtgärder som vidtagits med stöd av denna paragraf.

17 a §

Om Finansinspektionen bedömer att ett fondföretag som driver verksamhet i Sverige överträder någon bestämmelse i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG, vilken inte omfattas av skyldigheterna enligt 17 §, ska inspektionen underrätta

¹² Senaste lydelse 2008:282.

behörig myndighet i företagets hemland.

Om fondföretaget, trots de åtgärder som vidtagits av den behöriga myndigheten med anledning av underrättelsen, fortsätter överträdelsen genom att handla på ett sätt som tydligt skadar investerarnas intressen i Sverige, får Finansinspektionen förelägga företaget att göra rättelse eller förbjuda företaget att påbörja nya transaktioner i Sverige. Innan föreläggande eller förbud meddelas, ska inspektionen underrätta behörig myndighet i företagets hemland. Europeiska kommissionen ska omedelbart informeras när ett föreläggande eller förbud meddelats. Detsamma gäller om den behöriga myndigheten inte vidtagit någon åtgärd.

I stället för ingripande enligt andra stycket kan Finansinspektionen anmäla ärendet till Europeiska värdepapperstillsynskommittén.

13 kap.

1 §¹³

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka poster som får räknas in i startkapitalet enligt 2 kap. 4 §,
2. vilka poster som får räknas in i egna medel enligt 2 kap. 8, 9 och 11 §§,

3. vilket språk anmälan enligt 2 kap. 15 b § ska upprättas på,

3. vilka sundhetskrav som ska uppfyllas av ett fondbolag enligt 2 kap. 17 §,
4. vad ett fondbolag ska iakttä för att uppfylla skyldigheterna i 2 kap. 17 §,

¹³ Senaste lydelse 2008:282

5. de riktlinjer, regler och rutiner ett fondbolag ska ha enligt 2 kap. 17 a § första stycket,
6. vilka system, resurser och rutiner ett fondbolag ska ha enligt 2 kap. 17 a § andra stycket,
7. vad ett fondbolag ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 2 kap. 17 a § tredje stycket,
8. dokumentation enligt 2 kap. 17 b §,
9. hantering av intressekonflikter enligt 2 kap. 17 c §,
10. rapportering till fondandelsägare enligt 2 kap. 17 d §,
11. vad ett fondbolag ska iaktta för att uppfylla kraven på att uppnå bästa möjliga resultat enligt 2 kap. 17 e § första stycket,
12. de system och riktlinjer ett fondbolag ska ha enligt 2 kap. 17 e § andra stycket,
13. innehållet i avtalet mellan ett förvaringsinstitut och ett fondbolag enligt 3 kap. 4 §,
14. vilken information som ska lämnas i underrättelsen till andelsägare enligt 4 kap. 9 a §,
15. på vilket sätt underrättelsen till andelsägare enligt 4 kap. 9 a § ska lämnas,
4. kriterier för de finansiella tillgångar som medel i en värdepappersfond får placeras i enligt 5 kap. 1 § andra stycket första meningen,
5. vilka tekniker och instrument ett fondbolag får använda enligt 5 kap. 1 § tredje stycket samt villkor och gränser för sådan användning,
16. kriterier för de finansiella tillgångar som medel i en värdepappersfond får placeras i enligt 5 kap. 1 § andra stycket första meningen,
17. vilka tekniker och instrument ett fondbolag får använda enligt 5 kap. 1 § tredje stycket samt villkor och gränser för sådan användning,

6. kriterier för indexfonder enligt 5 kap. 7 §,
7. hur beräkning och redovisning av en specialfonds risknivå ska utföras enligt 6 kap. 3 §,
8. vilka åtgärder som ett fondbolag ska vidta om det tar emot medel med redovisningsskyldighet enligt 7 kap. 1 §,
9. vilka åtgärder som ett fondbolag ska vidta för att uppfylla de krav som följer av bestämmelserna i 7 kap. 3 §,
18. vilka metoder ett fondbolag får använda för att beräkna justerat fondandelsvärde enligt 4 kap. 10 b §,
19. det system för riskhantering som ett fondbolag ska ha enligt 5 kap. 2 § första och andra styckena,
20. kriterier för indexfonder enligt 5 kap. 7 §,
21. vilket språk intyget enligt 5 a kap. 4 § 7 ska upprättas på,
22. innehållet i avtalet och de interna uppförandereglerna enligt 5 a kap. 6 och 7 §§,
23. innehållet i avtalet mellan förvaringsinstituten enligt 5 a kap. 9 §,
24. innehållet i avtalet mellan revisorerna enligt 5 a kap. 11 §,
25. vilka fel och försummelser i förvaltningen av mottagarfonden som mottagarfondens förvaringsinstitut ska rapportera enligt 5 a kap. 24 §,
26. hur beräkning och redovisning av en specialfonds risknivå ska utföras enligt 6 kap. 4 §,
27. vilka åtgärder som ett fondbolag ska vidta om det tar emot medel med redovisningsskyldighet enligt 7 kap. 1 §,
28. vilka åtgärder som ett fondbolag ska vidta för att uppfylla de krav som följer av bestämmelserna i 7 kap. 3 §,
29. vilka uppgifter som ska lämnas i informationen till andelsägarna enligt 8 kap. 7, på vilket sätt informationen ska lämnas samt vad som ska bifogas informationen,

30. vilket språk granskningsrapporten enligt 8 kap. 8 § ska översättas till,

31. vilket språk de handlingar som ska ges in med ansökan enligt 8 kap. 19 § ska upprättas på,

10. vilka upplysningar som fondbolag, förvaltningsbolag, fondföretag samt förvaringsinstitut ska lämna till Finansinspektionen enligt 10 kap. 2 § första stycket och när upplysningarna ska lämnas, och

11. sådana avgifter för tillsyn som avses i 10 kap. 11 §.

32. vilka upplysningar som fondbolag, förvaltningsbolag, fondföretag samt förvaringsinstitut ska lämna till Finansinspektionen enligt 10 kap. 2 § första stycket och när upplysningarna ska lämnas, och

33. sådana avgifter för tillsyn som avses i 10 kap. 11 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs¹⁴ i fråga om lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

dels att 8 kap. 22 och 42 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 8 kap. 22 a §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

22 §¹⁵

Ett värdepappersinstitut ska förse sina kunder med lättbegriplig information om

1. värdepappersinstitutet och dess tjänster,
2. finansiella instrument och föreslagna placeringsstrategier,
3. handelsplatser,
4. priser och avgifter, samt
5. institutets riktlinjer för utförande av order.

Informationen ska ge kunderna rimliga möjligheter att förstå arten av och vilka risker som är förknippade med de investeringstjänster och de finansiella instrument som institutet erbjuder. Informationen får lämnas i standardiserad form.

All information som ett värdepappersinstitut lämnar till sina kunder ska vara rättvisande och tydlig och får inte vara vilseledande. Marknadsföringsmaterial ska lätt kunna identifieras som sådant.

Särskilda bestämmelser om en näringsidkares marknadsföring av produkter och tjänster och vilken information som ska lämnas till kunder finns i marknadsföringslagen (2008:486) samt i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59).

Ett värdepappersinstitut som förmedlar fondandelar enligt 2 kap. 1 § 1 och 2 eller ger råd enligt 2 kap. 1 § 5 till en kund ska, utan att han eller hon begär det, tillhandahålla kunden faktablad i god tid innan avtal ingås.

¹⁴ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2009/65/EG.

¹⁵ Senaste lydelse 2008:512.

22 a §

Ett värdepappersinstitut ska till varje kund skyndsamt lämna sådan information som anges i 4 kap. 12 § första stycket lagen (2004:46) om investeringsfonder och som institutet får från ett fondbolag, förvaltningsbolag eller annat värdepappersinstitut.

42 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad ett värdepappersinstitut *skall* iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 1 §,

2. vilka åtgärder som ett värdepappersbolag *skall* vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering och genomlysning samt riktlinjer och instruktioner som avses i 3-8 §§,

3. de riktlinjer, regler och rutiner ett värdepappersinstitut *skall* upprätta och tillämpa enligt 9 §,

4. vilka system, resurser och rutiner ett värdepappersinstitut *skall* ha enligt 10 §,

5. vad ett värdepappersinstitut *skall* iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 11 §,

6. dokumentation enligt 12 §,

7. övervakning av handeln och kursbildningen enligt 13 §,

8. vad ett värdepappersinstitut *skall* iaktta och vilka krav som institutet *skall* uppfylla vid uppdragsavtal enligt 14 §,

9. vad ett värdepappersinstitut *skall* iaktta när det delar in sina kunder i kategorier enligt 15 §,

1. vad ett värdepappersinstitut *ska* iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 1 §,

2. vilka åtgärder som ett värdepappersbolag *ska* vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering och genomlysning samt riktlinjer och instruktioner som avses i 3-8 §§,

3. de riktlinjer, regler och rutiner ett värdepappersinstitut *ska* upprätta och tillämpa enligt 9 §,

4. vilka system, resurser och rutiner ett värdepappersinstitut *ska* ha enligt 10 §,

5. vad ett värdepappersinstitut *ska* iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 11 §,

6. dokumentation enligt 12 §,

7. övervakning av handeln och kursbildningen enligt 13 §,

8. vad ett värdepappersinstitut *ska* iaktta och vilka krav som institutet *ska* uppfylla vid uppdragsavtal enligt 14 §,

9. vad ett värdepappersinstitut *ska* iaktta när det delar in sina kunder i kategorier enligt 15 §,

10. hantering av intressekonflikter enligt 21 §,
11. vilken information ett värdepappersinstitut *skall* lämna till sina kunder enligt 22 §,
12. vad ett värdepappersinstitut *skall* iaktta vid inhämtande av uppgifter från sina kunder enligt 23 och 24 §§,
13. vad ett värdepappersinstitut *skall* iaktta vid en prövning enligt 23 och 24 §§,
14. vilka finansiella instrument som *skall* anses vara okomplicerade enligt 25 § första stycket 1 e,
15. dokumentation och rapportering till kund enligt 26 och 27 §§,
16. vad ett värdepappersinstitut *skall* iaktta för att uppfylla kraven på att uppnå bästa möjliga resultat enligt 28 §,
17. riktlinjer för utförande av order enligt 29 §,
18. hantering av kunders order enligt 33 §,
19. hantering av finansiella instrument enligt 34 §,
20. hantering av medel enligt 35 §,
21. mottagande av medel på konto enligt 36 §,
22. vilka begränsningar som *skall* gälla vid ställande av säkerhet enligt 37 § andra stycket, *och*
23. vilka uppgifter som *skall* antecknas i en förteckning enligt 38 § fjärde stycket.
11. vilken information ett värdepappersinstitut *ska* lämna till sina kunder enligt 22 §,
12. vad ett värdepappersinstitut *ska* iaktta vid inhämtande av uppgifter från sina kunder enligt 23 och 24 §§,
13. vad ett värdepappersinstitut *ska* iaktta vid en prövning enligt 23 och 24 §§,
14. vilka finansiella instrument som *ska* anses vara okomplicerade enligt 25 § första stycket 1 e,
16. vad ett värdepappersinstitut *ska* iaktta för att uppfylla kraven på att uppnå bästa möjliga resultat enligt 28 §,
22. vilka begränsningar som *ska* gälla vid ställande av säkerhet enligt 37 § andra stycket,
23. vilka uppgifter som *ska* antecknas i en förteckning enligt 38 § fjärde stycket, *och*
24. *på vilket sätt information enligt 8 kap. 22 a § ska lämnas till kunderna.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

1 Bakgrund

Utvecklingen av lagstiftningen på värdepappersmarknadsområdet har sedan slutet av 1990-talet varit föremål för intensifierade harmoniseringsåtgärder inom EU. Ett problem inom EU har emellertid varit att lagstiftningsprocessen ansetts vara för långsam och stelbent för att hantera de snabba förändringarna i den finansiella sektorn. För att avhjälpa detta bildades av EU en kommitté, ledd av belgaren Alexandre Lamfalussy. Kommitténs uppgift var att föreslå åtgärder för att förbättra mekanismerna för anpassning av det europeiska regelverket till den snabba förändringstakten i den finansiella sektorn. Kommittén presenterade ett antal rekommendationer som syftade till att effektivisera lagstiftningsprocessen.¹ Rekommendationerna antogs av Europeiska rådet på dess möte i Stockholm i mars 2001 och har därefter godkänts av Europaparlamentet. Den nya modellen, som kommit att kallas Lamfalussyprocessen, innebär i korthet att regelgivningen delas upp på fyra olika nivåer, där övergripande principiella bestämmelser tas på den översta nivån i hierarkin, medan regler av mer teknisk natur och bestämmelser som har att göra med det nationella genomförandet utarbetas och beslutas på lägre nivåer.

På nivå ett fastställs allmänna principer enligt det normala lagstiftningsförfarandet inom EU-rätten, dvs. genom direktiv eller förordningar som föreslås av kommissionen och antas av rådet och Europaparlamentet. I dessa rättsakter delegeras åt kommissionen att utfärda genomförandebestämmelser i vissa hänseenden.

På nivå två antar kommissionen genomförandebestämmelser för att fylla ut eller anpassa de allmänna principer som beslutats på nivå ett. Dessa bestämmelser kan vara i form av förordningar eller direktiv. Kommissionen biträdes i detta arbete av Europeiska värdepapperskommittén (European Securities Committee), bestående av företrädare för medlemsstaterna. Kommittén ska även fungera som

¹ Committee of Wise Men, Final Report of the Committee of Wise Men on the Regulation of European Securities Markets, Bryssel, 15 februari 2001.

en föreskrivande kommitté enligt artikel 5 i 1999 års ”kommittologibeslut”.

Nivå tre omfattar ett utökat samarbete mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter för värdepappersmarknaderna. Samarbetet syftar bl.a. till att de bestämmelser som beslutats på nivåerna ett och två genomförs i lagstiftningen i de olika medlemsstaterna på ett konsekvent och likvärdigt sätt. För att organisera detta samarbete har ytterligare en kommitté inrättats av kommissionen, Europeiska värdepapperstillsynskommittén, (Committee of European Securities Regulators, CESR). Denna kommitté har bl.a. till uppgift att vägleda kommissionen särskilt i fråga om utarbetande av utkast till genomförandeåtgärder på värdepappersområdet. I kommittén återfinns företrädare för medlemsstaternas tillsynsmyndigheter på värdepappersområdet.

Slutligen ska kommissionen på nivå fyra ta ett ökat ansvar för att säkerställa att gemenskapslagstiftningen genomförs i medlemsstaterna.

Modellen har använts i anslutning till olika direktiv på värdepappersområdet. Lamfalussymodellen har genom en överenskommelse med Europaparlamentet utvidgats till bank-, försäkrings- och fondområdena. I modellen ingår en strävan efter en bättre genomlyst process och breda konsultationer med berörda parter.

1.1 UCITS-direktivet

Harmoniserade regler för fondverksamhet i Europa återfinns i det s.k. UCITS-direktivet. UCITS står för Undertakings for Collective Investments in Transferable Securities. Genom UCITS-direktivet från 1985 skapades en harmoniserad EU-rättslig reglering av fondföretag som riktar sig till allmänheten och som kännetecknas av ett konsumentskydd. Direktivet ger grundläggande regler för fondföretagen. De fondföretag som uppfyller kraven i direktivet får fritt marknadsföra fonder och sälja fondandelar i alla medlemsstater. I direktivet ställs bl.a. krav på att fondföretagen tillämpar principen om riskspridning och att andelsägarna ska ha rätt att när som helst få sina andelar inlösta. Vidare finns regler om auktorisation av fondförvaltaren och dess organisation, regler om information till andelsägarna samt placeringsregler.

UCITS-direktivet omfattar fonder av öppen typ. Sådana fonder kan enligt artikel 1.3 bildas

- på kontraktsrättslig grund som fonder förvaltade av förvaltningsbolag eller fondbolag,
- enligt trustlagstiftningen som trustfonder, eller
- på bolagsrättslig grund som investeringsbolag.
- De fondförvaltare som erkänns av UCITS-direktivet benämns förvaltningsbolag.

De flesta bestämmelserna i direktivet är gemensamma för alla fonder, oavsett juridisk konstruktion.

1.2 Den svenska lagstiftningen

Den svenska lagstiftningen om fonder bygger på UCITS-direktivet. Genom lagen (1990:1114) om värdepappersfonder och de ändringar som gjordes i den lagen med anledning av EES-avtalet anpassades den svenska regleringen till UCITS-direktivet. Lagen om värdepappersfonder ersattes den 1 april 2004 av LIF. Genom den nya lagen genomfördes de ändringar av UCITS-direktivet som beslutades av Europaparlamentet och rådet 2002², bl.a. avseende utökade placeringsmöjligheter. Genom ändringar den 23 juli 2008 i LIF och genom Finansinspektionens utfärdande av nya föreskrifter för fondverksamhet genomfördes kommissionens direktiv 2007/16/EG om genomförande av rådets direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), när det gäller förtydligande av vissa definitioner.³

I LIF används begreppet investeringsfonder som ett samlingsnamn för värdepappersfonder och specialfonder. Värdepappersfonder är de fonder som uppfyller UCITS-direktivets krav och som, efter ett enkelt notifikationsförfarande, får marknadsföras och säljas fritt i övriga länder inom EES. Specialfonder är fonder som av Finans-

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/107/EG av den 21 januari 2002 om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) i syfte att införa regler för förvaltningsbolag och förenklade prospekt (EGT L 41, 13.2.2002, s. 20, Celex 32001L0107) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/108/EG av den 21 januari 2002 om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), vad gäller fondföretagets investeringar (EGT L 41, 13.2.2002, s. 35, Celex 32001L0108).

³ Kommissionens direktiv 2007/16/EG av den 19 mars 2007 om genomförande av rådets direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), när det gäller förtydligandet av vissa definitioner (EGT L 79, 20.3.2007 s. 11, Celex 32007L0016).

inspektionen erhållit ett eller flera undantag från reglerna i UCITS-direktivet. Dessa kan inte utan tillstånd från värdepappersmyndigheten marknadsföras och säljas i annat EES-land. Således omfattas fondverksamhet i vid bemärkelse av bestämmelserna i LIF. I många avseende är regleringen densamma för värdepappersfonder och specialfonder.

Av LIF framgår att ett fondföretag är ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd för verksamhet där det enda syftet är att göra kollektiva investeringar med kapital från allmänheten eller från en särskilt angiven och avgränsad krets av investerare. Fondföretaget ska tillämpa principen om riskspridningen och vara öppen för in- och utträde. Det finns utländska fondföretag som omfattas av UCITS-direktivet och det finns utländska fondföretag som inte omfattas av UCITS-direktivet.

I Sverige finns endast kontraktsrättsliga fonder. En svensk fond är inte ett självständigt rättssubjekt och kan därför inte förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter. Fondandelsägarnas äganderätt till fonden är kraftigt beskuren och medför endast en rätt att få sin andel i fonden inlöst samt i förekommande fall erhålla utdelning. I gengäld ansvarar inte fondandelsägarna för förpliktelser som avser fonden. Förvaltningen av fonden läggs på en fondförvaltare, i Sverige ett fondbolag. Fondbolaget företräder andelsägarna i alla frågor som rör investeringsfonden. Fondbolaget bestämmer över fonden och dess tillgångar. Fondandelsägarna har rätt att förlita sig på att förvaltaren handlar uteslutande i andelsägarnas gemensamma intresse, att LIF följs samt att förvaltaren följer de bestämmelser som framgår av fondens fondbestämmelser. Ett svenskt fondbolag kan förvalta flera olika investeringsfonder med olika placeringsinriktningar.

Fondens tillgångar förvaras av ett särskilt förvaringsinstitut. Förvaringsinstitutet är en bank eller ett annat kreditinstitut som också utövar viss kontroll över fondbolaget och bl.a. ser till att försäljning och inlösen av fondandelar går rätt till, att andelarna blir rätt värderade samt att fondens medel används i enlighet med LIF och fondbestämmelserna.

Denna konstruktion med uppdelat ansvar för förvaltning och förvaring ska skydda fondandelsägarna från att fondbolaget oegentligt förfogar över fondens tillgångar eller sammanblandar egendom som tillhör en fond med egna tillgångar.

1.2.1 Placeringsbestämmelser

En viktig del i skyddet för investerarna är de i LIF angivna begränsningar som finns för placering av fondmedel i olika tillgångar. Alla investeringsfonder ska ha en riskspridning enligt bestämmelserna i LIF, vilka regelmässigt preciseras närmare i fondbestämmelserna. I syfte att uppnå en godtagbar riskspridning regleras vilka typer av likvida finansiella tillgångar som medel i en investeringsfond får placeras i och hur stor andel av fondförmögenheten som får placeras i en och samma tillgång.

1.2.2 Konsumentskydd

Värdepappersfonder måste vända sig till allmänheten. Hushållens del av det totala fondsparandet är också mycket stor och fondsparandet kan med fog sägas vara en konsumentprodukt, om än inte uteslutande. Detta har också beaktats i LIF och många av dess bestämmelser kan sägas syfta till att stärka skyddet för konsumenterna. Reglerna är dock inte uttryckligen avsedda för konsumenter utan tar sikte på att skydda samtliga andelsägare. Krav på hur fondbolaget ska vara organiserat och hur medel i en fond får placeras är exempel på skyddsregler. Att tillgångarna i fonden ska hållas åtskilda och förvaras av ett förvaringsinstitut är ett annat exempel. Vidare ställer gällande lagstiftning krav på information till andelsägarna. Även dessa regler är en del av konsumentskyddet. Utöver regelverket i LIF finns även vissa mer allmänna bestämmelser som tar sikte på att skapa ett gott konsumentskydd.

1.2.3 Tillsynsmyndighetens uppgifter

Finansinspektionen utövar tillsynen över ett svenskt fondbolag. Tillsynen omfattar även bolagens verksamhet i annat land inom EES, antingen den bedrivs via filial eller finansiella tjänster tillhandahålls på annat sätt. Denna hemlandsprincip förtydligas i UCITS IV-direktivet.

1.3 UCITS IV-direktivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), antogs våren 2009. Som tidigare nämnts ersätter det nya direktivet det äldre direktivet om fondföretag från 1985. UCITS IV-direktivet har arbetats fram med Lamfalussy-modellen som utgångspunkt. De nationella lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa reglerna i UCITS IV-direktivet ska börja gälla senast den 1 juli 2011. För genomförande av direktivet har kommissionen antagit både direktiv och förordning på nivå två.⁴ Dessa ska genomföras samtidigt som reglerna i UCITS IV-direktivet.

De ändringar som gjorts syftar främst till att öka möjligheterna till effektiv förvaltning av värdepappersfonder, att göra det enklare för fondförvaltare att verka i andra medlemsstater än den egna medlemsstaten och att förbättra informationen till investerare. Förändringarna i förhållande till det äldre direktivet innebär i korthet följande:

- Proceduren för att få marknadsföra andelar i en värdepappersfond i andra medlemsstater förenklas.
- Ett utvidgat förvaltningsbolagsspass införs, vilket innebär att ett förvaltningsbolag får förvalta värdepappersfonder och ett fondbolag får förvalta fondföretag som omfattas av UCITS IV-direktivet.
- Sammanläggning (fusion) över gränserna av värdepappersfonder och fondföretag som omfattas av UCITS IV-direktivet, oavsett organisatorisk form, möjliggörs.
- Strukturer med mottagar- och matarfonder möjliggörs, dvs. minst 85 procent av en värdepappersfonds värde får placeras i en annan värdepappersfond eller i ett fondföretag som omfattas av UCITS IV-direktivet.
- Informationen i faktabladet som ska erbjudas potentiella investerare görs mer konsumentvänlig.
- Samarbetet mellan tillsynsmyndigheter i olika medlemsstater stärks.

⁴ Kommissionens direktiv 2010/43/EU och 2010/44/EU samt kommissionens förordningar (EU) nr 583/2010 och 584/2010.

2 Gränsöverskridande fondförvaltning (förvaltningsbolagspass)

2.1 Gällande rätt

Förvaltningsbolag som hör hemma inom EES och i sitt hemland har tillstånd enligt 1985 års UCITS-direktiv får driva verksamhet i Sverige. Den verksamhet det får vara fråga om är sådan som omfattas av bolagets tillstånd i hemlandet. Verksamheten får drivas endera genom att en filial etableras här i landet eller genom att bolaget, utan att etablera en filial, tillhandahåller tjänster från hemlandet. Detta framgår av 1 kap. 6 § LIF. Något särskilt tillstånd för detta krävs inte, utan verksamheten här i landet får påbörjas efter det att Finansinspektionen fått en underrättelse från den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland. Motsvarande möjlighet att driva verksamhet i andra länder inom EES finns för fondbolag som förvaltar värdepappersfonder enligt bestämmelserna i 2 kap. 12–15 §§ samma lag. Genom dessa bestämmelser i LIF genomförs de regler som finns i 1985 års UCITS-direktiv om förvaltningsbolags rätt att driva verksamhet i andra medlemsstater än den egna. (artiklarna 6, 6a och 6b).

De tjänster som ett förvaltningsbolag enligt direktivet kan tillhandahålla i en annan medlemsstat är emellertid begränsade genom regler i direktivet som innebär att ett fondföretag ska vara etablerat i samma medlemsstat som förvaltningsbolaget (jfr artiklarna 1a.5 och 3). Förvaltningsbolagens huvudsakliga verksamhet, förvaltningen av fondföretag, kan därmed inte tillhandahållas beträffande fondföretag som är etablerade i andra länder inom EES. Den förvaltning av fondföretag som avses är sådan som förvaltningsbolaget är primärt ansvarigt för, och inte sådan som bolaget utför på delegation. Det är således möjligt att tillhandahålla fond-

förvaltningstjänster i ett annat land inom EES om det sker på delegation av ett annat förvaltningsbolag som är etablerat i samma land som fondföretaget. De tjänster som i övrigt kan tillhandahållas över gränserna är de som förvaltningsbolaget kan ha sidotillstånd för, nämligen tjänster som avser diskretionär portföljförvaltning (artikel 5.3 i direktivet och 1 kap. 4 § LIF).

2.2 Nya regler i UCITS IV-direktivet

2.2.1 Ett förvaltningsbolagspass för fondförvaltning introduceras

I UCITS IV-direktivet har kravet att ett fondföretag måste förvaltas av ett förvaltningsbolag som är etablerat i samma land som fondföretaget tagits bort. Av artikel 4 jfr med artikel 2.1 e i direktivet framgår att ett fondföretag ska anses etablerat i den medlemsstat där det har sitt tillstånd. Någon koppling till förvaltningsbolagets hemland görs inte längre. Förvaltningsbolag får således förvalta fondföretag som är etablerade i andra länder inom EES än bolagets hemland.

Regler i EU-direktiv som ger företag möjlighet att driva verksamhet i andra medlemsstater, dvs. på den inre marknaden, brukar benämnas pass. Genom de nya reglerna i UCITS IV-direktivet införs ett utvidgat förvaltningsbolagspass som täcker all verksamhet som bolagen i sina respektive hemländer har tillstånd för (jfr artikel 6.1 första stycket).

2.2.2 Underrättelse om verksamhet i andra länder

För att ett förvaltningsbolag ska få förvalta ett fondföretag som är etablerat i ett annat land inom EES än bolagets hemland krävs att bolaget lämnar en underrättelse om den gränsöverskridande verksamheten till den behöriga myndigheten i bolagets hemland. Processen för detta är densamma som den som anges i 1985 års UCITS-direktiv för underrättelse beträffande verksamhet i andra medlemsstater. Verksamheten kan således drivas från en filial i fondföretagets hemland eller från förvaltningsbolagets hemland utan att en filial etableras (artiklarna 16–18 i UCITS IV-direktivet). Den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland ska överlämna underrättelsen till motsvarande myndighet i fondföre-

tagets hemland. Därvid ska den behöriga myndigheten bifoga ett intyg med uppgifter om den verksamhet bolaget har tillstånd för i hemlandet (se artiklarna 17.3 och 18.2).

2.2.3 Tillstånd för fondföretaget

Det fondföretag som förvaltningsbolaget avser att förvalta måste ha meddelats tillstånd i sitt hemland. Tillstånd till ett fondföretag får enligt direktivet ges bara om förvaltningsbolaget godkänns för att förvalta fondföretaget i fråga samt fondbestämmelserna och valet av förvaringsinstitut godkänns (artikel 5.2). Detta gäller oavsett om fondföretaget ska förvaltas av ett förvaltningsbolag som är etablerat i samma medlemsstat som fondföretaget eller inte. Av skälen i direktivet framgår att när förvaltningsbolaget är etablerat i en annan medlemsstat än fondföretaget bör den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland, vid bedömningen av om förvaltningsbolaget klarar att förvalta det fondföretag som är i fråga, kunna förlita sig på det intyg som utfärdats av den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland avseende vilken typ av fondföretag som bolaget har rätt att förvalta (se skäl 20). Intyget ska ha bifogats underrättelsen om den gränsöverskridande verksamheten.

Förvaltningsbolaget måste i övrigt följa de regler som gäller i fondföretagets hemland för bildande av fondföretag (artikel 20.3 a jfr med artikel 19.3). Direktivet föreskriver dock att den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland bara får neka ett utländskt förvaltningsbolag att förvalta fondföretaget i följande fall:

- om bolaget inte följer de regler som det är skyldigt att följa i fondföretagets hemland enligt artikel 19, dvs. regler hänförliga till fondföretagets bildande och funktion,
- om bolaget inte har tillstånd i hemlandet att förvalta den typ av fondföretag som är i fråga, eller
- om bolaget inte till den behöriga myndigheten lämnat det avtal som ingåtts med förvaringsinstitutet och uppgifter om delegationsarrangemang som avser förvaltningen av fondföretaget eller därmed sammanhängande administration (artikel 20.3). Det avtal som ska ha ingåtts med förvaringsinstitutet ska säkra att förvaringsinstitutet kan få den information det behöver för att kunna uppfylla sina förpliktelser vad avser fondföretaget (jfr artikel 23.5).

Förvaltningsbolaget ska inom två månader från det att en fullständig ansökan lämnats in informeras om huruvida tillstånd till fondföretaget medgetts (artikel 5.4). Tidsfristen, som är ny i förhållande till 1985 års UCITS-direktiv, gäller oavsett om förvaltningsbolaget är etablerat i fondföretagets hemland eller inte.

2.2.4 Förvaltningsbolaget följer bestämmelser i hemlandet som avser organisatoriska krav m.m.

Förvaltningsbolag ska, vid förvaltningen av ett fondföretag etablerat i ett annat land inom EES, följa de bestämmelser som gäller i bolagets hemland avseende organisatoriska krav, riskhantering, aktsamhetskrav och rapporteringskrav. De bestämmelserna får inte vara strängare än de som gäller för förvaltningsbolag som endast har verksamhet i hemlandet (jfr artikel 19.1).

Det är den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland som ska tillse att dessa bestämmelser efterlevs (artikel 19.2).

Förvaltningsbolaget ska ha en sådan organisation och vidta sådana åtgärder att det klarar av att följa tillämpliga bestämmelser om fondföretagets bildande och funktion i fondföretagets hemland. Bolaget ska också klara av att följa det som anges i fondföretagets fondbestämmelser eller bolagsordning och i dess informationsbroschyr (artikel 19.6). Den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland ska i sin tillsyn övervaka även detta (artikel 19.7).

2.2.5 Förvaltningsbolaget följer bestämmelser i värdlandet som avser fondföretagets bildande och funktion

När det gäller fondföretagets bildande och funktion ska förvaltningsbolaget tillämpa bestämmelserna i fondföretagets hemland. I direktivet finns en förteckning över de regelområden som ska anses hänförliga till bildandet av fondföretaget och dess funktion. Dessa områden är enligt artikel 19.3 sådana som avser bestämmelser om a) etablering och tillstånd för fondföretaget, b) utfärdande och inlösen av andelar, c) placeringsinriktning och placeringsbegränsningar, inklusive beräkning av exponeringar och hävstång, d) begränsningar av utlåning, inlåning och blankning, e) värdering av tillgångar och fondföretagets redovisning, f) beräkning av fondandelsvärde och konsekvenser av fel i den beräkningen, g) hantering av fondens in-

komster, h) informationskrav, t.ex. rörande informationsbroschyr, faktablad, årsberättelse och halvårsredogörelse, i) åtgärder för marknadsföring, j) förhållande till fondandelsägarna, k) fusion och omstrukturering av fondföretag, l) avveckling och likvidation av fondföretag, m) innehåll i fondandelsägarregistret, n) tillstånds- och tillsynsavgifter, samt o) utövande av fondandelsägarnas rösträtt och andra rättigheter som avser något av a) – m). Information om dessa regler ska finnas lätt tillgänglig i varje medlemsstat (artikel 5.7).

Det som anges i fondföretagets fondbestämmelser eller bolagsordning och i dess informationsbroschyr ska stå i överensstämmelse med de bestämmelser som är tillämpliga i förvaltningsbolagets respektive fondföretagets hemland (artikel 19.4). Den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland ska utöva tillsyn över att tillämpliga bestämmelser i fondföretagets hemland efterlevs samt att förvaltningsbolaget uppfyller de skyldigheter som anges i fondföretagets fondbestämmelser eller bolagsordning och informationsbroschyr (artikel 19.5). Förvaltningsbolag ska inte vara föremål för någon ytterligare reglering i fondföretagets hemland inom ramen för direktivets tillämpningsområde, utom i de fall som uttryckligen anges i direktivet (artikel 19.8).

2.3 Definitionen av fondföretags hemland

Utredningens förslag: Ett fondföretags hemland ska definieras som det land där fondföretaget har sitt tillstånd.

Skälen för förslaget: Definitionen av fondföretags hemland har ändrats i UCITS IV-direktivet. Det ska nu vara det land där fondföretaget har sitt tillstånd och inte, som tidigare, där förvaltningsbolaget har sitt säte eller, om fondföretaget är bildat på associationsrättslig grund, där fondföretaget har sitt säte (jfr artikel 2.1 e i UCITS IV-direktivet). Kravet att förvaltningsbolaget och fondföretaget ska ligga i samma land har därmed tagits bort. Motsvarande ändring bör göras av definitionen av fondföretags hemland i LIF (1 kap. 1 § första stycket 9).

Ett fondföretag kan enligt definitionen i LIF vara av annan typ än de fondföretag som har tillstånd enligt UCITS IV-direktivet (1 kap. 1 § första stycket 8). Sådana fondföretag ("icke-UCITS") får efter tillstånd från Finansinspektionen marknadsföra och sälja

andelar i företaget här i landet. För att tillstånd ska ges måste bolaget bl.a. driva likartad verksamhet och stå under betryggande tillsyn i sitt hemland (1 kap. 9 § samma lag). Dessa fondföretag träffas inte av reglerna om gränsöverskridande fondförvaltning i UCITS IV-direktivet. Den föreslagna förändringen av definitionen av fondföretags hemland bör dock gälla även för sådana fondföretag. Ändringen är av liten praktisk betydelse när det gäller möjligheten för sådana fondföretag att marknadsföra och sälja andelar här i landet.

2.4 Svenska bolags (fondbolags) förvaltning av utländska fonder (fondföretag)

2.4.1 Underrättelse om den gränsöverskridande verksamheten

Utredningens förslag: Fondbolag som avser att förvalta ett fondföretag som omfattas av UCITS IV-direktivet ska i en underrättelse till Finansinspektionen lämna särskilda uppgifter som rör den verksamheten.

Tidsfristen för inspektionen att överlämna en underrättelse till en behörig myndighet i ett annat land inom EES där en filial ska inrättas minskas från tre till två månader.

Skälen för förslaget: Genom de nya reglerna i UCITS IV-direktivet får fondbolag möjlighet att förvalta fondföretag som omfattas av direktivet i ett annat land inom EES än Sverige. Ett fondbolag som avser att förvalta ett sådant fondföretag ska underrätta Finansinspektionen innan verksamheten påbörjas. Regler om underrättelse vid verksamhet i andra länder inom EES finns sedan tidigare och har överförts från 1985 års UCITS-direktiv till UCITS IV-direktivet (artiklarna 17 och 18 i UCITS IV-direktivet). Skillnaden är att den verksamhet som ska kunna drivas i andra länder utvidgats till att omfatta även fondförvaltning. Fondförvaltningstjänsten kan tillhandahållas genom att fondbolaget inrättar en filial i fondföretagets hemland eller utan att en filial inrättas. I LIF finns bestämmelser om vilka uppgifter en underrättelse ska innehålla (2 kap. 12 § respektive 15 §). Bland annat ska en plan för den avsedda verksamheten lämnas.

När fråga är om att förvalta ett fondföretag i ett annat land ska fondbolaget, enligt nya regler i UCITS IV-direktivet, i verksamhetsplanen även lämna uppgift om dess system för riskhantering och om vissa åtgärder som fondföretaget är skyldigt att vidta i fondföretagets hemland (artiklarna 17.2 b och 18.1 b). Dessa åtgärder är desamma som ska vidtas när en värdepappersfond ska marknadsföras i ett annat land inom EES, dvs. att fondbolaget ska se till att det i värdlandet kan göras utbetalningar till andelsägarna, lösas in andelar och tillhandahållas sådan information som bolaget är skyldigt att tillhandahålla i det landet. Härutöver ska bolaget kunna hantera klagomål från investerare och se till att det inte finns några hinder för investerare att utöva sina rättigheter. Klagomål från investerare ska kunna lämnas på det officiella språket i värdlandet. Bolaget ska också se till att det kan tillhandahålla information på begäran av allmänheten eller den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland (artikel 15). Bestämmelser om att underrättelsen ska innehålla dessa uppgifter, när de tjänster som fondbolaget ska erbjuda i ett annat land omfattar förvaltningen av ett fondföretag, bör införas i LIF (se 2 kap. 12 §).

Finansinspektionen ska, på samma sätt som enligt gällande rätt, överlämna underrättelsen till den behöriga myndigheten i det land där fondbolaget ska driva verksamheten (2 kap. 13 § respektive 15 § LIF). En skillnad är dock att underrättelsen, enligt det nya direktivet, ska överlämnas inom två månader från det att den kommit in till inspektionen – i stället för som tidigare tre månader – när bolaget avser att inrätta en filial i det andra landet. Den nya tidsfristen för att överlämna underrättelsen gäller oavsett vilken verksamhet som ska drivas i det andra landet. Denna förändring bör införas i LIF (se 2 kap. 13 §).

2.4.2 Intyg som ska utfärdas av Finansinspektionen

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska utfärda ett intyg om bl.a. fondbolagets tillstånd och dettas omfattning. Intyget ska överlämnas till den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland.

Skälen för förslaget: När en underrättelse avser förvaltning av ett fondföretag i ett annat land ska Finansinspektionen, enligt nya regler i UCITS IV-direktivet, utfärda ett intyg som ska bifogas

underrättelsen. Enligt artiklarna 17.3 och 18.2 i direktivet ska det av intyget framgå att fondbolaget har tillstånd som meddelats i enlighet med reglerna i direktivet, dvs. att det är ett förvaltningsbolag i direktivets mening. Vidare ska intyget innehålla en beskrivning av omfattningen av tillståndet och uppgifter om begränsningar beträffande vilka typer av värdepappersfonder bolaget har tillstånd att förvalta. Bestämmelser om Finansinspektionens skyldighet att lämna ett sådant intyg bör införas i LIF (se 2 kap. 13 och 15 §§).

Enligt skälen i UCITS IV-direktivet bör den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland kunna förlita sig på intyget vid bedömningen av om ett förvaltningsbolag klarar av att förvalta ett visst fondföretag (skäl 20). Vidare framgår av direktivet att tillstånd för ett förvaltningsbolag att förvalta ett fondföretag får vägras om bolaget inte har tillstånd i sitt hemland att förvalta fondföretag av den typ som bolaget avser att förvalta i värdlandet (artikel 20.3). Utformningen av intyget kommer således att vara av stor betydelse för ett fondbolags möjligheter att få tillstånd att förvalta ett fondföretag i ett annat land. Det kan konstateras att ett fondbolag som har tillstånd enligt 1 kap. 4 § LIF och förvaltar minst en värdepappersfond är att se som ett förvaltningsbolag med tillstånd enligt UCITS IV-direktivet (se prop. 2002/03:150 s. 142). Det fattas enligt svensk rätt inte något särskilt beslut av generell karaktär om tillstånd för ett fondbolag att förvalta vissa typer av värdepappersfonder, utan prövning sker i samband med att fondbolaget ges tillstånd att förvalta en viss värdepappersfond. Detta görs i samband med att fondbestämmelserna för fonden i fråga godkänns enligt 4 kap. 9 § LIF. I fondbestämmelserna ska det fondbolag som ska förvalta fonden anges (4 kap. 8 § första stycket 1 LIF). Godkännandet av fondbestämmelserna innefattar därmed ett godkännande av att fondbolaget får förvalta fonden i fråga. Finansinspektionens intyg avseende fondbolaget bör således kunna omfatta bl.a. uppgift om vilken typ av värdepappersfonder bolaget får förvalta i Sverige. Det som framför allt torde vara av vikt är att ange förvaltningskapacitet. Därigenom blir det möjligt att bedöma komplexiteten i den fondverksamhet bolaget får driva i Sverige.

Reglerna om förvaltningsbolagspasset i direktivet kan dock, enligt utredningens mening, inte tolkas så att ett förvaltningsbolag bara ska kunna förvalta sådana fondföretag i ett annat land som bolaget *de facto* förvaltar i sitt hemland. Detta skulle i princip innebära att bolaget bara skulle kunna förvalta s.k. spegelfonder i

andra länder, dvs. fonder som till sin inriktning motsvarar de fonder som bolaget förvaltar i hemlandet. En sådan tolkning skulle strida mot ett av de grundläggande syftena med de nya reglerna i direktivet, nämligen att möjliggöra effektivisering av fondverksamheten, och framstår därför som alltför snäv. I stället bör det viktiga vara hur tillsynsmyndigheten i bolagets hemland bedömer bolagets kapacitet, dvs. vilka typer av fonder bolaget skulle kunna få tillstånd att förvalta där, snarare än vilka fonder bolaget faktiskt förvaltar i hemlandet. Eftersom ett fondbolags verksamhetstillstånd enligt svensk rätt inte innefattar någon hypotetisk prövning av bolagets kapacitet och kompetens är det inte självklart hur intygen bäst bör utformas. Sannolikt kommer dock en praxis att utvecklas inom EES. Bestämmelserna i lag om intygets innehåll bör därför inte ange i detalj hur intyget ska utformas utan bör begränsas till det som anges i direktivet.

Den mottagande behöriga myndigheten har möjlighet att begära klagörande från Finansinspektionen av om den typ av fondföretag som fondbolaget avser att förvalta omfattas av bolagets tillstånd i Sverige. Finansinspektionen ska enligt direktivet besvara en sådan förfrågan inom tio arbetsdagar (artikel 20.2). En bestämmelse om den skyldigheten bör införas i svensk rätt. Den är dock av sådant slag att den bör tas in i förordning, varför något förslag till lagändring inte lämnas i detta sammanhang.

2.4.3 Tillämpliga bestämmelser när ett fondbolag förvaltar ett fondföretag. Tillsyn

Utredningens bedömning: Fondbolag som förvaltar fondföretag ska följa svenska bestämmelser hänförliga till organisatoriska krav, sundhetskrav, riskhantering m.m.

Utredningens förslag: Innan Finansinspektionen återkallar tillståndet för ett fondbolag som förvaltar fondföretag i annat EES-land ska inspektionen samråda med den behöriga myndigheten i det landet.

Skälen för förslaget: Ett fondbolag som har tillstånd att förvalta ett fondföretag i ett annat EES-land än Sverige enligt UCITS IV-direktivet ska följa de bestämmelser som gäller för fondbolaget i Sverige. Detta klargörs i direktivet (artikel 19.1). Härmed avses,

enligt direktivet, bestämmelser som gäller organisatoriska krav, inklusive delegering av funktioner, riskhantering, hantering av intressekonflikter och andra sundhetskrav samt rapporterings-skyldighet. Även svenska uppföranderegler ska följas, såvitt inte verksamheten drivs från en filial i fondföretagets hemland. I sist-nämnda fall ska uppförandereglerna i värdlandet tillämpas (artiklarna 17.4 och 18.3). I LIF finns bestämmelser om fondbolagens verksamhet, bl.a. i 2 kap. 17 §. Det sundhetskrav som anges i lagrummet är mycket allmänt hållet och specificeras i Finansinspektionens föreskrifter. Delegering av bolagens funktioner regleras i 4 kap. 4–7 §§ och riskhantering i 5 kap. 2 § LIF. Dessa bestämmelser gäller för fondbolagen, oavsett om de driver verksamhet i andra länder eller inte. När det gäller krav på bolagens organisation, hantering av intressekonflikter och riskhantering samt uppföranderegler har Europeiska kommissionen antagit ett s.k. genomförandedirektiv till UCITS IV-direktivet som ställer upp regler på området.¹ Dessa nya regler behandlas i avsnitt 2.5.

När ett fondbolag avser att delegera någon del av sin verksamhet ska Finansinspektionen enligt 4 kap. 7 § LIF informeras om detta. När fondbolaget förvaltar ett fondföretag ska Finansinspektionen, enligt artikel 13.1 a i direktivet, vidarebefordra den informationen till den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland. En bestämmelse om detta bör tas in i förordning, varför något förslag inte lämnas i detta sammanhang.

När det gäller fondföretagets bildande och funktion ska fondbolaget följa de bestämmelser som finns i fondföretagets hemland (artikel 19.3, se avsnitt 2.2.5).

Finansinspektionen ska enligt direktivet utöva tillsyn över att de bestämmelser som är tillämpliga för fondbolaget i Sverige följs. Tillsynen ska omfatta att fondbolaget har kapacitet att förvalta alla de värdepappersfonder och fondföretag som bolaget har tillstånd för. I direktivet uttrycks detta så att bolaget ska klara av att följa de bestämmelser som gäller för alla de fondföretag som förvaltas (artikel 19.2 och 19.7). Av 10 kap. 1 § andra stycket LIF framgår att Finansinspektionens tillsyn över fondbolag omfattar att verksamheten drivs enligt lagen och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet. Tillsynen omfattar således att fondbolagen följer de bestämmelser som är tillämpliga enligt svensk rätt. Någon

¹ Kommissionens direktiv 2010/43/EU.

ändring av bestämmelsen behövs inte till följd av nämnda regler i UCITS IV-direktivet.

Innan Finansinspektionen återkallar tillståndet för ett fondbolag som förvaltar ett fondföretag i ett annat land än Sverige ska inspektionen, enligt direktivet, "höra" den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland (artikel 21.8). En bestämmelse om ett sådant samrådsförfarande bör införas i LIF (12 kap. 5 a §). Syftet med samrådet är framför allt att informera myndigheten i det andra landet om situationen och möjliggöra för den myndigheten att där vidta åtgärder för att skydda investerarnas intressen.

2.5 Förvaltningsbolags förvaltning av värdepappersfonder

2.5.1 Underrättelse till Finansinspektionen och andra förutsättningar för verksamheten

Utredningens förslag: Förvaltningsbolag som har tillstånd enligt UCITS IV-direktivet ska få förvalta en värdepappersfond, om bolaget i sitt hemland har tillstånd att förvalta fondföretag av motsvarande typ, bolaget till Finansinspektionen lämnat det avtal som ska ha ingåtts med förvaringsinstitutet samt, i förekommande fall, uppgifter om delegation av fondförvaltningen eller fondadministrationen. Vidare krävs att fondbestämmelserna uppfyller kraven i lagen. Ytterligare en förutsättning är att Finansinspektionen, från den behöriga myndigheten i bolagets hemland, har fått en underrättelse med visst innehåll om den gränsöverskridande verksamheten.

Skälen för förslaget

Underrättelse om att ett förvaltningsbolag avser att förvalta en värdepappersfond

Ett utländskt förvaltningsbolag som omfattas av UCITS IV-direktivet ska, enligt direktivet, ges möjlighet att förvalta en värdepappersfond. Fondförvaltningstjänsten ska kunna tillhandahållas genom att förvaltningsbolaget inrättar en filial i Sverige eller genom att det tillhandahåller tjänsten från sitt hemland, utan att en filial

inrättas här i landet. Innan verksamheten här i landet får påbörjas måste Finansinspektionen ha fått en underrättelse från den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland (jfr artiklarna 17 och 18). Bestämmelser om förvaltningsbolags rätt att driva verksamhet här i landet och om underrättelsen finns i 1 kap. 6 § LIF. När fråga är om att förvalta en värdepappersfond framgår dock av nya regler i UCITS IV-direktivet att underrättelsen ska innehålla vissa särskilda uppgifter. Dessa rör förvaltningsbolagets system för riskhantering och vissa åtgärder som bolaget är skyldigt att vidta i Sverige (artiklarna 17.2 b och 18.1 b). Bestämmelser om detta bör införas i LIF (1 kap. 6 § andra stycket).

*Godkännande av förvaltningsbolag som förvaltare
av en värdepappersfond*

För att förvaltningsbolaget ska få förvalta en värdepappersfond krävs att bolaget godkänns av Finansinspektionen som förvaltare av den fond som är i fråga. En värdepappersfond etableras genom att dess fondbestämmelser godkänns (4 kap. 8 och 9 §§ LIF). I fondbestämmelserna, vilka upprättas av fondbolaget, ska bl.a. namnet på det förvaltande fondbolaget anges (4 kap. 8 § första stycket 1 LIF). För att genomföra direktivet bör således ett förvaltningsbolag kunna upprätta och ändra fondbestämmelser för en värdepappersfond och anges som förvaltande bolag i fondbestämmelserna (se 1 kap. 6 c § LIF).

Eftersom förvaltningsbolaget har sitt verksamhetstillstånd i ett annat land än Sverige kommer Finansinspektionen inte att ha någon kännedom om bolaget eller dess kapacitet, på det sätt inspektionen har när det gäller svenska fondbolag. De uppgifter Finansinspektionen kommer att ha om bolaget är de som framgår av den underrättelse som den behöriga myndigheten i bolagets hemland lämnat om den gränsöverskridande verksamheten. Således kommer inspektionen att ha uppgifter om förvaltningsbolagets riskhanteringssystem och tillgång till ett intyg om bolaget som utfärdats av den behöriga myndigheten i bolagets hemland (se vidare i nästa stycke). Utöver det ska, enligt UCITS IV-direktivet, ett förvaltningsbolag som ansöker om att få förvalta en värdepappersfond lämna det avtal som ingåtts med fondens förvaringsinstitut och uppgifter om delegationsarrangemang som avser förvaltningen eller administrationen av fonden till Finans-

inspektionen (artikel 20.1). Överlämnande av uppgifterna till Finansinspektionen bör ske i samband med att förvaltningsbolaget begär att värdepappersfondens fondbestämmelser ska godkännas. Om förvaltningsbolaget redan förvaltar en värdepappersfond av samma typ i Sverige ska bolaget kunna hänvisa till den dokumentation som redan lämnats (artikel 20.1 i direktivet). En förutsättning för detta bör dock vara att den tidigare lämnade dokumentationen har samma innehåll som den som annars skulle lämnas.

När Finansinspektionen ska ta ställning till om förvaltningsbolaget kan godkännas för att förvalta värdepappersfonden i fråga ska inspektionen kunna förlita sig på ett intyg som den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland utfärdat. Intyget, som ska bifogas underrättelsen om bolagets gränsöverskridande verksamhet, ska enligt direktivet innehålla uppgifter om omfattningen av bolagets tillstånd och begränsningar i fråga om vilka typer av fonder bolaget har tillstånd att förvalta (artiklarna 17.3 och 18.2). Om förvaltningsbolaget inte har tillstånd i sitt hemland att förvalta fonder av den typ som bolaget önskar förvalta i Sverige bör bolaget inte godkännas som förvaltare av värdepappersfonden i Sverige. Detta sammanhänger med att förvaltningsbolag enligt direktivet inte ska kunna tillhandahålla andra tjänster i andra länder än bolaget får tillhandahålla i det egna landet (artikel 16.1). Något absolut krav på att bolaget *de facto* förvaltar en liknande fond i hemlandet bör dock inte ställas (angående detta hänvisas till vad som anförts i avsnitt 2.4.2). Vidare ska Finansinspektionen inte behöva göra någon fullständig prövning av bolagets kapacitet, utan ska i stället kunna använda sig av det intyg som lämnats av den behöriga myndigheten i bolagets hemland. Prövningen av bolagets kapacitet ska således göras i dess hemland. Intyg kan ha olika innehåll, inte minst på grund av att reglerna om tillstånd för fondföretag inte är fullt ut harmoniserade, utan skiljer sig från land till land. Finansinspektionen kan dock vid behov, med stöd av direktivets regler, begära klagörande från den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland av om bolagets tillstånd i hemlandet omfattar den typ av värdepappersfond som bolaget avser att förvalta i Sverige. Klagörande kan också begäras avseende avtalet med förvaringsinstitutet och uppgifterna om delegationsarrangemang. Den behöriga myndigheten i bolagets hemland ska enligt direktivet svara på en sådan begäran inom tio arbetsdagar (artikel 20.2).

För att Finansinspektionen ska godkänna att förvaltningsbolaget förvaltar en värdepappersfond krävs att bolaget har lämnat de uppgifter som ska lämnas, nämligen avtalet med förvaringsinstitutet och uppgifter om eventuella delegationsarrangemang som avser fonden. Vidare ska intyget från den behöriga myndigheten i bolagets hemland utvisa att bolaget i sitt hemland får förvalta fondföretag av motsvarande typ som den värdepappersfond som ska förvaltas. Bestämmelser om dessa krav bör införas i LIF (1 kap. 6 b §).

Förvaltningsbolaget kommer att godkännas som förvaltare av en värdepappersfond genom att fondbestämmelserna för fonden godkänns. Förvaltningsbolaget anges nämligen i fondbestämmelserna, varför ett godkännande av fondbestämmelserna innefattar godkännande av förvaltaren. För att fondbestämmelserna ska godtas krävs att de även i övrigt uppfyller de krav som anges i LIF. Det bör tydliggöras i LIF att det är ett krav att fondbestämmelserna godkänts innan förvaltningsbolaget kan börja förvalta en värdepappersfond (1 kap. 6 b § första stycket 3).

Enligt direktivet ska Finansinspektionen, innan en ansökan från ett förvaltningsbolag om att få förvalta en värdepappersfond avslås, höra den behöriga myndigheten i bolagets hemland (artikel 20.3). Denna bestämmelse är av sådant slag att den bör genomföras i förordning. Något förslag lämnas därför inte i detta sammanhang. Om ett förvaltningsbolag inte godkänns för att förvalta en värdepappersfond åläggs medlemsstaten enligt UCITS IV-direktivet att informera kommissionen om detta (artikel 21.9). En bestämmelse om att Finansinspektionen i ett sådant fall ska informera kommissionen bör tas in i LIF (1 kap. 6 b § tredje stycket). I direktivet talas också om en sådan informationsskyldighet när tillstånd vägras enligt artikel 17. Artikel 17 innehåller regler om att inrätta en filial i ett annat land än förvaltningsbolagets hemland. Där talas emellertid inte om något "tillstånd", utan om ett underrättelseförfarande. Den nya regeln om information till kommissionen i artikel 21.9 synes syfta till att ge kommissionen insyn i de fall när ett förvaltningsbolag vägras att förvalta ett fondföretag i ett annat land. Det är därmed tillräckligt att den informationsskyldighet som införs i LIF gäller för de fall när Finansinspektionen vägrat att godkänna fondbestämmelserna för en värdepappersfond på ansökan av ett förvaltningsbolag som önskar förvalta fonden.

Åtgärder som ett förvaltningsbolag ska vidta i Sverige

Förvaltningsbolag som förvaltar en värdepappersfond ska i Sverige vidta åtgärder för att kunna göra utbetalningar till andelsägarna, lösa in andelar och tillhandahålla information. Det är motsvarande krav som enligt gällande rätt ställs när ett utländskt fondföretag marknadsförs i Sverige. Den information som avses är sådan som förvaltningsbolaget enligt svensk rätt är skyldigt att tillhandahålla beträffande fonden, såsom informationsbroschyr, faktablad, årsberättelse, halvårsredogörelse och kostnadsinformation. Härutöver ska förvaltningsbolaget kunna tillhandahålla Finansinspektionen de upplysningar som behövs för tillsynen över värdepappersfonden. Förvaltningsbolaget ska vidare i Sverige vidta åtgärder för att kunna hantera klagomål från investerare, vilka ska kunna lämna klagomål på svenska. Slutligen ska bolaget se till att det inte finns några begränsningar för andelsägare i Sverige att utöva sina rättigheter (jfr artiklarna 15 och 21. 2 i UCITS IV-direktivet).

Förvaltningsbolaget ska lämna uppgifter om vidtagna åtgärder i den underrättelse om gränsöverskridande verksamhet som bolaget ska lämna till den behöriga myndigheten i hemlandet, vilken ska överlämna underrättelsen till Finansinspektionen (jfr artiklarna 17.2 b, 17.3, 18.1 b och 18.2 i direktivet). Det förutsätts således att bolaget har vidtagit dessa åtgärder. Finansinspektionen kan dock inte neka bolaget att förvalta en värdepappersfond endast av det skälet att tillräckliga åtgärder inte vidtagits, eftersom den grunden inte ingår i den uttömmande uppräknings av skäl för att vägra tillstånd som anges i direktivet (artikel 20.3). Att åtgärderna vidtagits på ett godtagbart sätt får således bli en fråga för Finansinspektionens tillsyn efter det att bolaget fått tillstånd att förvalta en värdepappersfond.

De åtgärder som ska vidtas i Sverige förutsätter inte att förvaltningsbolaget måste etablera sig eller förlägga viss verksamhet här i landet (jfr artikel 5.3 i direktivet). Av skälen i direktivet framgår i stället att klagomålshanteringen bör kunna säkerställas t.ex. genom lämplig reglering i ett distributionsavtal eller genom tillhandahållande av en adress för detta i fondföretagets hemland. Vidare framgår att tillhandahållandet av information på begäran av allmänheten eller den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland bör kunna säkerställas t.ex. genom att förvaltningsbolaget utser en kontaktperson bland sin personal i hemlandet som hanterar framställningen om information. Det bör alltså inte krävas

att förvaltningsbolaget ska ha en lokal representant i fondföretagets hemland för att uppfylla dessa förpliktelser (skäl 19 i direktivet).

2.5.2 Tillämpliga föreskrifter för förvaltningsbolagets verksamhet i Sverige

Utredningens förslag: Förvaltningsbolaget ska i förvaltningen av en värdepappersfond följa svenska föreskrifter som avser fondens bildande och funktion. Om bolaget driver verksamhet från filial i Sverige ska det också följa svenska föreskrifter innehållande s.k. uppföranderegler.

Skälen för förslaget: Ett förvaltningsbolag som förvaltar en värdepappersfond ska följa svenska föreskrifter som avser värdepappersfonden. Förutom föreskrifter om hur fonden bildas gäller även svenska föreskrifter som avser fondens funktion. De bestämmelser som anges i LIF och som framför allt är att hänföra till värdepappersfondens funktion ska således tillämpas även för det fall ett förvaltningsbolag förvaltar fonden. Det gäller bestämmelserna om värdepappersfondens rättsliga ställning, fondbestämmelser, fondandelar och inlösen av fondandelar, värdering av tillgångarna och beräkning av fondandelsvärdet, fondandelsägarregister, informationsbroschyr, faktablad, årsberättelse, halvårsredogörelse, tillgång till information, information om kostnader samt om fondens placeringsinriktning och placeringsbegränsningar. Det gäller vidare bestämmelser om marknadsföring av fondandelar i annat EES-land och bestämmelser som avser s.k. mottagar- och matarfonder. Det gäller även bestämmelser om fusion, delning och ombildning av värdepappersfonder samt om upphörande och överlåtelse av förvaltningen av en värdepappersfond. En bestämmelse som klargör detta bör tas in i LIF (1 kap. 6 c §). Vid marknadsföring i Sverige ska svenska bestämmelser alltid tillämpas, oavsett om fonden som marknadsförs är svensk eller utländsk. Allmänna regler om marknadsföring finns i marknadsföringslagen (2008:486).

När det gäller bestämmelser som mer är att hänföra till förvaltningsbolagets verksamhet än till värdepappersfonden, såsom krav på organisation, inklusive delegering av verksamhet, riskhantering och hantering av intressekonflikter, ska bolaget enligt UCITS IV-direktivet följa bestämmelserna i hemlandet (artikel 19.1). Detta

gäller även beträffande uppföranderegler, med undantag för om bolaget driver verksamhet från en filial i Sverige. I det senare fallet ska svenska uppföranderegler tillämpas (artiklarna 17.4 och 18.3). Detta bör klargöras genom en bestämmelse i LIF (1 kap. 10 §).

Förvaltningsbolaget ansvarar enligt direktivet för att det har organisation, tillräckliga resurser m.m. för att kunna efterleva de bestämmelser som är tillämpliga i Sverige och uppfylla de skyldigheter som i övrigt anges i en förvaltnings värdepappersfonds fondbestämmelser och informationsbroschyr. Den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland ska utöva tillsyn över att bolagets organisation m.m. är tillräcklig för att det ska kunna förvalta alla de fondföretag bolaget har tillstånd för, således även en svensk värdepappersfond (jfr artikel 19.6 och 19.7 i direktivet).

2.5.3 Finansinspektionens tillsyn över förvaltningsbolag

Utredningens förslag: Finansinspektionens tillsyn över ett förvaltningsbolag ska även omfatta att bolaget följer det som anges i fondbestämmelserna för en värdepappersfond som bolaget förvaltar.

Finansinspektionens möjlighet att, när det är nödvändigt, genomföra en undersökning hos ett bolag ska omfatta även förvaltningsbolag och fondföretag som driver verksamhet här i landet utan att inrätta en filial.

Inspektionen ska också kunna genomföra en undersökning hos ett företag som har fått i uppdrag av ett förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige att utföra vissa funktioner, om det behövs för tillsynen av förvaltningsbolaget.

Skälen för förslaget: Finansinspektionen ska utöva tillsyn över att de bestämmelser i LIF som är tillämpliga för förvaltningsbolaget efterlevs samt att bolaget uppfyller skyldigheterna som angetts i fondbestämmelserna och informationsbroschyren. Detta framgår av UCITS IV-direktivet (artikel 19.3–5). Bestämmelser om Finansinspektionens tillsyn över förvaltningsbolag finns i 10 kap. 1 § LIF. Tillsynen omfattar att bolaget följer de föreskrifter som gäller för dess verksamhet i Sverige. Eftersom ett förvaltningsbolag ska kunna förvalta en värdepappersfond bör Finansinspektionen också ha tillsyn över att bolaget följer det som anges i fondbestäm-

melserna för en sådan fond. Detta står i överensstämmelse med den tillsyn som inspektionen har över fondbolag (10 kap. 1 § andra stycket LIF). En bestämmelse om att tillsynen även ska omfatta att ett förvaltningsbolag följer fondbestämmelserna för en förvaltd värdepappersfond bör införas i LIF (10 kap. 1 § tredje stycket). Att Finansinspektionen har tillsyn över att ett förvaltningsbolag följer det som anges i informationsbroschyren för en sådan fond får anses följa redan av bestämmelsen att tillsynen omfattar att bolaget följer de föreskrifter som gäller för dess verksamhet i Sverige.

Finansinspektionen får, enligt 10 kap. 4 § LIF, när det är nödvändigt genomföra en undersökning hos ett förvaltningsbolag eller fondföretag som driver verksamhet från filial i Sverige. För förvaltningsbolag som förvaltar en värdepappersfond enligt bestämmelserna i 1 kap. 6 b § kommer Finansinspektionens tillsynsansvar att vara relativt omfattande. Ett sådant förvaltningsbolag kan komma att förlägga delar av verksamheten i Sverige, även om någon filial inte inrättas. Det kan t.ex. vara fråga om att bolaget uppdrar åt någon här i landet att utföra visst arbete beträffande fonden. Finansinspektionen bör därför ges möjlighet att genomföra undersökning hos ett förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet, oavsett om en filial har inrättats här eller inte. Möjligheten att genomföra undersökningar bör även omfatta fondföretag som driver verksamhet här utan att inrätta en filial, även om den möjligheten torde få liten praktisk betydelse. Inspektionen får enligt gällande rätt genomföra en undersökning hos ett företag som har fått ett uppdrag av ett fondbolag att utföra visst arbete eller vissa funktioner, om det behövs för tillsynen av fondbolaget. En motsvarande möjlighet att genomföra undersökning bör finnas när ett förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet har uppdragit åt någon annan att utföra visst arbete eller vissa funktioner. Bestämmelser om utökade möjligheter för Finansinspektionen att genomföra undersökningar av det slag som anförts bör införas i 10 kap. 4 § LIF.

2.5.4 Finansinspektionens möjligheter att ingripa mot ett förvaltningsbolag som förvaltar en värdepappersfond

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska ges ökade möjligheter att ingripa mot ett förvaltningsbolag. Ingripande ska kunna ske inte bara, som enligt gällande rätt, om bolaget inte följer författningar som reglerar dess verksamhet i Sverige, utan även om bolaget åsidosätter sina skyldigheter enligt fondbestämmelserna.

De åtgärder inspektionen ska kunna vidta mot ett förvaltningsbolag utökas till att även omfatta förelägganden av visst slag, förbud att verkställa beslut samt anmärkning. Inspektionen ska också få besluta att ett sådant bolag inte längre får förvalta en värdepappersfond.

Skälen för förslagen: Finansinspektionen har enligt gällande rätt möjligheter att ingripa mot ett förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige. Ingripanden får göras om bolaget inte följer de bestämmelser som gäller för verksamheten i Sverige. Inspektionen kan i första hand förelägga bolaget att göra rättelse. Ett sådant föreläggande kan avse att bolaget ska tillhandahålla uppgifter som inspektionen behöver i sin tillsynsverksamhet. Om rättelse inte sker kan bolaget förbjudas att påbörja nya transaktioner i Sverige (12 kap. 15 § LIF).

Ett förvaltningsbolag som förvaltar en värdepappersfond ska, precis som ett svensk bolag som förvaltar en investeringsfond, vara skyldigt att efterleva det som angetts i fondbestämmelserna (se föreslagen lydelse av 10 kap. 1 § LIF). Finansinspektionen bör kunna ingripa när så inte sker. Inspektionens befogenheter bör framgå av LIF (12 kap. 15 §).

Beträffande svenska bolag som driver fondverksamhet finns fler möjligheter för Finansinspektionen att ingripa än beträffande förvaltningsbolag. Inspektionen kan bl.a. förelägga ett svenskt bolag att inom viss tid begränsa verksamheten i någon avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen. Inspektionen kan vidare ingripa genom förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning (12 kap. 1 § andra stycket första meningen). Eftersom förvaltningsbolag föreslås kunna förvalta värdepappersfonder finns nu behov av större flexibilitet än tidigare när det gäller möjligheter att ingripa mot

dessas bolag. Finansinspektionen bör därför ges nämnda ingripandemöjligheter även när det är fråga om ett förvaltningsbolag som åsidosätter sina skyldigheter. Ett tillägg om detta bör göras i LIF (12 kap. 15 § tredje stycket).

Finansinspektionen ska också, enligt nya regler i UCITS IV-direktivet, kunna besluta att förvaltningsbolaget ska upphöra med förvaltningen av en värdepappersfond (artikel 21.5). Denna yttersta möjlighet att ingripa fyller en viktig funktion för att inspektionens övriga ingripandemöjligheter ska ha tillräcklig effekt. Bestämmelser om detta bör tas in i LIF (12 kap. 15 § tredje stycket). Ett beslut om att ett förvaltningsbolag inte längre får förvalta en värdepappersfond bör normalt fattas först när andra ingripandemöjligheter är uttömda, men bör i brådskande fall kunna fattas omgående. Konsekvenserna för värdepappersfonden av ett sådant beslut bör vara desamma som när Finansinspektionen återkallat ett fondbolags tillstånd att driva fondverksamhet (jfr 9 kap. 1 § LIF). Förvaltningen av fonden får således tas över av dess förvaringsinstitut.

Ingripande mot ett förvaltningsbolag ska i normala fall inledas med ett föreläggande att göra rättelse (12 kap. 15 § första stycket LIF). Om rättelse inte sker, får inspektionen gå vidare med andra åtgärder som står till buds. Innan sådana åtgärder vidtas ska den behöriga myndigheten i förvaltningsbolagets hemland underrättas. I brådskande fall, när det behövs för att skydda investerarens intressen, måste ingripande dock kunna ske omgående, utan föregående föreläggande eller underrättelse (jfr artikel 21.7 i direktivet). Detta bör klargöras i LIF (12 kap. 15 § tredje stycket).

3 Fondbestämmelser och information till andelsägare

3.1 Gällande rätt

3.1.1 Godkännande och ändring av fondbestämmelser

Fondbestämmelserna är avtalet mellan kunden och fondbolaget, vilket innebär att de uppgifter som anges där också är de som är rättsligt bindande. Fondbestämmelserna ska ange grunderna för fonden avseende bl.a. placeringsinriktningen, om utdelning ska ske och sättet för utdelning, beräkningen av fondens och andelarnas värde, grunderna för beräkning av priset för försäljning och inlösen av fondandelarna samt för beräkning av den ersättning som fondbolaget och förvaringsinstitutet får ta ut av fonden. Bestämmelserna ska även innehålla uppgifter om fondens räkenskapsår, när och var offentliggörande ska ske av fondens halvårsredogörelse, årsberättelse samt priset för försäljning och inlösen av fondandelarna. Finansinspektionen har i sina föreskrifter (FFFS 2008:11) närmare föreskrivit vad fondbestämmelserna ska innehålla. Fondbestämmelserna och ändringar i dem ska godkännas av Finansinspektionen.¹

Fondbestämmelserna och ändringar i dem får godkännas av inspektionen endast om de är skäligen för fondandelsägarna.² UCITS IV-direktivet anger att ändringar i fondbestämmelserna ska godkännas av den behöriga myndigheten men inga kriterier för när eller hur ändringar får ske.³ Det är således en nationell fråga.

Bestämmelsen i 4 kap. 9 § LIF innebär att det ställs upp ett allmänt krav på att fondbestämmelserna ska vara skäligen för fondandelsägarna. I förarbetena till bestämmelsen anges att utgångs-

¹ 4 kap. 9 § LIF.

² 4 kap. 9 § LIF.

³ Artikel 5.6 i direktiv 2009/65/EG.

punkten för bedömningen av godkännande av de ursprungliga fondbestämmelserna blir en allmän skälighetsbedömning, dvs. om fondbestämmelserna kan anses vara skäliga för framtida fondandelsägare.

I fråga om ändringar av fondbestämmelserna är det däremot i första hand en fråga om att bedöma om en ändring kan anses vara skälig för de befintliga fondandelsägarna. Dessa har köpt andelar utifrån de förutsättningar och villkor som följer av de gällande fondbestämmelserna. Utgångspunkten för om en ändring av fondbestämmelserna kan anses skälig för fondandelsägarna ska, enligt förarbetena, vara de gällande fondbestämmelserna och hur den aktuella ändringen kommer att påverka egenskaperna hos den aktuella fonden.⁴ Enligt tidigare förarbeten ska den prövning som ska göras när det gäller att godkänna ett beslut om ändring i fondbestämmelserna vara än mer ingående än den prövning som görs när fondbestämmelserna fastställs⁵. Det framgår vidare av samma förarbeten att andelsägarnas kapitaltillskott till fonden har skett under de förutsättningar som angetts i fondbestämmelserna och att en ändring som innebär t.ex. att fondens placeringspolitik ges en annan inriktning, kan ha stor betydelse för dem. Fondbolagets beslut om ändring av fondbestämmelser bör därför godkännas endast om inspektionen finner att ändringen är befogad och den föreslagna bestämmelsen kan anses skälig för fondandelsägarna. Tanken med den rådande ordningen är att Finansinspektionen, som företrädare för andelsägarna, ska kunna övervaka att ett fondbolag inte ensidigt ändrar avtalet mellan fondbolaget och andelsägarna, dvs. fondbestämmelserna. Härigenom upprätthålls fondbestämmelsernas funktion som ramavtal och andelsägarnas intressen tillvaratas. Ändringar som i betydande utsträckning påverkar fondens placeringsinriktning kan med detta resonemang inte godtas med mindre än att båda avtalsparterna har godkänt dem.⁶

I lagen om värdepappersfonder, som LIF har ersatt, angavs vissa villkor för ändringar som var ”av väsentlig betydelse” för andelsägarna. Det innebär att även ändringar av väsentlig betydelse avsågs kunna godkännas av Finansinspektionen. Begreppet ”väsentlig betydelse” kom dock inte att föras över till LIF. Det uppgavs i förarbetena att bestämmelsen i sak inte innebar någon ändring.⁷

⁴ Prop. 2002/03:150 s. 310.

⁵ Prop. 1974:128 s. 114.

⁶ Prop. 1974:128 s. 114 och SOU 2002:104 s. 131.

⁷ Prop. 2002/03:150 s. 310.

Det finns således inget hinder mot att tillåta väsentliga ändringar av fondbestämmelserna så länge dessa är skäliga för andelsägarna.

3.1.2 Information till andelsägarna

I dag får Finansinspektionen, enligt 4 kap. 9 § andra stycket LIF, föreskriva att andelsägarna ska underrättas om ändringar i fondbestämmelserna. De fall som bör bli aktuella är när en ändring bedöms vara av väsentlig betydelse för fondandelsägarna.⁸ I rätten för Finansinspektionen att föreskriva att andelsägarna ska underrättas om ändringar ligger även en skyldighet för inspektionen att ta ställning till hur underrättelsen ska ske, dvs. om det t.ex. är tillräckligt med att kungöra ändringen eller om underrättelse ska skickas till varje enskild fondandelsägare. Inspektionen kan även föreskriva att ändringen inte får tillämpas förrän efter en viss tid från godkännandet. På detta sätt får fondandelsägaren en möjlighet att sälja sina andelar innan de nya fondbestämmelserna börjar tillämpas.

3.2 Ändring av fondbestämmelser

Utredningens förslag: Fondbestämmelser och ändringar i dem ska godkännas av Finansinspektionen om fondbestämmelserna är skäliga för andelsägarna.

Förslaget genomförs genom ändring i 4 kap. 9 § LIF.

Skälen för förslaget:

Den nuvarande bestämmelsen i 4 kap. 9 § LIF innebär att det ställs upp ett allmänt krav på att fondbestämmelserna ska vara skäliga för fondandelsägarna. I förarbetena till bestämmelsen anges att utgångspunkten för bedömningen av godkännande av de ursprungliga fondbestämmelserna blir en allmän skälighetsbedömning, dvs. om fondbestämmelserna kan anses vara skäliga för framtida fondandelsägare.

⁸ Prop. 2002/03:150 s. 310.

Även ändringar i fondbestämmelserna ska vara skäligen för fondandelsägarna. Utgångspunkten för om en ändring av fondbestämmelserna kan anses skäligen för fondandelsägarna har varit de gällande fondbestämmelserna och hur den aktuella ändringen kan komma att påverka egenskaperna hos den aktuella fonden. Eftersom fondandelsägarna köpt andelar utifrån de förutsättningar och villkor som följt av de gällande fondbestämmelserna har det vid en ändring av fondbestämmelserna i första hand varit en fråga om att bedöma om en ändring kan anses vara skäligen för de befintliga fondandelsägarna.

Bestämmelserna i UCITS IV-direktivet

Enligt artikel 59.3 i UCITS IV-direktivet kan fondförvaltare till en befintlig värdepappersfond ansöka om att placera medel i en mottagarfond eller mottagarfondföretag. För att kunna göra dessa placeringar krävs att värdepappersfonden omvandlas till en matarfond och att dess fondbestämmelser utformas eller ändras så att bestämmelserna medger de önskade placeringarna. Av direktivet framgår att den behöriga myndigheten ska ge tillstånd till en placering av medel i en mottagarfond eller mottagarfondföretag om vissa förutsättningar är uppfyllda. Direktivet är emellertid ett minimidirektiv och frågan om möjligheterna att ändra fondbestämmelser är förbehållen nationell lagstiftning. Enligt utredningens uppfattning förhindrar inte direktivet att nationell lagstiftning ställer upp krav på att fondbestämmelserna för en blivande matarfond ska vara skäligen för andelsägarna.

Möjlighet till kringgående

Om nuvarande regelverk kring ändring av fondbestämmelser behålls skulle möjligheterna att omvandla en värdepappersfond till en matarfond begränsas betydligt.

Direktivets regler om fusioner innehåller bestämmelser som gör det möjligt att enkelt kringgå de hinder som reglerna om ändring av fondbestämmelser i dag ställer upp. Bestämmelserna om fusioner i UCITS IV-direktivet innehåller inga bestämmelser om att en fusion endast får ske om placeringsinriktningen är likartad. Enligt utredningens uppfattning kan fusionsreglerna inte tolkas på annat

sätt än att fusioner mellan fonder med vitt skilda placeringsinriktningar är tillåtna enligt direktivet och följaktligen måste accepteras av medlemsstaterna. Detta får till följd att om en fondförvaltare vill ändra karaktär på en värdepappersfond kan fondförvaltaren, i stället för att ansöka om ändring av fondbestämmelserna, genom fusion låta denna fond absorberas av ett nystartat fondföretag med önskad placeringsinriktning och hemvist i ett annat EES-land. Resultatet av fusionen blir då bl.a. att det föreligger en fond med den önskade placeringsinriktningen, utan att de ändrade fondbestämmelserna har underställts någon skälighetsbedömning enligt svenska regler. Om samma regler avseende fusioner ska gälla såväl för fusioner som faller inom direktivets tillämpningsområde som för inhemska fusioner, vilket föreslagits av utredningen (se kapitel 5), kan bestämmelserna om ändring av fondbestämmelser kringgå på samma sätt vid inhemska sammanläggningar av värdepappersfonder.

Enligt utredningens uppfattning skulle en ordning som så lätt kan kringgå verka förvirrande för andelsägare och riskera att undergräva förtroendet för fondbranschen. Det konsumentskydd som upprätthålls genom reglerna om ändring av fondbestämmelser skulle därigenom riskera att inte fylla någon funktion. Möjligheterna till kringgående talar enligt utredningens uppfattning för att ta bort kravet på att en ändring av fondbestämmelserna måste vara skälig för andelsägarna.

Svårigheten att ändra fondbestämmelser

I dag förekommer ofta situationer där en fondförvaltare vill ändra en fonds karaktär så att den i större utsträckning ligger i linje med vad fondförvaltaren tror att fondspararna i allmänhet efterfrågar. Enligt nuvarande regelverk kan Finansinspektionen som regel inte godta en sådan ändring av fondbestämmelserna. Även om fondbolagen ofta försöker undvika det kan dock denna ordning leda till att fondbolaget väljer att avveckla fonden. Ett beslut att avveckla fonden är fondbolagets eget och det kan inte påverkas av andelsägarna. När en fond avvecklas får det till följd att andelsägaren får se sitt innehav avyttras och de får då också ta skattekonsekvenserna av detta.

Motivet till dagens synsätt är att fondens andelsägare har förvärvat andelar i fonden med tanke på fondens ursprungliga placerings-

inriktning. Är andelsägaren missnöjd med placeringsinriktningen kan denne sälja sina andelar medan nöjda andelsägare stannar kvar. Dessa nöjda andelsägare skulle då kunna missgynnas av att fonden ändrar karaktär genom att t.ex. placeringsinriktningen förändras.

Vad fondandelsägaren normalt är mest angelägen om är emellertid att den egna investeringen ger så hög avkastning som möjligt i förhållande till fondens riskprofil. Det kan förekomma situationer där detta önskemål endast kan tillgodoses genom att fonden ändrar sina fondbestämmelser, t.ex. för att anpassa sig till nya förhållanden eller nya regler. Det finns från fondförvaltarnas sida ett önskemål om ändring av den nuvarande regleringen, eftersom den enligt fondförvaltarna inte medger en optimal förvaltning av fondandelsägarnas pengar. Dessutom upplevs regelverket som en konkurrensnackdel i förhållande till ordningen i många andra EES-länder där det är betydligt enklare att få till stånd ändringar i fondbestämmelserna.

Även dessa förhållanden talar för att det kan finnas skäl att överväga en förändring av dagens prövning av fondbestämmelserna, i syfte att underlätta möjligheterna att ändra en fonds karaktär.

Genomförandet i svenskt rätt

Om Sverige behåller den nuvarande lagbestämmelsen om ändring av fondbestämmelser skulle bestämmelsen lätt kunna kringgås genom tillämpning av de regler om fusioner som utredningen nu föreslår. Det talar för ändring av reglerna om ändring av fondbestämmelser så att de står i överensstämmelse med de möjligheter som direktivets regler om fusioner medger. Reglerna om ändring av fondbestämmelser och fusioner är närbesläktade och det är svårt att motivera två olika parallella system, där en ändring som är möjlig att åstadkomma genom en fusion inte går att få till stånd genom en ansökan om ändring av fondbestämmelser.⁹

För en ändring av nuvarande regelverk talar också att direktivets regler om omvandling av ett fondföretag till ett matarfondföretag annars i många fall i praktiken inte skulle vara möjliga att tillämpa. Det kan således vara motiverat att öka möjligheterna för fondförvaltarna att ändra fondbestämmelserna, förutsatt att ett gott konsumentskydd ändå kan upprätthållas.

⁹ Se kapitel 5 (om fusioner) och SOU 2002:104 s. 132 ff.

Utredningen är därför av den uppfattningen att bestämmelserna om Finansinspektionens godkännande av ändringar i fondbestämmelserna bör ändras så att de motsvarar de möjligheter att ändra placeringsinriktningen som direktivets regler om fusioner medger. Bestämmelserna om inspektionens godkännande av fondbestämmelserna och ändring av dessa måste vara enhetliga och kunna tillämpas då det är fråga om ändringar av fondbestämmelser, oavsett om grunden till bestämmelsen finns i UCITS IV-direktivet eller inte.

Utredningen föreslår att inspektionen även fortsättningsvis ska göra en bedömning av om fondbestämmelserna i sig är skäliga för fondandelsägarna. Däremot ska inspektionen vid en ändring av fondbestämmelserna inte göra någon bedömning av om själva ändringen i sig är skälig eller inte. Den rådande ordningen med skälighetsprövning i Sverige förklaras med att inspektionen getts rollen att representera andelsägarna med avseende på inflytande vid ändring av fondbestämmelser. Denna roll kommer inspektionen att kunna upprätthålla endast med avseende på det allmänna kravet på skälighet som uppställs. Utredningens förslag medför därför en viss försvagning av konsumentskyddet. Förslaget innebär att en andelsägare kan få tåla att t.ex. en aktiefond ändrar inriktning till en räntefond och vice versa. Om en andelsägare inte vill äga andelar i fonden efter det att fondbestämmelserna ändrats föreslår utredningen att andelsägaren ska erbjudas att få sälja sina fondandelar utan andra kostnader än avvecklingskostnaderna för fondandelarna. Även om en sådan genomgripande förändring av placeringsinriktningen i en fond torde bli sällsynt kan sådana förändringar inte uteslutas.

3.3 Handläggningstid för ärenden som avser fondbestämmelser

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska inom två månader från det att en fullständig ansökan om godkännande av fondbestämmelser eller ändring i dem lämnats in till myndigheten fatta beslut i frågan samt underrätta fondbolaget om sitt beslut.

Förslaget genomförs genom ändring i 4 kap. 9 § LIF.

Skälen för förslaget: En fråga om tillstånd för en värdepappersfond ska enligt artikel 5.4 i UCITS IV-direktivet avgöras inom två månader från det att en fullständig ansökan kommit in. Någon tidsfrist för detta fanns inte i 1985 års direktiv. Införandet av en sådan frist sammanhänger med de nya möjligheterna för förvaltningsbolag att etablera fondföretag i andra länder än bolagets hemland och farhågor för att tillståndsprövningen i sådana fall skulle kunna bli utdragen. Den angivna tidsfristen gäller dock generellt, dvs. oavsett om förvaltningsbolaget är etablerat i samma land som fondföretaget eller inte. Frågan huruvida fondbestämmelserna för en värdepappersfond kan godkännas eller inte ska således avgöras inom två månader från det att en fullständig ansökan om godkännande kommit in till Finansinspektionen. En bestämmelse om detta bör införas i LIF (4 kap. 9 §). Det är dock lämpligt att bestämmelsen, för att vara konsekvent, utvidgas till att gälla för alla beslut i fråga om fondbestämmelser, således även när fråga är om fondbestämmelser för specialfonder och vid ändringar av fondbestämmelser. Inspektionen ska inom samma tid också underrätta fondbolaget om sitt beslut i frågan.

3.4 Information till andelsägare och inlösen av fondandelar

Utredningens förslag: Tidsfristen i nuvarande 4 kap. 9 § LIF om när en ändring av fondbestämmelserna tidigast kan få börja tillämpas ska tas bort. Finansinspektionen ska dock även fortsättningsvis ha rätt att besluta att vissa ändringar i fondbestämmelserna inte ska få tillämpas förrän efter en viss tid.

Om Finansinspektionen bedömer att en ändring av fondbestämmelser är av väsentlig betydelse för andelsägare ska inspektionen besluta att andelsägare under 30 dagar från den dag underrättelsen lämnas till andelsägare ska ha rätt att få lösa in sina fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet.

Förslaget genomförs genom ändring i 4 kap. 9 § LIF samt genom införande av en ny paragraf i LIF, 4 kap. 9 a §.

Skälen för förslaget: Finansinspektionen ska i dag göra en skälighetsprövning av fondbestämmelserna enligt 4 kap. 9 § LIF, och får då föreskriva att andelsägarna ska underrättas om ändringen av fondbestämmelserna samt bestämma när dessa tidigast får tillämpas, vilket dock inte får vara mer än tre månader efter beslutet om godkännande. Utredningen föreslår att den tidigare skälighetsprövningen av ändrade fondbestämmelser i 4 kap. 9 § LIF ska tas bort. Effekten av utredningens förslag är att inspektionens roll som andelsägarnas företrädare till viss del försvinner och ger fondförvaltaren möjlighet att ensidigt ändra det tänkta avtalet mellan andelsägarna och fondbolaget. Genom införandet av UCITS IV-direktivet kommer dessutom mer ingripande förändringar av värdepappersfonder än tidigare att accepteras. Exempelvis kan en räntefond ändras till en aktiefond.

Skyddet för investerarna uppnås enligt artiklarna 43 och 64 i UCITS IV-direktivet genom att andelsägarna ska få information när värdepappersfonder fusioneras, när en värdepappersfond omvandlas till en matarfond eller när medlen i en matarfond placeras i en ny mottagarfond eller mottagarfondföretag. Andelsägarna ges också en rätt att inom 30 dagar begära att deras fondandelar ska lösas in utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Rätten att lösa in fondandelar ska räknas från den dag informationen lämnas till andelsägarna. Dessa bestämmelser bör införas i LIF.

Med utredningens förslag kan det komma att bli vanligt även med andra ändringar av fondbestämmelser än de som är nämnda i UCITS IV-direktivet och som kan medföra att en fonds karaktär förändras. Eftersom andelsägarna är lika skyddsvärda i dessa situationer bör de följaktligen få samma skydd, oavsett anledningen till ändringen av fondbestämmelserna. Enligt utredningens mening bör därför bestämmelsen om underrättelse till andelsägare och möjlighet till inlösen av fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet gälla för alla väsentliga ändringar av fondbestämmelserna, dvs. även vid andra situationer än de som regleras i UCITS IV-direktivet och där särskilda rättsverkningar är förknippade med ändringen av fondbestämmelserna.

Exempel på fondbestämmelseändringar av väsentlig betydelse för andelsägarna är när en värdepappersfond omvandlas till en matarfond eller en fond sammanläggs eller delas. Fondbestämmelseändringar av väsentlig betydelse för andelsägarna kan också

vara t.ex. höjda avgifter, större ändringar i placeringsinriktningen eller möjligheter att placera i derivat i en fond som inte tidigare fått göra det.

Med hänsyn till att alla ändringar av fondbestämmelserna inte är av samma genomgripande karaktär som de som nämnts ovan bör Finansinspektionen även fortsättningsvis ha möjlighet att besluta att en ändring av fondbestämmelserna ska föranleda krav på underrättelse till andelsägarna. Vid alla förändringar där det enligt direktivet är obligatoriskt med information till andelsägarna ska inspektionen föreskriva att underrättelse ska ges till andelsägarna. Om inspektionen beslutar att underrättelse ska ske innebär det i normalfallet att inspektionen bedömt ändringen som en väsentlig ändring. I sådana fall ska andelsägarna underrättas och då också ha möjlighet till utträde ur fonden utan att andra kostnader får tas ut än kostnaderna för avveckling av värdepappersinnehavet.

Det kan också förekomma situationer där ändringen i sig inte kan anses som väsentlig men där det ändå är viktigt att informationen delges andelsägarna. Finansinspektionen ska också i sådana fall föreskriva att andelsägarna ska underrättas, men andelsägarna behöver då inte erbjudas möjlighet till sådan inlösen av fondandelar som anges ovan.

Det kommer även att förekomma fondbestämmelseändringar som varken är väsentliga eller viktiga när det gäller andelsägarens förmåga att fatta ett välgrundat beslut om den fortsatta investeringen. Exempel på sådana ändringar kan vara språkliga eller redaktionella ändringar av fondbestämmelserna. Då ändringen inte har någon betydelse för andelsägaren kan inspektionen föreskriva att dessa ändringar i fondbestämmelserna ska offentliggöras på fondförvaltarens hemsida.

Det är viktigt att även investerare som efterfrågar information eller köper fondandelar efter det datum då informationen till andelsägarna skickats ut men innan den väsentliga förändringen av fonden träder i kraft får information om förändringen. Enligt utredningens uppfattning omfattar inspektionens beslut om att fondförvaltaren måste underrätta sina andelsägare också en skyldighet för denne att informera de investerare som tillkommer i tiden efter inspektionens beslut och fram till dess ändringen träder i kraft. Se också kommissionens direktiv 2010/44/EU som innehåller bl.a. en bestäm-

melse om vad nya andelsägare som tecknar sig för andelar i fonder som ingår i en fusion ska få för information.¹⁰

Kostnader för inlösen av fondandelar

Inlösen av fondandelarna ska i föreskrivna situationer inte medföra några andra kostnader för andelsägarna än de som fondförvaltarna debiterar fonden direkt i syfte att täcka kostnader för avveckling av värdepappersinnehav. Detta betyder att en andelsägare ska kunna lösa in sina andelar utan inlösenavgift. Med avvecklingskostnader avses de kostnader som är direkt förknippade med att sälja värdepapper i fonden till följd av ett utträde ur fonden. Exempel på avvecklingskostnader är courtage.

Finansinspektionens rätt att besluta om när en fondbestämmelseändring ska träda i kraft

Av direktivet framgår att en matarfond inte får börja placera medel i en mottagarfond, utöver den gräns som anges i artikel 55.1, förrän fondandelsägarna fått möjlighet under 30 dagar att lösa in sina andelar.¹¹ Det kommer att innebära att de nya fondbestämmelserna inte träder i kraft förrän andelsägarna fått möjlighet att lösa in andelar under en 30-dagars period. Finansinspektionen bör dessutom kunna besluta att ändringen av fondbestämmelsen ska träda i kraft ännu senare. När det gäller fusioner kan fusionen träda i kraft tidigast tre månader efter inspektionens beslut om fusion. Inspektionen måste då ta hänsyn till dessa bestämmelser när den föreskriver vilken dag ändringen av fondbestämmelserna ska träda i kraft. Utredningen anser därför att inspektionen även fortsättningsvis ska ha rätt att besluta att vissa ändringar i fondbestämmelserna inte får tillämpas förrän efter en viss tid. Det bör däremot inte av LIF framgå när en fondbestämmelseändring senast ska bli tillämplig. Inspektionen ska ha möjlighet att besluta det datum som inspektionen anser är lämpligt med hänsyn taget till konsumentskyddet och till vad fondbolaget anfört i sin ansökan om fondbestämmelseändring.

¹⁰ Artikel 6 i kommissionens direktiv 2010/44/EU.

¹¹ Artikel 64.3 i direktiv 2009/65/EG.

Finansinspektionens möjlighet att bedöma innehållet i underrättelsen till andelsägarna

Det är viktigt att Finansinspektionen, i syfte att värna andelsägarna, får möjlighet att bedöma den information som fondförvaltaren anser att underrättelsen ska innehålla. Inspektionen ska bedöma om underrättelsen innehåller lämplig och rättvisande information om ändringen i fondbestämmelserna så att andelsägarna har möjlighet att fatta väl underbyggda beslut om de följder ändringen kan få för deras investeringar. Om inspektionen bedömer att underrättelsen inte är fullständig får inspektionen begära att fondbolaget förtydligar underrättelsen.

3.4.1 Utökat bemyndigande

Utredningens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad underrättelsen till andelsägarna om ändring av fondbestämmelserna ska innehålla och på vilket sätt informationen till andelsägarna ska distribueras.

Förslaget genomförs genom ändring i 13 kap. 1 § LIF.

Skälen för förslaget: I dag finns inga bestämmelser om vad underrättelsen till andelsägaren vid en ändring av fondbestämmelser enligt 4 kap. 9 § LIF ska innehålla.

UCITS IV-direktivet innehåller detaljerade bestämmelser om den information fondförvaltaren ska ge till fondandelsägarna när en värdepappersfond omvandlas till en matarfond.

Vilken information som ska lämnas till investerarna framgår av artikel 64.1 i UCITS IV-direktivet. Av informationen till andelsägarna ska framgå att Finansinspektionen godkänt fondens placering i andelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, det datum då matarfonden ska börja placera medel i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget eller, om matarfonden redan börjat placera i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, det datum då placeringen överstiger den gräns som anges i placeringsbestämmelserna i 5 kap. LIF. Av informationen ska även framgå att andelsägarna har rätt att inom 30 dagar begära att deras fondandelar, utan andra kostnader än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet, ska lösas in. Matarfonden ska till informationen

till andelsägarna föga både det egna faktabladet och mottagarfondens eller mottagarfondföretagets faktablad. Av artikel 29 i kommissionens direktiv 2010/44/EU framgår även hur informationen ska lämnas till andelsägarna. Informationen ska kunna lämnas antingen på papper eller via ett varaktigt medium. Om informationen ska lämnas genom ett varaktigt medium ska vissa villkor vara uppfyllda.

Information till andelsägare

Med hänsyn till att det kommer att detaljerat föreskrivas vad informationen till andelsägarna i en blivande matarfond ska innehålla, är det naturligt att även föreskriva vad informationen ska innehålla vid andra typer av ändringar av fondbestämmelserna. Sådana regler kommer även att underlätta för fondförvaltarna när de ska upprätta informationen.

Bemyndigande

Enligt utredningens förslag kommer LIF endast föreskriva att andelsägarna ska underrättas om godkännande av ändringen av fondbestämmelserna. Bestämmelserna om vilken information som underrättelserna ska innehålla behöver inte framgå av lag. Med hänsyn härtill är det lämpligt att Finansinspektionen i sina föreskrifter närmare anger innehållet i den underrättelse som ska lämnas till andelsägare och på vilket sätt underrättelsen ska lämnas till andelsägarna. Innehållet bör kunna anpassas efter vilket slag av förändring som fonden genomgår.

Information till de svenska andelsägarna i ett fondföretag som marknadsför andelar i Sverige

Av artikel 64.2 UCITS IV-direktivet framgår att om ett fondföretag är notifierat i ett annat EES-land ska informationen om omvandlingen till matarfondföretag till andelsägarna i det landet översättas till det officiella språket eller på ett språk som godkänns av detta lands myndigheter. Enligt förordningen (2004:75) om investeringsfonder får Finansinspektionen meddela föreskrifter om översättning till svenska språket av information som fondföretag och förvaltningsbolag lämnar i Sverige. Med stöd av detta bemyn-

digande kan inspektionen närmare föreskriva i sina föreskrifter vilket språk underrättelsen till de svenska andelsägarna i ett matar-fondföretag som marknadsför andelar i Sverige ska upprättas på.

3.5 Information till andelsägare med förvaltarregistrerade fondandelar

3.5.1 Allmänt om distribution av fondandelar

Inledning

På den svenska marknaden förekommer i huvudsak två olika distributionsformer för fondandelar; en investerare som önskar köpa fondandelar kan antingen vända sig direkt till ett fondbolag, eller vända sig till en distributör av fondandelar. Det förekommer även att ett fondföretag eller förvaltningsbolag marknadsför andelar i ett fondföretag i Sverige. Direkt försäljning av fondandelar sker ofta via fondbolagets hemsida, medan ett exempel på distribution via en distributör är de s.k. fondtorgen dit en investerare kan vända sig och välja mellan hundratal fonder från ett flertal olika fondbolag.

En distributör kan distribuera fondandelar i egenskap av värdepappersinstitut eller försäkringsförmedlare. Enligt 1 kap. 5 § 27 LVPM är ett värdepappersinstitut ett värdepappersbolag, ett svenskt kreditinstitut som fått tillstånd enligt nämnd lag att driva värdepappersrörelse eller ett utländskt företag som driver värdepappersrörelse från filial i Sverige. Ett utländskt företag som hör hemma inom EES och som i hemlandet har tillstånd att driva värdepappersrörelsen kan enligt 4 kap. 1 § 2 LVPM driva gränsöverskridande verksamhet i Sverige

Den tjänst som distributörer erbjuder innebär i korthet att en investerare inte behöver vända sig direkt till ett fondbolag för att köpa eller sälja fondandelar. I stället kan investeraren vända sig till distributören som ofta erbjuder handel i ett flertal fondbolags fonder. Mer konkret består distributörens tjänst i att distributören mottar order från investeraren, för att sedan vända sig till fondbolaget och för kundens räkning utföra ordern gentemot fondbolaget, dvs. köpa fondandelar från fondbolaget, alternativt förmedla ordern till fondbolaget.

En distributör som är värdepappersinstitut köper ofta fondandelar i eget namn för investerarens räkning (kommission). Det är också vanligt att investeraren låter sina fondandelar förvaltarregistreras av distributören. I sådant fall antecknas distributören, och inte investeraren, i fondens andelsägarregister. Distributören för i sin tur ett eget kundregister över de andelsägare som förvaltaren förvaltar andelar för. I de fall som nu beskrivits förekommer inte någon direktkontakt mellan fondbolaget och investeraren (distributörens kund), varför fondbolaget inte vet vem investeraren är. Enligt 4 kap. 12 § LIF ska förvaltaren till andelsägaren lämna den information förvaltaren får från fondbolaget, om inte andelsägaren avstått från sådan information. Det är vanligt förekommande att andelsägaren avsägar sig rätten till information när denne ingår avtal om förvaltarregistrering.

I fall av distribution via en försäkringsförmedlare förmedlas kundens order till fondbolaget och andelsägaren direktregistreras i andelsägarregistret och fondbolaget känner alltså till fondandelsägarens identitet. Eftersom andelsägaren finns registrerad i andelsägarregistret kan fondbolaget skicka information direkt till honom eller henne.

Beskrivning av s.k. börshandlade fondandelar, Exchange Traded Funds, samt hur andelsägare får information från fondbolaget

En växande form för distribution av fondandelar är också den där handel sker över börs, s.k. börshandlade fondandelar eller Exchange Traded Funds (ETF:er). ETF:er kan handlas på två olika sätt. Större aktörer kan välja att handla ETF:er direkt hos fondbolaget (s.k. primärmarknadstransaktioner). Övrig handel i ETF:er sker på den marknadsplats där ETF:en är upptagen till handel (sekundärmarknadstransaktioner). De som säljer och löser in andelar på primärmarknaden agerar ofta s.k. market makers på sekundärmarknaden, vilket innebär att de ställer köp- och säljkurser i andelarna på marknadsplatsen. Sekundärmarknaden kännetecknas av att handeln sker mellan två parter (medlemmar på marknadsplatsen, ofta för kunders räkning) utan inblandning av det fondbolag som förvaltar fonden. Vidare handlas andelarna i realtid, dvs. andelarna prissätts kontinuerligt och inte en gång om dagen, vilket är det normala för icke börsnoterade fonder. Handeln på sekundärmarknaden är därför i praktiken mycket lik handeln i aktier.

Eftersom en stor del av handeln i ETF:er inte sker via fondbolaget så förs andelsägarregistret av en central värdepappersförvarare (CSD) på uppdrag av fondbolaget, jämlikt 4 kap. 11 § andra stycket LIF. Handel på sekundärmarknaden avvecklas på samma sätt som för vanliga aktier genom att äganderätsregistreringen vid betalning ändras hos CSD:n. Äganderätten till en ETF kan registreras på två sätt hos CSD:n – precis som för aktier – antingen genom en direkt äganderätsregistrering i eget namn eller genom en förvaltarregistrering. Vid direktregistrering antecknas fondandelsägarens namn i registret och vid förvaltarregistrering antecknas den förvaltare som fondandelsägaren utsett till förvaltare och handlat andelarna genom. Vid förvaltarregistrering ska det i registret anges att det är ”för annans räkning”. Även när det gäller ETF:er kan handel ske i flera led, vilket innebär att den slutliga fondandelsägarens namn kanske inte återfinns i förvaltarens kundregister utan hos ett institut som förvaltaren anlitat för handel.

När ett fondbolag som förvaltar ETF:er ska lämna information till andelsägarna så lämnas informationen till den CSD som för andelsägarregistret för vidarebefordran till andelsägarna. Informationen skickas då av CSD:n till de direktregistrerade andelsägarna samt till förvaltarna. Förvaltarna vidarebefordrar informationen till sina kunder om inte kunden i avtal avstått från information. Det är således ingen praktisk skillnad på hur informationen lämnas till en fondkund om denne äger ETF-fondandelar eller vanliga fondandelar. I förvaltarregistreringsfallen är det avtalet mellan förvaltaren och kunden som avgör om förvaltaren kommer att vidarebefordra informationen.

3.5.2 Avstående av information

Utredningens förslag: Den generella möjligheten för förvaltare och andelsägare att avtala bort andelsägarens rätt till information ska kvarstå. Avståendet ska emellertid inte kunna omfatta information om ändring av fondbestämmelser som är av väsentlig betydelse för andelsägare. Avståendet ska inte heller kunna avse information till andelsägare i en fond som ska fusioneras eller delas enligt 8 kap. LIF. Den som har andelar förvaltarregistrerade för kunds räkning ska ha en skyldighet att skyndsamt vidarebefordra information från bolaget eller i förekommande fall värdepappersinstitutet till andelsägaren eller den som förvaltaren har antecknad i andelsägarens ställe.

Förslaget genomförs genom ändring i 4 kap. 12 § LIF.

Skälen till förslaget: En kund kan ha sina fondandelar förvaltarregistrerade, dvs. fondandelarna registrerade i andelsägarregistret som förvaltade t.ex. av ett värdepappersinstitut för kundens räkning. Vid förvaltarregistrering förekommer det inte någon direktkontakt mellan fondbolaget och andelsägaren. Fondbolaget kommer inte att veta vem förvaltarens kund är. Enligt 4 kap. 12 § LIF ska förvaltaren lämna den information förvaltaren får från fondbolaget, om inte andelsägaren avstått från sådan information. Det är vanligt förekommande att andelsägaren avsägar sig rätten till information när denne ingår avtal om förvaltarregistrering.

Ett argument för den nu gällande ordningen är att fondandelsägaren själv gör valet att låta förvaltarregistrera sina fonder och därmed också väljer bort informationen eller väljer att inte avtala bort rätten till information. Ett annat skäl att behålla dagens ordning är att om parterna inte längre har möjlighet att avtala bort andelsägarens rätt till information, kan det innebära att förvaltarregistrering blir svårare att använda. Denna tjänst har underlättat depåhantering vid handel med fondandelar.

UCITS IV-direktivet betonar starkt betydelsen av konsumentskydd. Konsumentskyddet upprätthålls bl.a. genom att andelsägarna ska ges information om förändringar i förvaltningen av fonden samt att de har möjlighet, efter att ha tagit del av informationen, att utan andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet fritt lösa in fondandelarna i vissa angivna situationer. Det gäller t.ex. när värdepappersfonden ska delta i en

gränsöverskridande fusion.¹² Direktivet medger inte att medlemsstaterna kan välja om den nämnda informationen ska lämnas till andelsägarna. Direktivet föreskriver i stället att denna information ska lämnas till alla andelsägare. Det föreligger sålunda ingen möjlighet för andelsägarna att avsäga sig rätten till denna information.

Enligt utredningens mening bör inte den generella möjligheten för förvaltaren och andelsägaren att avtala bort andelsägarens rätt till information tas bort. Däremot anser utredningen, med hänsyn till direktivets bestämmelser och särskilt intresset av konsumentskydd, att information till andelsägarna som är av väsentlig betydelse för dem inte ska gå att avtala bort. Med väsentlig betydelse för andelsägarna avses främst sådana förändringar av fonden som enligt UCITS IV-direktivet kräver information till andelsägare samt där andelsägarna ska erbjudas möjlighet att få lösa in sina andelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet, dvs. vid fusion och vid en värdepappersfonds omvandling till matarfond. Även när en fond delas ska andelsägarna underrättas. Också en sådan förändring av fonden är av väsentlig betydelse för andelsägarna och informationen bör inte gå att avtala bort. Bestämmelsen bör omfatta även andra väsentliga ändringar i fondbestämmelserna, där erhållandet av viss information är förknippat med rättsverkningar för andelsägaren och där förvaltaren bör lämna information från fondbolaget eller förvaltningsbolaget vidare till andelsägarna. Det kan t.ex. vara fråga om en fondbestämmelseändring som medför att fonden ändrar karaktär.

Det kan föreligga även andra situationer där Finansinspektionen i sina beslut kommer att föreskriva att andelsägarna ska informeras eftersom fondbestämmelseändringen är viktig för andelsägarna. Inspektionen ska i sitt beslut föreskriva att fondbolagets underrättelse i dessa fall inte ska omfattas av andelsägarnas avstående från information och att informationen ska lämnas vidare till andelsägarna.

Till sist kan det föreligga situationer där ändringar enligt inspektionens beslut ska kommuniceras till andelsägarna men där det finns en möjlighet för andelsägaren att avstå från informationen. Det kan även föreligga situationer där ändringen endast kräver offentliggörande på t.ex. hemsida eller inte alls behöver kommuniceras till andelsägarna (icke väsentliga ändringar). Exempel på

¹² Skäl 32 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

sådana fondbestämmelseändringar är språkliga eller redaktionella ändringar.

Förvaltarens skyldighet att vidarebefordra information av viss beskaffenhet till andelsägaren bör som i dag framgå av 4 kap. 12 § LIF. Bestämmelsen bör dock omformuleras så att skyldigheten avser skyndsamt vidarebefordran av information från fondbolaget till andelsägaren eller till den som förvaltare har antecknat i andelsägarens ställe. Det kan vara den slutliga andelsägaren men det kan även vara ett institut, som förvaltar fondandelar för annans räkning.

3.5.3 Information till andelsägare där mellanhänder förmedlat köp av fondandelar

Utredningens förslag: Ett värdepappersinstitut ska vara skyldigt att skyndsamt lämna vidare till sina kunder all information som andelsägarna inte kan avstå ifrån enligt LIF och som värdepappersinstitutet får från fondförvaltare eller från annat värdepappersinstitut.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om på vilket sätt informationen ska distribueras på till andelsägarna.

Förslaget genomförs genom ändring i 8 kap. 42 § LVPM samt genom införande av en ny paragraf i LVPM, 8 kap. 22 a §.

Skälen till förslaget: Förvaltarregistrering kan ske i flera led. Ett avtal mellan en kund och en bank innebär ofta att banken kan handla fondandelar direkt hos ett fondbolag eller via ett annat värdepappersinstitut. Följande exempel kan åskådliggöra detta. En fondkund begär att fondandelarna ska förvaltarregistreras hos Banken A. Banken A handlar andelarna hos fondbolaget och blir då antecknad i fondens andelsägarregister som andelsägare för annans räkning. För att kunna antecknas som sådan måste Banken A ha ett tillstånd enligt 4 kap. 12 § LIF för att få registreras som förvaltare. Om Banken A handlar via Banken B så kommer Banken B att registreras som andelsägare för annans räkning i fondbolagets andelsägarregister. Banken B för sedan ett eget register där Banken A är antecknad för andelarna. Hos Banken A finns sedan ett register där den slutliga fondandelsägaren finns registrerad. Detta

exempel kan göras mer komplicerat genom att Banken B i sin tur kan välja att handla andelar via ytterligare en mellanhand.

När information ska förmedlas till andelsägaren innebär det i praktiken att fondbolaget lämnar information om fonden till förvaltaren. Om ett informationsavstående inte har skett ska förvaltaren lämna informationen vidare till fondandelsägaren, se 4 kap. 12 § LIF. Om det som i exemplet ovan finns ett värdepappersinstitut som förvärvat andelar för Banken A:s räkning som i sin tur förvärvat andelarna för kundens räkning innebär det att Banken B står som ägare till andelarna för annans räkning i fondbolagets andelsägarregister och att Banken A står antecknad i Banken B:s kundregister. Banken B kommer då att få fondbolagets information utan att ha något direkt avtalsförhållande med den slutliga fondkunden.

Enligt gällande rätt finns det inga bestämmelser som föreskriver att information som fondbolaget lämnar ska vidarebefordras i alla led så att den når den slutliga fondandelsägaren. Detta är inte i linje med UCITS IV-direktivets bestämmelser där det är obligatoriskt att lämna viss information till andelsägaren. För att omfatta situationer med förvaltarregistrering i flera led bör därför en bestämmelse införas i LVPM om att den som innehar fondandelar för annans räkning skyndsamt ska vidarebefordra information som denne får från ett värdepappersinstitut till den som finns antecknad som andelsägare hos institutet. En sådan skyldighet bör endast avse den information som andelsägaren inte kan avstå ifrån i enlighet med den föreslagna lydelsen av 4 kap. 12 § första stycket fjärde meningen LIF.

Av 8 kap. 22 § LVPM framgår att ett värdepappersinstitut ska förse sina kunder med information om finansiella instrument och föreslagna placeringsstrategier. Denna bestämmelse bör kompletteras med en regel om att institutet ska vara skyldigt att lämna förvaltares eller annat instituts information, som institutet får från förvaltaren eller ett värdepappersinstitut, vidare i syfte att informationen ska nå andelsägaren. Det ska noteras att föreslagen informationsskyldighet bara kan åläggas värdepappersinstitut, dvs. svenska värdepappersbolag, svenska kreditinstitut som fått tillstånd enligt LVPM att bedriva värdepappersrörelse och utländska företag som driver värdepappersrörelse från filial i Sverige.

Enligt utredningens förslag kommer LVPM endast att innehålla föreskrifter om att ett institut är skyldigt att lämna förvaltarens eller annat instituts information vidare till slutkunden/fondandels-

ägaren. Med hänsyn härtill är det lämpligt att Finansinspektionen i sina föreskrifter närmare anger på vilket sätt informationen ska lämnas till andelsägarna.

3.6 Undantag från vissa begränsningsregler i 5 kap. LIF

Utredningens förslag: I samband med att Finansinspektionen godkänner ändringar av fondbestämmelser för en värdepappersfond ska inspektionen få tillåta avvikelser från de villkor som anges i 5 kap. 6–8, 11, 14, 16, 21 eller 22 §§ LIF eller från fondbestämmelserna under högst sex månader från det att ändringarna av fondbestämmelserna börjar tillämpas.

Förslaget genomförs genom ändring i 5 kap. 24 § LIF.

Skälen för förslaget: Enligt 5 kap. 24 § LIF får Finansinspektionen besluta att avvikelse får ske från vissa begränsningsregler i 5 kap. LIF under sex månader från det att verksamheten påbörjats. Detta under förutsättning att fonden har en lämplig fördelning av sina placeringar med hänsyn till den riskspridning som är förenad med fondens placeringsinriktning enligt fondbestämmelserna.¹³ Bakgrunden till denna bestämmelse är att det kan vara svårt för nystartade fonder att hålla sig inom de begränsningsregler som anges i 5 kap. 24 § LIF och samtidigt fatta vettiga och ekonomiskt riktiga investeringsbeslut. Det finns därför praktiska skäl för att tillåta tillfälliga avvikelser.

Utredningen föreslår i avsnitt 3.2 att det ska bli lättare att ändra en värdepappersfonds fondbestämmelser. Till skillnad från vad som tidigare varit möjligt innebär förslagen att en fond ska kunna ändra karaktär, exempelvis genom att fondbolaget helt byter placeringsinriktning för fonden. En sådan förändring skulle t.ex. kunna bestå i att en globalfond ändrar inriktning till en Sverigefond eller att en aktiefond blir en blandfond. Finansinspektionen ska godkänna ändringarna om fondbestämmelserna är skäliga för andelsägarna. När det gäller sådana, omfattande ändringar av en fonds karaktär som beskrivits bör inspektionen föreskriva att den nya lydelsen inte får tillämpas förrän viss tid förflutit samt bestämma ett datum när de ändrade fondbestämmelserna ska börja

¹³ Prop. 2002/03:150 s. 322.

gälla. Om en sådan tidsfrist inte kan ges kan det innebära att en fond som ändrar inriktning från att vara en blandfond till att bli en räntefond skulle tvingas att avyttra samtliga aktier på en enda dag och samma dag förvärva räntebärande värdepapper. I annat fall skulle fondbolaget bryta mot fondbestämmelserna. En sådan ordning kan medföra betydande kostnader för andelsägarna om köp och försäljning av de finansiella instrumenten i fonden medför att fondbolaget erhåller lägre pris vid försäljning av aktierna samt får betala ett högre pris vid köp av de räntebärande värdepapperen. Det kan i sådana fall inte anses ligga i andelsägarnas intresse att kräva av fondbolaget att förvaltningen fr.o.m. den dag ändringarna av fondbestämmelserna börjar gälla ska stå i överensstämmelse med den nya lydelsen av fondbestämmelserna.

Utredningen anser att det mot denna bakgrund är motiverat att inspektionen även när det gäller befintliga fonder där fondbestämmelserna ändras, ska kunna bevilja undantag från placeringsbegränsningarna i 5 kap. LIF eller från fondbestämmelserna. Liksom när det gäller nystartade fonder gäller detta under förutsättning att fonden har en lämplig fördelning av sina placeringar med hänsyn till den riskspridning som är förenad med fondens placeringsinriktning enligt fondbestämmelserna.

Vid bedömningen av om undantag ska beviljas, och i så fall för hur länge, kan inspektionen beakta bl.a. sådant som fondens storlek, vilken placeringsinriktning fonden har (inriktning mot små eller stora bolag), de enskilda innehavens storlek, likviditeten i de marknader som fonden handlar på m.m. Ett undantag bör aldrig beviljas för en längre tidsperiod än som kan motiveras med hänsyn till andelsägarnas gemensamma intresse.

Om en fondförvaltares ansökan om undantag inte ligger i andelsägarnas intresse ska inspektionen avslå begäran om undantag. Ett sådant fall skulle t.ex. kunna vara att en fondförvaltare gång efter annan ansöker om ändring av fondbestämmelserna och begär undantag i syfte att under en längre tidsperiod förvalta fonden med avvikelser från placeringsbegränsningarna i 5 kap. LIF eller i fondbestämmelserna.

Utredningen föreslår att inspektionen ska få tillåta avvikelser från begränsningsreglerna under högst sex månader från det att ändringen av fondbestämmelserna börjat tillämpas.

4 Mottagarfonder och matarfonder

4.1 Gällande rätt

Bestämmelser som behandlar värdepappersfondernas placeringar i olika tillgångar är centrala för fondlagstiftningen.

Enligt gällande rätt får medel som ingår i en värdepappersfond placeras i andelar i värdepappersfonder och fondföretag som följer UCITS-direktivet samt i specialfonder och andra utländska fondföretag, under förutsättning att de uppfyller de lagstadgade villkoren. En förutsättning för att medel i en värdepappersfond ska få placeras i andra fonder eller fondföretag är att dessa, enligt sina fondbestämmelser eller sin bolagsordning, får placera högst tio procent av sina medel i andelar i andra fonder eller fondföretag.¹ En värdepappersfond får inte placera mer än 20 procent av fondens värde i en och samma fond eller fondföretag.² Dessa tillgångar får inte överstiga, för andelar i andra fonder eller fondföretag, 25 procent av andelarna i fonden eller fondföretaget.³ En värdepappersfond får inte heller placera mer än 30 procent av fondens värde i specialfonder eller i sådana fondföretag som avses i 1 kap. 9 § LIF.⁴ I en värdepappersfond får det ingå andelar i andra fonder eller fondföretag, även om värdepappersfonden därigenom tar för stor exponering mot en enskild placering, jämfört med vad som tillåts enligt de allmänna begränsningsreglerna.⁵ Ett fondföretag är, enligt 1 kap. 1 § 8 LIF, ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd för verksamhet där det enda syftet är att göra kollektiva investeringar i sådana tillgångar som anges i 5 kap. 1 § andra stycket LIF eller 6 kap. 2 § andra stycket LIF, med kapital från allmänheten eller från en särskilt angiven och avgränsad krets investerare, som

¹ 5 kap. 15 § andra stycket LIF.

² 5 kap. 16 § första stycket LIF.

³ 5 kap. 19 § första stycket 4 LIF.

⁴ 5 kap. 16 § andra stycket LIF.

⁵ 5 kap. 17 § LIF.

tillämpar principen om riskspridning och vars andelar på begäran av innehavarna återköps eller inlöses med medel ur företagets tillgångar.

Fördelarna med investeringar i andra fonder är att fondbolag för hela eller en del av en fonds förmögenhet kan plocka ut de fonder och fondförvaltare som fondbolaget anser är bra. Detta kan rationalisera förvaltningen, men kan också ses som en tjänst gentemot fondspararna genom att förvaltaren tar på sig ansvaret att kontrollera och följa upp andra fonder. En god riskspridning kan uppnås och då inte bara mot olika tillgångsslag, utan också mot olika förvaltare och marknader. Fondbolaget behöver inte anlita förvaltare och experter på främmande marknader, utan kan i stället investera i en fond där. Genom fondandelsfonder kan också svenska fondsparare få tillgång till fonder som annars inte finns på den svenska marknaden eller som egentligen inte är avsedda för det stora flertalet småsparare på grund av krav på en stor första insättning eller liknande.

För att säkra ett gott konsumentskydd även vid investeringar i fondandelar har UCITS-direktivet och LIF sedan tidigare ställt upp en rad villkor. De fonder i vilka en värdepappersfond investerar får inte ta allt för stora exponeringar mot enskilda fonder. Särskilda informationskrav ställs och avgiftssättningen regleras särskilt.

Finansinspektionen har sedan länge tillåtit att specialfonder i form av matarfonder placerar 100 procent av sina medel i en viss i fondbestämmelserna angiven mottagarfond, som även den är en specialfond. Finansinspektionen har med stöd av förarbetsuttalanden medgett att specialfonden blir en matarfond, under förutsättning att mottagarfonden i sig uppfyller riskspridningsreglerna och att matarfonden kan erbjuda ett förvaltarrelaterat mervärde för matarfondens andelsägare. Det förvaltarrelaterade mervärdet är ofta i form av en hävstång som antingen uppnås genom derivat eller belåning. Finansinspektionen uppskattar att det i dag finns sex – åtta matarfonder som alla har en annan specialfond som mottagarfond.

4.2 Nya regler i UCITS IV-direktivet

Avsikten med de nya bestämmelserna om mottagar- och matarfondföretag i UCITS IV-direktivet är att möjliggöra en mer effektivt fungerande fondmarknad. Bestämmelserna gäller endast fondföretag som har tillstånd att driva verksamhet enligt UCITS-direktivet. I

Sverige kommer de nya bestämmelserna i 5 a kap. endast att vara tillämpliga på värdepappersfonder och i vissa fall för specialfonder genom en hänvisning i 6 kap. 3 §.

Direktivet förutsätter att medlemsstaterna harmoniserar lagstiftningen med direktivets bestämmelser om godkännande av matarfondföretag och om information till andelsägarna.⁶ Direktivets bestämmelser är uttömmande i dessa två avseenden.

Ett matarfondföretag är enligt direktivet ett fondföretag som placerar minst 85 procent av sina tillgångar i ett annat namngivet mottagarfondföretag⁷.

Matarfondföretaget och mottagarfondföretaget behöver inte ha hemvist i samma medlemsstat.⁸

Direktivet uppställer inget hinder mot att matarfondföretaget placerar i ett mottagarfondföretag vars placeringsinriktning helt avviker från den placeringsinriktning som matarfondföretaget enligt sina fondbestämmelser eller bolagsordning hade innan det omvandlades till ett matarfondföretag.

För att skydda andelsägarna i matarfondföretaget krävs ett godkännande i förhand av den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland av den första placeringen i mottagarfondföretaget som överstiger den gräns som gäller för placeringar.⁹ Om matarfondföretagets tillgångar därefter placeras i ett annat mottagarfondföretag krävs ett nytt godkännande av den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland.

Direktivet föreskriver att matarfondföretaget och mottagarfondföretaget ska ingå ett avtal om informationsutbyte.¹⁰ Detta krävs endast om parterna har olika förvaltningsbolag. Om fondföretagen har samma förvaltningsbolag behöver de inte ingå avtal om informationsutbyte utan det räcker då att de upprättar interna uppföranderegler. Kravet på avtal om informationsutbyte är nödvändigt för att matarfondföretaget ska ha rätt att få alla uppgifter och handlingar från mottagarfondföretaget som är nödvändiga för att matarfondföretaget ska kunna uppfylla sina skyldigheter gentemot andelsägarna. I de fall fondföretagen har olika förvaringsinstitut eller revisorer måste också avtal upprättas mellan förvaringsinstituten eller revisorerna i syfte att dessa ska kunna utföra sina uppgifter. Det

⁶ Skälen 52 och 56 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

⁷ Artikel 58.1 i direktiv 2009/65/EG.

⁸ Skäl 51 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

⁹ Skäl 52 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

¹⁰ Artikel 60 i direktiv 2009/65/EG.

krävs även att sådana avtal mellan förvaringsinstituterna samt revisorerna säkerställer informationsutbytet.¹¹

En omvandling av ett befintligt fondföretag till ett matarfondföretag innebär en genomgripande förändring av placeringsinriktningen. Direktivet föreskriver därför att matarfondföretaget inte får placera fondföretagets medel så att de gränser som gäller för placeringar i andra fondföretag överskrids förrän andelsägarna i matarfondföretaget fått information om omvandlingen. Om andelsägarna i matarfondföretaget inte vill behålla sin investering ska de få möjlighet att lösa in sina andelar, utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet.¹² För att upprätthålla ett gott skydd för andelsägarna ska informationsbroschyr, faktablad och marknadsföring anpassas till matarfondföretagets speciella karaktär.¹³

Om den behöriga myndigheten i mottagarfondföretagets hemland får information om överträdelser som rör mottagarfondföretaget kan myndigheten vid behov underrätta andelsägarna i mottagarfondföretaget om detta. Detsamma gäller om myndigheten upptäckt att mottagarfondföretaget inte uppfyller bestämmelserna i UCITS IV-direktivet¹⁴.

Definitioner

Utredningen kommer i fortsättningen att använda termen matarfondföretag för det i direktivet benämnda feederfondföretaget. Utredningen kommer kalla masterfondföretaget för mottagarfondföretag. Termerna matarfond och mottagarfond kommer att användas för de värdepappersfonder som berörs av bestämmelserna i kapitlet. Med fondförvaltare avses de fondbolag och de förvaltningsbolag som förvaltar en värdepappersfond. Med fondföretag avses detsamma som företag som har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG. Med fondföretag avses även delfonder i ett fondföretag.

¹¹ Artiklarna 61 och 62 i direktiv 2009/65/EG.

¹² Artikel 64.1 i direktiv 2009/65/EG.

¹³ Skäl 54 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

¹⁴ Skäl 57 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

4.3 Bestämmelser om matarfonden

Utredningens förslag: Definitioner av matarfond och matarfondföretag införs i LIF.

En fondförvaltare för en matarfond ska placera minst 85 procent av värdepappersfondens värde i en mottagarfond eller mottagarfondföretag. För att en fondförvaltare för en värdepappersfond ska kunna placera medel i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag krävs att följande placeringsbestämmelser för fondandelar inte gäller för en matarfond: 5 kap. 15 § andra stycket, 5 kap. 16 § första stycket och 5 kap. 19 § första stycket 4 LIF.

Fondförvaltarens placering av matarfondens resterande 15 procent av värdet får vara i likvida tillgångar och derivatinstrument, som ska användas för att skydda värdet på tillgångarna i fonden.

Förslagen genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 1 och 2 §§.

Skälen för förslaget:

Placering av minst 85 procent av matarfonden medel

Enligt artikel 58.1 i UCITS IV-direktivet är ett matarfondföretag ett fondföretag som genom avvikelse från artiklarna 1.2 a, 50, 52, 55 och 56.2 c har fått tillstånd att placera minst 85 procent av sina tillgångar i andelar i ett annat fondföretag (mottagarfondföretag).

Artiklarna 1.2 a, 50, 52, 55 och 56.2 c i UCITS IV-direktivet är redan genomförda i LIF. Däremot är artikel 58 ny.

Artikel 1.2 a i UCITS IV-direktivet reglerar bl.a. principen om riskspridning. En avvikelse från denna bestämmelse innebär att principen om riskspridning inte alltid gäller för matarfondföretaget. Den svenska matarfonden kommer trots detta undantag att vara en värdepappersfond.

I 5 kap. 15 § LIF finns bestämmelser om hur medel i en värdepappersfond får placeras i andra värdepappersfonder, fondföretag som uppfyller förutsättningarna i 1 kap. 7 § LIF samt specialfonder och fondföretag som uppfyller förutsättningarna i 1 kap. 9 § LIF (s.k. non-UCITS). Av andra stycket samma paragraf framgår att medel i en värdepappersfond får placeras i andra fonder eller fondföretag enligt första stycket bara om dessa, enligt sina fondbestäm-

melser eller sin bolagsordning, får placera högst tio procent av sina medel i andelar i andra fonder eller fondföretag. En matarfond ska medges undantag från 5 kap. 15 § andra stycket.

I en värdepappersfond får det ingå andelar i en och samma fond eller ett och samma fondföretag med högst 20 procent av värdepappersfondens värde, se 5 kap. 16 § första stycket LIF. En matarfond ska medges undantag från denna bestämmelse. Bestämmelsen i andra stycket samma paragraf gäller placeringsbestämmelser rörande värdepappersfondens placering av medel i en specialfond eller i ett fondföretag som inte omfattas av UCITS IV-direktivet. Det krävs därför inget undantag för matarfonden avseende 5 kap. 16 § andra stycket LIF.

Av UCITS IV-direktivets placeringsbestämmelser för matarfondföretaget framgår att ett matarfondföretag i princip kan äga 100 procent av andelarna i ett mottagarfondföretag. Enligt 5 kap. 19 § 4 LIF framgår att värdepappersfondens andel i en annan fond eller fondföretag inte får överstiga 25 procent av andelarna i fonden eller fondföretaget. Det krävs således att undantag medges från denna bestämmelse för matarfonden.

För att en fondförvaltare för en värdepappersfond ska kunna placera medel i en mottagarfond eller mottagarfondföretag krävs sammanfattningsvis att följande placeringsbestämmelser för fondandelar inte gäller för en matarfond: 5 kap. 15 § andra stycket, 16 § första stycket och 19 § första stycket 4 LIF.

Matarfondens placering av de resterande medlen

Artikel 58.2 UCITS IV-direktivet anger att ett matarfondföretag får ha upp till 15 procent av sina tillgångar i kompletterande likvida tillgångar samt derivatinstrument. Derivatinstrument får endast användas för att säkra tillgångar enligt artiklarna 50.1 g, 51.2 och 51.3. Dessa bestämmelser motsvaras av 5 kap. 1 § tredje stycket sista meningen, 5 kap. 12 § och 5 kap. 13 § LIF jämte vissa bestämmelser i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:11) 15 kap.

Enligt gällande rätt avses med kompletterande likvida tillgångar de likvida medel som behövs för förvaltningen av fonden. Detta framgår av 5 kap. 1 § andra stycket LIF. Matarfonden ges härigenom en möjlighet att ha en likviditet för att bl.a. lösa in andelar.

Matarfonden får även placera hela eller delar av de resterande 15 procenten av sina tillgångar i derivatinstrument. Placeringarna

hänförliga till derivatinstrument får dock bara användas för att skydda värdet på tillgångarna i fonden.¹⁵

Vid placering av matarfondens resterande medel medges enligt direktivet inget undantag från placeringsbestämmelserna i 5 kap. LIF. Bestämmelserna i 5 kap. LIF ska således tillämpas vid placeringen av fondens resterande medel.

Utredningens förslag

För att tydliggöra vad som avses med en matarfond och ett matarfondföretag krävs att särskilda definitioner införs i 5 a kap. LIF. Matarfondens placeringsbestämmelser ska införas i det nya kapitlet om matarfonder och mottagarfonder. Undantagen från placeringsreglerna i 5 kap. LIF måste framgå i den nya bestämmelsen i LIF om matarfondens placeringar i mottagarfonden.

4.4 Matarfondens totala exponeringar som hänför sig till derivatinstrument

Utredningens förslag: För att säkerställa att bestämmelsen i 5 kap. 13 § andra stycket LIF efterlevs ska det framgå av LIF hur en matarfonds totala exponeringar som hänför sig till derivatinstrument beräknas.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 5 a kap. 2 §.

Skälen för förslaget: Värdepappersfonder som placerar i derivatinstrument är sedan tidigare underkastade regler om riskspridning och gränser för den sammanlagda exponeringen hänförlig till derivatinstrument, se 5 kap. 12–14 §§ LIF. Av 5 kap. 13 § LIF framgår att en värdepappersfonds sammanlagda exponering som hänför sig till derivatinstrument inte får överskrida fondens värde. Tredje och fjärde styckena i samma lagrum beskriver i huvuddrag hur beräkningen av exponeringarnas storlek ska göras. Finansinspektionen har sedan i sina föreskrifter (FFFS 2008:11) närmare angett hur beräkningen av exponeringen i derivatinstrument ska göras.

¹⁵ Artikel 58.2 b i direktiv 2009/65/EG.

Artikel 58 i UCITS IV-direktivet reglerar hur matarfondföretagets totala exponering i derivatinstrument ska beräknas. Bestämmelsen reglerar däremot inte matarfondföretagets användning av derivatinstrument.

Av artikel 58.2 i UCITS IV-direktivet framgår hur matarfondföretaget, för att uppfylla direktivets bestämmelser, ska beräkna sin totala exponering som hänför sig till derivatinstrument genom att kombinera sin egen direkta exponering hänförlig till derivatinstrument med antingen

- 1) mottagarfondföretagets totala faktiska exponering hänförlig till derivatinstrument, i proportion till matarfondföretagets placeringar i mottagarfondföretaget, eller
- 2) mottagarfondföretagets högsta möjliga totala exponering hänförlig till derivatinstrument, fastställd i mottagarfondföretagets fondbestämmelser eller bolagsordning i proportion till matarfondföretagets placering i mottagarfondföretaget.

Bestämmelsen ska ses mot bakgrund av att förvaltningen av matarfondföretaget är avsedd att vara passiv. Det innebär att matarfondföretagets och mottagarfondföretagets exponering hänförlig till derivatinstrument ska räknas samman vid tillämpningen av bestämmelsen i 5 kap. 13 § andra stycket LIF. Det kan ske på två olika sätt. Det första fallet medger ett större utrymme för matarfondföretaget men är å andra sidan administrativt mer krävande, eftersom det förutsätter att fondförvaltaren för mottagarfondföretaget löpande förser fondförvaltaren av matarfondföretaget med information om den faktiska exponeringen, hänförlig till derivatinstrument i mottagarfondföretaget. Om exempelvis mottagarfondföretaget en viss dag faktiskt utnyttjat 90 procent av sitt derivatutrymme kvarstår enligt bestämmelsen endast ett utrymme om tio procent vid förvaltningen av matarfondföretaget. I det andra fallet, som är enkelt att hantera administrativt, sätts gränserna för matarfondföretagets derivatanvändning inte av mottagarfondföretagets faktiska exponering hänförlig till derivatinstrument utan av de begränsningar som mottagarfondföretagets fondbestämmelser anger. Om mottagarfondföretaget enligt fondbestämmelserna kan placera 100 procent av fondens värde i derivatinstrument är det inte möjligt för matarfondföretaget att placera resterande medel i derivatinstrument. Det spelar i detta fall alltså ingen roll om mottagarfondföretaget faktiskt utnyttjar det utrymme som fondbestämmelserna medger.

Utredningen föreslår att denna artikel genomförs genom en särskild bestämmelse i LIF.

4.5 Bestämmelser för mottagarfonden

Utredningens förslag: Definitioner av mottagarfond och mottagarfondföretag införs i LIF.

En fondförvaltare för en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag som har en matarfond eller ett matarfondföretag i ett annat EES-land men inte marknadsför andelar i det landet ska inte behöva anmäla att den marknadsför andelar där. Finansinspektion ska inte kunna kräva att fondföretaget ska vidta åtgärder för att i Sverige kunna göra utbetalning till andelsägarna, lösa in andelar eller lämna information enligt hemlandets lagstiftning. Inspektionen ska inte heller kunna kräva att mottagarfondföretaget ska följa de svenska reglerna om marknadsföring.

En fondförvaltare till en mottagarfond med minst två matarfonder eller matarfondföretag ska kunna välja om den vill sälja andelar till allmänheten eller stänga fonden för nya investerare.

Förslagen genomförs genom införande av tre nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 1, 3 och 19 §§.

Skälen för förslaget:

Definition av en mottagarfond och ett mottagarfondföretag

Enligt artikel 58.3 UCITS IV-direktivet är ett mottagarfondföretag ett fondföretag eller en delfond i ett fondföretag, som har minst ett matarfondföretag bland sina andelsägare, inte för egen del är ett matarfondföretag och inte innehar andelar i ett matarfondföretag. Definitionerna av en mottagarfond och ett mottagarfondföretag bör införas i LIF.

En mottagarfond eller ett mottagarfondföretag som har ett matarfondföretag eller en matarfond i ett annat EES-land

Direktivets bestämmelser om marknadsföring av andelar i fondföretag i annat EES-land ska inte tillämpas för ett mottagarfondföretag som väljer att inte söka kapital från allmänheten i ett annat EES-land utan bara har ett eller flera matarfondföretag i det andra landet.¹⁶ Det innebär för fondföretaget att bestämmelserna i artiklarna 92 och 94 inte är tillämpliga och följaktligen att den behöriga myndigheten i värdlandet inte kan vidta åtgärder mot fondföretaget.¹⁷ Ett mottagarfondföretag med en svensk matarfond behöver då inte anmäla till den behöriga myndigheten i sitt hemland att företaget, vill marknadsföra andelar i Sverige. På samma sätt behöver en mottagarfond med ett matarfondföretag inte anmäla till Finansinspektionen att fonden vill marknadsföra andelar i matarfondföretagets hemland, om fonden inte marknadsförs i det landet. Inte heller gäller bestämmelserna i LIF om att mottagarfondföretaget ska följa de svenska reglerna om marknadsföring och vidta nödvändiga åtgärder för att i Sverige kunna göra utbetalningar till andelsägarna, lösa in andelar och lämna den information som krävs enligt hemlandets lag.

Bestämmelsen bör införas i LIF och det bör där framgå att 1 kap. 7 § LIF inte är tillämplig i detta fall.

En mottagarfond kan i visst fall stänga fonden för nya investerare

Ett fondbolag anses ha en generell kontraheringsplikt, vilket innebär att fondbolaget har en skyldighet att sälja andelar i de fonder som fondbolaget förvaltar till alla som önskar köpa. Enligt 6 kap. 1 § LIF är det endast vid förvaltning av specialfonder som det är tillåtet att, under vissa förutsättningar, begränsa möjligheten för investerare att teckna andelar i fonden.

UCITS IV-direktivet medger ett undantag från bestämmelsen om generell kontraheringsplikt. Av direktivet framgår att ett mottagarfondföretag, som har minst två matarfondföretag som andelsägare, kan välja om det ska söka kapital från andra investerare eller inte.¹⁸ En fondförvaltare till en svensk mottagarfond, som har minst två matarfonder eller matarfondföretag som andelsägare, kan

¹⁶ Artikel 58.4 b) i direktiv 2009/65/EG.

¹⁷ Artikel 108.1 andra stycket i direktiv 2009/65/EG.

¹⁸ Artikel 58.4 a) i direktiv 2009/65/EG.

således välja om fonden vill sälja andelar till allmänheten eller inte. Fondförvaltaren för mottagarfonden kan därmed välja att stänga fonden för nyteckning av andelar såvitt avser nya investerare. Matarfonderna måste vara värdepappersfonder och matarfondföretagen måste vara fondföretag som har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i UCITS IV-direktivet.

Med hänsyn till formuleringen av bestämmelsen anser utredningen att mottagarfonden är tvungen att ånyo vända sig till allmänheten om en matarfond eller matarfondföretag lämnar mottagarfonden och den därmed har endast en matarfond som andelsägare.

Att fondförvaltaren för mottagarfonden beslutar att fonden ska stängas för nya investerare påverkar inte befintliga andelsägare. Dessa kvarstår med sina innehav i mottagarfonden. Mottagarfonden kan alltså inte begära att befintliga andelsägare ska lösa in sina andelar.

Direktivet innehåller inga särbestämmelser för denna typ av mottagarfond om t.ex. inlösen av andelar. Med hänsyn härtill anser utredningen att det är de allmänna bestämmelserna i LIF som gäller för mottagarfonden.

En fondförvaltare för en värdepappersfond som vill använda sig av denna möjlighet att inte rikta sig till allmänheten bör i fondens fondbestämmelser ange att fonden riktar sig till allmänheten men har möjlighet att upphöra med att söka kapital från andra investerare om den bland sina andelsägare får två eller flera matarfonder eller matarfondföretag. Även hur andelsägarna ska informeras om denna åtgärd bör anges i fondbestämmelserna. Detsamma gäller de situationer när förutsättningarna för denna särskilda form av stängning inte längre föreligger och mottagarfonden därför återigen måste öppnas för försäljning. Bestämmelser om detta bör införas i LIF.

4.6 Ansökan om att placera medel i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag

Utredningens förslag: Ett fondbolag eller ett förvaltningsbolag som vill starta en värdepappersfond eller förvaltar en värdepappersfond ska kunna ansöka hos Finansinspektionen om tillstånd till att få placera medel i en mottagarfond eller mottagarfondföretag, överstigande de gränser som anges i 5 kap. 15 § andra stycket, 16 § första stycket och 19 § första stycket 4 LIF.

Till ansökan ska bifogas matarfondens och mottagarfondens eller mottagarfondföretagets informationsbroschyr, inklusive fondbestämmelser, och mottagarfondföretagets bolagsordning när sådan ska finnas. Därutöver ska ges in båda fondernas eller fondföretagets faktablad, avtalet om informationsutbyte mellan fondförvaltaren för matarfonden och fondförvaltaren för mottagarfonden eller mottagarfondföretaget eller de interna uppföranderegler för fondförvaltaren för de två fonderna. Till ansökan ska fogas avtal om informationsutbyte mellan parternas respektive förvaringsinstitut och revisorer. Den information som ska skickas till andelsägarna om placeringen ska också bifogas. Om det är ett mottagarfondföretag som fondförvaltaren för värdepappersfonden ska placera medel i, ska fondförvaltaren ge in ett intyg från den behöriga myndigheten i mottagarfondföretagets hemland. Intyget ska bekräfta att fondföretaget är ett mottagarfondföretag enligt UCITS IV-direktivet.

Finansinspektionen ska inom 15 arbetsdagar efter att fullständiga ansökningshandlingar kommit in underrätta sökanden om sitt beslut.

Om ett fondföretag vill ansöka om att omvandlas till ett matarfondföretag och vill placera sina medel i en värdepappersfond ska Finansinspektionen vid begäran utfärda ett intyg som bekräftar att mottagarfonden är en mottagarfond enligt definitionen i LIF.

Bemyndigandena i LIF för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter bör omfatta vilket språk intyget från den behöriga myndigheten i mottagarfondföretagets hemland ska vara upprättat på.

Förslagen genomförs genom införande av tre nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 4, 5 och 21 §§, samt genom ändring i 13 kap. 1 § LIF.

Skälen för förslaget: I artikel 59 i UCITS IV-direktivet återfinns procedurregler för ett fondbolag eller ett förvaltningsbolag som förvaltar eller ska bilda en värdepappersfond och som önskar placera fondens medel i en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag. Finansinspektionens godkännande innebär att värdepappersfonden kan verka som en matarfond. Utredningen föreslår att dessa bestämmelser genomförs så långt möjligt.

Finansinspektionen ska inom 15 arbetsdagar från den dagen fondförvaltaren ingett fullständiga ansökningshandlingar underrätta denne om sitt beslut (artikel 59.2). Enligt utredningens uppfattning

måste med fullständiga ansökningshandlingar avses att de handlingar som är ingivna till myndigheten är fullständigt ifyllda och att alla de handlingar som enligt lag eller föreskrifter ska ges in är ingivna. Inspektionen ska således kunna fatta beslut med stöd av de ingivna handlingarna utan ytterligare kompletteringar. Från den dagen fondförvaltarna lämnat in de fullständiga handlingarna ska inspektionen inom 15 arbetsdagar beslutat om ansökan ska godkännas eller inte.

För att Finansinspektionen ska kunna göra en tillståndsbedömning ska matarfondens fondförvaltare ge in både matarfondens och mottagarfondens eller mottagarfondföretagets informationsbroschyr, inklusive fondbestämmelserna, och för mottagarfondföretaget bolagsordningen när sådan ska finnas. Därutöver ska ges in båda fondernas eller fondföretagets faktablad, avtalet om informationsutbyte mellan fondförvaltaren för matarfonden och fondförvaltaren för mottagarfonden eller mottagarfondföretaget eller de interna uppförandereglererna för fondförvaltaren för de två fonderna. Till ansökan ska också bifogas avtal om informationsutbyte mellan parternas respektive förvaringsinstitut och revisorer. Den information som ska skickas till andelsägarna om placeringen ska också bifogas. Informationen till andelsägarna regleras i den av utredningen föreslagna 4 kap. 9 a § LIF (se avsnitt 3.4). Om det är ett mottagarfondföretag som fondförvaltaren för värdepappersfonden ska placera medel i, ska fondförvaltaren ge in ett intyg från den behöriga myndigheten i mottagarfondföretagets hemland. Intyget ska bekräfta att mottagarfondföretaget är ett fondföretag enligt UCITS IV-direktivet.¹⁹ Ett sådant intyg ska enligt artikel 59.3 i UCITS IV-direktivet vara avfattad på det officiella språket eller ett av de officiella språken i matarfondföretagets hemland eller på ett språk som godkänns av dess behöriga myndigheter. Finansinspektionen bör ges bemyndigande att föreskriva om på vilket språk ett sådant intyg ska vara upprättat. De handlingar som ska ges in är bl.a. matarfondens fondbestämmelser, antingen de nya fondbestämmelserna för en nystartad fond eller de ändrade fondbestämmelserna som ska tillämpas när värdepappersfonden blir en matarfond. Oavsett om fondbestämmelserna är nya eller ändrade krävs godkännande enligt 4 kap. 9 § LIF av Finansinspektionen. Med hänsyn till att utredningen inte anser att ansökningsprocessen bör förlängas bör inspektionens prövning av ansökan om omvandling till en matar-

¹⁹ Artikel 59.3 i direktiv 2009/65/EG.

fond och godkännande av fondbestämmelserna ske samtidigt. För att få tillstånd att placera medel i en matarfond krävs att inspektionen godkänner fondbestämmelserna.

Matarfondens informationsbroschyr och faktablad ska ges in tillsammans med ansökan. Det ska då vara den informationsbroschyr och det faktablad som fondförvaltaren kommer att använda efter Finansinspektionens godkännande. Informationsbroschyren och faktabladet ska innehålla de uppgifter som LIF kräver för informationsbroschyren och faktablad för matarfonder.

Enligt utredningens uppfattning bör det införas en bestämmelse i LIF som anger vilka handlingar som ska bifogas ansökan.

Om det däremot är ett fondföretag som vill ansöka om att omvandlas till ett matarfondföretag och vill placera sina medel i en värdepappersfond ska matarfondföretaget inge ett intyg som bekräftar att mottagarfonden inte är en matarfond och inte heller innehar andelar i en matarfond eller i ett matarfondföretag. Intyget ska ges in till den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland. Intyget ska utfärdas av Finansinspektionen. Det bör införas en bestämmelse i LIF som ger Finansinspektionen denna möjlighet. Ett sådant intyg ska enligt artikel 59.3 i UCITS IV-direktivet vara avfattat på det officiella språket eller ett av de officiella språken i matarfondföretagets hemland eller på ett språk som godkänns av dess behöriga myndigheter.

4.7 Tillstånd till placering av medel i en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska godkänna en ansökan om placering av en värdepappersfonds medel i en mottagarfond eller mottagarfondföretag om fullständiga ansökningshandlingar kommit in samt om matarfonden, dess fondförvaltare, förvaringsinstitut och revisor samt mottagarfonden eller mottagarfondföretaget uppfyller de krav som ställs i 5 a kap. LIF. Finansinspektionen ska också godkänna fondbestämmelserna för matarfonden.

Förslagen genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 5 a kap. 5 §.

Skälen för förslaget: Finansinspektionens tillstånd till fondförvaltarens för värdepappersfonden placering av medel i en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag samt för värdepappersfonden att verka som en matarfond regleras i artikel 59.3. Tillstånd ska lämnas om matarfonden, dess fondförvaltare, förvaringsinstitut och revisor samt mottagarfonden eller mottagarfondföretaget uppfyller de angivna kraven i direktivet.

Dessutom ska fullständiga ansökningshandlingar ha lämnats in till Finansinspektionen.

För ett godkännande krävs att fondförvaltaren för matarfonden placerar i enlighet med matarfondens placeringsbestämmelser och att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget uppfyller de krav som ställs för en mottagarfond eller mottagarfondföretag i LIF. Det innebär att ett avtal om informationsutbyte mellan fondförvaltarna för matarfonden och dess mottagarfond eller mottagarfondföretag är ingånget och uppfyller de krav som finns i LIF eller att interna uppföranderegler upprättats för fondförvaltaren för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, om de förvaltas av samma fondförvaltare. Om fonderna eller fondföretaget inte har samma förvaringsinstitut och revisorer ska det finnas avtal om informationsutbyte mellan båda förvaringsinstituten respektive revisorerna. Även dessa avtal ska uppfylla de krav som anges i LIF. Matarfondens informationsbroschyr, faktablad och informationen till andelsägarna måste också innehålla de uppgifter som kommer att krävas enligt LIF.

Finansinspektionen måste också godkänna matarfondens fondbestämmelser.

Finansinspektionens godkännande av placering av matarfondens medel i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag ska meddelas innan placeringen av medlen sker.²⁰

²⁰ Artikel 59.1 i direktiv 2009/65/EG.

4.8 Fondförvaltarens för matarfonden ansvar gentemot sina andelsägare

Utredningens förslag: Matarfondens fondförvaltare ska noga följa verksamheten i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. Matarfondens fondförvaltare ska kunna förlita sig på den information och de handlingar som fondförvaltaren får från mottagarfondens fondförvaltare eller mottagarfondföretaget, mottagarfondföretagets förvaltningsbolag, förvaringsinstitut eller revisor, såvida det inte finns anledning att ifrågasätta informationens och handlingarnas tillförlitlighet.

Mottagarfondens fondförvaltare ska hålla tillgänglig all den information som matarfondens fondförvaltare, matarfondföretaget eller matarfondföretagets förvaltningsbolag behöver för att genomföra sina uppdrag. Även den information som behövs för att matarfondens eller matarfondföretagets förvaringsinstitut och revisor ska kunna fullgöra sina uppdrag ska hållas tillgänglig.

Förslagen genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 8 och 20 §§.

Skälen för förslaget: De nya reglerna om mottagar- och matarstrukturer i UCITS IV-direktivet medför ingen förändring av matarfondens fondförvaltares ansvar mot andelsägarna. Oavsett om värdepappersfonden är en matarfond eller inte har fondförvaltaren ansvaret för investeringarna gentemot andelsägarna. Med hänsyn till att fondförvaltaren för matarfonden investerar den största delen av fondens medel i en annan fond, mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, innebär det att insynen i dess investeringar kan minska. UCITS IV-direktivet innehåller därför regler som framför allt syftar till att matarfondens fondförvaltare ska kunna hålla sig informerad om hur mottagarfondens fondförvaltare eller mottagarfondföretaget sköter förvaltningen av fondmedlen. Matarfondens fondförvaltare behöver annan information än andra andelsägare. De kan t.ex. behöva daglig information om mottagarfondens placeringar.

Enligt direktivet ska matarfondföretaget effektivt övervaka mottagarfondföretagets verksamhet. Det finns flera bestämmelser i direktivet som syftar till att säkra att fondförvaltaren för mottagarfonden eller mottagarfondföretaget förser fondförvaltaren för matarfonden med den information som krävs. En fondförvaltare för mottagarfonden ska behandla andelsägarna lika oavsett om andelsägaren

är en matarfond, matarfondföretag eller en vanlig fond eller fondföretag. Bestämmelserna om matarfonden kan ses som ett undantag från den likabehandlingsprincip som ska gälla för alla andelsägare i mottagarfonden. Skälen till särbestämmelserna om matarfondföretag och mottagarfondföretag har införts i direktivet är att matarfondföretaget ska kunna hantera de krav som åvilar matarfondföretaget enligt det nya direktivet. I övrigt ska mottagarfondföretaget behandla sina andelsägare lika.

Av artikel 65.1 framgår att när matarfondföretaget övervakar mottagarfondföretagets verksamhet får matarfondföretaget förlita sig på den information och de handlingar som matarfondföretaget får från mottagarfondföretaget, dess förvaltningsbolag, förvaringsinstitut eller revisor, såvida det inte finns anledning att ifrågasätta informationens och handlingarnas tillförlitlighet. Denna bestämmelser ska enligt utredningens mening införas i LIF.

Enligt artikel 66.3 ska mottagarfondföretaget se till att all information som krävs enligt direktivet, annan gemenskapslagstiftning, tillämplig nationell lagstiftning, fondbestämmelser eller bolagsordning ska finnas tillgänglig då så krävs för matarfondföretaget, dess förvaltningsbolag, förvaringsinstitut, revisor samt för de behöriga myndigheterna. För att fondbolag, förvaltningsbolag, förvaringsinstitut, revisor och Finansinspektionen ska kunna fullgöra sina uppdrag måste mottagarfondens förvaltare eller mottagarfondföretaget hålla den information tillgänglig som parterna behöver för att fullgöra sina uppdrag.

Enligt 10 kap. 2 § LIF ska fondbolag, förvaltningsbolag och fondföretag lämna Finansinspektionen upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter enligt föreskrifter som meddelats med stöd av LIF. Företagen har en skyldighet att, utöver det som anges i första stycket, lämna Finansinspektionen de upplysningar som inspektionen begär.

Bestämmelsen i artikel 66.3 bör införas i lagen så det klart framgår vem som ansvarar för att de i artikeln nämnda aktörerna får den information som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppdrag. Med hänsyn till att fondförvaltaren för mottagarfonden enligt 10 kap. 2 § LIF är skyldig att ge Finansinspektionen de upplysningar inspektionen begär så behöver den nya bestämmelsen inte omfatta att mottagarfonden ska hålla all information tillgänglig för Finansinspektion.

4.9 Avtal mellan fondförvaltarna som förvaltar matarfonden och mottagarfonden

Utredningens förslag: Matarfondens fondförvaltare och mottagarfondens fondförvaltare eller mottagarfondföretaget ska ingå avtal med varandra för att säkerställa att fondförvaltaren för matarfonden får den information som krävs för att uppfylla kraven i LIF. Avtalet ska även reglera vissa rättigheter och skyldigheter mellan parterna.

Matarfondens medel, överstigande den gräns som tillåts i placeringsbestämmelserna i 5 kap. LIF, får inte placeras i en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag innan avtalet trätt i kraft. Avtalet ska finnas tillgängligt på begäran och lämnas kostnadsfritt till alla andelsägare.

Om både matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget förvaltas av samma fondbolag eller förvaltningsbolag ska avtalet kunna ersättas av interna uppföranderegler.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska närmare få ange vad avtalet och de interna uppföranderegler ska innehålla för uppgifter.

Förslagen genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 6 och 7 §§, samt genom ändring i 13 kap. 1 § LIF.

Skälen för förslaget: För att säkerställa att fondförvaltaren för mottagarfonden eller mottagarfondföretaget förser fondförvaltaren för matarfonden med all den dokumentation och information som behövs för att fondförvaltaren för matarfonden ska kunna uppfylla kraven i direktivet och kunna handla i fondens andelsägars intressen, ska fondförvaltaren för matarfonden ingå ett rättsligt bindande avtal med fondförvaltaren för mottagarfonden eller mottagarfondföretaget.²¹

Avtalet ska finnas tillgängligt på begäran och lämnas kostnadsfritt till alla andelsägare.²²

Fondförvaltaren för matarfonden får inte placera medel i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, utöver den gräns som tillåts i placeringsbestämmelserna i 5 kap. LIF, innan avtalet trätt i kraft.²³

²¹ Punkt 53 i ingressen och artikel 60.1 i direktiv 2009/65/EG.

²² Artikel 60.1 i direktiv 2009/65/EG.

²³ Artikel 60.1 i direktiv 2009/65/EG.

Kommissionen har antagit ett direktiv som genomför UCITS IV-direktivet och innehåller närmare bestämmelser för vilka frågor avtalet ska reglera. I skälen till kommissionens direktiv 2010/44/EU anges att avtalet bör säkerställa att mottagarfondföretaget förser matarfondföretaget med all nödvändig information i så god tid att matarfondföretaget kan fullgöra sina skyldigheter. Avtalet bör också fastställa övriga rättigheter och skyldigheter mellan avtalsparterna (skäl 6).

För att sänka transaktionskostnaderna och undvika negativa skattekonsekvenser kan mottagarfondföretaget och matarfondföretaget under vissa förutsättningar komma överens om överföring av apporttillgångar. Möjligheten att överföra apporttillgångar till mottagarfondföretaget bör hjälpa de matarfondföretag som redan bedriver verksamhet som fondföretag att undvika transaktionskostnader för försäljning av sådana tillgångar som båda fondföretagen har investerat i. Matarfondföretaget bör även kunna få apporttillgångar från mottagarfondföretaget (skäl 10).

Av artiklarna 8 – 14 i kommissionens direktiv framgår närmare vad som ska ingå i avtalet. Avtalet ska bl.a. reglera vilken information mottagarfondföretaget ska förse matarfondföretaget med samt när och hur denna information ska meddelas matarfondföretaget. Det ska också framgå vilka avgifter och utgifter som ska belasta matarfondföretaget samt villkoren för överföring av apporttillgångar som får göras från matarfondföretaget till mottagarfondföretaget. Avtalet ska också reglera samordning av intervaller och tidpunkt för beräkning av fondandelsvärdet och offentliggörandet av andelspriserna. Det ska även innehålla villkor om vilka åtgärder som krävs för att förhindra ”market timing” samt villkor om förfarandet vid klagomål från andelsägarna. Avtalet ska också reglera när och hur fondföretaget ska anmäla tillfälligt avbrott och återupptagande av försäljning och inlösen av fondandelar. Av avtalet måste också framgå vilket lands lagstiftning som ska tillämpas vid tvist om avtalets villkor.

Interna uppföranderegler

Om både mottagarfondföretaget och matarfondföretaget förvaltas av samma förvaltningsbolag räcker det att förvaltningsbolaget fastställer interna uppföranderegler som säkerställer att kraven i direk-

tivet blir uppfyllda.²⁴ Motivet till denna bestämmelse är att om fonderna har samma fondförvaltare innebär det att fondförvaltaren har mer insyn i mottagarfondens förvaltning än om den förvaltas av en annan fondförvaltare.

Kommissionens direktiv 2010/44/EU som genomför UCITS IV-direktivet innehåller även närmare bestämmelser för vilka frågor de interna uppföranderegler ska reglera. Artikel 15 föreskriver att förvaltningsbolagets interna uppföranderegler ska ange lämpliga åtgärder för att minska sådana intressekonflikter som kan uppstå mellan matarfondföretaget och mottagarfondföretaget eller mellan matarfondföretaget och andra andelsägare i mottagarfondföretaget. Detta under förutsättning att intressekonflikterna inte åtgärdats tillräckligt genom de åtgärder som förvaltningsbolagen ska vidta för att uppfylla kraven i vissa angivna artiklar i direktivet och i kommissionens direktiv 2010/43/EU.

I artikel 16 föreskrivs att i de interna uppföranderegler ska det anges bl.a. vilka avgifter och utgifter som ska belasta matarfondföretaget samt villkoren för varje inledande eller senare överföring av apporttillgångar som får göras från matarfondföretaget till mottagarfondföretaget. Av artikel 17 framgår att de interna uppföranderegler ska reglera bl.a. samordning av intervaller och tidpunkt för beräkning av fondandelsvärdet och offentliggörandet av andelspriserna. De interna uppföranderegler ska, enligt artikel 17, även innehålla regler om de åtgärder som krävs för att förhindra ”market timing”. I reglerna ska det också regleras när och hur fondföretaget ska anmäla tillfälligt avbrott och återupptagandet av försäljning och inlösen av fondandelar.²⁵

Utredningens förslag

I LIF bör det införas bestämmelser om att fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska ingå ett avtal som reglerar informationsutbytet mellan fondförvaltarna och fondföretagen samt de övriga skyldigheter och rättigheter som fondföretagen och fondförvaltarna har enligt UCITS IV-direktivet. Det bör även i LIF framgå att om det är samma förvaltningsbolag eller fondbolag som förvaltar de båda fonderna eller fondföretagen

²⁴ Punkt 53 i ingressen och artikel 60.1 i direktiv 2009/65/EG.

²⁵ Artikel 18 i Kommissionens direktiv 2010/44/EU.

så ska det endast krävas att fondförvaltaren fastställer interna uppföranderegler.

Kommissionen har antagit ett direktiv som innehåller regler om innehållet i avtalet och i de interna uppförandereglerna. Dessa regler bör genomföras i svensk rätt genom bestämmelser på lägre nivå än i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter om innehållet i avtalet och de interna uppförandereglerna.

4.10 Förvaringsinstitut

4.10.1 Avtal om informationsutbyte mellan förvaringsinstituten

Utredningens förslag: Om matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget har olika förvaringsinstitut ska förvaringsinstituten ingå avtal om informationsutbyte med varandra. Matarfondens fondförvaltare ansvarar för att all information om mottagarfonden eller mottagarfondföretaget som krävs för att matarfondens förvaringsinstitut ska kunna fullgöra sina uppgifter vidarebefordras till matarfondens förvaringsinstitut.

Matarfondens medel, överstigande den gräns som tillåts i placeringsbestämmelserna i 5 kap. LIF, ska inte få placeras i en mottagarfond eller mottagarfondföretag innan avtalet trätt i kraft.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska närmare få ange vad avtalet mellan förvaringsinstituten ska innehålla för uppgifter.

Förslagen genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 9 och 10 §§, samt genom ändring i 13 kap. 1 § LIF.

Skälen för förslaget: För varje värdepappersfond ska det finnas ett förvaringsinstitut som har i uppdrag att ta emot och förvara den egendom som ingår i fonden. Förvaringsinstitutet ska dessutom utöva viss kontroll över fondbolaget och se till bl.a. att försäljning och inlösen av fondandelar går rätt till, att andelarna blir rätt värderade samt att fondens medel används i enlighet med LIF och fondbestämmelserna. Ett förvaringsinstitut ska verkställa fondbolagets beslut under förutsättning att dessa inte strider mot LIF eller fondbestämmelserna. I förvaringsinstitutets uppdrag ligger att balansera fondbolagets makt och därigenom ytterligare stärka andelsägarnas

skydd mot att det anförtrodda kapitalet äventyras. Förvaringsinstitutet ska enligt LIF vara en bank eller ett annat kreditinstitut.

UCITS IV-direktivet föreskriver att när en matarfonds fondförvaltare vill investera i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag och parterna inte har samma förvaringsinstitut ska de båda förvaringsinstituten ingå ett avtal om informationsutbyte för att säkerställa att båda instituten får tillgång till alla de uppgifter och handlingar som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter.²⁶ Det framgår vidare av UCITS IV-direktivet att det är matarfondens fondförvaltare som ansvarar för att till matarfondens förvaringsinstitut vidarebefordra all information om mottagarfonden eller mottagarfondföretaget som krävs för att matarfondens förvaringsinstitut ska kunna fullgöra sina uppgifter.²⁷

Kommissionen har antagit ett direktiv som genomför UCITS IV-direktivet och som innehåller närmare bestämmelser för vilka frågor avtalet ska reglera. I kommissionens direktiv 2010/44/EU föreskrivs bl.a. att avtalet om informationsutbyte mellan förvaringsinstituten ska innehålla villkor om vilka dokument som rutinmässigt ska utbytas samt när och hur dessa ska lämnas (artikel 24). Det framgår även av direktivet att avtalet ska reglera samordning av de båda institutens deltagande när det gäller olika operativa frågor, t.ex. förfarandet för att beräkna fondandelsvärdet för vart och ett av fondföretagen. Här inbegrips eventuella åtgärder som ska skydda mot utnyttjande av tidszonsskillnader mellan olika marknader (market timing). I avtalet ska även anges hur samordning ska ske mellan instituten avseende instruktioner från matarfondföretaget om att köpa eller lösa in andelar i mottagarfondföretaget samt avveckling av sådana transaktioner, inklusive frågor om att överföra apporttillgångar. Avtalet ska även ange vilket lands lagstiftning som är tillämpligt på avtalet (artikel 25).

Av artikel 61.1 UCITS IV-direktivet framgår att ett matarfondföretag inte får investera i mottagarfondföretaget innan avtalet mellan förvaringsinstituten trätt i kraft. Utredningen har den uppfattningen att bestämmelsen bör tolkas på samma sätt som det är föreskrivet i direktivet för avtalet mellan fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. En fondförvaltare för en matarfond får således inte investera i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, överstigande den gräns som

²⁶ Skäl 53 i ingressen och artikel 61.1 i direktiv 2009/65/EG.

²⁷ Artikel 61.1 fjärde stycket i direktiv 2009/65/EG.

tillåts i placeringsbestämmelserna i 5 kap. LIF, innan avtalet mellan förvaringsinstituten trätt i kraft.

Utredningens förslag

I LIF bör det införas en bestämmelse om skyldigheten för matarfondens och mottagarfondens eller mottagarfondföretagets förvaringsinstitut att ingå ett avtal som reglerar informationsutbytet mellan förvaringsinstituten. Det bör även införas en bestämmelse där det framgår att det är matarfondens fondförvaltare som ansvarar för att all information om mottagarfonden eller mottagarfondföretaget som krävs för att matarfondens förvaringsinstitut ska kunna fullgöra sina uppgifter vidarebefordras till fondens förvaringsinstitut.

Det direktiv som kommissionen antagit med regler om innehållet i avtalet om informationsutbyte bör genomföras i svensk rätt genom bestämmelser på lägre nivå än i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter om innehållet i avtalet.

4.10.2 Förvaringsinstitutets kännedom om fel och försummelser i förvaltningen av mottagarfonden

Utredningens förslag: Om mottagarfondens förvaringsinstitut får kännedom om fel eller försummelser i förvaltningen av mottagarfonden vilka bedöms få negativa återverkningar för matarfonden eller matarfondföretaget ska institutet omedelbart meddela Finansinspektionen, matarfondens fondförvaltare, matarfondföretaget eller dess förvaltningsbolag samt dess förvaringsinstitut om upptäckten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få närmare ange vilka fel eller försummelser i förvaltningen av mottagarfonden som förvaringsinstitutet ska rapportera om.

Förslagen genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 5 a kap. 24 §, samt genom ändring i 13 kap. 1 § LIF.

Skälen för förslaget: Av UCITS IV-direktivet framgår att om mottagarfondens förvaringsinstitut upptäcker sådana oegentligheter gällande mottagarfonden som bedöms få negativa återverkningar för matarfonden eller matarfondföretaget ska institutet omedelbart med-

delar Finansinspektionen, matarfondens fondförvaltare, matarfondföretaget eller dess förvaltningsbolag samt dennes förvaringsinstitut om upptäckten.²⁸

Kommissionen har antagit ett direktiv som genomför UCITS IV-direktivet och som innehåller närmare bestämmelser om vilka oegentligheter som avses. Det anges i artikel 26 i kommissionens direktiv 2010/44/EU att det även kan vara fråga om andra oegentligheter än de som nämns i kommissionens direktiv. De oegentligheter som ska rapporteras är bl.a. fel i beräkning av fondandelsvärdet för mottagarfondföretaget och fel i transaktion för köp eller inlösen av andelar i mottagarfondföretaget som görs av matarfondföretaget.

Utredningens förslag

De exempel på överträdelser som anges i kommissionens direktiv är enligt utredningens mening fel och försummelser i förvaltningen av mottagarfonden.

Det bör i LIF införas en bestämmelse om mottagarfondens förvaringsinstituts skyldighet att rapportera sådana fel eller försummelser i förvaltningen av mottagarfonden som har betydelse för dess matarfonder och matarfondföretag.

Det direktiv som kommissionen antagit om vilka fel eller försummelser i förvaltningen av mottagarfonden som förvaringsinstitutet ska rapportera om bör genomföras i svensk rätt genom bestämmelser på lägre nivå än i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter om detta.

4.10.3 Förvaringsinstitutens tystnadsplikt

Gällande rätt

Enskildas förhållanden till en investeringsfond, ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut får inte obehörigen röjas.²⁹ Avsikten med sekretessen är att den ska ha samma omfattning som banksekretessen.³⁰ Enligt 1 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse får enskildas förhållanden till kreditinstitut inte obehörigen röjas.

²⁸ Artikel 61.2 i direktiv 2009/65/EG.

²⁹ 2 kap. 19 § LIF.

³⁰ Prop. 1989/90:153 s. 52.

Av förarbetena till lagen om bank- och finansieringsrörelse framgår att banksekretessen inte är absolut, eftersom inte varje röjande av kundinformation är förbjudet utan endast obehörigt röjande. Den bank som lämnar ut upplysningar om en kund på grund av att banken enligt lag är skyldig till det kan inte anses handla obehörigt.³¹ Med enskilda avses i detta sammanhang en fysisk eller juridisk person som i förhållande till banken anses som kund.³²

Det bör även noteras att personuppgiftslagen (1998:204) (PUL) innehåller regler till skydd för den enskildes integritet i samband med automatiserad behandling av personuppgifter. Enligt 10 § PUL får personuppgifter behandlas om den registrerade lämnat sitt samtycke till behandlingen.

Genomförande i svensk rätt

Utredningens förslag: Förvaringsinstituten ska få lämna uppgifter om fonderna och fondföretagen till varandra när det krävs för att förvaringsinstituten ska kunna fullgöra sina uppdrag. Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 5 a kap. 9 §.

Utredningens bedömning: Det krävs ingen lagändring såvitt avser förvaringsinstitutens tystnadsplikt.

Skälen för förslaget och bedömningen: Av artikel 61.1 tredje stycket i UCITS IV-direktivet framgår att när mottagarfondföretagets eller matarfondföretagets förvaringsinstitut uppfyller kraven i direktivet ska de inte anses bryta mot några bestämmelser som begränsar utlämnandet av information eller som avser uppgiftsskydd, när sådana bestämmelser förekommer i ett avtal, lag eller annan författning. Enligt artikeln ska ett sådant uppfyllande inte medföra något ansvar för ett sådant förvaringsinstitut eller en person som handlar på dess vägnar.

För att förvaringsinstituten ska kunna uppfylla de krav som finns i UCITS IV-direktivet och kunna fullgöra sina uppdrag krävs att information hos ett förvaringsinstitut överlämnas till det andra förvaringsinstitutet.

³¹ Prop. 2002/03:139, s. 478 f.

³² Prop. 2002/03:139 s. 477.

Om fondandelsägaren är en fysisk person kan det i så fall bli fråga om personuppgifter enligt PUL. För att personuppgifter ska kunna behandlas krävs som huvudregel samtycke från fondandelsägaren, dvs. en klar viljeyttring att personuppgifterna får lämnas vidare till det andra förvaringsinstitutet.

Såvitt avser banksekretessen, som regleras i 2 kap. 19 § LIF och 1 kap. 10 § lagen om bank- och finansieringsrörelse, kommer förvaringsinstitutet enligt lag att vara skyldiga att förmedla kundinformation mellan förvaringsinstitutet. Förvaringsinstitutets lämnande av kundinformation till det andra förvaringsinstitutet kan således inte anses som ett obehörigt röjande av information av förvaringsinstitutet. Förvaringsinstitutet kommer inte att bryta mot ovan nämnda lagrum då uppgifter lämnas mellan förvaringsinstitutet.

Det bör av LIF framgå att förvaringsinstitutet får lämna alla uppgifter till varandra som krävs för att instituten ska kunna fullgöra sina uppdrag.

4.11 Revisorer

4.11.1 Avtalet mellan revisorerna

Utredningens förslag: Om det är olika revisorer som granskar matarfondens och mottagarfondens eller mottagarfondföretagets räkenskaper, ska revisorerna ingå ett avtal om informationsutbyte. I avtalet ska även anges de åtgärder som revisorerna ska vidta. Fondförvaltaren för matarfonden får inte placera medel i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, överstigande den gräns som tillåts i placeringsbestämmelserna i 5 kap. LIF, innan avtalet trätt i kraft.

I matarfondens revisionsberättelse ska mottagarfondens eller mottagarfondföretagets revisionsberättelse beaktas.

Om matarfonden inte har samma räkenskapsår som dess mottagarfond eller mottagarfondföretag ska den revisor som reviserar mottagarfonden eller mottagarfondföretaget upprätta en särskild rapport med matarfondens räkenskapsårs slutdatum.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få närmare ange vad avtalet mellan revisorerna ska innehålla.

Förslagen genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 11 och 12 §§, samt genom ändring i 13 kap. 1 § LIF.

Skälen för förslaget: Fondbolagets räkenskaper granskas av revisorer i enlighet med aktiebolagslagens (2005:551) (ABL) och LIF:s bestämmelser. Fondbolagets revisorer granskar även de räkenskaper som ligger till grund för årsberättelsen för en investeringsfond. Revisionsberättelsen, med eventuella anmärkningar, ska i sin helhet återges i årsberättelsen.³³

Avtal mellan revisorer

Av artikel 62.1 UCITS IV-direktivet framgår att när en matarfonds fondförvaltare vill investera i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag, och parterna inte har samma revisorer, ska de båda revisorerna ingå ett avtal om informationsutbyte. Syftet är att säkerställa att båda revisorerna får tillgång till alla uppgifter och handlingar som är nödvändiga för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter.³⁴ I avtalet ska även regleras hur de uppgifter som direktivet ålägger revisorerna ska utföras.

Kommissionen har antagit ett direktiv som genomför UCITS IV-direktivet och som innehåller närmare bestämmelser om vilka frågor avtalet mellan revisorerna ska reglera. I kommissionens direktiv 2010/44/EU föreskrivs att avtalet mellan revisorerna ska innehålla villkor om bl.a. vilka dokument som ska lämnas mellan revisorerna och när och hur detta utbyte ska ske (artikel 27). Avtalet ska även föreskriva vilket lands lagstiftning som är tillämplig på avtalet (artikel 28).

Av artikel 62.1 framgår att ett matarfondföretag inte får investera i mottagarfondföretaget innan avtalet mellan revisorerna trätt i kraft.³⁵ Utredningen har den uppfattningen att bestämmelsen bör tolkas på samma sätt som det är föreskrivet i direktivet för avtalet mellan fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. En fondförvaltare för en matarfond får således inte investera i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, överstigande den gräns som tillåts i placeringsbestämmelserna i 5 kap. LIF, innan avtalet mellan revisorerna trätt i kraft.

³³ 4 kap. 19 § LIF.

³⁴ Skäl 53 i ingressen och artikel 62.1 i direktiv 2009/65/EG.

³⁵ Artikel 62.1 i direktiv 2009/65/EG.

Revisionsberättelse eller särskild rapport

Revisorn som granskar matarfondens räkenskaper ska i sin revisionsberättelse beakta mottagarfondens eller mottagarfondföretagets revisionsberättelse. Om matarfonden inte har samma räkenskapsår som dess mottagarfond eller mottagarfondföretag ska revisorn för mottagarfonden upprätta en särskild rapport med matarfondens räkenskapsårs slutdatum.³⁶

Kommissionens direktiv föreskriver att det i avtalet mellan revisorerna ska finnas villkor som reglerar revisorernas arbete med revisionsberättelserna (artikel 27.2). Om fonderna eller fondföretagen har olika räkenskapsår föreskriver kommissionens direktiv att det i avtalet ska regleras när och hur den särskilda rapporten ska upprättas (artikel 27.3).

Utredningens förslag

I LIF bör det införas en bestämmelse om den skyldighet som föreligger om det är olika revisorer som granskar matarfondens och mottagarfondens eller mottagarfondföretagets räkenskaper. Dessa revisorer ska vara skyldiga att ingå ett avtal som reglerar informationsutbytet mellan revisorerna samt de övriga uppgifterna som LIF ålägger revisorerna. I LIF bör det vidare införas bestämmelser om de olika uppgifterna som direktivet ålägger revisorerna.

Kommissionen har antagit ett direktiv som innehåller regler om innehållet i avtalet. Dessa regler bör genomföras i svensk rätt genom bestämmelser på lägre nivå än i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter om innehållet i avtalet.

³⁶ Artikel 62.2 i direktiv 2009/65/EG.

4.11.2 Avvikelse i mottagarfondens eller mottagarfondföretagets revisionsberättelse

Utredningens förslag: Fondbolagets revisor ska i revisionsberättelsen för matarfonden ange de avvikelser som påpekats i mottagarfondens eller mottagarfondföretagets revisionsberättelse och vilka följder de får för matarfonden.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 5 a kap. 12 §.

Skälen för förslaget: Av artikel 62.2 i UCITS IV-direktivet framgår att matarfondföretagets revisor i revisionsberättelsen ska särskilt rapportera alla eventuella oegentligheter som påpekats i mottagarfondens eller mottagarfondföretagets revisionsberättelse och beskriva vilka följder dessa får för matarfonden.

Kommissionen har antagit ett direktiv som genomför UCITS IV-direktivet och som innehåller närmare bestämmelser för vilka frågor avtalet mellan revisorerna ska reglera. I kommissionens direktiv föreskrivs att avtalet ska reglera vilka ärenden som ska behandlas som oegentligheter.³⁷

Av 27 b § revisionslagen (1999:1079) framgår det att i revisionsberättelsen ska anges om revisorn, i en fråga som behandlas i revisionsberättelsen, har en mening som avviker från företagsledningens eller annan revisors, om revisionens inriktning eller omfattning är begränsad eller om revisorn anser sig sakna tillräckligt underlag för att göra ett uttalande enligt 28 och 29 §§ revisionslagen. Revisionsberättelsen ska innehålla ett uttalande om årsredovisningen upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning. Om det i årsredovisningen inte lämnats sådana upplysningar som ska lämnas enligt lag, ska revisorn ange detta och, om det kan ske, lämna behövliga upplysningar i sin berättelse.³⁸ Om revisorn vid sin granskning har funnit att någon som ingår i företagsledningen har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet ska det anmärkas i berättelsen.³⁹ Revisorn ska vidare anmärka i revisionsberättelsen om han eller hon har funnit att företaget inte fullgjort sin skyldighet att göra skatteavdrag enligt skattebetalningslagen (1997:483), att anmäla sig för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen, att lämna

³⁷ Artikel 27.1 e i Kommissionens direktiv 2010/44/EU.

³⁸ 28 § revisionslagen.

³⁹ 29 § revisionslagen.

skattedeklaration enligt 10 kap. 9, 9 a eller 10 § skattebetalningslagen eller att i rätt tid betala skatter och avgifter som omfattas av 1 kap. 1, 1 b och 2 §§ skattebetalningslagen. Utöver detta får en revisor i revisionsberättelsen lämna sådana upplysningar som han eller hon anser att tredje man bör få kännedom om.⁴⁰

De nämnda situationerna i revisionslagen skulle kunna vara sådana situationer som ska behandlas som avvikelser i mottagarfondens revisionsberättelse och som fondbolagets revisor särskilt ska rapportera om i revisionsberättelsen för matarfonden. Det som i direktivet benämns oegentligheter bör i LIF anges som avvikelser i revisionsberättelsen. I avtalet mellan revisorerna ska avvikelssituationerna närmare anges. I de föreskrifter som kommer att närmare ange vad avtalet mellan revisorerna ska innehålla kommer även denna fråga att regleras.

Av LIF bör framgå att fondbolagets revisor ska i revisionsberättelsen för matarfonden särskilt rapportera dels om de avvikelser som påpekats i mottagarfondens eller mottagarfondföretagets revisionsberättelse, dels beskriva vilka följder dessa avvikelser får för matarfonden.

4.11.3 Revisors tystnadsplikt

Gällande rätt

Eftersom ett fondbolag som förvaltar en värdepappersfond är ett aktiebolag blir bl.a. bestämmelserna i ABL tillämpliga för fondbolaget.

Av 9 kap. 41 § ABL framgår att revisorn inte får till en enskild aktieägare eller till någon utomstående obehörigen lämna upplysningar om sådana bolagets angelägenheter som revisorn får kännedom om när han eller hon fullgör sitt uppdrag, om det kan vara till skada för bolaget.

Tystnadsplikten omfattar sådana uppgifter om bolagets angelägenheter som revisorn fått vetskap om vid utförandet av sin granskning och vars röjande skulle kunna vara till skada för bolaget. I princip gäller den även efter det att revisorns uppdrag har upphört. Överträder revisorn tystnadsplikten, kan han eller hon bli skadestånd-

⁴⁰ 31 § revisionslagen.

skyldig. Tystnadsplikten är naturlig med tanke på att revisorn i princip har full tillgång till bolagets räkenskaper och övriga handlingar.⁴¹

Tystnadsplikten är emellertid inskränkt. Den omfattar inte situationer då utlämnandet inte är eller kan vara bolaget till någon skada. Hit hör i första hand utlämnande av uppgifter som är harmlösa för bolaget. Men det torde också finnas ett visst utrymme för revisorn att lämna vidare uppgifter i sådana fall då uppgifterna i och för sig inte är harmlösa men revisorn säkert kan utgå från att mottagaren inte kommer att missbruka dem eller lämna dem vidare bolaget till skada. Detta ger revisorn möjlighet att lämna uppgifter vidare till personer som han eller hon behöver rådgöra med inom ramen för revisionsuppdraget och vars tystnad han eller hon har försäkrat sig om.⁴² Slutligen gäller tystnadsplikten inte heller då revisorn, till följd av bestämmelser i annan lagstiftning, är skyldig att lämna ut uppgifter.⁴³ Ett exempel på den situationen är 10 kap. 8 § LIF. Där framgår att när en revisor fullgör ett uppdrag i ett fondbolag ska revisorn omedelbart rapportera till Finansinspektionen om han eller hon får kännedom om vissa förhållanden i fondbolaget. De förhållanden som avses är sådana som kan utgöra en väsentlig överträdelse av någon författning som reglerar bolagets verksamhet, kan påverka bolagets fortsatta drift negativt eller kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 9 kap. 33 eller 34 §§ ABL.

Enligt 26 § revisorslagen (2001:883) får en revisor inte, till fördel för sig själv eller till skada eller nytta för någon annan, använda uppgifter som revisorn fått i sin yrkesutövning. Det framgår vidare att revisorn inte heller får obehörigen röja sådana uppgifter samt att revisorn ska se till att biträde till honom eller henne iakttar dessa föreskrifter.

Av 2 kap. 19 § LIF framgår att enskildas förhållande till en investeringsfond, ett fondbolag eller ett förvaringsinstitut inte får obehörigen röjas.

Det bör även noteras att PUL innehåller regler till skydd för den enskildes integritet i samband med automatiserad behandling av personuppgifter. Enligt 10 § PUL får personuppgifter behandlas bara om den registrerade lämnat sitt samtycke till behandlingen.

⁴¹ Andersson, Johansson, Skog; Aktiebolagslagen – En kommentar Del I, Norstedts gula bibliotek, Supplement 5, maj 2010, s 9:90.

⁴² Andersson m.fl.; kommentaren till aktiebolagslagen s 9:91.

⁴³ Andersson m.fl.; kommentaren till aktiebolagslagen s 9:92.

Genomförande i svensk rätt

Utredningens förslag: Revisorerna för en matarfond och dess mottagarfond eller mottagarfondföretag ska få lämna uppgifter om fonderna och fondföretagen till varandra när det krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppdrag. Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 5 a kap. 11 §.

Utredningens bedömning: Det krävs ingen lagändring såvitt avser revisorernas tystnadsplikt.

Skälen för förslaget och bedömningen: Av artikel 62.3 i UCITS IV-direktivet framgår att när mottagarfondföretagets och matarfondföretagets revisorer uppfyller villkoren i direktivet ska de inte anses bryta mot några bestämmelser som begränsar utlämnande av information eller som avser uppgiftsskydd, när sådana bestämmelser förekommer i ett avtal, lag eller annan författning. Det framgår vidare att sådant uppfyllande inte ska medföra något ansvar för en revisor eller en person som handlar på dennes vägnar. Enligt utredningens bedömning bör det av LIF framgå att revisorerna får lämna uppgifter till varandra om värdepappersfonden och fondföretagen när det krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppdrag enligt LIF.

För att de båda revisorerna ska kunna uppfylla de krav som finns i UCITS IV-direktivet och kunna fullgöra sina uppdrag krävs det att sekretessbelagd information får överlämnas mellan de båda revisorerna. Utredningen föreslår att skyldigheten att lämna över information ska regleras i lag. Revisorerna kommer då att vara behöriga att lämna upplysningar till varandra. Detta medför även att revisorerna, i de sällsynta fall de skulle behöva överlämna uppgifter om enskildas förhållanden till varandra, skulle vara behöriga att göra även detta.

Om det vid informationsutbytet mellan revisorerna förekommer personuppgifter enligt PUL krävs som huvudregel samtycke från fondandelsägaren, dvs. en klar viljeyttring att personuppgifterna får lämnas vidare till den andra revisorn.

Det krävs ingen lagändring såvitt avser revisorernas tystnadsplikt.

4.12 En värdepappersfonds omvandling från matarfond till en värdepappersfond som inte omfattas av 5 a kap. LIF

Utredningens bedömning: Finansinspektionens godkännande av fondbestämmelser krävs då en fondförvaltare beslutar att en matarfond ska omvandlas till en värdepappersfond, som de allmänna placeringsreglerna ska vara tillämplig på.

Det krävs ingen ändring i LIF såvitt avser matarfondens omvandling till en värdepappersfond som inte omfattas av placeringsbestämmelserna i 5 a kap. LIF.

Skälen för bedömningen: En fondförvaltare för en matarfond kan av olika anledningar vilja att värdepappersfonden inte längre ska vara en matarfond. Fondförvaltaren kan t.ex. vara missnöjd med hur förvaltningen av medlen sker i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget och vill därför själv aktivt förvalta medlen. Det kan också bero på att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska fusioneras, delas eller upplösas. I de sistnämnda situationerna ska matarfonden enligt UCITS IV-direktivet ansöka hos Finansinspektionen om dess godkännande av att matarfonden omvandlas till en vanlig värdepappersfond eller att fonden investerar i en annan mottagarfond eller mottagarfondföretag. Finansinspektionen kommer i samband med ansökan pröva värdepappersfondens ändrade fondbestämmelser.⁴⁴ (se avsnitt 4.19–4.20).

Om i stället den först beskrivna situationen föreligger, dvs. att fondförvaltaren i fortsättningen själv vill aktivt förvalta matarfondens medel, innehåller UCITS IV-direktivet inga bestämmelser som reglerar denna situation. Det blir därför de nationella bestämmelserna som reglerar vad som gäller när en värdepappersfond omvandlas från matarfond till en s.k. vanlig värdepappersfond, som de allmänna placeringsreglerna i 5 kap. ska vara tillämplig på. Enligt utredningens mening kommer det att krävas att Finansinspektionen godkänner de nya fondbestämmelserna i enlighet med de föreslagna bestämmelserna i 4 kap. 9 § LIF.

⁴⁴ Artikel 60.4 och 60.5 i direktiv 2009/65/EG.

4.13 Market timing

Utredningens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad avtalet mellan fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska innehålla för villkor som t.ex. vilka rutiner som ska finnas för att granska och övervaka eventuell förekomst av market timing.

Förslaget genomförs genom ändring i 13 kap. 1 § LIF, se även avsnitt 4.9.

Skälen för förslaget:

Direktivets bestämmelser

För att undvika tidszonsskillnader mellan olika marknader, s.k. market timing, föreskriver artikel 60.2 UCITS IV-direktivet att mottagarfondföretaget och matarfondföretaget ska vidta lämpliga åtgärder för att samordna tidpunkten för beräkning och offentliggörande av fondandelsvärdet. Bestämmelsen är till för att förhindra möjligheter till arbitrage. Med arbitrage menas att investerare genomför handel med fondandelar till kända eller felprissatta kurser. Arbitrage kan innebära att det sker en utspädning av fondens värde.

Kommissionen har antagit ett direktiv som genomför UCITS IV-direktivet och som innehåller närmare bestämmelser om det avtal som fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska ingå. Om det är nödvändigt ska detta avtal bl.a. innehålla lämpliga villkor för att säkerställa att kravet i artikel 60.2 uppfylls (artikel 10 d i kommissionens direktiv 2010/44/EU).

Market timing

En fond eller ett fondföretag kan genom att vara notifierad i olika EES-länder marknadsföra andelar på olika marknader. I Finansinspektionens rapport från 2004 lämnades följande redogörelse om market timing.⁴⁵

⁴⁵ Finansinspektionens rapport 2004:3 Sen fondhandel och market timing s. 6 f.

Med "market timing" menas att investerare kan utnyttja tidszonsskillnader mellan de olika marknader där fondens innehav är placerade eftersom fondandelskursen endast fastställs en gång per dag. Tidszonsskillnader gör att andelskurserna inte nödvändigtvis reflekterar ett "korrekt" värde. "Market timing" kan vara möjlig i fonder som har innehav som helt eller delvis handlas på marknader som ej är öppna vid tidpunkten för fastställande av andelskursen. Om tidpunkten exempelvis är på eftermiddagen svensk tid kan flera timmar "gammal" prisinformation komma att användas vid värderingen av exempelvis innehaven i en Japanfond, där börsen stänger kl. 07.00 svensk tid. Om marknadspåverkande information har kommit efter den japanska börsens stängning så är det sannolikt att den andelskurs som sätts på eftermiddagen inte avspeglar ett "korrekt" värde.

Finansinspektionen redovisade också konsekvenser av företeelsen (s. 7).

Investerare som genomför handel till kända eller felprijsatta kurser, s.k. arbitragehandel, kan skada övriga långsiktiga andelsägare genom att det kan ske en utspädning av fondens värde. Vinster som genereras genom att investerare handlar till dessa kurser sker på bekostnad av andelsägarkollektivet. Investerarna "kommer in" till för låga kurser, och "kommer ut" till för höga kurser. När en investerare köper eller löser in fondandelar måste fondens förvaltare köpa tillgångar respektive sälja fondens underliggande tillgångar. Om inte förvaltaren har någon möjlighet att köpa eller sälja dessa värdepapper till det pris som dessa värderades till i samband med värderingen av fonden, det vill säga andelskursen reflekterar inte de aktuella marknadsvärdena av innehaven, så sker en utspädning av fondens värde.

Om det sker många stora kortsiktiga affärer så måste fondens förvaltare parera det med många köp och försäljningar av underliggande värdepapper vilket leder till högre transaktionskostnader för fonden.

Gällande rätt

Av 4 kap. 10 § LIF framgår att andelar i en investeringsfond ska vara lika stora och medföra lika rätt till den egendom som ingår i fonden. Värdet av en fondandel är fondens värde delat med antalet fondandelar. Fondens värde ska beräknas enligt de grunder som anges i fondbestämmelserna och den egendom som ingår i fonden ska värderas med ledning av gällande marknadsvärde. Av 4 kap. 8 § LIF framgår att fondbestämmelserna ska ange grunderna för beräkning av försäljnings- och inlösenpris för fondandelarna samt var och hur försäljning eller inlösen av fondandelar ska ske.

I Finansinspektionen föreskrifter (FFFS 2008:11) 14 kap. 10 § framgår att det i fondbestämmelserna ska anges när och var försäljnings- och inlösenkursen för fondandelarna ska offentliggöras. I fondbestämmelserna ska det också anges vilka principer som används för att fastställa försäljnings- och inlösenkurs i investeringsfonden och det ska särskilt anges att försäljning eller inlösen ska ske till en för andelsägaren vid tillfället för begäran om försäljning eller inlösen okänd kurs.

Det finns i lag ingen särskild bestämmelse som reglerar kort-siktig spekulation i handel med fondandelar. Fondbolaget ska emellertid enligt 4 kap. 2 § LIF vid varje tillfälle se till att uteslutande tillvarata andelsägarnas gemensamma intressen. Ett fondbolag ska också driva sin verksamhet så att allmänhetens förtroende för fondmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras samt i övrigt så att verksamheten kan anses sund.⁴⁶

Om en fondandelsägare tillfogats skada genom att fondbolaget överträtt LIF eller fondbestämmelserna, ska fondbolaget ersätta skadan.⁴⁷ Om ett fondbolag visar sig olämpligt att utöva fondverksamhet kan Finansinspektionen, med stöd av 12 kap. 1 § andra stycket LIF, återkalla tillståndet.

Fondbolagens förenings svenska kod för fondbolag innehåller bestämmelser som syftar till att motverka sen handel i fondandelar (dvs. handel som sker till känd kurs) samt förhindra market timing.⁴⁸

Utredningens bedömning

Av artikel 60.2 i UCITS IV-direktivet framgår att fondförvaltarna för fonderna ska vidta lämpliga åtgärder för att samordna tidpunkten för beräkning och offentliggörande av fondandelsvärdet. Avtalet mellan fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska bl.a. innehålla vilka åtgärder fondförvaltarna ska vidta för att undvika market timing. Utredningen föreslår i avsnitt 4.9 att Finansinspektionen ska få föreskriva vad avtalet mellan fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska innehålla. Det ska således av avtalet mellan fondförvaltarna framgå vilka rutiner som ska finnas för att granska och övervaka eventuell förekomst av market timing.

⁴⁶ 2 kap. 17 § LIF.

⁴⁷ 2 kap. 21 § LIF.

⁴⁸ Fondbolagens förening, Svensk kod för fondbolag (2010-02-10), avsnitt 12.

Mot bakgrund av det anförda anser utredningen att det inte krävs någon ytterligare ändring i LIF utöver den av utredningen redan föreslagna för att täcka bestämmelsen i artikel 60.2 i direktivet.

4.14 Senareläggning av försäljning och inlösen av fondandelar

Utredningens förslag: Om en fondförvaltare för en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag tillfälligt senarelägger försäljning eller inlösen av fondandelar ska även fondförvaltaren till dess matarfond under samma period ha rätt att göra detsamma. Anmälan om åtgärden ska ges in till Finansinspektionen och eventuellt till den behöriga myndigheten i de länder där fonden har anmält att den vill marknadsföra andelar. Om inte fondförvaltaren till matarfonden i den beskrivna situationen beslutar att senarelägga försäljning och inlösen av andelar får Finansinspektionen besluta att fondförvaltaren ska senarelägga försäljning och inlösen av fondandelar.

Fondbolaget eller förvaltningsbolaget ska underrätta andelsägarna i matarfonden om dess beslut att senarelägga försäljning och inlösen av fondandelar.

Förslagen genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 5 a kap. 15 §.

Skälen för förslaget: Av artikel 60.3 UCITS IV-direktivet framgår att om ett mottagarfondföretag tillfälligt senarelägger tidpunkten för inlösen eller tecknande av andelar i fondföretaget, ska även dess matarfondföretag ha rätt att under samma period göra detsamma. Detta gäller oavsett om det är på mottagarfondföretagets initiativ eller på begäran av den behöriga tillsynsmyndigheten som mottagarfondföretaget vidtar dessa åtgärder.

Bestämmelsen har tillkommit för att skydda matarfondens andelsägare. Om fondförvaltaren för en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag har anmält till den behöriga myndigheten att förvaltaren har beslutat att avvakta med att lösa in eller sälja andelar p.g.a. en undantagssituation och då ett uppskov är motiverat med hänsyn till andelsägarnas gemensamma intressen uppstår det problem för matarfondens fondförvaltare. En fondförvaltare för en matarfond som får en begäran om inlösen av fondandelar från en andelsägare

kan då i sin tur behöva begära inlösen av fondandelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretag för att få medel till inlösen. Om fondförvaltaren till mottagarfonden eller mottagarfondföretaget har beslutat att senarelägga inlösen av andelar, innebär det att fondförvaltaren för matarfonden inte har möjlighet att lösa in sin fondandel i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget och kan då inte heller betala sin andelsägare.

Bestämmelsen skyddar även matarfonden om den situation uppkommer att ett större inflöde sker till matarfonden och matarfondens fondförvaltare inte kan köpa fondandelar i mottagarfonden. Fondförvaltaren skulle i ett sådant fall bryta mot lagens krav på hur matarfondens tillgångar ska placeras och mot fondbestämmelserna, eftersom andelen likvida medel blir för hög.

Artikel 60.3 medför att fondförvaltarna till en matarfond kommer att, efter anmälan till Finansinspektionen, kunna avvakta med att sälja och lösa in fondandelar om fondförvaltaren till mottagarfonden eller mottagarfondföretaget har anmält detsamma till Finansinspektionen eller till den behöriga myndigheten i mottagarfondföretagets hemland. Fondförvaltarens senareläggning av försäljning och inlösen av matarfondens fondandelar får pågå under samma period som fondförvaltaren till mottagarfonden eller mottagarfondföretaget senarelägger försäljning och inlösen av fondandelar. Det behöver inte föreligga en undantagssituation för matarfonden för att fondförvaltaren ska få besluta om senareläggning av försäljning och inlösen av fondandelar. Om fondförvaltaren har anmält att förvaltaren vill marknadsföra andelar i matarfonden i annat EES-land enligt den av utredningen föreslagna 2 kap. 15 b § LIF, ska fondförvaltaren för matarfonden anmäla beslutet att senarelägga försäljning och inlösen av fondandelar till den behöriga myndigheten i det landet.

Om inte fondförvaltaren för matarfonden i den beskrivna situationen beslutar att senarelägga försäljning och inlösen av andelar får Finansinspektionen besluta att fondförvaltaren ska senarelägga försäljning och inlösen av fondandelar.

Fondbolaget eller förvaltningsbolaget ska underrätta andelsägarna i matarfonden om beslutet att senarelägga försäljning och inlösen av fondandelar.

Utredningen föreslår i avsnitt 7.3 i betänkandet att bestämmelsen i 4 kap. 13 § första stycket sista meningen LIF ska tas bort och att nya bestämmelser ska införas, 4 kap. 13 a och 13 b §§ LIF. De föreslagna bestämmelserna innebär att ett fondbolag eller förvalt-

ningsbolag får, i undantagsfall när omständigheterna så kräver, och då uppskovet är berättigat med hänsyn till andelsägarnas intresse, under viss tid senarelägga försäljning och inlösen av andelar. Den nya bestämmelsen ger även Finansinspektionen möjlighet att besluta att en fond under viss tid ska senarelägga försäljning och inlösen av andelar om det är i andelsägarnas eller allmänhetens intresse. Med hänsyn till att de föreslagna 4 kap. 13 a och 13 b §§ LIF inte täcker den situation som regleras i artikel 60.3 föreslår utredningen att en särskild bestämmelse införs om detta i 5 a kap. 15 § LIF.

4.15 Matarfondens informationsbroschyr

Utredningens förslag: Vad matarfondens informationsbroschyr, marknadsföringsmaterial, årsberättelse och halvårsredogörelse ska innehålla för uppgifter, utöver de uppgifter dessa handlingar ska innehålla enligt 4 kap. LIF, ska framgå av 5 a kap. LIF.

Fondförvaltaren för matarfonden ska på begäran kostnadsfritt översända mottagarfondens eller mottagarfondföretagets informationsbroschyr, årsberättelse och halvårsredogörelse till den som avser att köpa andelar i matarfonden.

Fondförvaltaren för matarfonden ska ge in mottagarfondföretagets årsberättelse och halvårsredogörelse till Finansinspektionen.

Förslagen genomförs genom införande av fyra nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 16–18 och 23 §§.

Skälen för förslaget: Som ett ytterligare skydd för investerarna i en matarfond föreskriver artikel 63 i UCITS IV-direktivet att matarfondens prospekt (informationsbroschyr) ska innehålla viss bestämd information. Artikel 63 föreskriver även att viss bestämd information ska tas in i matarfondens årsberättelse, halvårsredogörelse och marknadsföringsmaterial, utöver den information som alltid ska finnas i dessa handlingar. Utredningen föreslår att bestämmelserna i artikel 63 punkterna 1, 2 och 4 genomförs i Sverige genom två nya paragrafer, 5 a kap. 16 och 17 §§ LIF.

Informationsbroschyren ska för det första innehålla en förklaring att matarfonden är en matarfond till en angiven mottagarfond eller ett angivet mottagarfondföretag. Av informationsbroschyren ska också framgå matarfondens placeringsmål och placeringsinriktning, inbegripet riskprofil. Med placeringsmål avses vad fondbo-

laget vill uppnå med fondens placeringsinriktning. Det ska även anges om matarfondens och mottagarfondens eller mottagarfondföretagets resultat är identiska eller i vilken utsträckning och av vilka skäl de skiljer sig åt. Merparten av matarfondens värde kommer att vara placerat i mottagarfonden. Detta innebär att resultaten för de båda fonderna kommer att i stort sett vara desamma. I informationsbroschyren ska det framgå om resultaten skiljer sig åt och i vilken utsträckning. Det ska även anges i informationsbroschyren vilka placeringsformer fondbolaget för matarfonden har valt för fondens resterande medel. Vidare ska det finnas uppgift om matarfondens totala exponering som hänför sig till derivatinstrument. I informationsbroschyren ska det finnas en kort beskrivning av mottagarfonden eller mottagarfondföretaget och uppgift om hur dess informationsbroschyr kan erhållas. Av denna beskrivning ska framgå mottagarfondens eller mottagarfondföretagets organisation, placeringsmål och placeringsinriktning, inbegripet riskprofil. Det ska i informationsbroschyren finnas en sammanfattning av det avtal som fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ingått eller fondförvaltarens gemensamma uppföranderegler, om fonderna förvaltas av samma fondförvaltare. Det ska också finnas uppgifter om var andelsägarna kan få ytterligare information om mottagarfonden eller mottagarfondföretaget och det avtal som ingåtts mellan fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. I informationsbroschyren ska det finnas en beskrivning av alla kostnader och kostnadsersättningar som har debiterats matarfonden och som är hänförliga till dess placeringar i andelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. I informationsbroschyren ska det även finnas uppgift om de övriga förvaltningsavgifter som debiteras av fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. Slutligen ska informationsbroschyren innehålla en beskrivning av de skattemässiga konsekvenserna som uppkommer för matarfonden, kopplat till dess placeringar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget.

Matarfondens fondförvaltare ska i informationsbroschyren och i marknadsföringsmaterial ange att förvaltarens stadigvarande placerar 85 procent eller mer av fondens tillgångar i andelar i en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag.⁴⁹

⁴⁹ Artikel 63.1 a) och 63.4 i direktiv 2009/65/EG.

Av 4 kap. 18 och 19 §§ LIF framgår vad en värdepappersfonds årsberättelse och halvårsredogörelse ska innehålla för information. Förutom dessa uppgifter ska det i en matarfonds årsberättelse finnas en uppgift om de förvaltningsavgifter som debiteras av fondförvaltaren för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget.⁵⁰ I matarfondens årsberättelse och halvårsredogörelse ska anges hur mottagarfondens eller mottagarfondföretagets årsberättelse och halvårsredogörelse kan erhållas.⁵¹

Fondförvaltaren för matarfonden ska på begäran av en investerare kostnadsfritt översända en papperskopia av mottagarfondens eller mottagarfondföretagets informationsbroschyr, årsberättelse och halvårsredogörelse.⁵²

Handlingar till Finansinspektionen

Artikel 63.3 i UCITS IV-direktivet föreskriver att matarfondföretaget ska översända prospektet (informationsbroschyren) och basfakta för investerare (faktabladet) samt mottagarfondföretagets årsberättelse och halvårsredogörelse till den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland. Enligt 4 kap. 21 § LIF ska informationsbroschyr, faktablad, årsberättelse och halvårsredogörelse ges in till Finansinspektionen. Detta ska ske kontinuerligt när ändringar görs i handlingarna. Eftersom fondförvaltarna för mottagarfonden och matarfonden redan i dag är skyldiga att ge in informationsbroschyr och faktablad till inspektionen krävs endast ett tillägg i LIF om att fondförvaltaren för matarfonden också ska ge in mottagarfondföretagets årsberättelse och halvårsredogörelse till inspektionen. En sådan bestämmelse bör införas i kapitlet om mottagarfonder- och matarfonder.

⁵⁰ Artikel 63.2 i direktiv 2009/65/EG.

⁵¹ Artikel 63.2 i direktiv 2009/65/EG.

⁵² Artikel 63.5 i direktiv 2009/65/EG.

4.16 Avgift och ekonomisk ersättning

Utredningens förslag: Fondförvaltare för en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag får inte ta ut någon avgift av matarfonden eller matarfondföretaget vid försäljning eller inlösen av andelar.

Om provision eller annan ekonomisk ersättning betalas ut till ett fondbolag eller någon annan som handlar på dess uppdrag i samband med att matarfondens medel placeras i andelar i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag, ska denna ersättning tillföras matarfondens tillgångar.

Förslagen genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 13 och 14 §§.

Skälen för förslaget: Av artikel 66.2 i UCITS IV-direktivet framgår att ett mottagarfondföretag inte får debitera ett matarfondföretag några avgifter vid köp respektive avyttring av andelar. Denna bestämmelse bör införas i det nya kapitlet om mottagarfonder- och matarfonder. Direkta kostnader för avyttringar och köp av fondandelar får dock tas ut. Det bör noteras att bestämmelsen inte hindrar mottagarfondens fondförvaltare eller mottagarfondföretaget från att debitera matarfonden en förvaltningsavgift.

Av artikel 65.2 UCITS IV-direktivet framgår att om en serviceavgift, provision eller annan ekonomisk ersättning betalas ut i samband med att en matarfonds medel placeras i andelar i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag, ska detta belopp tillföras matarfondens tillgångar. Ersättningen ska tillföras matarfonden oavsett om det är fondbolaget eller någon annan som på fondbolagets uppdrag köper andelar i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag.

När fondförvaltaren för matarfonden köper andelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget kan det för den senare innebära en stor insättning. Vid sådana större insättningar av medel förekommer det att matarfondens fondförvaltare eller den som för dennes räkning placerar medlen i en fond erhåller ersättning från mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. Enligt direktivet ska denna ersättning tillföras matarfondens tillgångar och således komma matarfondens andelsägare till godo. Detta är en generell regel som redan i dag får anses gälla genom sundhetskravet i 2 kap. 17 § LIF och regeln i 4 kap. 2 § tredje stycket LIF om att fondbolaget vid förvaltningen av en investeringsfond uteslutande ska handla i fond-

andelsägarnas gemensamma intresse. Med hänsyn till vikten av bestämmelsen i artikel 65.2 har utredningen valt att föreslå att genomföra artikeln genom en särskild bestämmelse i kapitlet om mottagarfonder- och matarfonder, 5 a kap. 14 § LIF.

4.17 Uppgiftsskyldighet för fondförvaltaren för mottagarfonden

Utredningens förslag: Mottagarfondens fondförvaltare ska till Finansinspektionen meddela identitetsuppgifter om varje ny matarfond eller varje nytt matarfondföretag som har investerat i mottagarfonden. Inspektionen ska därefter omedelbart lämna vidare uppgifterna till den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 5 a kap. 22 §.

Skälen för förslaget: Det är viktigt för tillsynsmyndigheten att få veta vilka matarfonder och matarfondföretag som investerar i en angiven mottagarfond eller i ett angivet mottagarfondföretag. Artikel 66.1 i UCITS IV-direktivet föreskriver om mottagarfondföretagets skyldighet att lämna dessa uppgifter till den behöriga myndigheten i sitt hemland. Enligt artikeln ska den behöriga myndigheten omedelbart lämna vidare uppgifterna till den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland.

När en svensk värdepappersfond omvandlas till en matarfond får Finansinspektionen kännedom om detta genom att fondens fondförvaltare ansöker hos inspektionen om tillstånd att placera medel i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag. När en fondförvaltare för en matarfond önskar lösa in andelar i en mottagarfond eller mottagarfondföretag och placera medlen i en annan mottagarfond eller mottagarfondföretag måste fonden ånyo ansöka hos inspektionen om tillstånd. Även i denna situation får inspektionen kännedom om den planerade nya placeringen. Det finns ändå ett värde i att inspektionen får kännedom om att den planerade placeringen är gjord. Med hänsyn härtill föreslår utredningen att det ska införas en särskild bestämmelse i LIF om att fondförvaltaren för den svenska mottagarfonden till inspektionen ska lämna uppgifter om att en ny matarfond eller matarfondföretag har investerat

i mottagarfonden. Av bestämmelsen ska även framgå inspektionens skyldighet att omedelbart lämna vidare uppgiften till den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland.

4.18 Finansinspektionens informationsskyldighet

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska underrätta fondförvaltaren för matarfonden om varje beslut, åtgärd eller upptäckt av bristande uppfyllelse av kraven i 5 a kap. LIF som rör mottagarfonden. Inspektionen ska även informera matarfondens fondförvaltare om det som en revisor rapporterat till inspektionen om förhållanden i mottagarfondens fondbolags verksamhet som avses i 10 kap. 8 § LIF. Inspektionens skyldighet att informera fondförvaltaren för matarfonden ska även gälla varje beslut, åtgärd eller upptäckt av bristande uppfyllelse av kraven i 5 a kap. LIF som rör mottagarfondens fondförvaltare, förvaringsinstitut eller revisor.

Inspektionens informationsskyldighet till fondförvaltaren för matarfonden gäller även beslut, åtgärd eller upptäckt av bristande uppfyllelse av kraven i 5 a kap. LIF som rör mottagarfondföretaget, dess förvaltningsbolag, förvaringsinstitut eller revisor. Inspektionen ska även informera matarfondens fondförvaltare om det som en revisor rapporterat till inspektionen om förhållanden i verksamheten i det fondbolag som förvaltar ett mottagarfondföretag och som avses i 10 kap. 8 § LIF.

Om det är ett matarfondföretag som investerat i mottagarfonden ska inspektionen lämna vidare uppgifterna om mottagarfonden till den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland.

Om inspektionen från en behörig myndighet i ett annat EES-land får sådan information om ett mottagarfondföretag som har en svensk matarfond som andelsägare, ska inspektionen omedelbart vidarebefordra uppgiften till matarfondens fondförvaltare.

Förslagen genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 25 och 26 §§.

Skälen för förslaget: Med hänsyn till att fondförvaltaren för en matarfond placerar merparten av fondens medel i en mottagarfond eller i ett mottagarfondföretag krävs att fondförvaltaren för matarfonden

är väl insatt i hur mottagarfonden eller mottagarfondföretaget förvaltas, för att kunna handla i sina andelsägares intressen. Fondförvaltaren för matarfonden ska ha lika mycket information som fondförvaltaren för mottagarfonden har. Detta förutsätter att fondförvaltaren för matarfonden omedelbart får reda på de beslut tillsynsmyndigheterna fattar om mottagarfonden eller mottagarfondföretaget eller andra missförhållanden som tillsynsmyndigheten får kännedom om. Det är även viktigt att fondförvaltaren får reda på de beslut tillsynsmyndigheterna fattar om mottagarfondens fondförvaltare, förvaringsinstitut och revisor.

Enligt artikel 67.1 i UCITS IV-direktivet ska Finansinspektionen underrätta fondförvaltaren för den svenska matarfonden om varje beslut, åtgärd eller upptäckt av bristande uppfyllelse av kraven i 5 a kap. LIF som rör mottagarfonden. Inspektionen ska även informera matarfondens fondförvaltare om det som en revisor rapporterat till inspektionen om förhållanden i mottagarfondens fondbolags verksamhet och som avses i 10 kap. 8 § LIF. Inspektionens underrättelseskyldighet gäller även för beslut, åtgärd eller upptäckt av bristande uppfyllelse av kraven i LIF som rör mottagarfondens fondförvaltare, förvaringsinstitut eller revisor.

Enligt utredningens mening ska inspektionen endast vara skyldig att förmedla till fondförvaltaren för matarfonden sådan information som är viktig för denna fondförvaltare att känna till. Inspektionen måste självklart ha belägg för den information som inspektionen förmedlar vidare till fondförvaltaren. När inspektionen informerar fondförvaltaren för matarfonden måste inspektionen beakta att likabehandlingsprincipen inte åsidosätts vad gäller de andra andelsägarna i mottagarfonden.

Inspektionens informationsskyldighet till matarfonden omfattar även beslut, åtgärd eller upptäckt av bristande uppfyllelse av kraven i 5 a kapitlet som gäller mottagarfondföretaget. I första hand är det tillsynsmyndigheten i mottagarfondföretagets hemland som utövar tillsyn över mottagarfondföretaget. Det finns i vissa fall möjlighet för inspektionen att vidta åtgärder eller fatta beslut som gäller mottagarfondföretaget. Detta medför att det kan uppstå situationer där inspektionen ska underrätta matarfonden om inspektionens beslut, åtgärd m.m. som rör mottagarfondföretaget. Om mottagarfondföretaget skulle förvaltas av ett svenskt fondbolag ska inspektionen även informera matarfondens fondförvaltare om det som en revisor rapporterat till inspektionen om förhållanden i mottagarfondföretagets fondbolags verksamhet som avses i 10 kap. 8 § LIF.

Inspektionens underrättelseskyldighet gäller även beslut, åtgärd eller upptäckt av bristande uppfyllelse av kraven i LIF som rör mottagarfondföretagets fondförvaltare, förvaringsinstitut eller revisor.

Om uppgifterna rör en mottagarfond som har ett matarfondföretag ska inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland.⁵³

Om inspektionen från en behörig myndighet i ett annat EES-land får information om ett mottagarfondföretag, som har en svensk matarfond som andelsägare, ska inspektionen omedelbart lämna vidare uppgiften till matarfondens fondförvaltare.

Bestämmelserna i artikel 67 bör införas genom två nya bestämmelser i LIF, 5 a kap. 25 och 26 §§.

4.19 Följder av att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget upplöses eller går i likvidation

Utredningens förslag: Om en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag ska upplösas eller gå i likvidation ska även matarfonden upplösas. En anmälan ska ges in till Finansinspektionen om att förvaltningen av matarfonden ska lämnas över till förvaringsinstitutet. Andelsägarna i matarfonden ska informeras utan onödigt dröjsmål om förvaringsinstitutets övertagande av fonden.

I stället för att låta matarfonden upplösas får fondförvaltaren ansöka hos inspektionen om att minst 85 procent av matarfondens tillgångar får placeras i en annan angiven mottagarfond eller mottagarfondföretag eller att matarfondens fondbestämmelser ändras så att placeringsbestämmelserna i 5 a kap. LIF inte längre gäller för värdepappersfonden.

Anmälan och ansökan ska ges in till inspektionen senast två månader efter att fondförvaltaren som förvaltar matarfonden fått information om att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska upplösas eller gå i likvidation.

Om information lämnats om mottagarfondens eller mottagarfondföretagets beslut om upplösning eller likvidation mer än fem månader före det datum då upplösningen eller likvidationen kommer att inledas, ska fondbolaget som förvaltar matar-

⁵³ Artikel 67.2 i direktiv 2009/65/EG.

fonden lämna in anmälan eller ansökan om vad som ska ske med matarfonden senast tre månader före det datum då upplösningen eller likvidation inleds.

Inspektionen ska inom 15 arbetsdagar efter att ansökan enligt 5 a kap. 28 § LIF lämnats in underrätta sökanden om dess beslut.

Fondförvaltaren som förvaltar matarfonden ska meddela fondförvaltaren som förvaltar mottagarfonden eller mottagarfondföretaget om Finansinspektionens beslut.

Finansinspektionen ska godkänna på vilket sätt fondförvaltaren som förvaltar matarfonden ska erhålla utdelningen från mottagarfonden eller mottagarfondföretaget samt hur förvaltningen ska ske av dessa medel när behållningen från likvidationen eller upplösningen av mottagarfonden eller mottagarfondföretaget betalas ut innan fondförvaltaren för matarfonden ånyo börjat placera sina medel.

Mottagarfonden kan upplösas tidigast tre månader efter det att fondförvaltaren underrättat andelsägare, inspektionen och den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland om att förvaltningen av fonden ska övertas av förvaringsinstitutet.

Förslagen genomförs genom införande av sex nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 27–32 §§.

Skälen för förslaget:

Fondbolaget upphör med förvaltningen av en fond

Om ett fondbolags förvaltning av en fond upphör ska förvaringsinstitutet ta över fondförvaltningen.⁵⁴ Av 9 kap. 2 § LIF framgår att förvaringsinstitutet ska försöka överlåta förvaltningen av fonden till ett annat fondbolag, om Finansinspektionen tillåter det. I annat fall ska investeringsfonden upplösas genom att tillgångarna i fonden säljs och nettobehållningen i fonden skiftas ut till fondandelsägarna. Motiven bakom nuvarande bestämmelser är att förvaringsinstitutets roll garanterar att förvaltningen, som förutsätts bli relativt kortvarig, sker på ett riktigt sätt och under iakttagande av fondandelsägarnas gemensamma intresse.⁵⁵ När fondbolaget vill upphöra med förvaltningen av en fond ska förvaringsinstitutets övertagande av fond-

⁵⁴ 9 kap. 1 § andra stycket LIF.

⁵⁵ Prop. 1974:128 s. 135.

verksamheten avseende fonden ske tidigast tre månader från det att det kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar att förvaltningen ska övertas av förvaringsinstitutet.⁵⁶ Finansinspektionen får i ett enskilt fall besluta om undantag från kravet på kungörande, om det finns särskilda skäl för det.

Bestämmelser som rör matarfonden

Mottagarfonden eller mottagarfondföretaget upplöses eller går i likvidation

Artikel 60.4 i UCITS IV-direktivet reglerar vad som händer med den svenska matarfonden när mottagarfonden eller mottagarfondföretaget upplöses eller går i likvidation. I Sverige går en fond inte i likvidation utan kan i stället komma att upplösas genom utskiftning av nettobehållningen. För det fall fondförvaltaren vill upphöra med förvaltningen av fonden övertas förvaltningen av fondens förvaringsinstitut, som kan komma att fatta beslut om att fonden ska upplösas. I många andra länder kan ett mottagarfondföretag i form av ett associationsrättsligt företag gå i likvidation.

Huvudregeln i UCITS IV-direktivet är att om mottagarfondföretaget försätts i likvidation ska även matarfondföretaget försättas i likvidation, om inte tillsynsmyndigheten i hemlandet godkänner att matarfondföretaget placerar minst 85 procent av sina tillgångar i ett annat mottagarfondföretag eller upphör att vara ett matarfondföretag.

Kommissionen har antagit ett direktiv som genomför UCITS IV-direktivet och som innehåller närmare bestämmelser för de situationer när mottagarfondföretaget går i likvidation. Av artikel 20.1 i kommissionens direktiv 2010/44/EU framgår att en anmälan ska ges in till den behöriga myndigheten om ett matarfondföretag ska gå i likvidation. Anmälan ska enligt samma artikel ges in senast två månader efter det att mottagarfondföretaget har informerat sina andelsägare om sitt likvidationsbeslut.

För svenska förhållanden innebär det att om fondförvaltaren har beslutat att man vill upphöra med förvaltningen av fonden ska förvaltningen av fonden överlämnas till fondens förvaringsinstitut. En anmälan om beslutet att upphöra med förvaltningen och att denna kommer att övergå till förvaringsinstitutet ska ges in till Finans-

⁵⁶ 9 kap. 1 och 4 §§ LIF.

inspektionen. Anmälan ska ges in senast två månader efter att fondförvaltaren fått besked om beslutet om mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. Fondförvaltaren kommer därefter att lämna över förvaltningen av fonden till fondens förvaringsinstitut. Enligt nuvarande regler ska förvaringsinstitutet, när det övertagit förvaltningen, försöka överlåta förvaltningen av fonden till ett annat fondbolag. I annat fall ska fonden upplösas.

Andelsägarna i matarfonden ska informeras utan onödigt dröjsmål om att förvaringsinstitutet ska överta förvaltningen av fonden (artikel 20.3 i kommissionens direktiv). Kungörande att förvaltningen av fonden ska tas över av förvaringsinstitutet kommer att göras av förvaringsinstitutet.⁵⁷ Kungörandet kommer således ske kort tid efter att andelsägarna i matarfonden har informerats om fondförvaltarens beslut att matarfonden ska upplösas och att förvaltningen av fonden ska lämnas över till förvaringsinstitutet. Finansinspektionen kan i ett enskilt fall besluta om undantag från kravet på kungörande, om det finns särskilda skäl för det.⁵⁸ Utredningen föreslår att nya bestämmelser införs i kapitlet om mottagar- och matarfonder, som motsvarar de nya bestämmelserna i UCITS IV-direktivet och kommissionens direktiv 2010/44/EU.

Alternativ till upplösning av matarfonden

Om inte fondförvaltaren vill att matarfonden ska upplösas har fondförvaltaren två alternativ. Det ena alternativet är att matarfondens tillgångar ska placeras i en annan mottagarfond eller mottagarfondföretag.⁵⁹ Enligt kommissionens direktiv 2010/44/EU ska fondförvaltaren senast två månader efter att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget informerat sina andelsägare om sitt beslut att lösa upp fonden eller att låta den likvideras ansöka hos Finansinspektionen om att få placera medlen i en ny angiven mottagarfond eller mottagarfondföretag (artikel 20.1). Kommissionens direktiv anger vilka handlingar som ska ges in till inspektionen.⁶⁰ Det är samma handlingar som ska ges in som när värdepappersfonden ansöker för första gången om omvandling till matarfond. Inspektionen ska inom 15 arbetsdagar från det att en fullständig ansökan kommit in till myndigheten meddela sitt beslut (artikel 21.1).

⁵⁷ 9 kap. 4 § LIF.

⁵⁸ 9 kap. 4 § LIF.

⁵⁹ Artikel 60.4 a i direktiv 2009/65/EG.

⁶⁰ Artikel 20.1 a i Kommissionens direktiv 2010/44/EU.

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse införs i LIF om att fondförvaltaren till matarfonden senast två månader efter mottagandet av informationen att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska upplösas eller gå i likvidation kan ansöka hos Finansinspektionen om att få placera fondens tillgångar i en ny angiven mottagarfond eller mottagarfondföretag. Vid ansökan om att placera sina tillgångar i en ny mottagarfond eller mottagarfondföretag gäller samma bestämmelser som vid värdepappersfondens första ansökan om att bli en matarfond.

Det andra alternativet är att fondförvaltaren beslutar att matarfonden i fortsättningen inte ska vara en matarfond utan en värdepappersfond, som inte längre omfattas av placeringsbestämmelserna i 5 a kap. LIF.⁶¹ I detta fall måste fondförvaltaren, senast två månader efter att ha fått mottagarfondens eller mottagarfondföretagets information om att lösa upp fonden eller att fondföretaget ska gå i likvidation, ansöka hos Finansinspektionen om godkännande av de ändrade fondbestämmelserna (artikel 20.1). Av kommissionens direktiv framgår att i sådant fall ska även den ändrade informationsbroschyren och faktabladet ges in till inspektionen (artikel 20.1 b). Utredningen föreslår att en bestämmelse införs i LIF om att fondförvaltaren senast två månader efter mottagandet av informationen om mottagarfondens eller mottagarfondföretagets beslut kan ansöka hos inspektionen om godkännande av ändrade fondbestämmelser, i syfte att omvandla matarfonden till en värdepappersfond, som inte längre omfattas av placeringsbestämmelserna i 5 a kap. LIF. Bestämmelserna i föreslagna 4 kap. 9 § LIF reglerar Finansinspektionens prövning av ändrade fondbestämmelser.

Det framgår av kommissionens direktiv att den behöriga myndigheten har 15 arbetsdagar på sig att fatta beslut om ansökan i de två ovan beskrivna situationerna (artikel 21.1). Detta måste också framgå av de föreslagna bestämmelserna i 5 a kap. LIF.

Anmälan eller ansökan om vad som ska hända matarfonden

Om fondförvaltaren för matarfonden fått besked om beslutet att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska upplösas eller gå i likvidation mer än fem månader före det datum då upplösningen eller likvidation kommer att inledas, ska fondförvaltaren till Finansinspektionen lämna in ansökan eller anmälan om vad som ska hända

⁶¹ Artikel 60.4 b i direktiv 2009/65/EG

med matarfonden senast tre månader före det datumet (artikel 20.2 i kommissionens direktiv). Denna bestämmelse bör införas i det av utredningen föreslagna 5 a kap. LIF om mottagar- och matarfonder.

När fondförvaltaren för matarfonden fått inspektionens beslut ska fondförvaltaren meddela beslutet till fondförvaltaren för mottagarfonden eller mottagarfondföretaget (artikel 21.2). Denna bestämmelse bör också införas i det av utredningen föreslagna 5 a kap. LIF om mottagar- och matarfonder.

Information till andelsägarna

Av kommissionens direktiv 2010/44/EU framgår också att andelsägarna ska informeras om matarfondens förändring samt att andelsägarna ska ha möjlighet att lösa in sina fondandelar, utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet (artikel 21.3). I den av utredningen föreslagna 4 kap. 9 a § LIF finns bestämmelser som innebär att Finansinspektionen vid dess godkännande av väsentliga ändringar av fondbestämmelserna ska föreskriva att andelsägarna ska underrättas. Bestämmelserna innebär även att andelsägarna i sådant fall ska få möjlighet att lösa in fondandelar, utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Bestämmelserna anger vidare att Finansinspektionen kan bestämma när fondbestämmelseändringarna ska träda i kraft. Om fondbestämmelserna ändras för att en fondförvaltare för en matarfond vill placera fondens medel i en ny mottagarfond eller i ett nytt mottagarfondföretag innebär det en väsentlig ändring av fondbestämmelserna. Om fondförvaltaren för en matarfond vill omvandla fonden till en värdepappersfond, som inte omfattas av placeringsbestämmelserna i 5 kap. LIF, är det också en väsentlig ändring av fondbestämmelserna. Enligt utredningens bedömning behöver det inte införas några nya bestämmelser i 5 a kap. LIF om informationen till andelsägarna och om inlösen av fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet.

Bestämmelser om utdelning

Om behållningen från upplösningen av mottagarfonden eller likvidationen av mottagarfondföretaget kommer att betalas ut före det datum då fondförvaltaren för matarfonden beslutat att börja investera medlen i en ny mottagarfond eller mottagarfondföretag eller enligt de nya placeringsbestämmelserna i fondbestämmelserna, finns det bestämmelser i kommissionens direktiv om att Finansinspektionen ska godkänna hur utdelningen från mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska erhållas samt hur förvaltningen ska ske av medlen (artikel 21.4). Det bör därför införas en ny bestämmelse i 5 a kap. LIF som anger att om behållningen från upplösningen av mottagarfonden eller likvidationen av mottagarfondföretaget kommer att betalas ut före det datum då fondförvaltaren för matarfonden planerar att placera fondens medel, ska inspektionen godkänna hur utdelningen från mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska erhållas samt hur förvaltningen ska ske av medlen.

Bestämmelser som rör mottagarfonden

Enligt artikel 60.4 i UCITS IV-direktivet får inte ett mottagarfondföretag gå i likvidation förrän tidigast tre månader efter att företaget underättat alla sina andelsägare och de behöriga myndigheterna i matarfondföretagets hemland om sitt bindande likvidationsbeslut.

Av 9 kap. 1 § fjärde stycket LIF framgår att förvaringsinstitutets övertagande av fonden får ske tidigast tre månader från det att de ändrade förhållandena kungjorts enligt 4 §, om inte Finansinspektionen beslutar att övertagandet får ske tidigare. Information om att förvaltningen av fonden ska övertas av förvaringsinstitutet ska kungöras i Post- och Inrikes Tidningar samt finnas att tillgå hos fondbolaget och förvaringsinstitutet. Det är förvaringsinstitutet som ska kungöra denna information. Den nya bestämmelsen i UCITS IV-direktivet innebär att en mottagarfond i Sverige inte kan upplösas förrän tidigast tre månader från det att informationen om att förvaltning av fonden ska övertas av förvaringsinstitutet har kungjorts samt andelsägarna och den behöriga myndigheten i matarfonden eller matarfondföretagets hemland underrättats om detta. Det bör därför införas en ny bestämmelse i 5 a kap. LIF om att mottagarfondens fondförvaltare måste underrätta alla andelsägare,

inklusive fondförvaltare för matarfond och matarfondföretag, inspektion och, om ett matarfondföretag är andelsägare i mottagarfonden, behörig myndighet i matarfondföretagets hemland om beslutet om att förvaltningen av fonden ska övertas av förvaringsinstitutet. Det bör också framgå av bestämmelsen att mottagarfonden inte kan upplösas förrän tidigast tre månader efter att fondförvaltaren under rättat mottagarfondens andelsägare och tillsynsmyndigheterna om överlämnandet av förvaltningen till förvaringsinstitutet.

4.20 Följder av att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget fusioneras eller delas

Utredningens förslag: Om en mottagarfond eller ett mottagarfondföretag fusioneras eller delas ska matarfonden upplösas. En anmälan ska ges in till Finansinspektionen om att förvaltningen av matarfonden ska lämnas över till förvaringsinstitutet. Andelsägarna i matarfonden ska informeras utan onödigt dröjsmål om förvaringsinstitutets övertagande av förvaltningen av fonden.

I stället för att låta matarfonden upplösas ska fondbolaget som förvaltar matarfonden kunna ansöka hos Finansinspektionen om att

1. fortsätta placera sina tillgångar i samma mottagarfond eller mottagarfondföretag,
2. placera minst 85 procent av matarfondens tillgångar i en annan angiven mottagarfond eller mottagarfondföretag, eller
3. ändra matarfondens fondbestämmelser så att placeringsbestämmelserna i 5 a kap. LIF inte längre gäller för värdepappersfonden.

Anmälan och ansökan ska ges in till inspektionen senast en månad efter att fondförvaltaren för matarfonden fått information om att mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska fusioneras eller delas.

Om information lämnats om beslutet om fusion eller delning av mottagarfonden eller mottagarfondföretaget mer än fyra månader före den dag då fusionen eller delningen kommer att verkställas, ska fondbolaget som förvaltar matarfonden lämna in anmälan eller ansökan senast tre månader före det datum då fusionen eller delningen ska verkställas.

Inspektionen ska meddela sitt beslut inom 15 arbetsdagar efter att fullständig ansökan kommit in till inspektionen.

Fondförvaltaren som förvaltar matarfonden ska meddela inspektionens beslut till fondförvaltaren som förvaltar mottagarfonden eller mottagarfondföretaget.

Om inspektionen avslagit en ansökan enligt 5 a kap. 34 § LIF eller inte har meddelat beslut avseende ansökan senast den arbetsdag som föregår den sista dag då fondförvaltaren som förvaltar matarfonden kan lösa in andelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget, ska fondförvaltaren utöva möjligheten att lösa in andelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget.

Före den dag då fondförvaltaren till matarfonden ska börja placera medlen i enlighet med sin ansökan enligt 5 a kap. 34 § LIF ska inspektionen godkänna placering av behållningen av inlösta fondandelar, om behållningen investeras för en effektiv likviditetsförvaltning.

För att en fusion eller en delning av en mottagarfond ska kunna träda i kraft, ska fondförvaltaren som förvaltar mottagarfonden senast 60 dagar före ikraftträdandet, tillhandahålla information om fusionen eller delningen till sina andelsägare, inspektionen och till den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland.

Förslagen genomförs genom införande av sju nya paragrafer i LIF, 5 a kap. 33–39 §§.

Skälen för förslaget:

Upplösning av matarfonden när mottagarfonden eller mottagarfondföretaget fusioneras eller delas

Om en mottagarfond eller mottagarfondföretag kommer att ingå i en fusion eller delas finns det regler i artikel 60.5 i UCITS IV-direktivet om vad som ska hända med matarfonden.

Kommissionen har antagit ett direktiv som genomför UCITS IV-direktivet och som innehåller närmare bestämmelser för matarfonden när mottagarfonden eller mottagarfondföretaget fusioneras eller delas.

Av artikel 60.5 i UCITS IV-direktivet framgår att om ett mottagarfondföretag fusioneras med ett annat fondföretag eller delas i

två eller flera fondföretag ska matarfondföretaget försättas i likvidation.

Av artikel 22.1 i kommissionens direktiv 2010/44/EU framgår att om matarfondföretaget ska likvideras ska en anmälan om detta ges in till den behöriga myndigheten senast en månad efter det att mottagarfondföretaget har informerat sina andelsägare om sitt fusionsbeslut eller delningsbeslut.

För svenska förhållanden innebär det att om fondförvaltaren har beslutat att upphöra med förvaltningen av matarfonden ska förvaltningen av fonden överlämnas till fondens förvaringsinstitut. En anmälan om beslutet att upphöra med förvaltningen och att förvaltningen av fonden kommer att övergå till förvaringsinstitutet ska ges in till Finansinspektionen. Anmälan ska ges in senast en månad efter att fondförvaltaren fått besked om beslutet om mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. Fondförvaltaren kommer därefter att lämna över förvaltningen till fondens förvaringsinstitut. Enligt nuvarande regler ska förvaringsinstitutet, när det övertagit förvaltningen, försöka överlåta förvaltningen av fonden till ett annat fondbolag. I annat fall ska fonden upplösas.

Andelsägarna i matarfonden ska informeras utan onödigt dröjsmål om att förvaringsinstitutet ska överta förvaltningen av fonden (artikel 22.4). Kungörandet kommer således att ske kort tid efter att andelsägarna i matarfonden har informerats om fondförvaltarens beslut att matarfonden ska upplösas och att förvaltningen av fonden ska lämnas över till förvaringsinstitutet. Finansinspektionen kan i ett enskilt fall besluta om undantag från kravet på kungörande, om det finns särskilda skäl för det, 9 kap. 4 § tredje stycket LIF.

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse införs i det av utredningen föreslagna 5 a kap. LIF om mottagar- och matarfonder.

Alternativ till upplösning av matarfonden

Det finns enligt UCITS IV-direktivet tre alternativ för fondförvaltaren för matarfonden om man inte vill att matarfonden ska upplösas och under förutsättning att Finansinspektionen godkänner fondförvaltarens ansökan (artikel 60.5). För de tre olika alternativen ska ansökan ges in senast en månad efter det att fondförvaltaren för mottagarfonden eller mottagarfondföretaget har informerat sina andelsägare om sitt fusionsbeslut eller delningsbeslut.⁶²

⁶² Artikel 22.1 i Kommissionens direktiv 2010/44/EU.

Enligt det första alternativet kan fondförvaltaren för matarfonden ansöka hos inspektionen att matarfonden ska fortsätta att vara matarfond till samma mottagarfond eller mottagarfondföretag som tidigare, om denna finns kvar efter fusion eller delning (kommissionens direktiv artikel 22.1 a). De handlingar som ska ges in tillsammans med en sådan ansökan är de nya fondbestämmelserna, om fondbestämmelserna behöver ändras. Faktablad och informationsbroschyr ska ges in om ändringar har skett i dem. Utredningen föreslår att en ny bestämmelse införs i LIF om att fondförvaltaren senast en månad efter mottagandet av informationen om fusionsbeslutet eller delningsbeslutet kan ansöka hos inspektionen om att fondförvaltaren avser att fortsätta sin placering av fondens tillgångar i samma mottagarfond eller mottagarfondföretag som tidigare efter fusion eller delning. Kommissionens direktiv innehåller en förklaring av vad direktivet avser med att vara "ett matarfondföretag till samma mottagarfondföretag". Vad som avses med uttrycket är att mottagarfondföretaget är övertagande fondföretag i en föreslagen fusion. Det avser även att mottagarfondföretaget kommer att fortsätta i allt väsentligt oförändrat som ett av de fondföretag som blir resultatet av en föreslagen delning.⁶³

Det andra alternativet är att fondförvaltaren ansöker om att placera minst 85 procent av fondens tillgångar i andelar i ett annat mottagarfondföretag som berörts av fusionen eller delningen eller inte berörts av fusionen eller delningen (artikel 60.5 a och b). Kommissionens direktiv förklarar även vad som avses med att "bli ett matarfondföretag till ett annat mottagarfondföretag till följd av den föreslagna fusionen eller delningen av mottagarfondföretaget" (artikel 22.2). Med detta uttryck avses att mottagarfondföretaget är överlåtande fondföretag och matarfondföretaget blir till följd av fusionen andelsägare i det övertagande fondföretaget. Det kan även avse att matarfondföretaget, till följd av en delning, blir andelsägare i ett fondföretag som i allt väsentligt är ett annat än mottagarfondföretaget.

De handlingar som ska ges in är desamma som vid ansökan att få bli en matarfond.⁶⁴ Utredningen föreslår att en ny bestämmelse införs i LIF om att fondförvaltaren senast en månad efter mottagandet av informationen om fusions- eller delningsbeslutet kan ansöka hos Finansinspektionen om att fondförvaltaren avser att placera fondens medel i en ny angiven mottagarfond eller mot-

⁶³ Artikel 22.2 i Kommissionens direktiv 2010/44/EU.

⁶⁴ Artikel 22.1 i Kommissionens direktiv 2010/44/EU.

tagarfondföretag. Vid ansökan om att placera fondens tillgångar i en ny mottagarfond eller mottagarfondföretag gäller samma bestämmelser som vid värdepappersfondens första ansökan om att bli en matarfond.

Det tredje alternativet är att fondförvaltaren ansöker om att matarfonden i fortsättningen inte ska vara en matarfond utan en värdepappersfond som inte längre omfattas av placeringsbestämmelserna i 5 a kap. LIF.⁶⁵ I detta fall måste fondförvaltaren senast en månad efter att ha fått information om fusions- eller delningsbeslutet ansöka hos Finansinspektionen om dess godkännande av de ändrade fondbestämmelserna för värdepappersfonden (artikel 22.1.c). Av kommissionens direktiv framgår att i sådant fall ska även den ändrade informationsbroschyren och faktabladet ges in till inspektionen (artikel 22.1 c ii). Utredningen föreslår att en bestämmelse införs i LIF om att fondförvaltaren senast en månad efter mottagandet av fusions- eller delningsbeslutet kan ansöka hos inspektionen om godkännande av ändrade fondbestämmelser i syfte att omvandla matarfonden till en värdepappersfond, som inte längre omfattas av placeringsbestämmelserna i 5 a kap. LIF. I sådant fall krävs endast inspektionens godkännande av ändringarna av fondbestämmelserna enligt 4 kap. 9 § LIF.

Ansökan eller anmälan om vad som ska hända matarfonden

Om fondförvaltaren till matarfonden fått information om mottagarfondens eller mottagarfondföretagets fusion eller delning mer än fyra månader före den dag då fusionen eller delning planeras att verkställas, ska fondförvaltaren till Finansinspektionen lämna in en ansökan eller anmälan om vad som ska hända med matarfonden senast tre månader före det datumet (artikel 22.3 i kommissionens direktiv 2010/44/EU). Denna bestämmelse ska införas i det av utredningen föreslagna 5 a kap. LIF om mottagar- och matarfonder.

Det framgår av kommissionens direktiv att den behöriga myndigheten har 15 arbetsdagar på sig att fatta beslut om ansökan i de ovan beskrivna situationerna (artikel 23.1). Detta måste framgå av den föreslagna bestämmelsen i 5 a kap. LIF.

När det gäller alternativet där fondförvaltaren kan besluta om att matarfonden i fortsättningen ska vara en värdepappersfond som inte har medgetts undantag från placeringsbestämmelserna i 5 kap.

⁶⁵ Artikel 60.5 c i direktiv 2009/65/EG.

LIF så krävs endast att Finansinspektionen godkänner fondbestämmelseändringen. Av den föreslagna 4 kap. 9 § LIF framgår att inspektionen ska godkänna ansökan om fondbestämmelseändring inom två månader. I det ovan beskrivna fallet kommer inspektionen endast ha 15 arbetsdagar på sig att fatta detta beslut.

När fondförvaltaren för matarfonden fått Finansinspektionens beslut ska fondförvaltaren meddela fondförvaltaren för mottagarfonden eller mottagarfondföretaget inspektionens beslut (artikel 23.2). Denna bestämmelse ska införas i det av utredningen föreslagna 5 a kap. LIF om mottagar- och matarfonder.

Information till andelsägarna

Av kommissionens direktiv framgår vidare att när fondförvaltaren till matarfonden har fått Finansinspektionens godkännande avseende alternativ två ska fondförvaltaren utan onödigt dröjsmål vidta de åtgärder som är nödvändiga enligt artikel 64 i UCITS IV-direktivet (artikel 23.3). Alternativ två är att fondförvaltaren ansöker om att få placera minst 85 procent av fondens värde i andelar i ett annat mottagarfondföretag som berörts av fusionen eller delningen eller inte berörts av fusionen eller delningen. Artikel 64 i UCITS IV-direktivet föreskriver att andelsägarna ska informeras om fondens förändring samt att andelsägarna ska få möjlighet att lösa in sina fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. I det föreslagna 4 kap. 9 a § LIF finns bestämmelser som medför att inspektionen vid dess godkännande av ändringar av fondbestämmelserna ska föreskriva att andelsägare ska underrättas. Bestämmelsen i 4 kap. 9 a § LIF innebär även att andelsägare vid en ändring av fondbestämmelser som är av väsentlig betydelse för andelsägare ska ha möjlighet att lösa in fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. En fondbestämmelseändring till följd av fondförvaltarens placering av tillgångar i en matarfond i en ny angiven mottagarfond eller mottagarfondföretag ska alltid anses vara en ändring av fondbestämmelserna som är av väsentlig betydelse för andelsägare. Andelsägarna i matarfonden kommer således alltid att underrättas om ändringen i fondbestämmelserna och erbjudas inlösen av fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Bestämmelsen innebär vidare att inspektionen kan föreskriva när fondbestämmelseänd-

ringarna ska träda i kraft. Det behöver således inte införas några ytterligare bestämmelser om informationen till andelsägarna och om inlösen av fondandelar med de ovan beskrivna villkoren i det av utredningen föreslagna 5 a kap. LIF.

Om en fondförvaltare för en matarfond vill omvandla fonden till en värdepappersfond som inte omfattas av placeringsbestämmelserna i 5 a kap. LIF är det en ändring av fondbestämmelserna som är av väsentlig betydelse för andelsägarna. Med stöd av den föreslagna 4 kap. 9 a § LIF kommer andelsägare att underrättas om omvandlingen och få rätt till inlösen av fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Det behöver inte för denna situation införas några ytterligare bestämmelser om informationen till andelsägarna och om inlösen av fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet i det av utredningen föreslagna 5 a kap. LIF.

Om fondförvaltaren beslutar att tillgångarna i matarfonden även fortsättningsvis ska placeras i samma fond eller fondföretag krävs det troligtvis ingen fondbestämmelseändring och någon information kommer inte heller att delges andelsägarna. Enligt utredningens mening krävs det inte heller att andelsägarna i matarfonden informeras om den fortsatta placeringen av tillgångarna i samma fond eller fondföretag. Inte heller för denna situation krävs det någon ny bestämmelse i LIF.

Matarfondens andelar löses in

Om Finansinspektionen inte godkänner fondförvaltarens ansökan enligt den föreslagna 34 § eller om inspektionen inte har meddelat beslut om fondförvaltarens ansökan senast den arbetsdag som föregår den sista dag då matarfondens fondförvaltare kan begära inlösen av fondens andelar innan fusionen eller delningen träder i kraft, ska fondförvaltaren utöva sin rätt att begära inlösen av sina andelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget.⁶⁶ Det anges i kommissionens direktiv att matarfondföretaget ska utöva denna rätt för att säkerställa att dess egna andelsägars rätt att begära inlösen av sina andelar i matarfondföretaget inte påverkas. Denna bestämmelse ska införas i det av utredningen föreslagna 5 a kap. LIF om mottagar- och matarfonder. Det anges vidare i samma artikel i

⁶⁶ Artikel 60.5 i direktiv 2009/65/EG och artikel 23.4 i Kommissionens direktiv 2010/44/EU.

kommissionens direktiv att innan matarfondföretaget utövar sin rätt till inlösen ska det överväga tillgängliga alternativa lösningar som kan bidra till att undvika eller minska transaktionskostnader eller andra negativa effekter för dess egna andelsägare.

Det finns även bestämmelser i kommissionens direktiv som reglerar den situationen att fondförvaltaren för matarfonden begär att dess andelar i mottagarfonden eller mottagarfondföretaget ska lösas in. Av artikel 23.5 framgår att inlösen av andelarna kan ske i kontanter. Det framgår vidare att inlösen av andelarna kan ske i form av en överföring av apporttillgångar om fondförvaltaren för matarfonden så önskar och om detta föreskrivs i avtalet mellan fondförvaltarna för matarfonden och mottagarfonden eller mottagarfondföretaget. Fondförvaltaren för matarfonden får i så fall realisera varje del av de överförda apporttillgångarna mot kontanter vid varje tidpunkt. Finansinspektionen ska ge godkännande under förutsättning att de kontanter som erhålls endast återinvesteras för en effektiv likviditetsförvaltning fram till det datum då fondförvaltaren för matarfonden ska börja placera sina tillgångar i enlighet med sin ansökan (artikel 23.6). Denna bestämmelse ska införas i det av utredningen föreslagna 5 a kap. LIF om mottagar- och matarfonder.

Bestämmelser för mottagarfonden

För att en fusion eller en delning av en mottagarfond ska kunna verkställas ska dess fondförvaltare till sina andelsägare, senast 60 dagar före det att åtgärden avses träda i kraft, ha tillhandahållit den information eller likvärdig information som fondförvaltaren enligt 8 kap. 7 § LIF ska lämna till sina andelsägare. Fondförvaltaren för mottagarfonden ska, inom denna tidsram, även ge in informationen till Finansinspektionen, om en matarfond är andelsägare, eller till den behöriga myndigheten i matarfondföretagets hemland, om ett matarfondföretag är andelsägare.⁶⁷ Det bör införas en lagbestämmelse i LIF som när informationen senast ska tillhandahållas andelsägarna i mottagarfonden och de behöriga myndigheterna.

⁶⁷ Artikel 60.5 i direktiv 2009/65/EG.

5 Fusioner

5.1 Gällande rätt

Bestämmelser om sammanläggningar av fonder, s.k. fusioner, återfinns i 8 kap. 1 § LIF. Dessa är tillämpliga på både värdepappersfonder och specialfonder. För att få lägga samman fonder krävs att sammanläggningen kan anses förenlig med fondandelsägarnas intressen, att fondernas placeringsinriktning och fondbestämmelser är likartade samt att sammanläggningen inte är olämplig från allmän synpunkt. Detta innebär t.ex. att aktiefonder som är inriktade på olika branscher eller geografiska områden inte kan slås ihop. För att en sammanläggning ska anses förenlig med andelsägarnas intressen bör den fond som bildas inte få ha en annan karaktär vad gäller placeringsinriktning och fondbestämmelser än de fonder som slås ihop och dessutom får sammanläggningen inte medföra att förvaltningskostnaderna blir högre för andelsägarna.¹ Kostnader i samband med själva sammanläggningen, t.ex. för överföring av värdepapper och andra administrativa åtgärder, bör också beaktas.²

Ett fondbolag som vill lägga samman två fonder kan, med hänsyn till reglerna om ändring av fondbestämmelserna, inte först ändra den ena fondens fondbestämmelser så att den passar bättre ihop med den andra fonden, om sådana ändringar skulle anses vara till nackdel för fondandelsägarna.³

Det torde inte heller vara möjligt för fondbolaget att stegvis ändra placeringsinriktning och fondbestämmelser för en fond på ett sådant sätt att varje deländring i och för sig inte utgör någon större förändring, men där slutprodukten avviker från den ursprungliga fonden på ett mer väsentligt sätt. De begränsningar som ställs upp för sammanläggning är grundade på samma överväganden som de begränsningar som ansetts hindra väsentliga ändringar i fond-

¹ Prop. 1992/93:206 s. 23.

² SOU 2002:104 s 132.

³ SOU 2002:104 s 132.

bestämmelser. Eftersom fondandelsägarna valt en fond efter vissa kriterier så ska de inte behöva godta större förändringar i den.⁴

Det anses också olämpligt från allmän synpunkt om sammanläggning sker av alltför stora fonder.⁵ Om sammanläggning av större fonder skulle accepteras finns en uppenbar risk att det sker en icke önskvärd koncentration av utbudet av fonder till ett mindre antal mycket stora fonder. Antalet aktörer på värdepappersmarknaden minskar därigenom också. Även om det finns begränsningar för hur mycket aktier en fond får inneha i samma bolag så leder en ökning av antalet stora fonder till ökad koncentration av ägandet och därmed en sämre fungerande värdepappersmarknad. Värdepappersfonderna får enligt lagens placeringsregler dock inte ha ett väsentligt inflytande över aktiebolag.⁶ Utöver detta exempel finns det få fall där Finansinspektionen har anledning att motsätta sig en sammanläggning med hänsyn till att den är olämplig från allmän synpunkt.

Nuvarande lagstiftning tillåter att sammanläggning av investeringsfonder sker genom att två eller flera fonder tas över av en nybildad fond, s.k. kombination, eller att en fond "tar över" en eller flera andra fonder, s.k. absorption. Om en ny fond tillskapas medför detta stora administrativa och andra kostnader, t.ex. för öppnandet av nya konton och godkännande av fondbestämmelser, vilket kan undvikas vid absorption. Det finns också krav på information till andelsägarna. Information inför en sammanläggning ska lämnas direkt till varje fondandelsägare. En sammanläggningen får inte verkställas förrän tidigast tre månader från Finansinspektionens godkännande. På så vis får fondandelsägarna en möjlighet till att sälja sina andelar.

I dag finns inga regler för själva förfarandet vid sammanläggning av fonder.

Definitioner i kapitlet

Med fondförvaltare avses i detta kapitel de fondbolag och de förvaltningsbolag som förvaltar en eller flera svenska värdepappersfonder. Med fondföretag avses företag som har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets

⁴ SOU 2002:104 s. 133.

⁵ Prop. 1992/93:206 s. 24.

⁶ SOU 2002:104 s. 133.

direktiv 2009/65/EG. Med fondföretag avses även delfonder i ett fondföretag.

5.2 De nya reglerna

5.2.1 Bakgrund till de nya reglerna

Bakgrunden till de nya reglerna om gränsöverskridande fusioner av fonder och fondföretag är att EU-kommissionen anser att det finns ett behov av att effektivisera den Europeiska fondmarknaden och harmonisera nationella regler för fondfusioner.⁷ Därför har det i UCITS IV-direktivet föreslagits bestämmelser om gränsöverskridande fusioner. Bestämmelser som ska underlätta förfarandet avseende fusioner har också införts i direktivet.

Utredningen vill framhålla att även små fonder kan vara av gagn för konsumenten. Det finns mycket forskning som visar att avkastningen efter avgifter tenderar att vara högre i mindre fonder jämfört med större, vilket skapar en större nytta för konsumenten. Denna effekt uppstår bl.a. som ett resultat av att det är enklare att omplacera ett mindre kapital i fonden jämfört med ett stort kapital, där marknadens likviditetsbegränsningar kan skapa problem.

5.2.2 Tillåtna typer av fusioner enligt UCITS IV-direktivet

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska även i fortsättningen endast kunna godkänna fusioner av typerna kombination och absorption.

Fusion ska kunna ske av fonder eller fondföretag som inte har samma fondförvaltare.

En gränsöverskridande fusion ska även kunna ske mellan en kontraktsrättslig fond och ett associationsrättsligt fondföretag.

Förslagen genomförs genom ändring i 8 kap. 1 § LIF och genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 17 §§.

⁷ Kommissionens vitbok om förbättrade ramar för den inre marknaden för investeringsfonder s. 7.

*Skälen för förslaget:**Direktivets bestämmelser*

I direktivet beskrivs tre sätt att sammanlägga fonder och fondföretag. Två av dessa har sin motsvarighet i svensk lagstiftning, absorption och kombination.⁸ I direktivet anges ytterligare en typ av fusion, vilken inte är tillåten i svensk rätt. Denna fusion innebär att det överlåtande fondföretaget fortsätter att existera tills skulderna har reglerats, även om det överför sina nettotillgångar till en annan delfond i samma fondföretag, till ett fondföretag som parterna skapat eller till ett annat, befintligt fondföretag eller en delfond inom ett sådant fondföretag.⁹ Ett EES-land behöver inte införa bestämmelser om alla tre typerna av fusioner som är beskrivna i direktivet, men varje EES-land måste erkänna överföringar av tillgångar som följd av de olika typerna av fusioner.¹⁰

Direktivet tillåter att en kontraktsrättslig fond fusioneras med ett associationsrättsligt fondföretag.¹¹ Däremot behöver inget EES-land införa nya rättsliga former av fondföretag i sin nationella lagstiftning.¹²

Utredningens bedömning

Enligt direktivet är det det överlåtande fondföretagets hemland som godkänner fusionen, vilket innebär att den tredje i direktivet beskrivna typen av fusion med en svensk överlåtande fond inte skulle kunna godkännas av svensk tillsynsmyndighet utan betydande förändringar av gällande rätt. Sverige kan välja att införa detta fusionsätt men behöver inte göra det. Aktiebolagslagen accepterar att två eller flera aktiebolag går samman genom s.k. absorption eller kombination (23 kap. 1 § ABL). Någon annan typ av fusion är inte tillåten enligt ABL. Enligt utredningens uppfattning är det olämpligt att i fondlagstiftningen införa en typ av fusion som inte accepteras i annan associationsrättslig lagstiftning. Därför bör inga andra former av fusion än absorption och kombination godtas i svensk fondlagstiftning.

⁸ Artikel 2.1 p i och ii i direktiv 2009/65/EG.

⁹ Artikel 2.1 p iii i direktiv 2009/65/EG.

¹⁰ Skäl 28 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

¹¹ Skäl 27 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

¹² Skäl 27 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

Däremot skulle inget hinder föreligga i svensk lagstiftning mot att en fusion av annan typ genomförs, om en värdepappersfond är den övertagande fonden, eftersom det är den behöriga myndigheten i det överlåtande fondföretagets hemland som beslutar om fusionen och det landets lagstiftning är avgörande för vilka typer av fusion som kan godkännas.

Sverige kommer i fortsättningen också att få acceptera en fusion som sker mellan en svensk värdepappersfond och ett fondföretag som är ett associationsrättsligt fondföretag.

Enligt gällande rätt får sammanläggning av fonder endast ske om fonderna förvaltas av samma fondbolag. I direktivet finns det inte angivet någon sådan begränsning. Det talas endast om att en fusion kan ske med två fondföretag. Ett fondföretag kan vara en fond på kontraktsrättslig grund som förvaltas av ett förvaltningsbolag. Ett fondföretag kan även vara en fond på associationsrättslig grund. En sådan fond förvaltas antingen internt eller har en extern fondförvaltare som anlitats för uppdraget. En fusion kan ske mellan två fondföretag som bildats på associationsrättslig grund och som förvaltas av fondföretagen. Det är en omständighet som talar för att direktivet tillåter fusioner där värdepappersfonderna förvaltas av olika fondbolag eller förvaltningsbolag. Utredningen tolkar därför direktivet så att en fusion kan ske mellan två fonder eller fondföretag som har olika förvaltare.

5.2.3 Ska direktivets bestämmelser för gränsöverskridande fusioner gälla även för inhemska fusioner?

Utredningens förslag: Bestämmelserna i LIF ska i huvudsak vara desamma för både inhemska och gränsöverskridande fusioner.

Som inhemsk fusion avses sammanläggning mellan två svenska värdepappersfonder där ingen av fonderna är notifierad i ett annat land eller där en av fonderna är notifierad i ett annat EES-land.

En gränsöverskridande fusion kan vara en fusion mellan en värdepappersfond och ett fondföretag. En gränsöverskridande fusion kan även vara en fusion mellan två värdepappersfonder som bildar ett nytt fondföretag i ett annat EES-land.

Förslaget genomförs genom ändring av 8 kap. 1 § LIF och genom införande av två nya paragrafer i LIF, 8 kap. 17 och 18 §§.

*Skälen för förslaget:**Direktivets bestämmelser*

Direktivet anger att en gränsöverskridande fusion kan vara antingen en fusion av fondföretag där minst två fondföretag är etablerade i olika EES-länder eller en fusion av fondföretag som är etablerade i samma EES-land men där företagen avser att föra över sina tillgångar till ett nybildat fondföretag i ett annat EES-land.¹³

En inhemsk fusion definieras i direktivet som en fusion av fondföretag som är etablerade i samma EES-land men där åtminstone ett av de inblandade fondföretagen har anmälts enligt artikel 93, dvs. ett av fondföretagen marknadsför andelar i ett annat EES-land.¹⁴

Direktivets regler gäller för såväl inhemska som gränsöverskridande fusioner. Sammanläggning av två värdepappersfonder som är etablerade i Sverige och där fondförvaltarna inte marknadsför fondandelar i ett annat EES-land regleras inte av direktivet utan enbart genom den nationella lagstiftningen, s.k. nationell fusion.

Direktivet föreskriver också att de nationella bestämmelserna om fusioner inte ska få göra någon åtskillnad mellan nationella och gränsöverskridande fusioner.¹⁵

Utredningens bedömning

Direktivets nya bestämmelser om sammanläggning av värdepappersfonder innebär att det blir mycket lättare än i dag att lägga samman fonder. Det är endast formella kriterier som ska vara uppfyllda när Finansinspektionen ska godkänna en ansökan om fusion. Fondförvaltaren för den överlåtande fonden ska ge in ett antal handlingar till inspektionen, bl.a. de informationsblad som ska lämnas till andelsägarna i de överlåtande och övertagande fonderna. Dessa informationsblad ska godkännas av de behöriga myndigheterna i de båda fondernas hemländer. Fondförvaltaren för den övertagande fonden eller det övertagande fondföretaget ska dessutom ha anmält till den behöriga myndigheten i sitt hemland att denne vill sälja fondandelar i Sverige och i de andra länder som den överlåtande fonden marknadsför andelar. Är dessa förutsättningar uppfyllda ska inspektionen godkänna fusionen. Det krävs således inte någon skälighets-

¹³ Artikel 2.1 q i direktiv 2009/65/EG.

¹⁴ Artikel 2.1 r i direktiv 2009/65/EG.

¹⁵ Skäl 28 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

bedömning av inspektionen. Dessutom ska fonder med olika placeringsinriktningar kunna slås samman, vilket innebär att två aktiefonder som är inriktade på olika branscher eller geografiska områden ska kunna slås ihop. Dessutom kommer fusioner av fonder som inte förvaltas av samma fondbolag eller förvaltningsbolag att godkännas.

Enligt utredningen kan en gränsöverskridande fusion vara en fusion mellan en värdepappersfond och ett fondföretag. En gränsöverskridande fusion kan även vara en fusion mellan två värdepappersfonder som bildar ett nytt fondföretag i ett annat EES-land.

Sverige ska senast den 1 juli 2011 ha genomfört UCITS IV-direktivets bestämmelser om gränsöverskridande fusioner. Sverige behöver däremot inte genomföra direktivets bestämmelser för nationella fusioner av fonder. För nationella fusioner kan Sverige välja att ha kvar de nuvarande bestämmelserna.

Om det inte görs någon ändring när det gäller reglerna för nationella fusioner kommer det att bli lättare för en värdepappersfond att fusionera med ett utländskt fondföretag än med en svensk värdepappersfond som inte notifierats ut till annat EES-land. Enligt utredningens uppfattning är det inte rimligt att ha två parallella system där bestämmelserna för en nationell fusion är mer restriktiva än för gränsöverskridande och s.k. inhemska fusioner. Dessutom skulle bestämmelsen lätt kunna kringgåas genom bildandet av ett utländskt fondföretag med vilket de svenska värdepappersfonderna skulle kunna fusioneras, alternativt skulle det räcka med att en av två värdepappersfonder notifierades ut för marknadsföring i annan medlemsstat för att dessa skulle kunna slås samman enligt direktivets bestämmelser. Dessutom skulle det vara till nackdel för de svenska värdepappersfonderna om de nuvarande bestämmelserna kvarstod. Utredningen förordar därför en enhetlig reglering, där bestämmelserna om gränsöverskridande och inhemska fusioner blir tillämpliga även för nationella fusioner. Utredningen anser inte att det finns anledning att göra någon skillnad mellan en inhemsk fusion i enlighet med direktivets definition och nationell fusion, dvs. en sammanläggning mellan två svenska värdepappersfonder där ingen av fonderna är notifierad i ett annat land. Både inhemska och nationella fusioner bör följa bestämmelserna för sammanläggning av svenska värdepappersfonder.

Utredningens ställningstagande medför att en sammanläggning av samtliga kategorier av svenska värdepappersfonder ska ske enligt tillämpliga bestämmelser om fusioner i UCITS IV-direktivet.

För gränsöverskridande fusioner krävs vissa särbestämmelser som följer av UCITS IV-direktivet och som bl.a. rör ansökan om gränsöverskridande fusion, komplettering av sådan ansökan, godkännande av en gränsöverskridande fusion och fusionens rättsverkningar. Utredningen föreslår att en bestämmelse införs i LIF där det framgår vilka av bestämmelserna om inhemska fusioner som ska gälla även för gränsöverskridande fusioner.

5.2.4 Fusionsvederlag

Utredningens förslag: Både vid gränsöverskridande och inhemska fusioner ska fusionsvederlaget kunna bestå av andelar i den övertagande fonden eller fondföretaget samt, i de fall det krävs för fusionens genomförande, kontant ersättning på högst tio procent av andelarnas fondandelsvärde i den överlåtande fonden. Förslaget genomförs genom ändring i 8 kap. 2 § LIF.

Skälen för förslaget:

Fusionsvederlag kallas den ersättning som andelsägarna i den överlåtande fonden får i samband med fusionen. Då det i dag saknas lagregler om fusionsvederlag har frågorna fått hanteras enligt den praxis som utvecklats och som innebär att fusionsvederlaget till andelsägarna i den överlåtande fonden endast får bestå av andelar i den övertagande värdepappersfonden.

UCITS IV-direktivet föreskriver att fusionsvederlaget kan bestå av andelar i det övertagande fondföretaget och i tillämpliga fall tillsammans med en kontant utbetalning på högst tio procent av de emitterade andelarnas fondandelsvärde.¹⁶ Ett av skälen härtill är att det vid fusioner med associationsrättsliga fonder kan hända att utbytet av andelar inte går jämnt upp. Därför måste det finnas möjlighet för det övertagande fondföretaget till en kontant utbetalning till andelsägarna i det överlåtande fondföretaget.

¹⁶ Artikel 2.1 p i och ii i direktiv 2009/65/EG.

Utredningens bedömning

Genomförandet av direktivet innebär att Sverige kommer att tillåta gränsöverskridande fusioner, t.ex. en fusion med en överlåtande värdepappersfond och ett övertagande fondföretag. Med hänsyn till vad direktivet föreskriver bör möjligheten till kontant ersättning för fondandelar vid gränsöverskridande fusioner även finnas i svensk lagstiftning.

Vid en inhemsk fusion mellan två värdepappersfonder uppstår inte detta problem eftersom det går att byta ut fondandelar i den överlåtande fonden till fondandelar i den övertagande fonden. Att i de fallen bli erbjuden kontant ersättning skulle kunna ses som en form av tvångsinlösen. Men det finns i dag vissa situationer där det även vid en inhemsk fusion kan bli nödvändigt med både utbyte av fondandelar och kontant ersättning. Det är när börshandlade fonder, s.k. ETF:er, ingår i fusionen (se närmare om ETF:er i avsnitt 3.5.1).

Utredningen anser därför att det både vid gränsöverskridande och inhemska fusioner ska finnas möjlighet att som fusionsvederlag erbjuda både fondandelar och kontant ersättning. Det bör således framgå av lagtexten att, i de fall det krävs för genomförandet av fusionen, ska fondandelsägarna i den överlåtande fonden, förutom fondandelar, kunna erbjudas kontant ersättning.

Den kontanta ersättningen enligt direktivet kan uppgå till högst tio procent av fondandelsvärdet av den överlåtande fonden. Enligt utredningens mening bör denna gräns även gälla för inhemska fusioner.

5.3 Ansökan om godkännande av fusion

5.3.1 Ansökan till Finansinspektionen

Utredningens förslag: Vid en inhemsk fusion ska ansökan om fusion lämnas in till Finansinspektionen, som ska godkänna fusionen.

Om värdepappersfonden i en gränsöverskridande fusion är den överlåtande fonden ska ansökan om fusion lämnas till Finansinspektionen, som ger värdepappersfonden tillstånd att delta i fusionen.

Om inte en fullständig ansökan lämnats in vid en gränsöverskridande fusion ska Finansinspektionen inom tio arbetsdagar

från det att ansökan tagits emot begära att fondförvaltarna kompletterar ansökan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om vilket språk de bifogade handlingarna till ansökan ska vara upprättade på vid en gränsöverskridande fusion.

Förslagen genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 8 kap. 3 och 19 §§, samt genom ändring i 13 kap. 1 § LIF.

Skälen för förslaget: Enligt direktivet får sammanläggning av fondföretag ske först efter tillstånd av behörig myndighet i det överlåtande fondföretagets hemland.¹⁷ Om det överlåtande fondföretaget är en svensk värdepappersfond är det Finansinspektionen som ska godkänna sammanläggningen av fonderna och fondföretagen innan den genomförs. Motiveringen till att det är myndigheten i det överlåtande fondföretagets hemland som prövar frågan om tillstånd till fusionen är att direktivet vill ge tillfredsställande skydd åt de andelsägare som faktiskt byter fondföretag.¹⁸ Denna bestämmelse bör därför införas i LIF.

Om det i fusionen deltar fler överlåtande fondföretag som har sitt hemvist i olika hemländer krävs det godkännande av varje behörig myndighet i de överlåtande fondföretagens hemländer. En sådan procedur förutsätter ett nära samarbete mellan de behöriga myndigheterna med bl.a. informationsutbyte.¹⁹ För att skydda även andelsägarna i det övertagande fondföretaget ska den behöriga myndigheten i dess hemland få kopior av ansökan om fusion.

Vid en fusion med fler överlåtande fonder och fondföretag innebär det att flera behöriga myndigheter kommer att fatta beslut om fonden eller fondföretaget får delta i fusionen. I ett sådant fall kan Finansinspektionen inte ge tillstånd till fusionen, eftersom det är beroende av att behöriga myndigheterna i de andra överlåtande fondföretagens hemländer ger tillstånd till respektive fondföretag att delta i fusionen. Vid en gränsöverskridande fusion får Finansinspektionen endast ge värdepappersfonden tillstånd till att delta i fusionen.

En fusion kan ske genom att två fondföretag med hemvist i samma land fusioneras genom att bilda ett nytt fondföretag som ska ha hemvist i ett annat medlemsland.²⁰ Till exempel kan två

¹⁷ Artikel 39.1 i direktiv 2009/65/EG.

¹⁸ Skäl 29 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

¹⁹ Skäl 29 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

²⁰ Artikel 2.1 q ii i direktiv 2009/65/EG.

danska fonder genom kombination vilja starta en svensk värdepappersfond. I ett sådant fall blir det den behöriga myndigheten i Danmark som ska fatta beslut om fusionen. Eftersom fonden ska ha sitt hemvist i Sverige måste Finansinspektionen godkänna den nybildade fondens fondbestämmelser. Den överlåtande fonden måste i sin ansökan lämna in bl.a. den övertagande fondens informationsbroschyr som ska innehålla fondens fondbestämmelser.²¹ I exemplet innebär det att inspektionen måste ha godkänt den nybildade fondens fondbestämmelser innan ansökan om fusion kan lämnas in till den danska tillsynsmyndigheten.

Vid inhemsk fusion kommer det vara Finansinspektionen, såsom i dag, som ger tillstånd till fusionen.

Ansökan om fusion och övriga handlingar som ska ges in till Finansinspektionen

Vilka handlingar som ska bifogas ansökan om fusion anges i artikel 39.2 i UCITS IV-direktivet.

Till ansökan om fusion ska fogas en gemensam fusionsplan, vilken ska vara godkänd av de berörda fondförvaltarna eller fondförvaltare då fonderna har gemensam fondförvaltare. Om den övertagande fonden i fusionen är ett fondföretag ska fondförvaltaren av den svenska värdepappersfonden ge in aktuella versioner av fondföretagets faktablad och informationsbroschyr. Fondförvaltarna ska också ge in de intyg som respektive förvaringsinstitut för fonderna eller fondföretagen ska ha utfärdat och som beskrivs närmare i kapitel 5.3.5. Den granskningsrapport som en revisor ska upprätta ska bifogas ansökan. Slutligen ska sökanden även ge in den information som fondförvaltarna för de berörda fonderna och eventuellt fondföretaget avser lämna till andelsägarna.

Den information som bifogas en ansökan ska tillhandahållas på ett sätt som gör det möjligt för de behöriga myndigheterna i både det överlåtande fondföretagets hemland och i det övertagande fondföretagets hemland att läsa den på det officiella språket eller ett av de officiella språken i länderna eller på ett språk som godkänns av de behöriga myndigheterna.²²

Det bör införas en ny bestämmelse, 8 kap. 3 § LIF, som anger vilka handlingar som ska bifogas ansökan. Finansinspektionen bör i

²¹ Artikel 39.2 i direktiv 2009/65/EG.

²² Artikel 39.2 i direktiv 2009/65/EG.

sina föreskrifter ange vilket språk handlingarna som bifogas ansökan vid en gränsöverskridande fusion ska vara upprättade på. Föreskrifträtten i 13 kap. LIF bör därför utvidgas till att omfatta även detta.

Inte fullständigt ifylld ansökan

Om en ansökan vid en gränsöverskridande fusion inte är fullständigt ifylld eller en handling som ska bifogas ansökan inte lämnats in ska Finansinspektionen inom tio arbetsdagar från det att ansökan tagits emot begära att fondförvaltarna kompletterar ansökan.²³ Denna bestämmelse bör införas i lag och bara vara tillämplig vid gränsöverskridande fusioner.

Inspektionens frist om 20 dagar för att avgöra ärendet räknas från den dag då ansökan formellt är komplett, dvs. då ansökan är fullständigt ifylld och alla handlingar som ska inges är ingivna. (se avsnitt 5.3.7)

5.3.2 Information till andelsägare

Utredningens förslag: Både den överlåtande och den övertagande fonden ska lämna information om fusionen till sina andelsägare. Endast de yttre ramarna för vad informationen till andelsägarna ska innehålla bör anges i lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i informationsbladet till andelsägarna, på vilket sätt informationen ska lämnas samt vad som ska bifogas informationen.

Information om fusion till andelsägare är sådan information som andelsägaren inte ska kunna avstå ifrån i enlighet med 4 kap. 12 § LIF.

Förslagen genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 7 §, samt genom ändringar i 4 kap. 12 § och 13 kap. 1 § LIF.

²³ Artikel 39.5 i direktiv 2009/65/EG.

Skälen för förslaget: Enligt UCITS IV-direktivet ska fondförvaltarna för de överlåtande och övertagande fonderna och fondföretagen lämna information om fusionen till sina respektive andelsägare. Vid fusion genom absorption kommer andelsägarna i den övertagande fonden att få ett informationsblad om fusionen. Om det i stället är fråga om en fusion genom kombination så finns det inga andelsägare i den övertagande fonden. I sådant fall kommer endast andelsägarna i de överlåtande fonderna att få ta del av ett informationsblad.

Informationen som lämnas till andelsägarna ska vara lämplig och rättvisande så att andelsägarna kan göra väl underbyggda bedömningar om förslagets effekter på sina investeringar.

Vilken information som ska lämnas till andelsägarna framgår av artikel 43.3 i UCITS IV-direktivet. Av informationen till andelsägarna ska framgå bakgrund och skälen till fusionen. Det ska även framgå vilka följder som fusionen kan få för andelsägarna, bl.a. i fråga om eventuella väsentliga skillnader i placeringsinriktning och strategi, kostnader, förväntade resultat, regelbunden rapportering, möjliga utspädningseffekter på förvaltningsresultaten. Då det är relevant ska det på en framträdande plats i informationen finnas en varning till investerarna att deras skattemässiga situation kan förändras till följd av fusionen. Av informationen ska det också framgå vilka särskilda rättigheter som andelsägarna har i samband med fusion, t.ex. rätten att begära att deras fondandelar inlöses utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet eller att andelarna kan bytas ut. Vidare ska informationen innehålla uppgift om sista dag då denna rättighet kan utövas samt om rätten att på begäran få ett exemplar av revisorns rapport. Slutligen ska relevanta uppgifter om förfarandet och det datum då fusionen ska träda i kraft framgå av informationen. Ett exemplar av den övertagande fondens eller det övertagande fondföretagets faktablad ska också bifogas.

Kommissionens direktiv 2010/44/EU innehåller fler detaljerade bestämmelser om vilka uppgifter som informationen ska innehålla.²⁴ Av artikel 5 i direktivet framgår bestämmelser om att en aktuell version av det övertagande fondföretagets faktablad ska tillhandahållas befintliga andelsägare i det överlåtande fondföretaget. Artikeln föreskriver även att det övertagande fondföretagets faktablad ska tillhandahållas befintliga andelsägare i det övertagande fond-

²⁴ Artikel 3–4 i kommissionens direktiv 2010/44/EU.

företaget om faktabladet har ändrats i samband med den föreslagna fusionen. Av artikel 7 i direktivet framgår även hur informationen ska lämnas till andelsägarna vid fusioner. Informationen kan lämnas antingen på papper eller via ett varaktigt medium. Om informationen ska lämnas genom ett varaktigt medium ska vissa villkor vara uppfyllda.

Information ska lämnas till andelsägarna först efter det att Finansinspektionen, eller den behöriga myndigheten i det EES-land där det överlåtande fondföretaget har sitt hemvist, har godkänt fusionen.²⁵ Informationen ska lämnas minst 30 dagar före den sista dagen för att begära inlösen eller utbyte av fondandelar.

I kommissionens direktiv betonas att det är viktigt att även investerare som efterfrågar information eller köper fondandelar efter det datum då informationen till andelsägarna skickats ut men innan den dag då fusionen träder i kraft får information om fusionen och att de också får den övertagande fondens faktablad.²⁶ Enligt utredningens uppfattning omfattar fondförvaltarens skyldighet att underrätta fondens andelsägare också en skyldighet för denne att informera de investerare som tillkommer i tiden efter inspektionens beslut och fram till dess ändringen träder i kraft.

Information till svenska andelsägare i fondföretag

Om det fusionerade fondföretaget är notifierat i ett annat EES-land ska informationen till andelsägarna i det landet lämnas på det officiella språket eller på ett språk som godkänns av detta lands myndigheter.²⁷ Fondföretaget som lämnar informationen ska ansvara för att översättningen troget återger innehållet i originaltexten. Enligt förordningen (2004:75) om investeringsfonder får Finansinspektionen meddela föreskrifter om översättning till svenska språket av information som fondföretag och förvaltningsbolag lämnar i Sverige. Med stöd av detta bemyndigande kan inspektionen närmare föreskriva i sina föreskrifter vilket språk informationen till de svenska andelsägarna i de fusionerade fondföretagen ska översättas till.

²⁵ Artikel 43.2 i direktiv 2009/65/EG.

²⁶ Artikel 6 i kommissionens direktiv 2010/44/EU.

²⁷ Artikel 43.4 i direktiv 2009/65/EG.

Genomförande i svensk rätt

Utredningen föreslår att endast de yttre ramarna för vad informationen till andelsägarna ska innehålla anges i lag. Det är lämpligare att Finansinspektionen i sina föreskrifter närmare anger vilka uppgifter informationen till andelsägarna ska innehålla. Inspektionen bör vidare få föreskriva hur informationen ska lämnas till andelsägare samt vad som ska bifogas informationen. Inspektionen bör få ett uttryckligt bemyndigande för detta.

Förvaltarregistrerade fondandelar

Det är obligatoriskt för fondförvaltare att lämna information om fusionen till andelsägarna.²⁸ I de fall fondandelarna är förvaltarregistrerade ska förvaltaren skyndsamt lämna informationen vidare till fondandelsägaren eller den som förvaltaren har antecknat i andelsägarens ställe. Information om fusion av en fond är sådan information som andelsägaren inte ska ha möjlighet att avstå ifrån. Det förhållandet bör också framgå av 4 kap. 12 § LIF. Utredningen har även föreslagit att andelsägarna inte ska kunna avstå viss information som avser väsentliga förändringar av fonden, se närmare avsnitt 3.5.2.

5.3.3 Tillsynsmyndighetens bedömning av informationen till andelsägarna

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska vid en gränsöverskridande fusion omedelbart lämna över kopior på ansökningshandlingarna till den behöriga myndigheten i det övertagande fondföretagets hemland.

Vid en gränsöverskridande fusion med en överlåtande svensk värdepappersfond ska Finansinspektionen bedöma om det av informationen till andelsägarna i fonden framgår hur andelsägarna påverkas av fusionen. Inspektionen ska ha möjlighet att skriftligen begära att fondförvaltaren kompletterar sin information.

Vid en gränsöverskridande fusion med en övertagande svensk värdepappersfond ska Finansinspektionen få kopior på ansökan om fusionen av den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland. Om inspektionen bedömer att det av informationen till

²⁸ Artikel 43.1 i direktiv 2009/65/EG.

andelsägarna inte framgår hur andelsägarna kommer att påverkas av fusionen kan inspektionen inom 15 arbetsdagar skriftligen begära att värdepappersfondens fondförvaltare kompletterar informationen. Inspektionen ska informera den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland om en sådan åtgärd. När inspektionen bedömer att informationen är tillfredställande ska inspektionen underrätta hemlandsmyndigheten om det. Det ska ske inom 20 arbetsdagar från det inspektionen fått kompletteringen.

Förslagen genomförs genom införande av tre nya paragrafer i LIF, 8 kap. 20–22 §§.

Skälen för förslaget:

Direktivets bestämmelser om överlämnande av kopior av handlingarna till annan myndighet

När fullständig ansökan lämnats in ska den behöriga myndigheten för det överlåtande fondföretaget omedelbart översända kopior av ansökningshandlingarna till den behöriga myndigheten i det övertagande fondföretagets hemland.²⁹

Utredningens bedömning

Vid en gränsöverskridande fusion ska Finansinspektionen göra en formell prövning av ansökan och de ingivna handlingarna. Samma dag som fullständiga ansökningshandlingar lämnats in ska inspektionen lämna över kopior av handlingarna till den behöriga myndigheten i det andra EES-landet.

Vid fusion genom absorption kommer andelsägarna i det övertagande fonden att få ett informationsblad om fusionen. När det är fråga om en fusion genom kombination så finns det inga andelsägare i den övertagande fonden. Då är det endast andelsägarna i de överlåtande fonderna som kommer att få ta del av informationsbladet. Det innebär att det vid en gränsöverskridande fusion genom kombination inte finns något informationsblad att granska för den behöriga myndigheten i det övertagande fondföretagets hemland. Även i sådana fall bör kopior av ansökningshandlingar översändas

²⁹ Artikel 39.3 i direktiv 2009/65/EG.

till den behöriga myndigheten för att myndigheten ska få kännedom om den planerade fusionen.

Direktivets bestämmelser om myndighetens granskning av informationen till andelsägarna

Bestämmelserna om tillsynsmyndighetens granskning av informationen till andelsägarna framgår av artikel 39.3. Tillsynsmyndigheterna ska bl.a. bedöma på vilket sätt den föreslagna fusionen kan komma att påverka andelsägarna i fondföretagen. Detta krävs för att myndigheterna ska kunna bedöma om lämplig information kommer att lämnas till andelsägarna. Om tillsynsmyndigheten i det överlåtande fondföretagets hemland anser det nödvändigt kan den skriftligen kräva att informationen till andelsägarna i det överlåtande fondföretaget ska förtydligas.

Om den behöriga myndigheten i det övertagande fondföretagets hemland anser det nödvändigt kan myndigheten skriftligen kräva att det övertagande fondföretaget kompletterar den information som ska lämnas till dessa andelsägare. En sådan begäran ska skickas inom 15 arbetsdagar efter det att den behöriga myndigheten mottagit kopior av ansökningshandlingarna. I sådana fall ska den behöriga myndigheten underrätta den behöriga myndigheten i det överlåtande fondföretagets hemland om att myndigheten har invändningar. Den behöriga myndigheten ska inom 20 arbetsdagar efter det att den fått den ändrade informationen, underrätta den behöriga myndigheten i det överlåtande fondföretagets hemland om myndigheten anser att informationen till andelsägarna är tillfredställande.

Utredningens bedömning avseende inhemska fusioner

Finansinspektionen ska bedöma om det av den information som ska skickas ut till andelsägarna i den överlåtande fonden och i den övertagande fonden klart framgår hur den föreslagna fusionen kommer att påverka andelsägarna. Om inspektionen bedömer att informationen är otillräcklig kan inspektionen begära att fondförvaltaren kompletterar informationen så att det klart framgår av informationen hur andelsägarna kommer att påverkas av fusionen. Att en svensk myndighet kan begära komplettering och förtydligande

av en handling gäller redan i dag för myndigheters arbete med ärenden. Det behöver därför inte införas någon ny lagbestämmelse avseende eventuell begäran om förtydligande av informationen till andelsägarna i LIF.

Utredningens bedömning avseende gränsöverskridande fusioner där en värdepappersfond är den överlåtande fonden

Finansinspektionen ska bedöma om informationen till andelsägarna i den överlåtande fonden beskriver effekterna av fusionen för andelsägarna. Om inspektionen anser att information bör ändras har inspektionen möjlighet att begära att fondförvaltaren kompletterar informationen. Utredningen tolkar direktivet så att inspektionen inte ska bedöma den information som ska ges till andelsägarna i det övertagande fondföretaget. Det är tillsynsmyndigheten i fondföretagets hemland som ska göra den bedömningen. Detta medför att denna myndighet inte heller kommer att bedöma informationen till andelsägarna i värdepappersfonden.

Den behöriga myndigheten i det övertagande fondföretagets hemland kommer att bedöma informationen till andelsägarna i det övertagande fondföretaget och kan inom 15 arbetsdagar från det att myndigheten fick kopiorna av ansökan skriftligen kräva att det övertagande fondföretaget kompletterar den information som ska lämnas till andelsägarna. Myndigheten ska samtidigt underrätta Finansinspektionen om att den har invändningar mot fondföretagets information till andelsägarna. Det är viktigt att inspektionen får denna information i och med att det är inspektionen som ska ge tillstånd till att värdepappersfonden får delta i fusionen.

Därefter ska den behöriga myndigheten i det övertagande fondföretagets hemland till Finansinspektionen, inom 20 arbetsdagar från det myndigheten fått kompletteringen, uttala sig om den kompletterande informationen till andelsägarna i det övertagande företaget är tillfredsställande.

Med hänsyn till att inspektionen ska avgöra ärendet inom 20 arbetsdagar från det att en fullständig ansökan lämnats in går tidsfristerna som anges i direktivet inte ihop. Om tillsynsmyndigheten i det övertagande fondföretaget den femtonde arbetsdagen från det att den fått handlingarna begär att ett fondföretag ska ändra sin information kommer inspektionen inte kunna räkna med att inom tidsfristen få en underrättelse av tillsynsmyndigheten i det

andra landet att denne bedömer att informationen är tillräckligt informativ. Utredningen kan här bara konstatera att bestämmelserna i direktivet i detta avseende inte tycks koordinerade.

Utredningens bedömning avseende gränsöverskridande fusioner där en värdepappersfond är den övertagande fonden

Om det i en gränsöverskridande fusion genom absorption är en svensk värdepappersfond som är den övertagande fonden kommer Finansinspektionen att få kopior av ansökningshandlingarna från den behöriga myndigheten i det överlåtande fondföretagets hemland. Inspektionen kan skriftligen kräva att informationen till andelsägarna i fonden ändras om inspektionen bedömer att informationen är bristfällig. En sådan skriftlig begäran ska inspektionen skicka till fondförvaltaren inom 15 arbetsdagar från den dag inspektionen mottog kopiorna av ansökningshandlingarna. Inspektionen ska därefter direkt informera den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland om inspektionen anser att informationen är bristfällig. När inspektionen underrättats om den ändrade informationen ska inspektionen inom 20 dagar uttala sig om den är tillfredsställande.

Genomförande i svensk rätt

Det bör framgå av LIF vilken bedömning Finansinspektionen ska göra av fondförvaltarens information till andelsägarna. Det bör även framgå att inspektionen vid gränsöverskridande fusioner skriftligen kan begära att fondförvaltare för den överlåtande värdepappersfonden ska komplettera informationen om inspektionen bedömer att den är bristfällig.

Av lagen ska också framgå att inspektionen vid en gränsöverskridande fusion omedelbart ska lämna över kopior av ansökningshandlingarna till den behöriga myndigheten i det övertagande fondföretagets hemland.

Om det är en övertagande värdepappersfond i fusionen kommer inspektionen att få kopior på ansökningshandlingarna från en myndighet i ett annat EES-land. Det ska framgå av lagen att inspektionen i ett sådant fall ska bedöma om informationsbladet är informativt. Inspektionen ska ha möjlighet att inom 15 arbetsdagar från det att inspektionen fått kopiorna begära att fondförvaltaren skriftligen

kompletterar informationen. Det ska av lagen också framgå att inspektionen har en skyldighet att hålla den behöriga myndigheten i det överlåtande fondföretagets hemland underrättad om att inspektionen skriftligen begärt komplettering av informationen samt inspektionens bedömning av den ändrade informationen.

5.3.4 Fusionsplan

Utredningens förslag: Fondbolagen eller förvaltningsbolagen som förvaltar de värdepappersfonder och fondföretag som avses fusionera ska upprätta en gemensam fusionsplan.

Fusionsplanen ska innehålla uppgifter om

1. typ av fusion,
2. de fonder eller fondföretag som ingår i fusionen,
3. bakgrund och skäl till fusionen,
4. fusionens förväntade följder för andelsägarna,
5. de kriterier som valts för värdering av tillgångar och skulder den dag beräkning av utbytesförhållandet ska ske,
6. den metod som ska användas för beräkning av utbytesförhållandet,
7. den dag då fusionen ska träda i kraft, och
8. hur överföring av tillgångar och utbyte av andelar ska ske.

Vid fusion genom kombination ska fusionsplanen även innehålla den nybildade övertagande fondens eller fondföretagets fondbestämmelser eller bolagsordning.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 4 §.

Skälen för förslaget: En gemensam fusionsplan ska upprättas av fondförvaltarna av värdepappersfonderna och fondföretagen. I artikel 40 i UCITS IV-direktivet anges vilket innehåll planen ska ha. Den ska innehålla uppgifter om vilken typ av fusion som ska genomföras och ange vilka de berörda fonderna eller fondföretagen är. I planen ska anges bakgrund och skäl till den föreslagna fusionen samt de förväntade följderna av fusionen för andelsägarna i både den överlåtande och den övertagande fonden eller fondföretaget. I planen ska vidare anges de kriterier som valts för värdering av tillgångar och skulder den dag beräkning av utbytesförhållandet i fusionen ska ske.

Även metoden för beräkning av utbytesförhållandet ska anges i planen. Slutligen ska det datum anges då fusionen planeras att träda i kraft samt hur överföring av tillgångar och utbyte av andelar ska ske. Med överföring av tillgångar och utbyte av andelar avses att värdepapper överförs från en depå till en annan och att andelar i den fusionerade fonden byts till andelar i den nybildade fonden. Om fusionen är en s.k. kombination ska fusionsplanen också innehålla den nybildade övertagande fondens eller fondföretagets fondbestämmelser eller bolagsordning.

De behöriga myndigheterna i EES-länderna får inte kräva att ytterligare uppgifter ska tas in i fusionsplanen.³⁰ Däremot kan fondförvaltarna för de överlåtande och övertagande fonderna eller fondföretagen komma överens om att ta in ytterligare uppgifter i fusionsplanen.³¹

Utredningen föreslår att det av lag framgår vad fusionsplanen ska innehålla.

5.3.5 Förvaringsinstitutets granskning av fusionsplanen

Utredningens förslag: Respektive förvaringsinstitut för de överlåtande och övertagande fonderna eller fondföretagen ska för varje fond eller fondföretag intyga att vissa uppgifter i fusionsplanen överensstämmer med LIF, fondbestämmelser och fondföretagets bolagsordning.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 6 §.

Skälen för förslaget

Direktivets bestämmelser

För att säkerställa en tredjepartskontroll av fusioner föreskriver UCITS IV-direktivet att förvaringsinstituten för vart och ett av fondföretagen ska kontrollera att den gemensamma fusionsplanen överensstämmer med de relevanta bestämmelserna i direktivet och med fondföretagets fondbestämmelser eller bolagsordning.³² I arti-

³⁰ Artikel 40.1 i direktiv 2009/65/EG.

³¹ Artikel 40.2 i direktiv 2009/65/EG.

³² Skäl 31 i ingressen till direktiv 2009/65/EG.

kel 41 i direktivet föreskrivs att förvaringsinstituten för de båda fusionerade fondföretagen ska kontrollera att vissa uppgifter i fusionsplanen överensstämmer med kraven i direktivet och med fondföretagens fondbestämmelser eller bolagsordningar.

Av artikel 39.2 c framgår att förklaringar av det överlåtande och det övertagande fondföretagets förvaringsinstitut ska bifogas ansökan om fusion.

Utredningens bedömning och förslag

Utredningen föreslår att det i lag ska framgå att respektive förvaringsinstitut ska upprätta ett intyg för varje fond eller fondföretag. I intyget ska förvaringsinstitutet bekräfta att uppgifterna i fusionsplanen överensstämmer med kraven i LIF, fondbestämmelser eller eventuell bolagsordning. Intyget ska bifogas ansökan om fusionen.

De uppgifter som ska intygas är:

1. typen av fusion som ska genomföras,
2. vilka fonder eller fondföretag som ingår i fusionen,
3. den dag då fusionen ska träda i kraft, och
4. hur överföring av tillgångar och utbyte av andelar ska ske.

Många fusioner där värdepappersfonder ingår kommer att ske genom att ett fondbolag eller ett förvaltningsbolag lägger samman fonder eller fondföretag som bolaget förvaltar. I de flesta fall har fondförvaltaren ett och samma förvaringsinstitut för sina fonder. I sådana fall kommer endast ett intyg för de båda fusionerande fonderna att ges in till Finansinspektionen.

5.3.6 Granskningsrapport från revisor

Utredningens förslag: En revisor ska granska

1. de kriterier som valts för värdering av tillgångar och skulder den dag beräkning av utbytesförhållandet ska ske,
2. hur den kontanta betalningen per andel har beräknats, och
3. den metod som ska användas för beräkning av utbytesförhållandet.

Efter att fusionen har trätt i kraft ska revisorn ge in uppgifter om det faktiska utbytesförhållandet som tillämpats.

Granskningsrapporten kan upprättas av en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Revisorn i antingen de överlåtande eller övertagande fonderna eller fondföretagen kan utföra granskningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilket språk granskningsrapporten ska översättas till.

Andelsägarna ska på begäran kostnadsfritt få översänt ett exemplar av rapporten.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 8 §.

Skälen för förslaget:

Direktivets bestämmelser

För att säkerställa en kontroll av en tredje part av fusionen föreskriver direktivet att lagen i det överlåtande fondföretagets hemland ska ge antingen ett förvaringsinstitut eller en oberoende revisor i uppdrag att upprätta en rapport för de fondföretag som berörs av fusionen med granskning av

1. de kriterier som valts för värdering av tillgångar och skulder den dag beräkning av utbytesförhållandet ska ske,
2. hur den kontanta betalningen per andel har beräknats, och
3. den metod som ska användas för beräkning av utbytesförhållandet samt även det faktiska utbytesförhållandet som fastställts vid tidpunkten för beräkning av detta.³³

För att begränsa kostnaderna vid gränsöverskridande fusioner bör det vara möjligt att upprätta en enda rapport för alla berörda fondföretag.³⁴

En revisor i antingen det överlåtande fondföretaget eller i det övertagande fondföretaget kan utses att upprätta granskningsrapporten.³⁵

Andelsägarna i de fusionerade fondföretagen och de behöriga myndigheterna i de fusionerade fondföretagens hemländer ska på

³³ Skäl 31 och artikel 42.1 i direktiv 2009/65/EG.

³⁴ Skäl 31 till direktiv 2009/65/EG.

³⁵ Artikel 42.2 i direktiv 2009/65/EG.

begäran kostnadsfritt få översänt ett exemplar av revisorns eller förvaringsinstitutets rapport.³⁶

Utredningens bedömning och förslag

Utredningen tolkar direktivets bestämmelse så att medlemsstaten kan välja om ett förvaringsinstitut eller en oberoende revisor ska granska de i artikeln nämnda uppgifterna och upprätta en granskningsrapport.³⁷ Utredningen förordar att det ska vara en oberoende revisor som upprättar rapporten. Att låta en revisor se över uppgifter inför en fusion överensstämmer med förfarandet vid fusion i aktiebolag och lämpar sig således väl för svenska förhållanden.

Att en oberoende revisor ska granska vissa punkter i fusionsplanen innebär att Finansinspektionen inte längre ska behöva granska dessa punkter i fusionsplanen.

Av direktivet framgår att granskningen ska ske bl.a. av det faktiska utbytesförhållandet vid tidpunkten för beräkning av utbytesförhållandet. Utredningen kan här konstatera att det faktiska utbytesförhållandet kan fastställas först då fusionen verkställts. Enligt utredningens mening ska bestämmelserna om granskningsrapporten i direktivet tolkas på det sättet att en granskningsrapport ska ges in till Finansinspektionen innan inspektionen fattar beslut om fusionen. Granskningsrapporten kommer då inte innehålla uppgifter om det faktiska utbytesförhållandet, eftersom det inte går att fastställa förrän vid tidpunkten för fusionens ikraftträdande. Det är emellertid viktigt att granskningsrapporten ges in före inspektionens beslut så att rapporten kan bli en del av inspektionens beslutsunderlag. Efter fusionens ikraftträdande ska revisorn ge in uppgifterna om det faktiska utbytesförhållandet till inspektionen.

Enligt 23 kap. 12 § ABL ska en revisor som ska granska en fusionsplan vid fusion mellan två aktiebolag vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Enligt utredningens mening är det lämpligt att ha motsvarande krav på den revisor som ska granska fusionsplanen. Det bör därför vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag som upprättar rapporten.

Det framgår av direktivet att någon av revisorerna i den överlåtande eller övertagande fonden eller fondföretaget ska kunna utses

³⁶ Artikel 42.3 i direktiv 2009/65/EG.

³⁷ Artikel 42.1 i direktiv 2009/65/EG.

att upprätta granskningsrapporten. Utredningen uppfattar direktivets bestämmelse på så sätt att en revisor i antingen den överlåtande eller den övertagande fonden kan upprätta granskningsrapporten. Sverige har i denna fråga ingen möjlighet att besluta att det ska vara revisorn i den överlåtande fonden som ska upprätta granskningsrapporten. Även om det är revisorn i det övertagande fondföretaget som upprättar granskningsrapporten ska den inges till Finansinspektionen.

För att inspektionen ska kunna bedöma rapporten är det viktigt att rapporten är översatt till ett språk som gör att inspektionen lätt kan tillgodogöra sig rapporten. Inspektionen bör lämpligen i sina föreskrifter närmare föreskriva vilket språk granskningsrapporten ska vara översatt till. Föreskriftsrätten i 13 kap. LIF bör därför utvidgas till att omfatta vilket språk granskningsrapporten ska vara översatt till.

Andelsägarna, Finansinspektionen och eventuellt den behöriga myndigheten i det fusionerade fondföretagets hemland ska på begäran kostnadsfritt få översänt ett exemplar av rapporten.

Direktivets bestämmelser om en granskningsrapport bör införas i LIF. Inspektionen kan redan i dag begära in de handlingar den vill ha av de fonder och fondföretag som är verksamma i Sverige (10 kap. 3 § LIF). Det behöver av lagbestämmelsen endast framgå att andelsägarna ska på begäran få ett exemplar av rapporten.

5.3.7 Godkännande av fusion

Utredningens förslag: Vid inhemsk fusion ska Finansinspektionen godkänna en fusion mellan värdepappersfonder om

1. fusionen uppfyller de krav som anges i 8 kap. 3, 4, 6 och 8 §§ LIF,
2. den övertagande fonden är anmäld enligt 2 kap. 15 b § LIF i de länder där den överlåtande fonden marknadsför fondandelar, och
3. Finansinspektionen bedömer att informationen till andelsägarna är tillfredsställande.

Vid en gränsöverskridande fusion ska Finansinspektionen ge tillstånd till att den överlåtande värdepappersfonden får delta i en fusion om

4. fusionen uppfyller de krav som anges i 8 kap. 4, 6, 8 och 19 § LIF,
5. Finansinspektionen och behörig myndighet i övertagande fondföretags hemland bedömer att informationen till andelsägarna är tillfredsställande, och
3. a) den övertagande fonden är anmäld enligt 2 kap. 15 b § LIF i de länder där den överlåtande fonden marknadsför fondandelar, eller
b) det övertagande fondföretaget har anmält till behörig myndighet i sitt hemland att företaget vill marknadsföra andelar i företaget i Sverige och i de övriga länder inom EES där den överlåtande värdepappersfonden marknadsför andelar.

Finansinspektionen ska senast 20 dagar efter att fullständiga ansökningshandlingar kommit in meddela sökanden sitt beslut.

Finansinspektionen ska också underrätta behörig myndighet i det övertagande fondföretagets hemland om sitt beslut.

Förslagen genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 8 kap. 9 och 23 §§.

Skälen för förslaget: Av artikel 39.4 i UCITS IV-direktivet framgår när godkännande till den föreslagna fusionen ska ges. De nya bestämmelserna om godkännande av fusion och godkännande att få delta i en gränsöverskridande fusion för värdepappersfonder innebär att Finansinspektionens prövning inte blir lika materiellt ingående som i dag.

En första förutsättning för att få delta i en gränsöverskridande fusion är att de krav som ställs upp i 8 kap. LIF är uppfyllda. Fondförvaltaren ska bl.a. ha gett in en fusionsplan, intyg från förvaringsinstitut, den övertagande fondens fondbestämmelser eller bolagsordning samt en granskningsrapport av en revisor.

För det andra krävs att den övertagande fonden, i enlighet med den av utredningen nu föreslagna 2 kap. 15 b § LIF, eller fondföretaget är anmäld för marknadsföring av andelar i samtliga de EES-länder där den överlåtande värdepappersfonden har sitt hemvist eller marknadsför fondandelar. När t.ex. två värdepappersfonder ska fusioneras och den överlåtande fonden är notifierad i Tyskland krävs att den övertagande fonden anmäls för notifiering i Tyskland. Är den övertagande fonden redan notifierad i Tyskland krävs ingen ytterligare notifiering där. Anmälan om marknadsföring i annat EES-

land ska ha skett vid den tidpunkt då Finansinspektionen prövar fusionsansökan.

Slutligen krävs att Finansinspektionen och den behöriga myndigheten i det övertagande fondföretagets hemland bedömt att informationen till andelsägarna är tillfredsställande. Den behöriga myndigheten i det övertagande fondföretagets hemland har 15 arbetsdagar på sig, från det att myndigheten fick kopiorna på ansökningshandlingarna, att bedöma om den anser att informationen är tillräcklig. Anser myndigheten att informationen är otillräcklig ska den begära komplettering samt underrätta inspektionen om att ändring begärts. Efter det att myndigheten fått den ändrade informationen har myndigheten 20 arbetsdagar på sig att meddela inspektionen om den anser att informationen är tillfredsställande.

Finansinspektionen ska inom 20 arbetsdagar efter att en fullständig ansökan getts in underrätta fondförvaltaren för den överlåtande fonden om fusionen har godkänts eller inte.³⁸ Ansökan är att anse som fullständig då alla handlingar som ska ges in till inspektionen är ingivna och att alla erforderliga uppgifter finns i ansökan så att inspektionen kan fatta beslut i ärendet. Inspektionen ska också underrätta behörig myndighet i det övertagande fondföretagets hemland om sitt beslut.

Vid en inhemsk fusion ska Finansinspektionen besluta om att godkänna fusionen. För att enhetliga bestämmelser ska gälla för både inhemska och gränsöverskridande fusioner ska inspektionen meddela beslut inom 20 arbetsdagar efter det att en fullständig ansökan lämnats in.

De kriterier som ska vara uppfyllda för godkännande av inhemska fusioner av värdepappersfonder är i stort desamma som för gränsöverskridande fusioner. Godkännandet ska ges om de krav som ställs upp i 8 kap. LIF är uppfyllda. Fondförvaltaren ska bl.a. ha lämnat in fusionsplan, intyg från förvaringsinstitutet samt revisorns granskningsrapport. Därutöver krävs att den övertagande fonden, i enlighet med den av utredningen nu föreslagna 2 kap. 15 b § LIF, är anmäld för marknadsföring av andelar i samtliga de EES-länder där den överlåtande värdepappersfonden marknadsför fondandelar efter anmälan enligt nu föreslagna 2 kap. 15 b § LIF. Slutligen krävs att inspektionen bedömer att informationen till andelsägarna är tillfredsställande.

³⁸ Artikel 39.5 i direktiv 2009/65/EG.

Vid en inhemsk fusion genom kombination krävs att Finansinspektionen, förutom att pröva fusionsansökan, även tar ställning till den nybildade fondens fondbestämmelser. Enligt utredningens uppfattning bör ansökan om fusion då också innehålla en ansökan om godkännande av fondbestämmelser. Först då inspektionen godkänt fondbestämmelserna kan inspektionen ta ställning till ansökan om fusion.

5.4 Andelsägarnas rätt att lösa in eller byta ut sina fondandelar

Utredningens förslag: Andelsägarna i de fusionerade fonderna ska ha rätt att få sina andelar inlösta utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Om det är möjligt ska andelsägarna även ha rätt att byta ut sina fondandelar mot andelar i en annan värdepappersfond eller ett annat fondföretag med liknande placeringsinriktning som den befintliga fonden och förvaltas, direkt eller genom uppdrag, av samma fondbolag eller förvaltningsbolag som den befintliga fonden eller av en fondförvaltare som direkt eller indirekt har samma ledning eller ägare som det fondbolag eller förvaltningsbolag som förvaltar den befintliga fonden.

Andelsägarna ska ha rätt att lösa in eller byta ut andelar i minst 30 dagar. Tidsfristen ska börja löpa när fondförvaltaren lämnat informationen om fusionen till andelsägarna och ska upphöra fem arbetsdagar före dagen för beräkning av utbytesförhållandet.

Förslagen genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 10 §.

Skälen för förslaget:

Direktivets bestämmelser

Enligt artikel 45.1 i UCITS IV-direktivet har andelsägarna i de båda fusionerade fondföretagen rätt att begära att deras andelar ska inlösas eller, om det är möjligt, bytas ut mot andelar i ett annat fondföretag som har liknande placeringsinriktning som det befintliga fondföretaget och som förvaltas av samma förvaltningsbolag

eller av ett annat bolag till vilket förvaltningsbolaget är kopplat via gemensam företagsledning eller ägar kontroll eller genom en betydande direkt eller indirekt ägarandel. Andelsägarna ska alltid ha minst 30 dagar på sig att lösa in eller byta ut sina andelar.³⁹ Tidsfristen räknas från den dag informationen till andelsägarna lämnas och upphör senast fem arbetsdagar före den dag då beräkningen av utbytesförhållandet genomförs.⁴⁰

Av artikel 45.1 i UCITS IV-direktivet framgår att fondföretaget inte får ta ut andra avgifter vid inlösen än vad som motsvarar avvecklingskostnaderna.

Utredningens förslag

Andelsägarna ska vid en fusion ha rätt att få lösa in sina fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet. Under vissa förutsättningar ska andelsägarna även ha rätt att få byta ut sina fondandelar. Vid utbyte av fondandelar kommer andelsägaren först att få lösa in sina fondandelar för att sedan byta till nya fondandelar i en annan fond. Väljer andelsägaren att få byta sina fondandelar får ingen köpavgift tas ut vid bytet till de nya andelarna.

Byte av andelar kan endast ske mot andelar i en annan värdepappersfond eller ett annat fondföretag med liknande placeringsinriktning som den befintliga fonden och som förvaltas, direkt eller genom uppdrag, av samma fondbolag eller förvaltningsbolag som den befintliga fonden eller av en fondförvaltare som direkt eller indirekt har samma ledning eller ägare som det fondbolag eller förvaltningsbolag som förvaltar den befintliga fonden.

I Sverige tillämpas i dag inte möjligheten att byta ut andelar vid en fusion. UCITS IV-direktivet föreskriver att medlemsstaterna i sin lagstiftning ska ge andelsägarna möjlighet till utbyte av andelar. Med hänsyn härtill bör Sverige införa möjlighet till utbyte av fondandelar såvitt avser gränsöverskridande fusioner. En möjlighet till utbyte av fondandelar i stället för att bara kunna lösa in fondandelar får enligt utredningen anses som positivt för andelsägarna. En sådan möjlighet bör även erbjudas andelsägare i en inhemsk fusion.

³⁹ Artikel 43.2 i direktiv 2009/65/EG.

⁴⁰ Artikel 45.1 i direktiv 2009/65/EG.

Vid inlösen av andelar får fondförvaltaren inte ta ut någon annan avgift av andelsägarna än de som behöver tas ut för att täcka avvecklingskostnaderna. Med avvecklingskostnader avses kostnader som följer direkt av att fonden måste avyttra värdepapper som t.ex. notakostnader.

De nämnda bestämmelserna i UCITS IV-direktivet om inlösen av fondandelar och utbyte av fondandelar ska införas i LIF. Det ska av lagbestämmelsen framgå under vilken tidsperiod andelsägarna har möjlighet till att lösa in fondandelar, utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet, samt byta ut fondandelarna.

5.5 Senareläggning av försäljning eller inlösen av fondandelar

Utredningens förslag: Finansinspektionen får, efter ansökan av fondförvaltaren eller i annat fall, besluta att fondförvaltaren vid fusion senarelägger försäljning och inlösen av fondandelar, om det är motiverat med hänsyn till andelsägarnas intressen.

Om fondandelar marknadsförs i annat EES-land ska Finansinspektionen meddela sitt beslut till de behöriga myndigheterna i de länder där fondandelar marknadsförs. Fondförvaltaren ska underrätta andelsägarna om inspektionens beslut om senareläggningen.

Fondförvaltaren ska, sedan orsakerna till senareläggningen har upphört, anmäla detta till Finansinspektionen.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 11 §.

Skälen för förslaget:

Direktivets bestämmelser

Av artikel 45.2 i UCITS IV-direktivet framgår att medlemsstaterna får tillåta att den behöriga myndigheten vid fusioner kan kräva eller medge att teckning eller inlösen av andelar tillfälligt avbryts om ett sådant avbrott är motiverat av hänsyn till skyddet för andelsägarna. Av artikeln framgår att denna bestämmelse inte ska påverka bestämmelsen om andelsägarnas rätt till utbyte av andelar eller inlösen

av andelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet.

Utredningens förslag

Utredningen föreslår i avsnitt 7.3 i betänkandet att bestämmelsen i 4 kap. 13 § första stycket sista meningen LIF ska tas bort och att nya bestämmelser ska införas genom 4 kap. 13 a och 13 b §§ LIF. De föreslagna bestämmelserna innebär att ett fondbolag eller förvaltningsbolag får, i undantagsfall när omständigheterna så kräver, och då uppskovet är motiverat med hänsyn till andelsägarnas intresse, under viss tid senarelägga försäljning och inlösen av andelar. Den nya bestämmelsen ger även Finansinspektionen möjlighet att besluta att en fond under viss tid ska senarelägga försäljning och inlösen av andelar, om det är i andelsägarnas eller allmänhetens intresse.

En fusion är oftast inte ett sådant undantagsfall som avses i den föreslagna 4 kap. 13 a § LIF och som motiverar en senareläggning av försäljning och inlösen av fondandelar. Det kan ändå uppstå situationer där det kan finnas anledning för Finansinspektionen att medge eller kräva senareläggande av försäljning och inlösen av fondandelar med anledning av en fusion. Med hänsyn till att den föreslagna 4 kap. 13 a och 13 b §§ LIF inte täcker den situation som regleras i artikel 45.2 föreslår utredningen att en särskild bestämmelse införs om detta i 8 kap. 11 § LIF.

Utredningens förslag innebär att fondförvaltaren tar emot kundernas order men de verkställs först vid en senare tidpunkt. Kriteriet för senareläggandet är att det är motiverat av hänsyn till skyddet av andelsägarna. Det är Finansinspektionen som ska fatta beslut om att medge att fondens fondförvaltare senarelägger försäljning eller inlösen av fondandelar. Fondförvaltaren måste då inge en ansökan till inspektionen om att få senarelägga försäljning eller inlösen av fondandelar.

Finansinspektionen ska också ha möjlighet att besluta att en värdepappersfond som är på väg att fusionera tillfälligt ska senarelägga försäljning och inlösen av fondandelar om det är motiverat med hänsyn till skyddet av andelsägarna.

Ett fondbolag eller ett förvaltningsbolag som förvaltar värdepappersfonden kan ha anmält till Finansinspektionen att bolaget vill marknadsföra andelar i annat EES-land. Med hänsyn till att inspektionen ska fatta beslut angående fondförvaltarens ansökan om

att senarelägga försäljning eller inlösen av fondandelar ska inspektionen meddela de behöriga myndigheterna i de länder där fondandelar marknadsförs om sitt beslut.

Fondförvaltaren ska underrätta andelsägarna om Finansinspektionens beslut om senareläggandet.

Fondförvaltaren ska, sedan orsakerna till senareläggningen har upphört, anmäla detta till Finansinspektionen.

Möjligheten att senarelägga försäljning och inlösen av andelar ska inte påverka andelsägarnas rätt att begära utbyte av andelar eller inlösen av fondandelar utan att andra kostnader tas ut än kostnader för avveckling av värdepappersinnehavet.

Däremot innebär bestämmelsen en avvikelse från huvudregeln om rätten till omedelbar inlösen av andelar. Om andelsägaren under den angivna 30 dagars perioden begär att få lösa in sin fondandel och fonden vid den tidpunkten har tillfälligt senarelagt inlösen av andel kommer andelsägarens begäran att behandlas när fonden öppnas igen. Denna rätt till inlösen kvarstår även om 30 dagars perioden gått till ända när fonden öppnar.

5.6 Undantag från vissa begränsningsregler i 5 kap. LIF

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska för den övertagande värdepappersfonden vid fusioner få tillåta avvikelse från de villkor som anges i 5 kap. 6–8, 11, 14, 16, 21 eller 22 §§ LIF eller från fondbestämmelserna under högst sex månader från det att fusionen träder i kraft.

Förslaget genomförs genom ändring i 5 kap. 24 § LIF.

Skälen för förslaget: Artikel 39.6 UCITS IV-direktivet föreskriver att medlemsstaterna får, i enlighet med artikel 57.1 andra stycket, medge undantag från artiklarna 52–55 för övertagande fondföretag.

Artikel 57.1 andra stycket i direktivet motsvarar 5 kap. 24 § LIF. Enligt denna paragraf får Finansinspektionen besluta att avvikelse får ske från vissa begränsningsregler i 5 kap. LIF under sex månader från det att verksamheten påbörjats. Detta under förutsättning att fonden har en lämplig fördelning av sina placeringar med hänsyn till den riskspridning som är förenad med fondens placerings-

inriktning enligt fondbestämmelserna.⁴¹ Bakgrunden till denna bestämmelse är att det kan vara svårt för nystartade fonder att hålla sig inom de begränsningsregler som räknas upp i 5 kap. 24 § LIF och samtidigt fatta vettiga och ekonomiskt riktiga investeringsbeslut. Det finns därför praktiska skäl att tillåta tillfälliga avvikelser.

Bestämmelsen i 5 kap. 24 § LIF blir direkt tillämplig i den situationen då två fonder tas över av en nybildad fond, s.k. kombination. Finansinspektionen får i sådant fall besluta att undantag får ske från vissa begränsningsregler i 5 kap. LIF under sex månader från det verksamheten påbörjas i den nya fusionerade fonden.

Utredningen anser att det är motiverat att Finansinspektionen, även när det gäller befintliga fonder som fusioneras, ska kunna bevilja undantag från placeringsbegränsningarna i 5 kap. eller från fondbestämmelserna. Liksom när det gäller nystartade fonder gäller detta under förutsättning att fonden har en lämplig fördelning av sina placeringar med hänsyn till den riskspridning som är förenad med fondens placeringsinriktning enligt fondbestämmelserna. Vidare krävs att undantaget kan motiveras av hänsyn till andelsägarnas gemensamma intresse.

Utredningen har i avsnitt 3.6 föreslagit att ett nytt andra stycke införs i 5 kap. 24 § LIF, där det framgår att Finansinspektionen får för en värdepappersfond, i samband med att inspektionen godkänner ändringar av fondbestämmelser, tillåta avvikelse från de villkor som anges i 5 kap. 6–8, 11, 14, 16, 21 eller 22 §§ LIF eller från fondbestämmelserna under högst sex månader från det att ändringarna av fondbestämmelserna börjar tillämpas.

Utredningen föreslår att det i den föreslagna bestämmelsen i 5 kap. 24 § LIF tilläggs att avvikelse från begränsningsreglerna i bestämmelsen eller från fondbestämmelserna kan medges för den övertagande fonden vid fusion. Det ska även framgå av bestämmelsen att avvikelserna ska kunna medges under sex månader från det att fusionen trätt i kraft.

⁴¹ Prop. 2002/03:150 s. 322.

5.7 Administrativa kostnader

Utredningens förslag: Administrativa kostnader som uppkommer i samband med förberedandet och genomförandet av en fusion ska inte belasta de fonder som ingår i fusionen eller fondernas andelsägare.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 12 §.

Skälen för förslaget: Av artikel 46 i UCITS IV-direktivet framgår att inga administrativa kostnader eller konsultarvoden i samband med förberedandet och genomförandet av en fusion ska belasta de fonder som ingår i fusionen eller fondernas andelsägare.

Fondbolagen kan i dag endast täcka kostnader för konsulter m.m. genom uttag av förvaltningsavgift. Andelsägarna får härigenom visserligen vara med och betala dessa kostnader men endast indirekt genom förvaltningsavgiften. Fördelen med denna ordning är bl.a. att det tydligt framgår för andelsägaren vilka kostnader som är förknippade med fondsparandet. Om ett fondbolag höjer förvaltningsavgiften i en fond krävs enligt Finansinspektionens praxis att andelsägarna också underrättas om det. Enligt utredningens uppfattning motiverar regelns betydelse att frågan regleras i lag så att det tydligt framgår att administrativa kostnader i samband med förberedandet och genomförandet av en fusion inte direkt får belasta de fusionerade fonderna eller andelsägarna i de fonder som ingår i fusionen.

5.8 Fusionens rättsverkningar

Utredningens förslag: När en fusion är avslutad ska följande rättsverkningar inträda:

1. Den överlåtande värdepappersfondens eller det överlåtande fondföretagets samtliga tillgångar och skulder ska överföras till den övertagande värdepappersfonden eller det övertagande fondföretaget.
2. Andelsägarna i den överlåtande fonden eller det överlåtande fondföretaget blir andelsägare i den övertagande fonden eller det övertagande fondföretaget.

3. Den överlåtande fonden eller det överlåtande fondföretaget upphör att existera när fusionen träder i kraft.
4. Vid kombination: den övertagande värdepappersfonden anses bildad.

Rättsverkningarna för fusionen inträder tidigast tre månader efter Finansinspektionens godkännande av fusionen. Om det övertagande fondföretaget har sitt hemvist i ett annat EES-land, inträder rättsverkningarna vid den tidpunkt som har fastställts i lagstiftningen i den staten. Om den övertagande fonden har hemvist i Sverige gäller svenska bestämmelser.

Fondförvaltarna som förvaltar värdepappersfonderna eller fondföretagen ska fastställa tidpunkten för beräkning av utbytesförhållandet mellan fondandelarna samt tidpunkt för beräkning av fondandelsvärdet för kontanta betalningar enligt 8 kap. 2 § LIF. Tidpunkten ska fastställas till en dag som inträffar före den dag då fusionen träder i kraft.

Förslaget genomförs genom införande av tre nya paragrafer i LIF, 8 kap. 5, 13 och 24 §§.

Skälen för förslaget:

De rättsverkningar som inträder vid fusion

I artikel 48 i UCITS IV-direktivet regleras rättsverkningarna av fusioner.

Vid fusion genom absorption ska följande rättsverkningar inträda:

- a. Den överlåtande fondens eller det överlåtande fondföretagets samtliga tillgångar och skulder ska överföras till den övertagande fonden eller det övertagande fondföretaget.
- b. Andelsägarna i den överlåtande fonden eller det överlåtande fondföretaget blir andelsägare i den övertagande fonden eller det övertagande fondföretaget.
- c. Den överlåtande fonden eller det överlåtande fondföretaget upphör att existera när fusionen träder i kraft.

Vid fusion genom kombination ska följande rättsverkningar inträda.

- a. Den överlåtande fondens eller det överlåtande fondföretagets samtliga tillgångar och skulder ska överföras till den nya fonden eller det nya fondföretaget.
- b. Andelsägarna i den överlåtande fonden eller det överlåtande fondföretaget blir andelsägare i den nybildade fonden eller i det nybildade fondföretaget.
- c. Den överlåtande fonden eller det överlåtande fondföretaget upphör att existera när fusionen träder i kraft.

I artikeln anges vidare att det överlåtande fondföretagets samtliga tillgångar och skulder ska överföras till det övertagande fondföretaget eller, i tillämpliga fall, det övertagande fondföretagets förvaringsinstitut. Detta behöver inte framgå av bestämmelsen i LIF. Vad som behöver framgå är att vid fusionen kommer den överlåtande fondens tillgångar och skulder att övergå till den övertagande fonden.

De ovan beskrivna rättsverkningarna vid kombination och absorption bör införas i åttonde kapitlet i LIF.

Tidpunkten när fusionens rättsverkningsverkningar träder i kraft

I artikel 47 i UCITS IV-direktivet finns bestämmelser om vid vilken tidpunkt fusionens rättsverkningar ska träda i kraft.

Vid inhemska fusioner avgörs detta enligt direktivet av den nationella lagstiftningen. Vid vilken tidpunkt en gränsöverskridande fusion träder i kraft avgörs enligt direktivet av lagstiftningen i det land där det övertagande fondföretaget har sitt hemvist.

Enligt nu gällande 8 kap. 1 § LIF får en sammanläggning av fonder verkställas tidigast tre månader från dagen för Finansinspektionens beslut. Denna bestämmelse bör enligt utredningens mening fortsätta att gälla för inhemska fusioner. Om den övertagande fonden i en gränsöverskridande fusion har sitt hemvist i Sverige, ska svenska bestämmelser tillämpas. Enligt utredningens uppfattning bör den gällande bestämmelsen även bli tillämplig vid en gränsöverskridande fusion, vilket innebär att fusionen får träda i kraft tidigast tre månader efter att den behöriga myndigheten i det överlåtande fondföretagets hemland har godkänt fusionen. Förslagen införs i 8 kap. 13 och 24 §§ LIF.

Tidpunkten för när beräkning av utbytesförhållandet mellan fondandelar ska inträda samt tidpunkt för beräkning av fondandelsvärdet för kontanta betalningar

I artikel 47 i UCITS IV-direktivet finns även bestämmelser om vid vilken tidpunkt beräkningen av utbytesförhållandet mellan andelarna i fondföretagen ska fastställas samt i tillämpliga fall när tidpunkt för beräkning av fondandelsvärdet vid kontanta betalningar ska fastställas. Det finns inte någon uttrycklig bestämmelse i LIF om vid vilken tidpunkt beräkningen av utbytesförhållandet mellan andelarna i fonderna ska ske.

I normalfallet inträffar aldrig datumet för verkställandet av sammanläggningen av fonder samma dag som dagen då utbytesförhållandet bestämts. I praktiken går det till så att fondbolaget inleder fusionen med att stänga den överlåtande fonden, som ska uppgå i en annan fond, någon dag innan själva sammanläggningen för att kunna förbereda fonden för fusionen. Med hänsyn till att förutsättningarna för fusioner kan variera bör fondförvaltaren själv kunna besluta vilket datum som utbytesförhållandet mellan fondandelar och fondandelsvärdet för kontanta betalningar ska fastställas. Datumet ska infalla före det datum då fusionen träder i kraft. Denna nya bestämmelse bör införas i 8 kap. 5 § LIF.

5.9 Offentliggörande av fusionen

Utredningens förslag: En fusion ska offentliggöras. Ett offentliggörande av fusionen kan ske genom publicering på fondbolagens eller förvaltningsbolagens elektroniska hemsidor.

Om det är en övertagande värdepappersfond i en gränsöverskridande fusion ska tidpunkten för fusionen offentliggöras på fondbolagets eller förvaltningsbolagets elektroniska hemsidor.

Fondförvaltaren ska anmäla fusionens ikraftträdande till Finansinspektionen och till den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland.

Förslaget genomförs genom införande av två nya paragrafer i LIF, 8 kap. 15 och 25 §§.

*Skälen för förslaget:**Direktivets bestämmelser*

Artikeln 47.2 UCITS IV-direktivet innehåller vissa närmare bestämmelser om offentliggörande av fusionen. Det föreskrivs att offentliggörandet av fusionens ikraftträdande ska ske på lämpliga sätt enligt vad som föreskrivs i lagstiftningen i den övertagande fondens hemland. Artikeln föreskriver även att fusionens ikraftträdande ska anmälas till de behöriga myndigheterna i de fusionerade fondernas eller fondföretagens hemländer.

Utredningens förslag

Enligt gällande rätt ska fondbolaget som förvaltar de fusionerade fonderna underrätta andelsägarna i fonderna om sammanläggningen av fonderna och Finansinspektionens beslut. Denna information till andelsägarna om fusionen ska även finnas att tillgå hos fondbolaget och förvaringsinstitutet.⁴² Det finns i LIF inga ytterligare bestämmelser om hur ett offentliggörande av en fusion ska ske.

Enligt utredningens mening bör offentliggörandet av fusionen kunna ske genom publicering på fondbolagens eller förvaltningsbolagens elektroniska hemsidor.

Om det är en övertagande värdepappersfond i en gränsöverskridande fusion ska tidpunkten för fusionen offentliggöras på fondbolagets eller förvaltningsbolagets elektroniska hemsidor.

Fondförvaltarna ska också anmäla fusionens ikraftträdande till Finansinspektionen och till den behöriga myndigheten i fondföretagets hemland.

Bestämmelserna om offentliggörande av fusionen och anmälningsplikten till tillsynsmyndigheten om fusionens ikraftträdande bör förtydligas i LIF.

⁴² 8 kap. 1 § tredje stycket LIF.

5.10 Ogiltighet

Utredningens förslag: En fusion som har trätt i kraft får inte förklaras ogiltig.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 14 §.

Skälen för förslaget: I artikel 47.3 i UCITS IV-direktivet anges att en fusion som har trätt i kraft inte får förklaras ogiltig. Bestämmelsen medger inte att en fusion ogiltigförklaras när rättsverkningarna av fusionen väl har inträtt. Vid vilken tidpunkt rättsverkningarna inträder avgörs i enlighet med lagen i det land där den övertagande fonden eller fondföretaget har sitt hemvist. När det gäller en fusion med en svensk övertagande fond inträder rättsverkningarna tidigast tre månader efter den behöriga myndighetens beslut att godkänna fusionen.

Det bör införas en bestämmelse i LIF om att en fusion som har trätt i kraft inte får förklaras ogiltig.

5.11 Intyg

Utredningens förslag: Fondbolaget eller förvaltningsbolaget som förvaltar den övertagande värdepappersfonden ska intyga för sitt förvaringsinstitut att överföringen av tillgångar och skulder har slutförts.

Förslaget genomförs genom införande av en ny paragraf i LIF, 8 kap. 16 §.

Skälen för förslaget: I artikel 48.4 i UCITS IV-direktivet föreskrivs att det övertagande fondföretagets förvaltningsbolag ska intyga för det övertagande fondföretagets förvaringsinstitut att överföringen av tillgångar och skulder har slutförts. Detta innebär att om det är en övertagande värdepappersfond i fusionen ska dess fondbolag eller förvaltningsbolag intyga för sitt förvaringsinstitut att överföringen av tillgångar och skulder slutförts.

Bestämmelsen om sådant intyg till den övertagande fondens förvaringsinstitut bör införas i LIF.